

De Achille pauca comperta habemus, immo nomen tantum atque aetatem. Saeculo III p. Chr. n. verisimiliter vixit nec pro certo dicere audemus fueritne idem atque Tatius necne. Astronomia eius haud difficilis eademque permixta litterarum ac philosophiae cognitionibus atque grammaticae lectorem neque repellat neque deferrebit. Inter eosdem libros Arati interpretandi gratia conscriptos tradita sunt etiam opusculum de vita Arati et scholia quasi quaedam ab eodem exarata auctore.

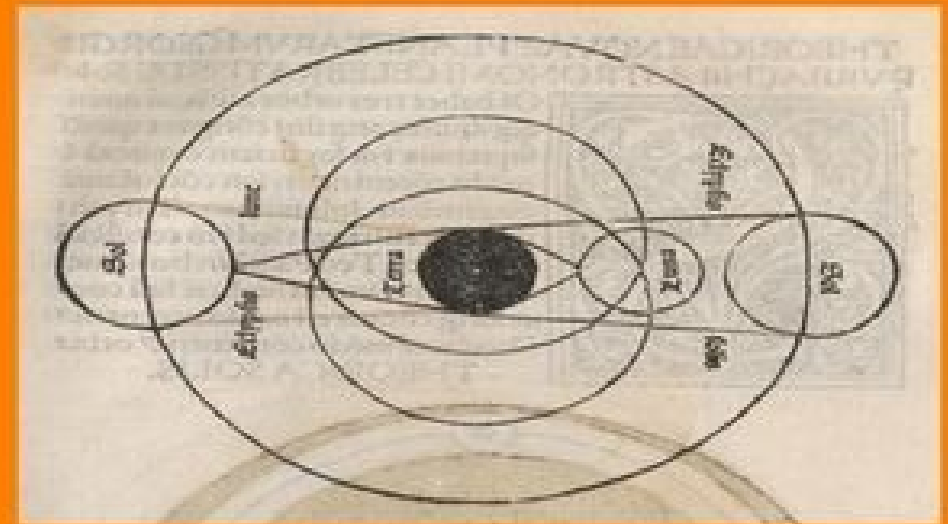
Digitized by Google

ACHILLIS QUAE FERUNTUR ASTRONOMICA ET IN ARATUM OPUSCULA

DE UNIVERSO • DE ARATI VITA • DE
PHAENOMENORUM INTERPRETATIONE

recensuit *Georgius Di Marius*

editio altera emendatior

Puurs 2012

ΕΚ ΤΩΝ ΑΧΙΛΛΕΩΣ
ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ
ΓΕΝΟΣ ΑΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΣ
ΠΕΡΙ ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ

ACHILLIS
QUAE FERUNTUR
ASTRONOMICA
ET IN ARATUM OPUSCULA

DE UNIVERSO
DE ARATI VITA
DE PHAENOMENORUM
INTERPRETATIONE

recensuit Georgius Di Maria

EDITIO ALTERA EMENDATIO

PUURS 2012

ISBN: 9781616273606

Puurs (BE), 2012

Peleman Industries NV - Rijksweg 7 – 2870, Puurs - BE

Imago in libri tegumento depicta:

“De causis eclipsium solis et lunae”. Johannes de Sacro Bosco, *Theoricae novae planetarum* [...], Venetiis 1485, f. 32r.

In editionem alteram

In primis quae fuerit mihi causa Achillis iterum edendi oportet patefaciam. Volumen illud quod sub eisdem titulis apud Panormitanam litterarum facultatem abhinc sedecim annos edidi, etsi perpaucorum venit in manus (qui enim liber emi non potest, nostris hisce temporibus videtur ne exire quidem), Achillea tamen studia aliquatenus promovisse videtur, cum de re commentationes tandem aliquando diuturno intermisso silentio in lucem coeptae sint proferri.

Quibus inspectis animadvertere licet viros doctos doctasque mulieres tractatum eius atque opuscula iterum aperuisse perlegisse periteque recognovisse, quorum inventorum haud inutile erit nos reddidisse rationem. Editiones praeterea nonnullae vulgatae sunt novae auctorum quos Achilles aut memoravit aut est imitatus. Inerant etiam priori volumini menda pauca, vix tamen toleranda, quae, postquam in paginas irreperunt digitis scribentis eheu nimium currentibus, cum advertissemus sive per nosmetipsos sive per censores peritissimos commonefacti, tandem aliquando auferre oportebat. Indicem praeterea verborum notabilium, quo astronomica omnia continebantur, grammaticae tamen artis non omnia, paululum adauximus quo locupletior videatur.

Cum ergo novis nostri temporis rationibus editio altera possit sine magno rerum naturae damno in lucem vulgari, praesertim si chartae bombycinae parcamus atque atramento, novis hisce rationibus usi vulgabimus. Editio igitur haec auctior eademque nonnullis locis correctior iam omnibus patebit qui aut per electronum fluxum nullo pretio soluto in bibliotheca Italici Consilii inquisitionibus provehendis ("CNR Solar") informatica quae dicitur via adire eam cupierint aut pro minimo pretio exemplar e domo editoria sibi excudi flagitaverint. Novo praeterea volumini seriem numerorum vigentem inter gentes (quam ISBN vulgo appellant) iam demum indemus, qua absente legibus nuperrime mutatis id quod edidimus videbamus numquam edidisse.

Quod benignus lector sueta cum benivolentia accipiat.

Panormi nonis Novembribus a. D. MMXII.

G. D. M.

PRAEFATIO

Sub Achillis nomine codicibus Vaticanis Graecis 191 et 381 saec. XIII ex. — XIV in., inter omnes antiquissimis, communi titulo et praescripto et subscripto Τῶν Ἀράτου Φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν Ἀχιλλέως,¹ haec opera tradita esse videmus (eademque hoc ordine): 1. Περὶ τοῦ παντός (hinc *Univ.*), 2. Γένος Ἀράτου καὶ βίος (hinc *VA*), 3. Περὶ ἐξηγήσεως (hinc *Interpr.*). Nec quidquam vetat quominus id credamus quod editor antiquus his verbis hoc ordine exaratis significare voluit: opuscula illa tria de universo, de Arati genere et vita, de poematis eius interpretatione inter Achillis libros inventa inde (ἐκ τῶν Ἀχιλλέως) a se excerpta atque ad Arati explicanda Phaenomena et quasi introducenda (Τῶν Ἀράτου Φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν) in unum corpus collecta una tunc edi: quod quando a quibus factum sit, utrum antiquo exeunte iam aevo an Byzantio, quod appellamus, tempore, certioribus indiciis deficientibus hic dicere neque audemus neque possumus, at fuerit forsitan cui placeat editionem hanc nostris codicibus paulo fuisse antiquiorem, eius videlicet temporis quo et Maximus ille doctissimus Planudes et Demetrius Triclinius Byzantia iam sera aetate astronomiae sedulam navantes operam in Achillem quoque mentes videntur intendisse, astronomicos libros inspexerunt atque adnotaverunt, de astronomia scripserunt ipsi.²

At cum inter doctos viros ii fuerint qui totam hanc rem in dubium vocarent, cum τῶν Ἀράτου Φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ad primi tractatus inscriptionem solummodo pertinere arbitrarentur aut verba περὶ τοῦ παντός inscriptionem esse primi capituli eiusdem tractatus, aut utrumque³ (ut Ioannis

¹ Ἀράτου] ὀράτου cod. Vat. Gr. 191.

² Vd. infra pp. XXIII-XXIV.

³ Petrus Victorius περὶ τοῦ παντός primus disiunxit a reliquis verbis et primi capituli titulum scripsit, quem postea et Dionysius Petavius in editione secutus est et Hermannus Diels (*Doxographi Graeci*, Berolini 1879¹ [=1929², 1965³], p. 18 n. 1). Utriusque opinionis assertorem fuisse videmus H. W. Schaefer: «A(chilleus) schrieb ein Werk Περὶ σφαίρας (Suid.), von dem nur der Anfang oder Auszüge unter dem besonderen Titel ἐκ τῶν Ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ Ἀράτου φαινόμενα uns erhalten sind. [...] Die Commentatio de Arati Solensis vita etc. (Aratus ed. B u h l e II 474) fasst den Inhalt des Werkes des A(chilleus) zusammen in die Worte: *Agitur in hoc opere de Universo, de rerum principio, de rerum omnium constitutione, de natura coeli et de sphaera astronomica* und giebt statt des von Suida übermittelten dem Werke den in der Subskription genannten Titel Περὶ τοῦ παντός, wie auch

Martin praesenti tempore praetereamus sententiam, adeo progressi ut tractatum secundum et tertium Achilli nostro abiudicaverit), facere non possumus quin codicum conspectum lectoris oculis supponamus, ubi suas quisque habeat inscriptiones et subscriptiones (qua in re, ut in omnibus, ii tantummodo codices considerandi sunt quos textuum edendorum fontes adhibebimus, descripti vero minime):

Wat. Gr. 191	Wat. Gr. 381	Laur. plut. XXVIII 44
Ante tractatum primum, f. 194 ^v litteris rubris, inscriptio: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός	Ante tractatum primum, f. 164 ^r , inscriptio: <τ>ῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός	Ante tractatum primum, in summo f. 5 ^r , inscriptio: Περὶ τοῦ παντός infra, ante initium: ἐκ τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα
Post tractatum primum, f. 203 ^r , subscriptio: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός	Post tractatum primum, f. 183 ^r , subscriptio: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός	Post tractatum primum eundemque unicum in hoc codice, f. 34 ^v , subscriptio: τέλος τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα
Sequuntur schemata nonnulla haud Achillea: αἱ ἐξ ἐτέρων διαίρεσεις	Sequuntur schemata nonnulla haud Achillea: <α>ἱ ἐξ ἐτέρων διαίρεσεις	Non habet
F. 203 ^v : γένος ἀράτου καὶ βίος cuius textus sequitur	F. 184 ^v : γένος ἀράτου καὶ βίος cuius textus sequitur	Non habet
F. 204 ^r : περὶ ἐξηγήσεως cuius textus sequitur	F. 186 ^r : <π>ερὶ ἐξηγήσεως cuius textus sequitur	Non habet
F. 205 ^r , subscriptio totius corporis: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως	F. 188 ^r , subscriptio totius corporis: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως	Cf. quod e f. 34 ^v supra descripsimus

Si codices **V** et **T**, qui totum corpus nobis tulerunt, potissimum consideraverimus, quid editor significare voluerit titulis in initio operum et in fine additis ope huius conspectus facillime intellegemus: tractatum primum et opuscula omnia, ut diximus, e libris Achillis excerpta esse idque verbis τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως et in summo corpore

schon G e s s e r irrtümlich diese nur den Inhalt des 1. Kapitels bezeichnende Überschrift für das ganze Werk benutzt und dieses als Liber de Universo betitelt hatte» (H. W. Schaefer s. v. *Achilleus* in *RE* I 1 coll. 247-8). Ernestus Maaß, primum tractatum uno *Isagogae* nomine appellare solitus, codicum tamen ordinem in editione sua primus restituit.

inscriptis et in imo, post scriptum Achillis tertium, iteratis aperte significari; schemata vero minime ex Achillis libris deprompta esse, sed eis inserta ad aliorum auctorum partitiones ostendendas; verba περὶ τοῦ παντός ad primum tractatum et inscripta et subscripta non primi capituli, sed totius tractatus inscriptionem esse. Qua in re scribam codicis **M** rem haud aliter advertimus considerasse, cum περὶ τοῦ παντός primo loco, in summo f. 5^r, segregatum a reliquis verbis exararet et longius a primi capituli initio; qui in fine τέλος scribens τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγήν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα novam condidit subscriptionem quia reliqua opuscula minime descripturus erat. Quid mirum antiquiorem editorem tractatui quoque primo, ut reliquis, propriam praeposuisse inscriptionem eandemque rei tractatae valde congruentem? Nam, quod pernotum est ut addere vix operae sit pretium, cum τὸ πᾶν philosophi veteres universum, universam rerum naturam appellaverint (qui usus posterioribus etiam temporibus usque ad seram Graecitatem minime exolevit), totius primi tractatus argumentum verbis his definitur potius quam primi capituli, exordii et locorum laudatorum congeriei inordinatae cui vix quicquam inscriptionis possit praeponi.

Praepositum conspectum inspicientibus nobis hoc etiam colligere licet, post tertium tractatum subscriptionem primi ex parte, nec quidem totam, iteratam esse (primi enim tractatus titulum proprie vereque dictum, ut opus erat, minime iteratum esse vidimus) idque consulto, non quodam rubricatoris errore, neque in solo codice Vaticano Graeco 191, verum etiam in 381, qui, cum ei aequalis sit et ex eodem fonte manaverit (quod multis allatis lectionibus demonstraturi sumus), testis optimus est codicis cuiusdam antiquioris (eheu deperditi) ex quo in utrumque, toto rerum ordine servato, opera sunt descripta.⁴

⁴ Quae omnia Ioannes Martin, vir doctissimus de studiis Arateis singulari modo meritis, cum in opusculis conferendis, de quibus agimus, non diu versatus esset cumque codici Vaticano Graeco 191 uni fideret, advertere minime potuit: «Or c'est certainement à une méprise du rubricateur que nous devons de lire deux subscriptions identiques à la fin du premier et du troisième morceau». At subscriptio altera ab altera opportune differt, neque ambae in utroque codice rubricatoris manu exaratae. Arguere ergo non licet: «Maass décide arbitrairement de considérer la seconde comme seule valable, ce qui devrait logiquement le conduire à restituer au même auteur tous les textes intermédiaires, et pour un fragment intitulé "définitions tirées d'autres commentateurs" (ἐξ ἐτέρων διαίρεσεις) cela serait absurde» (Vd. J. Martin, *Histoire du texte des Phénomènes d'Aratos*, Paris 1956, p. 131). Quod vir ille doctus ita affirmavit cum codicem Vaticanum Graecum 381 ex altero descriptum putaret: «Les trois manuscrits de la *Vita I* (Westermann, p. 52), sont si étroitement apparentés qu'on n'y découvre aucune variante réelle; nous n'avons pas cherché à établir leur exacte généalogie. Leur absolue similitude rendait cette peine inutile. Disons seulement que le *Vaticanus gr.* 381 est soit la copie, soit tout au moins le frère jumeau du *Vaticanus gr.* 191» et in adnotatione ad loc.: «Il me paraît probable que les erreurs de rubrication auxquelles sont dues les hypothèses de MAASS [...], sont propre au *Vaticanus* 191, qui porte seul la trace de l'intervention d'une seconde main chargée de mettre les titres. Le *Vaticanus* 381 et le *Mutinensis*, qui reproduisent ces titres à la

Sed ad quaestionem praepositam redeamus de auctore totius corporis quod edituri sumus. Postquam igitur Ioannes Martin rubricatoris errore factum esse coniecit ut opuscula breviora (Γένος Ἀράτου καὶ βίος et Περὶ ἐξηγήσεως) Achilli tribuerentur, postquam abolito Achillis nomine utrumque seorsum a tractatu Περὶ τοῦ παντός edidit cum scholiis veteribus,⁵ apud lexicorum editores et indicum opinio iam videtur invaluisse Achillem opusculorum horum minime fuisse auctorem.⁶ Quid ergo Ioannes Martin affirmaverit pressius audiamus, etsi nostrum minime arbitramur esse Achillem demonstrare auctorem, quod codices manuscripti iam apertissime testantur, negatorum vero arbitramur firmiora afferre contraria argumenta. De titulis, utrum sint apti an inepti, erraverintne rubricator codicis Vaticani Gr. 191, iam egimus. At vir ille doctissimus haec addidit: «Mais il y a contre la théorie de Maass une objection plus essentielle. Le titre de l'opuscule d'Achille signifie très exactement: "Extraits de l'ouvrage d'Achille *Sur l'Univers*, pour servir d'introduction aux *Phénomènes* d'Aratos". Il n'y a donc pas de raison qui nous oblige à croire que cet Achille ait jamais fait un commentaire d'Aratos, malgré Maass, et malgré Diels, qui lui avait montré la voie (*Doxographi Graeci*, pp. 17-18). Et son opuscule n'est, de fait, qu'un recueil d'opinions d'auteurs célèbres sur les principaux chapitres de cosmologie». ⁷ Ad idem hoc quoque revertitur, ex eodem oritur: dubitandum est ei qui, cum τῶν Ἀράτου Φαινομένων πρὸς εἰσαγωγήν ἐκ τῶν Ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός titulum unum consideret, reliquis opusculis ineptum aestimat. Si vero meminerimus

même place, seraient alors les descendants du 191» (ibid. p. 152). Et iterum in editione scholiorum: «Vaticani 191 apographa videntur esse Vaticanus 381 et Mutinensis Estensis U, 9, 20 (olim II c 16)» (*Scholia in Aratum vetera*, ed. J. Martin, Stuttgart 1974, p. XXV). At de cognationibus inter codices hos Vaticanos, quas easdem esse videbimus in vita Arati Achillea (sive prima, ut Ioanni Martin magis placet), id est in tractatu secundo, atque in libro *De universo*, infra agemus, aptiore in loco.

⁵ Vd. *Scholia in Aratum vetera*, ed. J. Martin, laud. Γένος Ἀράτου καὶ βίος pp. 6-10 continetur, tractatus Περὶ ἐξηγήσεως prior pars (sub titulo *Prolegomena in Vaticano Gr. 191 servata*) pp. 32-34, pars vero altera eius, id est adnotationes grammaticae in *Phaenomena*, per pp. 41-61 digesta est.

⁶ Vd. exempli gratia quid editio tertia indicis *Thesauri Linguae Graecae* a secunda differat: «2133 **ACHILLES TATIUS** Astron. [...] 001 **Isagoga excerpta**, ed. E. Maass [...]. 002 **Γένος Ἀράτου καὶ βίος**, ed. Maass [...]. 003 **Περὶ ἐξηγήσεως**, ed. Maass [...]» (L. Berkowitz, K. A. Squitier, *Thesaurus Linguae Graecae Canon of Greek Authors and Works*, New York-Oxford 1986², p. 1); editio vero tertia: «2133 **ACHILLES TATIUS** Astron. [...] 001 **Isagoga excerpta**, ed. E. Maass [...]. x01 **Vita Arati** (olim sub auctore Achille Tatio). Martin, pp. 6-10. Cf. **VITAE ARATI ET VARIA DE ARATO** [...]. x02 **Περὶ ἐξηγήσεως** (olim sub auctore Achille Tatio). Martin, pp. 32-34. Cf. **VITAE ARATI ET VARIA DE ARATO** [...]» (L. Berkowitz, K. A. Squitier, *Thesaurus Linguae Graecae Canon of Greek Authors and Works*, New York-Oxford 1990³, p. 1), in qua sub n. 4161 «**VITAE ARATI ET VARIA DE ARATO**» opuscula iterum recensentur pp. 398-9.

⁷ Vd. J. Martin, *Histoire* [...], laud., p. 131. Praecedentia verba eius iam supra descripsimus, p. IX sub n. 4.

Περὶ τοῦ παντός primo tantummodo tractatui ascriptum esse (bis, et ante initium et post finem), titulum eius totum ita vertemus: *In introductionem Phaenomenorum Arati ex Achillis libris excerpta: De universo* neque in ultimi vertenda subscriptione verba addemus inepta quae codices minime habeant. Quid mirum si Achilles (qui saeculo tertio p. Chr. n. vixit,⁸ ut multa probant indicia) Arati poemate prae oculis habito et de astronomia egit multis variorum auctorum congestis locis (paucis tamen ex astronomis excerptis) et vitam Arati conscripsit et in Aratum introductionem nonnullis praeditam notulis, quibus omnibus videtur Arati poema edere voluisse?⁹ Hoc quidem mirum forsitan videretur si astronomus tantummodo fuisset, at philologi indolem potius quam astronomi in astronomico tractatu iam ubique deprehendimus, quod locos ipse laudavit innumeros ex poetis et philosophis depromptos, ex astronomis vero, ut dictum est, aut paucos aut nullum, quod saepe de verborum significationibus egit, ut Otto Neugebauer iam advertit, et de originibus eorum;¹⁰ quae omnia grammaticum decent plus quam astronomum. Et Achillis nomen Ernestus Maaß in antiquo *grammaticorum*

⁸ Quo tempore etiam libros *De Clitophontis et Leucippes amoribus* conscriptos esse comperimus, postquam edita est papyrus Oxyrhynchus 1250 (vd. *The Oxyrhynchus Papyri*, part X, edited with translations and notes by B. P. Grenfell, A. S. Hunt, London 1914, pp. 135-42), ut nihil iam vetet quominus putemus unum fuisse Achillem qui et *De amoribus* et astronomica scriberet. Ita enim iam A. S. Hunt: «There is no longer any chronological difficulty in the statement of Suidas, which Rohde rejects, that the romance-writer was also the author of the astronomical work Περὶ σφαιράς of which some extracts are preserved» (*The Oxyrhynchus Papyri*, part X, laud., p. 135). Nos tamen usum iam vulgatum servantes astronomum Achillem appellabimus Tatii nomine minime apposito.

De Achille astronomo in universum vd. H. W. Schaefer, *Achilleus Tatios* 2 in *RE* I 1 coll. 247-8 et F. Boll, ibidem, suppl. I col. 7; W. von Christ's *Geschichte der griechischen Literatur* [...] bearbeitet von W. Schmid [...], II 1, München 1920⁶, p. 167 (*Handbuch der Altertumswissenschaft* [...] VII. II. I); O. Neugebauer, *A History of Ancient Mathematical Astronomy*, Berlin-Heidelberg-New York 1975, II pp. 950-2.

⁹ Quocirca editionem illam cui Achillis Vita haec, de qua agitur, praeposita fuerit Ioannis Martin insistens vestigiis (vd. infra, p. XIII) Achilleam putare ausim et appellare.

¹⁰ «Achilles seems to be interested in terminology; cf. No. 2 (“mathematics”), Nos. 14, 21, 23 (“stars”), No. 25 (“parallels”), Nos. 38, 39 (“risings” and “settings”), No. 32 (μετέωρα)» (O. Neugebauer, op. laud., II p. 951 n. 6). Cui elencho eos locos adicimus quibus origines investigat verborum horum: οὐρανός (*Univ.* 5 9), μεσημβρία (*Univ.* 22 5), κόλουρος (*Univ.* 27 3), ἄξων (*Univ.* 28 4), ζέφυρος (*Univ.* 33 3) et opinionem eorum reicit qui ἀστήρ ex στηρίζω derivare volunt (*Univ.* 15 1); has originum inquisitiones Achilles in opusculis prosequitur ubi (*Interpr.* 4 3) de αἰθήρ simul et de Ζήν/Zῆν agit. Quid ergo miremur cum in Suidae lexico legamus: Ἔγραψε δὲ Περὶ σφαιράς καὶ ἐτυμολογίας? (vd. infra in testimoniis, p. 2). Inter grammaticas quaestiones de quibus ipse egit hoc quoque referendum est, quod de genere verbi πλόος disseruit (*Univ.* 28 5).

catalogo (quem continet codex Coislinianus Gr. 387 saec. XI-XII) iam indicavit.¹¹

Vitae quoque eius quam Martin primam appellans Achilli abiudicavit et opusculi Περί ἐξηγήσεως eandem esse speciem advertes ac tractatus *De universo*; in opusculis enim poetas saepe eosdem laudatos videbis atque in tractatu; et praesertim vitam Achilleam, si cum aliis¹² contuleris, eo differre, quod auctor simili usus dicendi genere multos locos e poetis excerptos narrationi interseruit; et si quando in opusculis eosdem laudavit locos quos in libro *De universo*, eandem plerumque praetulit lectionum varietatem.¹³ Neque deest in opusculis id conferendarum sententiarum studium (ubi e. g. de urbe patria Arati disserit, VA 1 2; de initio poematis Aratei, *Interpr.* 3 1-4) quod in primo tractatu fere ubique perspicimus.

Postremo hac quidem de re benivolum lectorem commonitum volumus: hanc *Achillis* editionem esse, nec quidem, puta, Euripidis aut Eratosthenis. Qua de causa cogi nos huius traditionis servare lectiones, etsi Euripidi aut Eratostheni in locis laudatis minus congruant, ubiubi auctoris nostri (aut saltem archetypi, cum hoc vix dinoscere liceat) propriae videantur. Quod si aliter egissemus viderenturque *Achillis* codices docta coniectamina virorum doctorum magis ferre quam suas lectiones, periclitaremur ne lectores huiusce libri (ne dicam editores ipsos) falleremus.

At de codicibus iam agatur quibus editio nostra nititur et de descriptis, quoscumque invenimus.

¹¹ Sub n. 25 in indice Ὅσοι γραμματικοί ab Ernesto Maaß edito (in *Commentariorum in Aratum reliquiae*, collegit recensuit prolegomenis indicibusque instruxit Ernestus Maass, Berolini 1898¹ [=Turici 1958²], p. XVII) et infra a nobis in testimoniis descripto (p. 2).

¹² Quas legas in volumine *Scholia in Aratum vetera*, ed. J. Martin, laud., pp. 11-21.

¹³ Magni momenti etiam nunc est argumentum ab Ernesto Maaß prolatum, Achillem auctorem opusculi Περί ἐξηγήσεως (3 2), Arati locum cum laudaret, eandem praetulisse deteriorem lectionem συναγείρεται quam in tractatu Περί τοῦ παντός (19 14) etiam scriberet (vd. *Aratea*, scripsit Ernestus Maass, Berlin 1892, pp. 17-20).

DE CODICIBUS ACHILLEIS

Achillem astronomum iam edituri demonstrabimus duas codicum familias ex archetypo derivatas esse, alteram (**A**) totum Achilleum corpus complectentem, alteram (**B**) vero tractatum *De universo* (Περὶ τοῦ παντός) solummodo; ad familiam priorem videbimus codices pertinere Vaticanos Graecos 191 (**V**) et 381 (**T**), iam pluries a nobis laudatos, necnon Mutinensem Graecum 95 (**n**) et Vaticanum Graecum 1346 (**u**), ad quos per codicem alium deperditum (**β**) e Vaticano 191 descriptum Achilles manaverit, quos omnes codices ex hyparchetypo **α** fluxisse; alteram vero familiam constare e codice Laurentiano plut. XXVIII 44 (**M**) eiusque progenie, Londiniensi videlicet add. 11886 (**l**) atque Vaticano Graeco 1826 (**z**).

Nonnullos ex codicibus his iam paulisper investigavit Ioannes Martin dum de historia poematis Aratei agit, qui in eis vestigium agnovit editionis cuiusdam antiquae Arati poematis cui praeposita esset Arati Vita I (id est Achillea); codicum ergo manuscriptorum familiam definivit sub nomine «groupe de la Vita I»,¹⁴ quam paulo post bipertitam dixit, ut ad alteram partem affirmaret eos codices pertinere qui Vitam amisissent (Achilli Adamantium *De ventis* praeponere solitos; quae pars, cum et Laurentianum et Londiniensem contineat, familiae **B**, de qua supra, quadamtenus respondet), reliquos vero quoscumque novisset (id est Vaticanos 191, 381 et Mutinensem vel Estensem olim III C 16,¹⁵ nunc Gr. 95) ad alteram (qui codices ad familiam **A**, quam appellavimus, pertinent). Huius familiae codices post tractatum *De universo* schemata quaedam corpori Achilleo, ut diximus, interserunt, post Achillem aliam addunt isagogam, ut librorum series semper eadem sit: *Univ.*, Αἱ ἐξ ἐτέρων διαιώσεις, *VA* (id est, ut Ioannes Martin mavult, Vita I), *Interpr.*, Ἐξ ἐτέρων σχολίων εισαγωγή.¹⁶ Hoc vero codicibus utriusque familiae commune est, quod tertium Hipparchi librum *In Arati et Eudoxi phaenomena* continent; ¹⁷ qui, ut videtur, e codice alio in alium eisdem viis manavit quibus libri Achillis, ut similes sint in Hipparcho codicum cognationes atque in Achille. Ita enim Carolus Manitius Hipparchi editor peritissimus praefatur: codices Vaticanos 191 et 381 subaudit inter se affines esse quod «eiusdem recensione» sint ac Parisinus 2379;¹⁸ ex Laurentianis Londiniensem add. 11886 descriptum affirmat: «In quo quae sunt (conf. Maass, *Phaenomena* p. XX) qui comparaverit cum Laurentianis XXVIII 37 et 44 [...], non dubitabit, quin ex illis duobus in unum conflatus sit»;¹⁹ de tertio vero codice Vaticano (postquam Hipparchum tantummodo, ut patet, contulit) certa affirmare non audet: «[...] e Vaticano 191

¹⁴ J. Martin, *Histoire* [...], laud., pp. 130-2. Codices quos Martin ad pedem p. 130 arcanis verbis laudat: «Je n'ai pas vu le *Seldenianus* 3467 (Oxford) et le ms. *Coll. Eton sub arce Windsoria* (1918) 120 (*ibid*)», Achillis, ni fallimur, nihil continent.

¹⁵ Posterius U 9 20.

¹⁶ Siglorum significationes, intellectu tamen facillimae, supra explicatae sunt, p. VII. Anonymi Αἱ ἐξ ἐτέρων διαιώσεις, ni fallimur, nondum editae sunt, Ἐξ ἐτέρων autem σχολίων εισαγωγή edita est in *Commentariorum* [...], collegit [...] Ernestus Maass, laud., pp. 89-98.

¹⁷ Ex parte, ut docta mulier Germaine Aujac recte monuit (

¹⁸ ΙΠΠΑΡΧΟΥ ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΕΥΔΟΞΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ ΒΙΒΛΙΑ ΤΡΙΑ - Hipparchi *In Arati et Eudoxi Phaenomena commentariorum libri tres* [...] rec. [...] C. Manitius, Lipsiae 1894, pp. XV-XVI.

¹⁹ ΙΠΠΑΡΧΟΥ, rec. [...] C. Manitius, laud., p. XVIII.

esse descriptum Vaticanum 1346 probabili tantummodo coniectura statui licet». ²⁰ Nonnullius momenti etiam est quod Ioannes Martin scholia in Aratum recensionis Planudeae (cuius exemplar Planudis manu exaratum in bibliotheca Edimburgensi sub signo Adv. Ms. 18-7-15 asservatur) e codice Laurentiano plut. XXVIII 37 in Londiniensem add. 11886 descripta affirmavit ²¹ (est enim codex hic Laurentiani alterius plut. XXVIII 44, quem adhibebimus, quasi comes, cum eodem fere tempore exaratus sit ut quod alteri deesset, contineret alter).

Neminem dubitaturum arbitramur quin omnes Achillis codices ex uno archetypo fluxerint, cum permulti omnibus libris communes errores in tractatu *De universo* inveniantur (de opusculis enim, quae codices familiae **B** minime continent, infra, ubi de hyparchetypo familiae **A** agemus). Inter quos voces nihili etiam adnumerandae sunt quibus loci e poetis excerpti saepe scatent formaeque omnes metrorum legibus repugnantes. Sufficiat hic errores hos recensere codicibus omnibus communes: ²² sciendum enim est descriptos codices ab antigraphis suis nihil differre, nisi forte infra aliter notetur (textus receptus in elenco hoc praescribitur, errores sequuntur nullo siglo appposito, nisi codex alius ab alio differat):

Univ. 1 4 καὶ χιλιοστῦς καὶ Gomperz] ὅς χίλια εὐθὺς ὅς φύλαξι θεῖα Maaß] φυλάξει στιθόα α (θόα V²), φυλάξεις στιθόα M 17 κε μάλιστα codd. Arati] καὶ μάλα 19 ἐκείνην Maaß] ἐκείνων 3 6 διέκριθεν codd. Apollonii] διακριθέντ' ἦν 4 2 ὡς ἐν σφαίρα Arnim] ὡς αἰ σφαῖραι (quod secl. Maaß) 4 5 ἀποσφίγγει ῥίψει Maaß] ἀποσφίγγει ῥίπει 4 10 ἠέρι Diels] καὶ ρεῖ (αἰθέρι Maaß) 5 1 τὸ τοῦ αἰθέρος alii alibi interiectum habent 5 7 ἀνώτερός Petavii] κατώτερος 5 8 ἐκάλεσεν Victorius] ἐκέλευσεν 7 2 <διὰ τὸ> Petavii, om. 14 3 οὕτως Maaß] ὅταν 17 2 ἔχει Petavii] ἔχειν 18 4 σελήνης Petavii] ἀφροδίτης 18 6 [φθόγγων] Maaß, habent 18 11 ὅταν Maaß] ὅτε 19 8 ὁ Wilamowitz] ᾧ (ᾧ V) 19 13 post ὀκταετηρίδι deest aliquid 21 4 παρὰ Petavii] περὶ 21 12 <διὰ τὴν> Maaß, om. 22 2 ἄλλων καὶ τούτων Maaß] τ. κ. ἄ. 24 2 κατὰ τοῦτον nos] κατὰ τούτου 25 6 αὐτῷ Maaß] αὐτοῦ 25 7 <δῆλον> Maaß, om. 26 4 ἔξ εἰσιν Maaß praeunte Petavio] αἰ λοιπαὶ ἐξῆς ἢ μοῖραι 28 1 ἀρκτικοῦ Petavii] ἀνταρκτικοῦ 28 2 εἰ <δὲ ἐκ γῆς> Wilamowitz] ἢ 29 5 βορειότατός] βορειότερός 30 1 τῆ Maaß] τῷ 30 6 [βορείοις] Maaß, habent 30 7 παρ' ἡμῖν] πρὸς ἡμᾶς τοῖς ἐν τῆ Maaß] ἐν τοῖς 31 1 ἀντίσκοιοι Petavii] αὐτόσκοιοι 32 [καὶ οὐρανός καὶ αἰθήρ] nos, habent 33 3 ζόφος Maaß] ζέφος 35 1 ἄλλ' ὅποσα Maaß] ἀλλὰ πρὸς τὰ 35 3 τὸ Petavii] τῶν 40 capitis inscriptionem om.

DE FAMILIA A

Familia **A** codicibus Vaticanis Graecis 191 et 381 constat necnon Mutinensi Graeco 95 et Vaticano Graeco 1346 ex 191 haud directo descriptis.

²⁰ ΠΙΠΠΑΡΧΟΥ, rec. [...] C. Manitius, laud., p. IX.

²¹ Vd. *Scholia in Aratum vetera*, ed. J. Martin, laud., pp. VII-VIII, XXX.

²² Comuni erroris nomine omissiones quoque necnon verba perperam addita hic comprehendimus.

Codex Vaticanus Graecus 191 (**V**) membranaceus cm. 36,5x23,7 ff. VI, 397 saec. XIII ex. — XIV in. (De Gregorio)²³ exaratus est. Achillis *Univ.* continet ff. 194^v- 203^r (f. 194^v litteris rubris: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός; f. 203^r: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός). Post schemata nonnulla, quae librarius Achilli minime tribuit (αἱ ἐξ ἐτέρων διαρῆσεις, <σ>φαῖρα ἐπὶ τῶν οὐρανίων πλανήτων — ὑπὲρ γῆν ὑπὸ γῆν), *Arati Vitam* continet, cui titulus praescriptus (f. 203^v: γένος ἀράτου καὶ βίος). Tractatum tertium (*Interpr.*) a secundo minime distinctum videmus: nullum enim est interpositum spatium quod titulum περὶ ἐξηγήσεως (f. 204^r) circumdet. Explicit f. 205^r: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως litteris cursivis a rubricatore scriptis. Sequitur post nonnihil spatii tractatus ἐξ ἐτέρων σχολίων εἰσαγωγῆ.

Manus altera (**V**²) familiae **B** codicem contulit (**M** verisimillime) ad **V**² Achillis librum *De universo* emendandum; quam ab initio usque ad c. 4 5 passim agnoscimus (apparebit iterum bis infra in c. 25 7, ni ab ea iam facta est rasura in 6 4). Quam manum saeculo XVI haud posteriorem (eam enim noverat scriba exemplaris codicum **n u**) Petri Victorii esse probabilissime affirmavit Ernestus Maaß.²⁴

Descr.: *Codices Vaticani Graeci*, recensuerunt Iohannes Mercati [...] et Pius Franchi de' Cavalieri, t. I (codices 1-329), Romae 1923, pp. 220-7, praes. p. 223; vd. etiam *Aratea* scripsit E. Maass, Berlin 1892, pp. 10-2; J. Martin, *Histoire du texte des Phénomènes d'Aratos*, Paris 1956, pp. 130-1.

Codex Vaticanus Graecus 381 (**T**) saec. XIII-XIV (Devresse), **T** chartaceus, cm. 27,7x17,7 ff. II 217. Achillis *Univ.* incipit f. 164^r; praeposita est inscriptio: <τ>ῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως

²³ Ioseph De Gregorio vir doctissimus instantibus nobis codices fere omnes inspexit ut de eorum aetatibus certiores nos faceret.

²⁴ Vd. *Aratea* scripsit E. Maass, Berlin 1892, p. 11. Quam collationem Petrus Victorius ipse in praefatione editionis suae («LECTORI») memorasse videtur, ubi prius de Hipparcho: «Antequam tamen impressori darem, quia audieram in Vaticana bibliotheca alterum custodiri, curavi meum, è Mediceo expressum, cum eo diligenter conferendum», paulo post de Achille: «Achillis itidem duo exemplaria nactus sum, non parum inter se multis locis discrepantia, quod facit tamen ad uerba potius & ipsorum seriem, quam ad sententiam auctoris magnopere uariandam. Missa quoque sunt ad me Roma una cum Achille, scripta quaedam mutilata ueterum quorundam doctorum hominum [...]» (vd. *ΙΠΠΑΡΧΟΥ ΒΙΘΥΝΟΥ ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΕΥΔΟΞΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΞΗΓΗΣΕΩΝ* βιβλία γ'. Τοῦ αὐτοῦ ἀστερισμοί. *ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΣΤΑΤΙΟΥ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ* εἰς τὰ Ἀράτου φαινόμενα [...]. *HIPPARCHI BITHYNI IN ARATI ET EVDOXI Phænomena Libri III. Eiusdem Liber Asterismorum. ACHILLIS STATII IN ARATI PHAENOMENA*. [...] Florentiae. In officina IVNTARVM, Bernardi Filiorum MDLXVII, p. V a fronte).

De aliis manibus codicis huius Vaticani, quarum nullum est momentum in editione Achillea, hic minime agemus.

περὶ τοῦ παντός. Explicít f. 183^r (eisdem verbis additis: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός). Post sueta schemata (ff. 183^v-184^v: <α>ί ἐξ ἑτέρων διαιρέσεις, <σ>φαῖρα ἐπὶ τῶν οὐρανίων πλανήτων — τῶν οἰκήσεων), incipit infra, ut solitum est fieri, in eodem f. 184^v, VA: γένος ἀράτου καὶ βίος. Titulus opusculi tertii (*Interpr.*) <π>ερὶ ἐξηγήσεως (f. 186^r) hic quoque minime evidens est, ut appareat tractatus secundum et tertium unius partes scribis visos esse. Explicít f. 188^r subscriptione τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλλέως cursiva manu scripta non sine multis compendiis. Incipit post spatium haud multum ἐξ ἑτέρων σχολίων εἰσαγωγή. Quae ι in variis lectionibus recensendis recentiores secuti rationes subscribere solemus, librarius ascripsit. Summa folia omnia a 177^r ad postremum tempore exesa et tineis aut unum aut plura (a dexteris) fecerunt foramina parva, quae tamen nusquam tam lata sunt ut litteras nequeamus legere. Corrector aliquis ignotus (qui in f. 187^v primum apparet) duo menda minora facile correxit (harum correctionum alteram praeterivimus, cum nullius momenti esset, alteram vero recensuimus in adnotatione critica ad *Interpr.* 5 1, 16). Tractatus περὶ ἐξηγήσεως ultimam partem scriba alter descripsit a medio f. 188^r. Inscriptionum fere omnium et post inscriptiones primas omnium capitum litteras rubricator scribere omisit: quae idcirco ubique desunt, praeterquam quattuor locis quibus librarius ipse iam scripserat.²⁵

A recta emendataque scribendi ratione haud raro discedit ineptis litteris usus, quae tamen apte sonent (uniuscuiusque generis exemplum unum hic proponimus, reliqua in posterum differentes):²⁶

²⁵ Quod hic oportet recenseamus, ne prolixiores fiant adnotationes criticae ad loc.:

Univ. 1 1 Μισῶ] μ- om. 2 Τίνι] τ- om. Εὐδωρος] ε- om. 3 Περί] π- om. 3 1 Ζήνων] ζ- om. 4 Περί] π- om. 4 1 Καλῶς] κ- om. 5 Τίς] τ- om. 5 1 Τὸν] τ- om. 6 Περί] π- om. 6 1 Σχήμα] σ- om. 7 Περί] π- om. 7 1 Οἶ] ο- om. 8 Εἶ] ε- om. 8 1 Οἶ] ο- om. 9 Εἶ] ε- om. 9 1 Δόγμα] δ- om. 10 Περί] π- om. 10 1 Ἀστήρ] ἀ- om. 11 Τίς] τ- om. 11 1 Θαλής] θ- om. 12 Περί] π- om. Κλεάνθης] κ- om. 13 Εἶ] ε- om. 13 1 Ζῶον] ζ- om. 14 Τί] τ- om. 14 1 Ἀστήρ] ἀ- om. 15 Περί] π- om. 15 1 Ὅ] om. (accedit M) 16 1 Οἶ] ο- om. 17 1 Περί] π- om. 18 Τίς] τ- om. 18 1 Παλι] π- om. 19 Περί] π- om. 19 1 Πολλοὶ] π- om. 20 Περί] π- om. 20 1 Μέγεθος] μ- om. 21 Περί] π- om. 21 1 Τινὲς] τ- om. 22 Περί] π- om. 22 1 Κύκλοι] κ- om. 23 Πόσον] π- om. 23 1 Ὅ] om. 24 Περί] π- om. 24 1 Ὅ] om. 25 Περί] π- om. 25 1 Οἶ] ο- om. 26 Περί] π- om. 26 1 Ἴνα] ἰ- om. 27 Περί] π- om. 27 1 Οἶ] ο- om. 28 Περί] π- om. 28 1 Δήκει] δ- om. 29 Περί] π- om. 29 1 Περί] π- om. 30 Περί] π- om. 30 1 Τῶν] τ- om. 31 Περί] π- om. 31 1 Τῶν] τ- om. 32 Περί] π- om. Διαφέρει] δ- om. 33 1 Ἀναξιμανδρος] ἀ- om. 34 Περί] π- om. 34 1 Περί] π- om. 35 Περί] π- om. 35 1 Εἰδέναι] ε- om. 36 Περί] π- om. 36 1 Χορή] χ- om. 37 Περί] π- om. 37 1 Τῶν] τ- om. 38 Ὅτι] ὄ- om. Δύσις] δ- om. 39 Ὅτι] ἰ (rubricator ergo τ- verbi τί scribere neglexit) VA 1 1 Ἄρατος] ἀ- om. **Interpr.** 1 Τῆν] τ- om.

²⁶ Vd. infra, p. XXXI.

Univ. 4 12 φέρεσθαι] φαίρεσθαι 10 5 ἄλυσιν] ἄλυσιν 17 2 ἑβδόμη] εὐδόμη 29 2 ἦ] εἰ 30 1 ἀντοικουμένη] ἀντικουμένη VA 2 3 Εὐβοία] εὐοία 6 1 ἐπικήδειον] ἐπικήδιον *Interpr.* 3 3 προσίεσθαι] προσείεσθαι 4 6 παράλειψιν] παράληψιν,

et ab accentus legibus nonnumquam discedit.

Quamvis tamen menda eiusmodi minora haud pauca sint et deteriores lectiones hic illic inveniuntur quibus codex V minime laboret, est codex hic ad Achillem edendum necessario adhibendus, cuius freti lectionibus, ubi alter solus erret, minus multas coniecturas in editionem admittamus et auctoribus ab Achille laudatis opem pariter novarum lectionum afferamus.²⁷

Descr.: *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae* [...] *Codices Vaticani Graeci*. Codices 330-603 recensuit R. Devreesse, in *bibliotheca Vaticana* 1937, pp. 75-76, praes. p. 76; vd. etiam J. Martin, *Histoire* [...], laud., pp. 130-1.

Codices **V T** ex eodem hyparchetypo manasse, cui **α** litteram indidimus, **α** facile demonstrari potest, cum praeter errores archetypi (quod pertinet ad librum *De universo* – in opusculis scilicet, cum desit altera familia, archetypi errores ab hyparchetypi dinoscere nequimus) sescenties quinquagies una errent; ex hac ingenti errorum copia, quam in adnotatione critica nostra iam percensuimus, hic pauca sufficiat describere exempla, quibus evidentius appareat communis utriusque derivatio (ubi duo lectiones notantur, textus receptus praecedit; sequitur error exemplaris communis deperditi **α**):

Univ. 1 3 αὐτοῖς om. 1 8 δῆλον om. 1 10 οἱ om. 2 εἰπεῖν] εἶπε 4 3 τὰ om. 4 4 ἀπό (V²)] αὐτὸ 4 5 οὐκ ἂν δυναθῆι om. 4 6 ἐξήρηται] ἐξερύηται 4 9 post πανταχόθεν habet ἐξ ἑκατέρου 4 11 ἀμέτρητ'] μέτρητ' 5 11 τόπος] τόπον ὁ Διὸς] ὅτι (om. M)²⁸ 8 Inscr. post ἐκτός habet κενόν (locus dubius) 8 2 τὰ om. 9 1 ἄλλοι δὲ om. εἰσι καταβαλλόμενοι] καταβαλλομένους 10 6 εἴλουμένου] -νους 11 1 τὴν τῶν ἀστέρων οὐσίαν om. 13 1 ἐν] σὺν (om. M) ἐν om. 13 4 ζῶα om. 14 3 ἀστέρων] ἄκρων (loco corrupto) 14 4 ἦ δὲ ἐκ πολλῶν λίθων σύγκειται om. 16 5 ἔφην] ἔφη 18 4 λεπτῶ] λεπτῶν 18 7 εἶναι τοῦ ἡλίου καὶ om. 18 8 ἀνωτάτω] ἀνωτέρω τις om. 18 10 αἰθέρι] ἀέρι 19 8 ἐκλείπει] ἐκλείπειν 19 12 μὴ om. ἀλλ' ἔχειν – αὐτῆς καὶ] μὴ δὲ 21 4 βραχὺ] βραχύτατα (βραχύτητα T) ἀπὸ τῶν μερῶν μέχρις ἄνω κατὰ βραχὺ λέγει 25 5 τρις om. 26 2 περιφέρειαν] περιφορὰν 29 4 κρουστάλλον om. 29 7-8 τινὲς δὲ – γῆν ἀντίποδες om. 30 4 τὰς δὲ νύκτας] καὶ 31 5 Ἐλεάτης τὸν] στεαγήητον (om. M) 32 τῆς] ὑπὸ 35 11 γαῖαν] γε 36 3 περιτελλομένοιο – κεφαλῆ om. 40 1 πᾶσι] πάση VA 1 2 μελιχρότατον cod. Anthologiae] μὲν κράτος ἢ 2 3 Διάδες Petavius] δαΐδαις Διάδας Valckenaer] δαΐδαις 2 4 ναῖοις codd. Plutarchi] δύοις 3 2 ἐντεῖναι Westermann] εἶναι 5 ὀκνέω μὴ VA 1 2, cod. Anthologiae] ὁ καὶ σωμῆ (καὶ T) 6 2 <τὰ> Scaliger, om. ἀπὸ σκοποῦ δ' ἀφάμαρτον (locus corruptus) *Interpr.* 1 σφάλονται Maaß] σφάλματα 4 1 [ἐκ] habet (non habent codd. Pindari) αἰίσομαι Valckenaer] αἰέ σοι με 4 2 <οἱ δὲ τὸν ἀέρα> Mette, om. [δ'] non habent ceteri testes, habet ζέσιν Petavius] ζήτησιν 4 3 νοήσας] νοῶν 4 6 κείναι γε] καὶ νήγε 5 2, 3 ἄνδρες Maaß]

²⁷ Novas lectiones universas infra descriptas invenies, p. XVIII.

²⁸ M corruptam archetypi lectionem, cui mederi non posset, nonnumquam maluit omittere; cf. infra ad *Univ.* 13 1 et 31 5.

ἀνδρὸς <θ> nos, om. **5 15** οὐδέ τε Wilamowitz] οὐ λέγει **5 16** [τε] Schneidewin, habet.

Multorum verborum omissio (articulorum praesertim, coniunctionum aliarumque particularum) saepe efficit ut breviores fiant et simpliciores, siquidem intellegi possunt, verborum ambitus; verba quoque dicendi miramur haud raro ommissa esse. E. g.:

Univ. 2 ὅτι om. **3 8** οὐτῶ λέγοντος om. **5 1** φησιν om. **7 1** εἰκὸς om. **8 1** τι ἐκτός φασιν om. **12** φησι om. ἔχειν σχῆμα λέγουσι om. **13 1** τοὺς ἀστέρας δὲ om. **20 2** ὥσπερ γάρ om. **20 3** εὐρίσκομεν om. **25 4** δηλῶν ... ἔχειν] ἔχει **25 9** φαμέν om. **26 2** μὲν γάρ om. **30 1** ἵνα σαφέστερον διέλωμεν om.

Uterque codex ab altero erroribus propriis haud paucis disiunctus est. **T** minus accurate ex **α** descriptus est: saepius enim errat quam **V** (si minora etiam consideramus minimaque, duplex est in illo errorum numerus); satis hic sit paucos locos e. g. subiungere quibus **T** solus erret (reliqui enim in adnotatione critica recensentur):

Univ. 1 5 βροτοῖς] βροντῆς **1 8** Θάλητα] θάλαττα **1 9** Πληιάδας] πλησιάδας **4 3** ἐτέρου] ἀέρος **4 4** ἄνω] ἄνωθεν **5 7** σύστημα om. **13 3** καὶ τὰ] κατὰ **18 7** ἡμέρα] ἡμέραν **19 6** τὸ φῶς] σοφῶς **21 3** ἄρχεται] ἄρχεσθαι **25 6** καθόδου] καθόλου **26 5** ἀνταρκτικοῦ] ἀρκτικοῦ **29 2** ἀνταρκτικοῦ] ἀρκτικοῦ **30 1** καὶ πάλιν – ἀλλήλοις om. **31 5** ζωνῶν] ζωδίων **37 1** ἀνταρκτικοῦ] ἀρκτικοῦ **38** δύνῃ — ὅταν om. **VA 7 2** ἀλλὰ — φησὶν om. **Interpr. 3 2** τὸ] ποτὲ.

Ne quis **T** codicem ex **V** descriptum putet (et ut codicis momentum ad Achillem edendum innotescat), locos eos hic indicabimus ubi **V** (ad quem scilicet accedunt codices ex eo descripti) ab illo discrepans deteriorem lectionem admittit; quibus locis codicis **T** cum **M** consensio solet antiquae lectionis indicium esse:

Univ. 3 9 μὲν ... δὲ om. **4 9** δοίη] δύη **18 11** ἀπλανεῖς] ἀπλανεῖσι **22 4** ἀντολαί] ἀνατολαί **23 7** ἡμῶν] ἡθοῦν **25 2** ἀνταρκτικός] ἀρκτικός **25 5** γῆν] γῆς **25 6** τροπᾶς om. **32** ὄμβροϊ] ὄμβριοι,

quibus addendum est

Univ. 13 2 ζώδια] ζῶλλα,

exemplum dubium, cum nesciamus quis litteras eraserit.

Ubi vero et **V** et **M** errat, cum alter alteram deteriorem lectionem admittat aut uterque eandem (fortuito, ut videtur: communes enim errores eiusmodi sunt ut necesse non sit conicere archetypum ω varias habuisse lectiones quas α descripturus esset), accidit ut **T** solus antiquam lectionem tradat (nomina quoque indicamus doctorum virorum qui nullius codicis ope iam divinaverint):

Univ. 1 6 ἀτρέα Petavius] ἀστρέα **VM 1 9** δ' ἔτι Maaß (ut Iliadis codd. nonnulli)] δ' ἔστι **V**, δέ τι **M 4 10** πείραρ Maaß] πείραν **V**, πείρας **M 5 9** οὐρεὶ Maaß] ἀρεὶ **VM 10 5** καὶ τὰ

Maaß ex Arato] κατὰ **V M** 17 2 λιχάνου] λιχανοῦ **V M** 31 2 ó om. **V M**, suppl. Victorius;²⁹

haud secus, ubi **M** deest, **T** nonnumquam potiolem lectionem servat:

Univ. 21 5 ἐγκλινομένου **T** p. c., Maaß] ἐκκλινομένου **V, T** a. c. **Interpr. 3 2** κύκλα Victorius] κύκλου **V 5,7** μακέλησι (-λη- **T**), μακέλισι **V 5,10** τοῦ Maaß] τὸ **V**;

hoc praeterea qui sequitur loco ingenii ope corrigendo **T** vestigium optativi antiqui (ut putamus) solus servavit:

Univ. 103 τρέχοι nos] τρέχει **M**, παρέχοι **T**^v, παρέχει **α**,

et ubi de scribendi ratione ambigebatur, potiora iterum tulit:

Univ. 273 κεκολοῦσθαι] κεκολλοῦσθαι **V**, κολλοῦσθαι **M**.

DE CODICIBUS DESCRIPTIS FAMILIAE **A**

Codex Mutinensis Graecus 95 (**n**), olim III C 16 (vel U 9 20) saec. XVI, **n** chartaceus cm. 22,1x16,2, ff. 68 (ultimum litteris vacat); quem in Italia exaravit Ioannes Mauromates, scribe Corcyraeus.³⁰ Continet Achillis *Univ.* f. 1^r τῶν ἀράτου φαινομένων προσαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλέως περὶ τοῦ παντός; explicit f. 40^v: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εισαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός. *VA*, f. 41^r: γένος ἀράτου καὶ βίος; *Interpr.* f. 44^r: περὶ ἐξηγήσεως. Quam sequitur subscriptio: f. 48^v τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εισαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλέως.

Descr.: V. Puntoni, *Indice dei codici greci della Biblioteca Estense di Modena*, «Studi Italiani di Filologia Classica» IV (1896), pp. 379-536, p. 447; vd. etiam J. Martin, *Histoire* [...], laud., p. 131.

Codex Vaticanus Graecus 1346 (**u**), membranaceus cm. 16,2x22,1, saec. **u** XV ex. — XVI in. (De Gregorio). Ff. I+222. Continet: f. 1^r Achillis *Univ.*, cuius initium corona ornat lineis constans rubro et nigro colore pictis: rubricator titulum per duas lineas exaravit, ut prior contineat: + τοῦ ἀράτου φαινομένων προσαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλλέως; altera vero: – περὶ τοῦ παντός (quibus verbis in medio versu exaratis lineam praeposuit, ut omnibus sequentium capitum titulis). Verba prioris lineae rubricatoris manu depictae a librario, ut videtur, postea ita correctae sunt: τῶν ex τοῦ fecit et προσαγωγή ex προσαγωγήν. Rubricator omnium capitum titulos exarabit et litteram

²⁹ Quod Maaß codice **V** omissum esse non advertit.

³⁰ Quod nobis humanissime significavit Ioseph De Gregorio, artis palaeographicae peritissimus.

ornatam qua caput unumquodque incipiet. Tractatus f. 47^r finitur sine ulla subscriptione. Ff. 47^v-48^r schemata continent quae aliis etiam codicibus huius familiae feruntur: αὶ ἐξ ἑτέρων διαιρέσεις, σφαῖρα ἐπὶ τῶν οὐρανίων πλανήτων — οὐχ ὑπὸ τὸν αὐτόν:- παράλληλος.; f. 48^v vacat; f. 49^r-52^r VA: γένος ἀράτου καὶ βίος. Ff. 52^v-57^v *Interpr.*: περὶ ἐξηγήσεως, a praecedenti tractatu evidenter discretum (sertum decorum inter utrumque pictum est); subscriptio litteris rubris: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλλέως. Sequitur a summo f. 58^r ἐξ ἑτέρων σχολίων εἰσαγωγή προοίμιον, usque ad f. 67^v.³¹

«Ex libris Fuluij Ursini» (f. Iv). Cuius manu constat indicem in Aristotelem partim exaratum esse: «Index zu Aristoteles mit Verweisen auf d. Text [autographon]». ³²

Descr.: codicis huius nullam descriptionem invenies nisi brevissimam in tabulis Bibliothecae Apostolicae.

In utrumque codicem aetate renatarum litterarum, quam appellamus, β exaratum Achilles per hyparchetypum quoddam commune (quod β appellabimus) ex V manavit. Uterque enim omnes errores eius recepit quoscumque in adnotatione critica ad textum recensebimus (nisi quod ingenii ope correctum est) necnon hyparchetypi errores, quibus suos quisque addidit. In primis communes descriptorum codicum recenseamus errores (et quidquid novi consulto induxerunt):

Univ. 1 4 ἔτευξε] ἐξέτευξε V (corr. V²), ἐξέταξε β 1 10 ὡς om. (accedit M) 4 9 κέγχρον] κέχρον 4 11 τήν om. 5 3 ἀρμονικήν] ἀρμονικής 5 7 οὔτος] οὔτως 5 11 ἔχοι] ἔχει 6 1 ἔχονται] ἔχοντα μονή] μούνη V, μούνη β 6 2 ζῶδια] ζῶδιον σφαῖρα] οὐκ ἐν σφαῖρα V, οὐκ ἐν σφαίρω β 6 3 οὖν om. ἀνατέλλοντα] ἀνατέλοντα λιπῶν] λοιπῶν 7 περὶ περιφορᾶς] περὶ φορᾶς u, περιφορᾶς n γίνεσθαι] τίνεσθαι 9 2 μέσον¹] μέσων 10 6 μεταβαίνοντος] μεταβαίνοντας 14 1 δὲ² om. 14 4 οἰκία] οἰκεία ἐκ¹] εἰς τὰ¹] τοὺς ἀριθμῶ] ἀριθμῶν 14 5 μὲν] γέ 16 5 τῆς] γῆς 19 3 πέμπειν] πέμπτην 19 9 ἀνείργει] ἀνείργη 19 13 ἀποκατάστασις] ἀποκατάστασιν 21 11 ὑφ¹] ἐφ¹ 22 2 αὐτόν] αὐτοῖς 22 5 τὰ¹ om. 23 3 Ταῦρος om. 23 8 δις¹] διὰ 23 9 ἐπέθουν] ἐπέθουν 23 10 ἐπεὶ] ἐπὶ τέσσαρα om. 25 1 ἔχειν] ἔχον (-o- p. c. u. v. u) 25 7 ὑπὸ γῆν] τρία δὲ om. 26 4 ἀναλόγως] ἀναλόγος 26 5 ἀνταρκτικοῦ] ἀρκτικοῦ (accedit T) 26 6 καὶ νοτιωτέρων om. 29 1 κατὰ om. 29 4 ἀμβρατὰ] ἀνεωβατοὶ V, ἀνεωβατὸς β 29 5 ἐν Αἰγόκερω – Καρκίνῳ γένηται bis 30 1 οἱ δὲ ἄντοικοι om. 30 3 τῶν ἰσημεριῶν] ἰσημεριῶν V, ἰσημερινῶν 31 1 γένοιτο¹ om. 31 5 γὰρ om. πέντε]

³¹ Referamus etiam quid in hoc codice sequatur, cuius, ni fallimur, nulla umquam descriptio in lucem vulgata est. Sequuntur igitur: ἐρατοσθένους. ἐν ἄλλῳ ὑπάρχου nonnullis cum imaginibus usque ad f. 81^r; ff. 81^v-82^v litteris vacant; ff. 83^r-179^r ἰπάρχου τῶν ἀράτου καὶ εὐδόξου (libri tres), cuius subscriptio f. 179^v; ff. 180^r-198^v ἀριστάρχου περὶ μεγεθῶν; ff. 199^r-206^v litteris vacant; ff. 207^r-220^v εὐκλείδου εἰσαγωγή ἀρμονική; ff. 221^r-222^v harmonicae signa et compendia.

³² Vd. M. Vogel-V. Gardthausen, *Die griechischen Schreiber des Mittelalters und der Renaissance*, Leipzig 1909 [=Hildesheim 1966], p. 421. Qui Ursinum «z(um) T(eile)» scribam fuisse affirmant.

πάντες 32 βρονται om. 33 1 αὔρας – λέγουσιν om. 33 2 θύελλαι| θύελλαν 33 3 βορέας] βορίας ó δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνταρκτικοῦ (πόλου add. n) βορέας 34 2 ἄλως] ἄλλως 34 4 περιπεφωτισμένων] περιφωτισμένων 35 5 δὲ ὄντος] δέοντος 35 11 ἀλλὰ τὰ γ' αὐτὸν] ἀλλ' ἀτὰρ αὐτοὶ V, ἀλλὰ γὰρ αὐτοὶ β 35 12 μὲν τὰ] μετὰ 36 2 αἰεὶ δὲ – λέγων om. τὸν] τὸ 36 3 ἀτὰρ] αὐτὰρ 37 1 τοῦ¹] τὸ δ' 37 2 ὥστε – Ἴππος om. 37 4 ante ὕστερον habent τὸ (accedit T) VA 2 4 αὐτὰρ] αὐτὰς *Interpr.* 3 4 λήγετε] λέγεται (λήγεται T) 4 3 Δία¹ et 2] διὰ 5 2,3 ἀγυαί] ἀγοραὶ V, ἀγορὰς 5 7 ἐπιλέγει] ἐπιλέγη 5 12 παρωχημένου] παρωχυμένου (-ω- n).

Ubi vero describus codex alter ab altero discrepat, hyparchetypi β lectio minus certa est (at saepe probabiliter argui potest):

Univ. 3 8 γένετο] γένεθε V, γένεσθε n, γενέσθαι u 14 5 ὠρισμένων u a. c.] ὠρισμένον u p. c., n 15 1 λόγον u p. c. (-o-² in ras. V)] λόγων. u a. c., n 16 2 ἐν δὲ τῇ ἔκτη] ἔκτη δὲ V, ἐν τῇ u, ἐν τῇ δὲ n 18 2 παχυμερῶς u p. c.] παχυμερῶν u a. c., n 18 3 Ἄρεος] -ρε- in ras. n, ἀέρεος u 19 8 οὔτω n u. v. p. c.] οὔτε u, n a. c., οὔτως V 28 5 Δαιταλεῦσιν] δὲ ταλεῦσιν u, δεταλευσιν n 29 4 περιπεπτηῖαι] περιπεπηγυ u a. c., περιπεπηῖαι u p. c., n 31 1 ἔχουσι] ἔχειν u, ἔχην n 39 1 ἔω] ἐώαν V, ἐῶα u, ἐῶα n *Interpr.* 3 2 ἀποκαταστατικὴν] ἀποκαταστη u. v. u, ἀποκαταστικὴν (-v expr.) n 4 1 ἀείσομαι] ἀεὶ σοι με V, ἀείσοιμε n, ἀείσοιμε u.

Tribus locis (quos prae omnibus adhiberemus ad codicis derivationem demonstrandam si quid dubitationis superesset) litteras codicis V mirum in modum exaratas scriba codicis β recte interpretari non potuit:

Univ. 21 3 ἀνατολή] ἀνατολῆς (insueto litterarum ductu deceptus) 29 4 οἶον] εἶναι (difficile compendii signum perperam interpretatus) VA 2 4 ὑμέτερον] ὕστερον (incerto litterarum ductu deceptus codicis macula obscurati, qui tamen a textu recepto minime discedit).

Quibus locus hic addendus est quo mirum litterarum ordinem codicis V per antigaphum commune u solus servavit, n vero ex parte correxit:

Univ. 23 7 ζώδια κατά τε] ζωδιακα τάτε V u (V litteras circa foramen ita coactus est disponere!), ζώδια κατάτε n.

Sequentibus vero in locis hyparchetypum β errores codicis V corrigere studuit (prospere interdum!). Fit ita ut u n nonnumquam cum T consentiant vel cum alterius familiae codicibus:

Univ. 1 4 φύλαξι] φυλάξει V, φυλάξεις β (M 1 z) 4 1 γεγόνεαι] γεγόναι V corr. β 8 2 ἐξολισθάνουσαν] ἐξολισθανούσης V corr. β 13 4 ἔχει²] ἔχειν V corr. β 19 12 ἄλλας ἀλλαχοῦ] ἀλλὰ V, ἄλλα β 35 12 δεξιὰς] δεξιὰ V, δεξιὰ β T δὲ⁵ om. V suppl. β.

β ubi varias lectiones a V² intra lineas iam additas invenit, singulas lectiones semper descripsit potius quam binas, V² plerumque secutus; ita fit ut in eiusmodi lectionum varietate u n eadem semper eligant. Qui his locis lectiones praetulerunt a V² descriptas (eorum consensum littera β, ut solemus, denotabimus):

Univ. 1 3 τε om. V add. V², habet β 1 4 γὰρ om. V add. V², habet β εισάγει V² β] εισάγειν V φρυκτωρίαν V² β] φρυκτωρία V 1 5 νυκτέρων V² β (-ρων V²)] νυκτέον V 3 4 ante Σωκράτης habet ó V del. V², non habet β 3 5 τὴν διάλυσιν in lacuna scripsit V², habet β 3

7 αὐτά V² β] αὐτό V 3 8 τοῦτο V² β] οὔτος V 4 3 τὰ² om. V add. V², habet β post βάλοι add. ταῦτα V², habet β ἀλλ' om. V add. V², habet β 4 4 κουφότατα V² β] κουφότατον V ποιούμενα] ποιουμένοις V² β ἀπό V² β] αὐτό V 4 5 καὶ s. l. V² habet β,

reliquis vero, ubi variae lectiones praesto erant, V sequi maluerunt.

Loco uno valde difficili inter V et V² contaminaverunt:

Univ. 1 4 οὔτος δ' ἐφεῦρε V²] οὔτεπι τυγ' εὔρες V, οὔτεπιδ' ἐφ' εὔρες β.

De erroribus in verbis separandis quibus β mederi potuit et de aliis minimis mendis ab eo correctis non agemus.

At, ne quis putet u ab n descriptum (aut hunc ab illo), singulares hic lectiones³³ recenseamus quibus alter ab altero disiungatur. Sunt in codice u:

Univ. 3 9 γεγενέσθαι om. 4 8 παραληφθήσεται] παρελληφθήσεται 4 9 βάλοι] βάλλοι 10 1 σῶμά τι (σῶματι n)] σώματα 10 2 οἱ δέ] οὐδὲ 14 3 οἶδεν] εἶδεν 18 8 καθυποβεβηκέναι] καθυποβεβληκέναι 19 13 μορίω] μωρίω 20 2 ἔρπων] ἔρποι V n, σέρποι u 21 5 γίνεσθαι] γένεσθαι 21 7 ἡγεμόνεσσιν] ἡγεμόνεσιν V n, ἡγεμόνευσιν u 21 12 ἔλδαι] ἔλδαιε 22 1 κέντρον] κέντου 25 8 παραλλήλων] παρ' ἀλλήλων 25 10 παραλλήλων] παρ' ἀλλήλων 26 5 πόλων] πολλῶν 26 6 τήν] τῶν 28 2 ante ἀμιγῆς habet iterum σφαῖραν σβεσθήσεται – ὕδατος 28 3 ἔτετμε] ἔτεμε 28 4 ὁ μὲν²] ὁμῶν 30 1 καὶ πάλιν – ἀλλήλοις om. (fortuito accedit T) 31 1 κορυφῆς²] κορυφήν 35 3 πόλων] πόλλων 36 3 ἀνελίσσεται] ἀναλίσσεται 37 1 ποτὲ δέ² – ἀνατέλλει om. 37 5 ἀνιόντα om. VA 2 3 πάλιν] πάλαι 4 2 γάρ¹] δέ 5 Ἀρήτου] ἀρρήτου 6 2 ἐπιτετευγμένως] ἐπιτεταγμένως ὁμώνυμος] ὁμώνυ 7 *Interpr.* 2 Κηφεύς] νικαεὺς 2 3 ἐπὶ – συνανατέλλοντα om. 3 2 ἔπη] ἐπὶ 4 3 Ἥλι' οἰκτίροις] ἡελίοιο κτείρει V n, ἡελίοιο κτείρει u.

Qui his locis traditum textum emendare valuit, ubi alter cum fonte suo errat:

Univ. 8 2 κάκεῖσε] κάκεῖ V n 32 ὄμβροισι] ὄμβροισι V n.

His frustra conatus est:

Univ. 35 12 ἀριστεράν] ἀριστερά V n, ἀριστερά u (T M) VA 6 2 σκήπτρον] σκήπτου V n, σκήπτου u.

Lectiones singulares codicis n:

Univ. 2 ἐκλείψεις γίνονται] ἐκλειψις γίνεται 3 9 δέ⁴ om. 4 2 ἐντός] ἐκτός 5 2 καὶ¹ om. 5 9 οὔρος] οὔρον 6 1 οἱ δὲ φοειδέες om. 6 2 καὶ ἐξοχὰς – σχῆμα om. 10 4 τῶν] τῶ 13 3 ψυχὰς om. (in mg. u)³⁴ 16 1 τὸν⁴] τὸ 18 5 ante τῶ habet σὺν (ita et M z) 22 1 δὲ εἰσιν] δέοισιν 22 2 Αἰγοκερηός] αἰγοκερηῶ 23 3 Δίδυμοι] δίδυμος 23 4 αὐτοκίνητοι] αὐτοκίνητο 23 6 δυωδεκάδας] δυοδεκάδες 24 3 καταπάσειέ τι] καταπάσις ἔτι 25 5 ἠ²] ὀκτώ ἢ 25 8 αὐτῶ] αὐτό 26 2 τὸν²] τὸ 26 3 μοιρῶν³] μορῶν 28 4 ἐκ βορέας] ἐκβορέας 29 2 ἀνταρκτικοῦ] ἀρκτικοῦ (ita et T) 29 6 οὖν om. 30 1 ἀντίχθονες²] ἀντίχθονος 30 2 ἐτησίους] ἐτησίας α, αἰτησίας n 31 3 οἱ² om. 31 4 ὅτε⁴ – ἐξῆς post

³³ Cum de codicibus descriptis hic agamus, non tantum errores nobis recensendi sunt, verum lectiones omnes novae, quaecumque in antiquiore communi fonte minime inveniuntur (si indifferentes, nihil refert).

³⁴ Quod verisimiliter et β in mg. ascriptum habuit.

γίνεται iterata habet **31 5** περι τῶν bis **35 2** πόλοι] πολλοι **35 5** ἀφανῆ] φανῆ **VA 1**
2 Ταρσέα] παρσεα ἀξιοπίστου] ἀπίστου **2 4** Σόλων³] σόλον **4 1** Ὀδύσειαν]
 Ὀδύσεια **6 1** ante καί¹ habet συγγράμματα (ex coniectura!) **Interpr. 2 1** πόλων]
 πόλλων **5, 10** ἠτυμολόγησε] ἠ ἔτυμολόγησε.

Qui hoc solummodo correxit:

Univ. 3 9 μὲν om. **V u** (n habet!).

DE FAMILIA B

Familia **B** codicem Laurentianum plut. XXVIII 44 complectitur *Univ.* tantummodo continentem et codices ab eo descriptos Londiniensem Butlerianum add. 11886 et Vaticanum Graecum 1826, qui tractatum hunc Achilleum ex parte nobis tulerunt; Londiniensis enim quartam circiter partem tractatus *Univ.* (usque ad initium c. 9 1) continet, Vaticanus vero tantummodo excerptas particulas.

Codex Medicus plut. XXVIII 44 (**M**) saec. XV, membranaceus cm. **M** 25,6x18,2. Achillis tantummodo *Univ.* continet ff. 5^r-34^v exaratum (in summo f. 5^r: Περι τοῦ παντός, sequitur post ornamentum quoddam altera tituli pars: ἐκ τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγήν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα; textus incipit littera ornata. Explicit f. 34^v: τέλος τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγήν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα).

Titulos maioresque litteras exaravit rubricator, indices quoque in marginibus et adnotationes.

Post textum exaratum, antequam foliis numeri inditi sunt, membrana una (in medio quaternione) conversa est, ut folia nunc hoc ordine legere oporteat: f. 14^v (quod explicit: ἀπό δε σημείου ἐπὶ σημῆιον ἀποκαθίσταται ἐν), f. 16^r (incipiens: μυριάσιν ἐτῶν δεκαεπτὰ), f. 16^v (quod explicit: αὐτοῦ κατὰ κάθετον γενόμενος ὑπει-); f. 15^r (incipiens: -σέλθοι τὴν αὐγὴν τοῦ ἡλίου; habet enim ὑπεισέλθοι pro ἐπισκίαση, quod alterius familiae codices praetulerunt); f. 15^v (quod explicit: ἐπεὶ ἔχει τὰς πάσας ὥρας ἐν ἑαυτῶ τέσσαρας); f. 17^r (incipiens: κατὰ τὸν Εὐριπίδην ὀθούνεκ' ἐν αὐτῶ).

Codex hic ad Planudeam stirpem pertinens (cuius ff. 43^r-79^r continent recensionem Planudeam scholiorum in Aratum; f. 43^r: ἐκ τῆς εἰς τὰ τοῦ ἀράτου φαινόμενα θέωνος ἐξηγήσεως ἐκλογαὶ διορθωθεῖσαι παρὰ τοῦ σοφωτάτου μοναχοῦ κυρίου μαξιμου τοῦ πλανούδη) vestigia etiam exhibet doctissimi illius Demetrii Triclinii, cuius adnotationes ex marginibus exemplaris eius scholiorum Planudeorum hic descriptas invenimus:

f. 48^r in verba αὐτοῖς ἐπινῆχεται . κράτης δέ φησιν — τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ ἔχει δεξι- hoc notatum est: οὕτω καὶ ἐμοῖ δοκεῖ οὐ γὰρ τὸν κύκλον φησὶν ἔνθα ὁ ἥλιος διερχόμενος ἐπισυνάπτει τὴν ἀνατολήν τῇ δύσει ἀλλὰ τὸν ὀρίζοντα ἔνθα μίσγεται τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ οὐρανοῦ:-

f. 50^r ad versus: ἡ με κόνων ἔβλεψεν — πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς (Call. fr. 110 Pfeiffer 7-8) ita: ἠρωελεγειοί.³⁵

f. 73^r ad verba ἀσθενέστερον ἔχειν τοῦ ἡλίου — τῆ ἀύγῃ, φοινικοῦν· τὸ δὲ ὄν κάτω, λευκόν· (cf. Sch. Arat. 940) rubricator scripsit: τοῦτο εἶδον ἐγὼ φησὶν ὁ σοφώτατος πλανούδης·- et post nonnihil spatii scriptum legimus litteris atris (prima tantummodo rubra est): εἶδον καὶ γὰρ τοῦτο πανσελήνου τῆς σελήνης οὐσης καὶ τοῦ τᾶνετ ὀρίζοντος ὑπεράνω γενομένης· ὄμβρου γὰρ πολλοῦ γεγονότος μετὰ δύσιν ἡλίου· καὶ τῆς σελήνης λαμψάσης ἐκ τῶν ἑῶν μερῶν, ἴσιν ἐπὶ δυσμᾶς συνέστη λίαν σαφής.³⁶

et infra (f. 76^r) iuxta verba μέχρι τοῦ πυρὸς διήκειν· πρῖνοι δ' οὐ καρποῖο· μετὰ — δύναται βαστάζειν οὔτε ἀύχμης (cf. Sch. Arat. 1046; πρῖνοι δ' οὐ καρποῖο, Arat. 1044, litteris rubris; ἀύχμοῦ item): ἡμέτερον. Sequitur post nonnihil spatii adnotatio maior, quae incipit verbis Διὸ ταῦτα θέον παρατηρεῖν (quam brevitatis causa hic minime transcribimus).

Usum ergo in adnotationibus agnoscimus satis perspicuum: Planudis absque dubio est ea adnotatio (descripta a Triclinio?) qua nomen eius nuncupatur (φησὶν ὁ σοφώτατος πλανούδης) et probabiliter altera quae incipit οὕτω καὶ ἐμοὶ δοκεῖ, Suas vero adnotationes a Planudis Triclinius aptis verbis distinxit: post Planudis τοῦτο εἶδον ἐγὼ, Triclinius εἶδον καὶ γὰρ τοῦτο; eiusdem, ut videtur, est adnotatio cui praepositum est ἡμέτερον.³⁷

At in Achillem quoque (*Univ.* 29 4) adnotationem legimus (f. 27^r) iuxta lineas -νότεροι κυάνοιο — πόλοις περιπεπτη- (Eratosthenis versus laudantur: fr. 16 *Coll. Alex.* 4-9): ὅτι τινὰ παρελείφθη ὡς ἀδιάγνωστα καὶ ἐσφαλμένα· διορθώθη δὲ τινὰ παρ' ἐμοῦ ὡς οἶόν τε ἦν ὥστε σῶσαι τὴν ἔννοιαν. Quam pariter Triclinianam suspicamus esse: si Achilles e Triclinii codice eisdem viis manavit quibus scholia haec Planudea in Aratum, si Triclinius, ut A. Wasserstein nuper demonstravit, Achillem legit in suum studium, ut eius explicationes et verba ipsa adhiberet ad dissertationem *De lunae articulis* conscribendam,³⁸ minime absurdum est putare eum, Achillem cum legeret, versus hos corruptos, ut soleret, ad metricam normam redegisse eiusque correctionis suae notationem reliquisse in voluminis margine ascriptam. Coniectare non audebimus ultra, quamvis in totum textum recognoscendum correctorem quendam advertamus incubuisse, ut codicem hunc (cum aliis eiusdem familiae) quasi recensionem alteram tractatus Achillei putare liceat. Maximum vero Planudem tractatum *Univ.* legisse, etsi minime absurdum, nullo firmo argumento probari adhuc potuit.³⁹

³⁵ Cuius sit adnotatio haec brevissima, Planudis an Triclinii an alius cuiuspiam, nescimus.

³⁶ τᾶνετ: ita, nisi litteras perperam legimus.

³⁷ Vd. etiam J. Martin, *Histoire* [...], laud., pp. 253-4, 290-1.

³⁸ Quam edidit et breviter commentatus est A. Wasserstein, *An unpublished treatise by Demetrius Triclinius on Lunar Theory*, «Jahrbuch der Österreichischen Byzantinischen Gesellschaft» XVI (1967), pp. 153-74, praes. pp. 162-6.

³⁹ Cuius opera, *Epistulas* praesertim, frustra inspeximus (quas collegit M. Treu, Maximi Planudis *Epistulae*, Breslau 1890; quibus nonnullas addidit D. Bassi, *Notizie di codici greci nelle biblioteche italiane: 1. Epistole di Massimo Planude*, «Rivista di Filologia e d'istruzione classica» XXV 1897, pp. 265-7). Planudes quoque de lunae articulis egit in opusculo *Comparatio hiemis et veris*, p. 17 (ed. M. Treu, *Städtisches Gymnasium zu Ohlau VI* 1878, 2. Wissenschaftlicher Teil, Progr. Nr. 163), at verbis usus est haud raris et doctrinis vulgatis, ut demonstrare nequeamus eum Achillem novisse.

Descr.: *Catalogus codicum Graecorum bibliothecae Laurentianae*, [...] *Ang. Mar. Bandinius* [...] *recensuit, illustravit, edidit*, Florentiae 1768, t. II coll. 66-7; vd. etiam *Aratea*, laud., pp. 9-10; J. Martin, *Histoire* [...], laud., pp. 130, 253-4.

Codex **M** ab altera familia erroribus satis multis disiungitur; quorum selecta exempla hic sufficiat proponere (ceteros in adnotationibus criticis nostris recensitos invenies); descriptos codices, ubi praesto sint, sciendum est his locis ab antigrapho suo nihil differre, nisi forte ab antiqua lectione vel magis aberraverint:

Univ. 3 6 ἕκαστον om. 5 1 post ἀμετάληπτον habet τὸ τοῦ αἰθέρος 5 10 εὔ πάνυ εἰπῶν] οὐ π. ε. α, om. **M** 5 11 μὴ πρὸς – ὀρατός ἐστιν] καθὸ ὀρατόν ἐστι καὶ ὁ Διὸς οἰκητήριον λέγομεν] ὅτι οἱ λ. α, om. **M** 6 2 ὥσπερ – μεθεκτικόν om. 11 3 ἔνιοι] ἕτεροι 13 1 ἐν τῷ Μεγάλῳ <δια>κόσμῳ om. 13 4 ὅτι² et ³ om. 14 3 Ἄρατος om. 14 4 δὲ νοεῖται] λέγεσθαι 17 1 post ἀστέρων habet τούτων ἐστίν 18 4 ἐπὶ ζῳδίων om. 18 11 ἐπισκιάση] ὑπεισέλθοι 21 5 τοῦ κατόπτρου ἐγκλινομένου om. 21 12 ἰστέον – αὐτοὺς καλοῦσιν om. 22 3 καὶ om. ὑπὲρ – λέγονται om. 23 4 ἐπειδὴ – ἐπτά om. 25 5 ἐννέωρον] νομίζειν (ἐν μετέωρον α) 25 7 γενέσθαι γὰρ τὴν ἡμέραν] ἦτοι 26 ἀλλήλας τῶν ζωνῶν] ἀλληλα τῶν ζωδίων 26 1 τούτων] τῶν ζωδίων 27 3 καὶ αἰὲ ἀφανοῦς κύκλου] μέρη 28 5 ὁ δὲ – πλάγια ταυτί om. 29 4 ἐκέκαυτο δὲ πᾶσα om. ἐπεὶ ῥά – κεκλιμένην om. post ἀκτῖνες habet γὰρ πᾶσαν αἰεὶ δ' ὕδατι νοτέουσαι om. δ' ἐτέτυκτο om. 31 1 εἰ συγχωρήσαιμεν – τόπους om. 35 8 αὐτοῦ – ξύοντος om. 35 11 Ἄρκτους – κύκλον om. 36 3 ἐσπερή] οὐρανίη (locus dubius)

(in omissionibus codicis **M** lectiones corruptas alterius familiae nonnusquam conferendi gratia proposuimus, quo evidentius appareat **M** breves verborum ambitus quorum lectiones in archetypo corruptae essent saepe consulto non descripsisse).

Difficillimi ei loci sunt quibus familia altera in alteras indifferentes lectiones discedit:

Univ. 21 8 διὰ τί α] ὅθεν ἐκλήθη **M** 23 4 post πλάνητες habet δὲ καλοῦνται **M** 23 6 ὑποκροῦέτω α] ὑπονοεῖτω **M** 25 1 ἀνταρκτικός καὶ α] ὁ ἀνταρκτικός καλούμενος ὁ **M** 29 4 αὐτῶν α] τῶν ζωνῶν τούτων καὶ **M** 35 6 ἕξ μηνῶν α] τοσοῦτον **M**.

DE CODICIBUS DESCRIPTIS FAMILIAE **B**

Codex Londiniensis Butlerianus add. 11886 (**I**) saec. XV, membranaceus 1 cm. 25x15,7 ff. 73. Quem elegantissima manu et pulcherrimis litteris Medici, urbis Florentiae principes, exarari iusserunt et picturis ornari. In possessionem venit Samuelis Butler (1774-1839) Angli, episcopi Lichfeldensis (seu Etocetensis) et Conventriensis, qui ad admirationem suam significandam f. 2^r chartulam agglutinavit cui inscripserat: «I consider this ms. of Aratus, which evidently once belonged to the Medicean library, to be the most

beautiful gem of its kind that I have ever yet seen». Continet: Arati *Phaenomena* scholiis a Maximo Planude recognitis instructa (vd. Martin, *Histoire* [...], laud., pp. 252-3). Sequuntur astronomici tractatus nonnulli, inter quos initium Achillis *Univ.* ff. 71^v-77^v. Titulus litteris rubris exaratus: ἐκ τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα. Explicit Achilles verbis (in imo f. 77^v): Δόγμα ἐστὶ τῶν Στωϊκῶν καὶ μαθηματικῶν μένειν τὸν κόσμον, τὸ μέντοι (9 1), reliqua, ut videtur, interciderunt; f. 78^r litteris vacat.

Descr.: *Catalogue of Additions to the Manuscripts in the British Museum in the Years MDCCCXLI – MDCCCXLV*, printed by order of the Trustees, London 1850, p. 15; J. Martin, *Histoire* [...], laud., p. 251-3.

Scribendi ratio codicis **1** saepe correctior est quam **M**, ut credamus doctum virum Graeca grammatica plane eruditum aut scribendo hic praefuisse aut, quod probabilius est, inter utrumque codicem exemplar quoddam medium accurate emendavisse; huius tamen emendationis exempla subicienda non sunt, cum eiusmodi menda minora in adnotationibus criticis nostris non sint recensenda. Hos vero errores qui sequuntur inter maiores codicis **M** adnumerandos ita correxit:

Univ. **1 8** τὰ τ' ἄλλα] τὸν ἄλλα **M**, τ' ἄλλα **1** (accedit β, τᾶλλα **V**) **1 9** τε] τι **M** corr. **1** ἐν] ἰ **M** corr. **1** **3 2** καλεῖ] καλλεῖ **M** corr. **1** **4 4** ἀνωφερῆ] ἀνωφερεῖ **M** corr. **1** **4 7** ante αἰθήρ habet ὁ **M**, om. **1** **4 11** μεσηγύς] μεσηγύς **M** corr. **1** **5 7** πέμπτον] πέμπτον **M** corr. **1** **5 10** Κιτιεύς] κητιεύς ω (descripti tamen alii aliter) corr. **1** **6 3** ἀνατέλλοντα] ἀνατέλοντα **M** corr. **1** περικαλλέα] περικαλέα **M** corr. **1**.

At errores proprios haud paucos, ut fieri solet, addidit:

Univ. **1 7** ἄρα τὸν ἄρατον **1 9** γένοισθε] γένησθε δέ⁶ om. **2**.inscr. μαθηματικῆ] μαθητική **2** μαθηματικῆν] μαθητικὴν μαθηματικῆ] μαθητική **3 1** Ζήνων] τήνων (τ- ornatum post textum exaratum additum est) **3 3** ὁ om. **3 6** ὄλοοιο] ὄλοιο **3 7** πρὸς] εἰς (aliud, quod paulo superius scripserat, hic perperam iteravit) **4 1** ante οὐρανόν habet τὸν **4 2** τῆ γῆ om. **4 3** τῆν² om. (**V T**) οἱ Αρχιμήδειοι om. βάλοι] βάλλει τοῦ ὕδατος om. **4 5** μῆν] μὴ ἐπιπολάζει] ἐπιπολάζειν **4 7** τῆν¹] γὰρ τῆς¹] τοῦ **4 12-5**.inscr καὶ τὸ — οὐρανοῦ om. **5 3** θ' om. **5 5** τὸν¹] τὸ ἔτι εἴτε **5 7** λέγοι] λέγει **5 9** κινεῖται γὰρ om. ἔσχατος ὄρος] ἔσχατον ὄρος **6**.inscr. Περί σχήματος κόσμου om. **6 2** διδάσσι] δόασι **6 3** ante ἥλιος habet ὁ.

- z** Codex Vaticanus Graecus 1826 (**z**), chartaceus, undeviginti libellos complectitur saeculis XV-XVII exaratos, qui postea una conglutinati sunt; Achillis excerpta tantummodo servat in libello primo, saec. XVI, ff. 32 cm. 22x14,5: «Scriba permulta omisit, titulis tamen semper servatis spatioque ad exarandum textum relicto» (Canart, infra laudandus, p. 250). Qui libellus, post Meteorologica quaedam, *Univ.* continet a summo f. 4^v: Ἐκ τῶν Ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ Ἀράτου φαινόμε(εν)α. Ultimus locus ex Achille excerptus explicit f. 29^r, quod magna ex parte (haud secus atque alia multa) litteris vacat, his verbis (39 3): καὶ δύσιν ὅτε σὺν αὐτῷ δύνει. Ff. 29^v-32^v litteris vacant.

Descr.: *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae [...] Codices Vaticani Graeci. Codices 1745-1962 recensuit Paulus Canart, in bibliotheca Vaticana 1970, pp. 250-261, praes. p. 250.*

Scriba ergo codicis **z** in tractatu *Univ.* describendo non tantum particulas quae codici **M** deessent omisit, verum etiam alia plura: locos ex poetis excerptos fere omnes praeteriit et ipsa quoque Achillis verba, dum ad finem properat, magis magisque, spatiis vacuis fere ubique relictis.

Praeter ea verba quibus **M** caret, haec omnia omisit:

Univ. 1 9-10 ἐν μὲν γαῖαν – ἀστρολογίας γράψασι om. 3 3-4 Ἀριστοτέλης – στοιχεῖα γενέσθαι 3 6-7 ἤειδεν – ὁμόφυλον om. 4 1 καλῶς – τῷ κούφῳ 4 4-5 τεσσάρων – πείρας διδασκούσης om. 4 9 ὅτι δὲ καὶ – τούτῳ om. καὶ τὴν γῆν – ἐστάναι om. 4 11-12 ἐσπῶσαν – ὁ δὲ om. 5 1 ἐντὸς δὲ αὐτοῦ – συλλεγέντα om. 5 1-2 Ἀριστοτέλης – ζωογονεῖ om. 5 2-3 καὶ ἡλίου – λέγουσιν εἶναι om. 5 4-6 Ἀριστοτέλης – ποιησάμενος om. 5 9 λέγεται – σφαῖρα om. 5 10-11 ἐξ οὗ – Μητροδώρος om. 6 1-3 ἄμεινον δὲ – περιφορὰν ἐποιεῖτο om. 7 1 ἐπεὶ γὰρ – γεγονέναι om. 7 2 τὴν σύστασιν – πεποιῆσθαι om. 8 1-2 οἱ μὲν – λόγῳ τοιούτῳ om. 9 1-2 τὸ μέντοι – ῥέπει ὁ κόσμος om. 10 2-4 πλὴν κάπτι – καὶ ἡ ἰδία om. 10 5 ὅθεν καὶ – ἡελίοιο om. 10 6 οὕτω – εἰλουμένου om. 11 1 Θαλῆς – αὐτοὺς εἶπε om. 11 2-6 μετὰ γὰρ – οὐ παμφαές om. 12 Κλεάνθης – φησι om. οἱ δὲ – οὐρανόν om. 13 1 τοὺς ἀστέρας – καὶ θεῶν om. 14 1 οἶδε – λέγων om. 14 2 ἄστρα τοὺς ἑπτὰ – εἰρηκότα om. 14 3-5 οὕτως – κατὰ τὴν συνήθειαν om. 15 1-2 ὁ Ἄρατος – περὶ αὐτῶν om. (περὶ tamen super inscriptionem capituli sequentis scripsit) 16 5 περὶ δὲ – Ἀφροδισιεύς om. 16 6 τοὺς σφυγμοὺς – κινουῦνται om. 18 7-8 Χαλδαῖοι – ἀλλήλων γίνονται om. 18 9-11 ὁ δὲ Ἄρατος – αὐγὴν τοῦ ἡλίου om. 19 1-6 πολλοὶ – ὥσπερ πρηστήρας om. 19 7-11 πολλοῖς – Πτολεμαῖος Ἴππαρχος om. 19 12-14 ἐνιαυτὸς – θρασὺν Ὠρίωνος om. 20 1 κατὰ τὸν Εὐριπίδην – ἰζόμην om. 20 3 δῆλον οὖν – ἀνατολικά om. 21 2-3 κατὰ μῆνα – τῷ γεννηθῆναι om. 21 4 ἄξιον – τοῦτο πάσχειν om. 21 5-6 φησὶ γὰρ – ἀλλήλων ἐχόμενα om. 21 8-12 οὐρανὸς – αὐτοὺς καλοῦσιν om. (21 9 ἰστέον – καλοῦσιν om. iam **M**) 22 1-2 ὦν ὁ – περὶ ἐκάστου om. 22 2-5 αὐτὰρ ὁ – γῆς μεσουρανεῖ om. 23 1 τοῦτο τὸ πλάτος – τριῶν γραμμῶν om. 23 3-4 ὡς καὶ – ζητῆσαι om. 23 4 τὰ ζῳδία – περὶ αὐτὰ om. 23 5-6 ὡς καὶ Ἄρατος – ζῳδίου λέγωμεν om. 23 7-8 τοῦ δὲ μεσαιτάτου – ἀλλὰ προσιών om. 23 8 κατιῶν – δις ἐφάπτεται τοῦ ἰσημερινοῦ om. πάλιν ἐφαπτόμενος – ὑψηλότερον πορεία om. 23 10 τέμνει δὲ – ὑπ' αὐτοῦ om. 24 4 μέμνηται – τὸ ὄνομα om. τέμνει – αὐτοῖς ὦν om. 25 1 οἱ δὲ παράλληλοι – τοῦ χειμερινοῦ om. 25 1-2 καὶ περὶ τὸν βόρειον – νότον ἐστὶ om. 25 2-3 καλεῖται – ποιεῖ τροπὴν om. 25 3-5 εἰ δὲ τις – τούτῳ τῷ κλίματι om. 25 6-10 καθ' ὃν – παραλλήλων γραμμῶν om. 25 10 σαφηνείας δὲ – μεταξὺ αὐτῶν om. 27 1-2 τέμνουσι δὲ – μετοπωρινὴν ἐν Χηλαῖς om. 28 1-2 παρείληπται – αὐτὸν εἶπεν om. 28 3 μέμνηται δὲ – αὐτὸν ἀγινεῖ om. 28 4-5 μέμνηται – πλάγια ταυτί om. (28 5 ὁ δὲ – πλάγια ταυτί om. iam **M**) 28 6 διὰ τούτων – μὴ ἐξέχειν om. 29 2-3 πέντε δὲ – οἰκείσθαι λέγουσι om. 29 4-5 ταῦτα μὲν – βορειότατός ἐστι om. 29 5-6 ὁ ἐστὶ – ἀνάπαλιν δὲ om. 29 6-7 οὕτως οὖν – εἰρήκασι om. 30 2-4 ἐν Καρκίνῳ – θέρος ποιῶν om. 31 5 περὶ δὲ οἰκήσεων – ἀντιπόδων om. 32 λεκτέον – εἰπώμεν om. 34 3-4 διὸ καὶ σημεῖον – περιόδους χρόνων om. 34 5 ταῦτα μὲν – περὶ μεταρσιῶν om. 35 1 εἰδέναι – ἀψόμεθα om. 35 1-5 τῷ τῆς Μακεδονίας – νυκτῶν χάριν om. 35 7-12 ἡ μὲν οὖν – τὸν ἐξηγούμενον om. 36 1-3 χορῆ – βραχεῖ περὶ κινήσεως om. 37 1-5 τῶν ἀστρῶν – αὐτονυχεῖ θηεύμεθα om. 38 δύσις δὲ – συγκαταδύη αὐτῶ om. 39 2 δεῖ δὲ – καλυπτόμενα om. 40 1-2 ἐπὶ δὲ πᾶσι – ἐσημειοῦντο om.

Omnes quoque errores codicis **M** recepit (ubi scilicet textum descripsit), quibus inter alia multa addidit:

Univ. 1 4 περιστροφάς] περιφοράς 1 9 και περι τῶν ἄστρον – ὄλων om. (propter homoeoteleuton) 4 9 ἰσορρόπως] ἰσορράπην 7 2 φασι om. 13 3 ἀγνοεῖν] ἀναγνοεῖν 16 6 οἱ] οὐ 17 1 ἐκάστου om. (de cetero codicem **M** imitatus) 17 1 ὁ τοίνυν] ὅτε νῦν 18 2 χκ'] ἑξακοσίοις 20 2 διὸ] δι 23 7 τοῦ¹ om. τροπήν om. 30 7 και καθόλου – ἔχουσιν] και ἀνάπαλιν (hic ita compendiose scribere voluit!) 35 1 γὰρ Αντιγόνη] διατρίβων Ἄρατος] τῷ ἀράτῳ.

Mirum est quomodo elenchum caelestium signorum compendiaverit:

23 3 Κριός - Ἰχθύες] κρ. τ δ κ λ π ζ σ τ αἰ υ ι.

DE CODICIBUS RECENTISSIMIS

Hic de tribus codicibus agemus Victorii editioni aut fere aequalibus aut posterioribus. Hi sunt:

Codex Monacensis Graecus 89 saec. XVI, chartaceus, cm. 34,2x24 pp. VIII+157, ex libris Petri Victorii, «cum correctionibus marginalibus quam plurimis diversa manu, etiam P. Victorii adiectis» (Hardt, paulo infra laudandus, p. 491). Petri Victorii manus praesertim agnita est in variis lectionibus ad Achillem (ibidem). Pp. I, II et 1 ornatae sunt imaginibus 'ex libris', quae dicuntur, et Petri Victorii et Musaei eius Romani. Achillis *Univ.* p. 3 incipit his titulis praemissis: ἐκ τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγήν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα | περι τοῦ παντός, et, rubricatoris manu, τῶν ἀράτου και εὐδόξου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περι τοῦ παντός.⁴⁰ Innumerae in tractatum *De universo* correctiones, variae lectiones intra lineas additae et in marginibus ascriptae, notulae (in reliquos vero libros fere nullae). Explicit p. 56: τέλος, τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περι τοῦ παντός. Post sueta schemata (pp. 56-57: αἱ ἐξ ἐτέρων διαιρέσεις, <σ>φαῖρα ἐπὶ τῶν οὐρανίων πλανήτων — τῶν οικήσεων), incipit VA p. 57: γένος ἀράτου και βίος, explicit p. 61; inde *Interpr.*: περι ἐξεγήσεως usque ad p. 67: τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγήν ἐκ τῶν ἀχιλλέως.⁴¹ Sequitur in eadem ἐξ ἐτέρων σχολίων εἰσαγωγή προοίμιον usque ad p. 79. Post paginas nonnullas aut prorsus vacuas aut quibus nulla continetur Graeca littera, incipit p. 83 ἐρατοσθένους ἐν ἄλλῳ ἱππάρχου εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα; explicit p. 99, sequitur sine ulla divisione brevissimus elenchus: οἱ περι τοῦ ποιητοῦ συνταξάμενοι. Sequuntur fragmenta partim manuscripta, partim typis excusa, quae ad astronomiam vix pertineant.

⁴⁰ ἀχιλλέως] -λ-² corrector s. l. ἀχιλλέως a περι lineola separavit idem corrector.

⁴¹ ἀράτου p. c.] ἀράτωμ a. c. ἀχιλλέως] -λ-² s. l.

Achillem hic in typhothetarum usum ab ipso Petro Victorio descriptum esse contaminatis lectionibus codicis Vaticani Gr. 191 cum Laurentiani plut. XXVIII 44 affirmavit Ernestus Maaß. Quod collatis selectis locis nos quoque pro certo habemus.⁴²

Descr.: *Electoralis Bibliothecae Monacensis Codices graeci Msc. recensiti et notis illustrati ab Ignatio Hardt*, Monachii 1804, t. I pp. 490-3.

Codex Barnardensis 8 (in urbe Missuriana vulgo Barnard nuncupata olim asservatus) saec. XVIII, chartaceus, cm. 32x20 ff. 136. Pertinuit olim ad bibliothecam doctoris Caroli D. Humberd, ubi autem nunc sit minime compertum habemus. Achillem continet ff. 81^r-116^v, ex editione aliqua typis excusa descriptum (Petaviana verisimillime), cuius paginarum discrimina in marginibus indicata sunt: «Copied from a printed work, with constant notation of the pagination of the edition» (de Ricci, Wilson, paulo infra laudandi, p. 1145). Codicem tamen inspexissemus nisi post obitum doctoris Humberd evanisset.⁴³

Descr.: Seymour de Ricci, W. J. Wilson, *Census of Medieval and Renaissance manuscripts in the United States and Canada*, New York 1935-7, II p. 1145.

Codex Bucarestanus (in Bibliotheca Academiae Dacoromanae asservatus) Gr. 666 (91) saec. XVIII. Achillem continet ff. 1^r-54^r, ut comperimus ex Instituto inquisitionibus de textuum historia provehendis (vulgo *Institut de Recherche et d'Histoire des Textes, Section Grecque*).⁴⁴ Hunc codicem conferre non quivimus, cum, quamvis pluries flagitavissemus, nulla imago lucis ope expressa ad nos missa esset. Propter aetatem codicis tam seram operae pretium non duximus iter facere Dacoromanum.

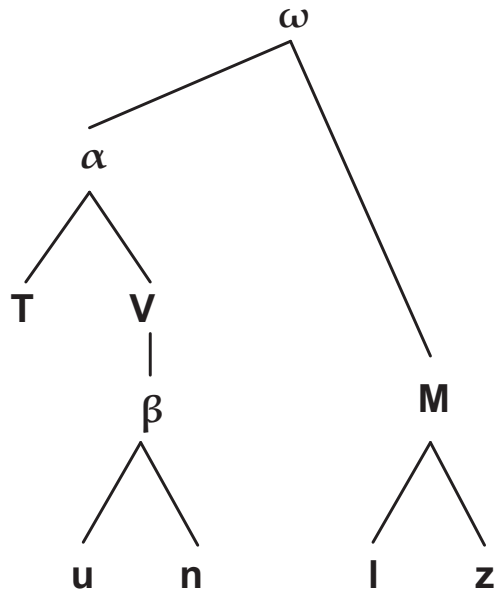
⁴² «Hunc [...] librum Achillis, antequam editio mea imprimeretur, totum contuli frustra et abieci» (*Commentariorum* [...], collegit [...] Ernestus Maass, laud., p. XVI).

⁴³ Ita nos certiores fecit Franciscus B. Pascoe ex bibliotheca civitatis Missuriana, cui plurimas gratias agimus.

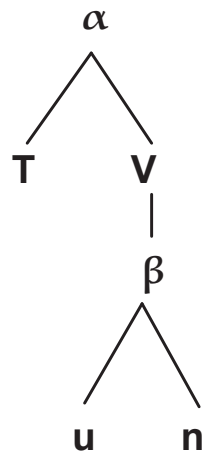
⁴⁴ Cui instituto hic quoque maximas gratias referamus oportet.

STEMMA CODICUM

Codicum cognationes, quas supra ostendimus, hoc stemmate repraesentari possunt:

Quae in opusculis (*VA, Interpr.*), cum codices familiae **B** desint, ita simplicius significantur:

APPENDIX

Minorum mendorum elenchum et indifferentium lectionum hic subici-
mus quae infra in adnotatione critica ad textum minime recensebuntur.

Contra emendatas scribendi rationes et contra accentus legibus codices
his locis peccaverunt:

Univ. 1 8 εύρηκασιν] εύρίκασιν **T** εύρηκέναι] εύρικέναι **T** 4 3 μηδέτερον **V**²] μηδ' έτερον
V φελλόν¹] φελόν **T** 4 4 άνιμάται] άνειμάται **T** 4 11 μεσσηγύς] μεσσιγύς **T** 9 3 Έπι-
κούρειοί] έπικούριοι **T** 10 1 Ποσειδώνιος] ποσειδώνιος **M** 11 2 μύδρον] μυδρόν **α** 13
2 Έπικούρειοί] έπικούριοί **α** (-οι **T**) 13 3 Έπικουρείους] έπικουρούς **V** 13 4 πολυχρονίως]
πολυκρονίως (-κ- l. i.) **V** 14 4 συνημένα] συνημένα **T** 14 5 φαεννόν] φαενόν **T** 15
2 συμφωνία p. c. **T**] συμφωνεία a. c. **T** 16 3 τέταρτον] τέτατον **M** 17 1 έβδομος] εύδομος
T 19 3 μύδρον] μυδρόν **α** 20 3 άλλ'] ούλλ' **T** 21 10 έσθ'] αίσθ' **T** 22 1 κόλουροι]
κόλλουροι **M** 22 2 ανατέλλειν] ανατέλειν **M** 23 10 λευχειμονήσαντες] λευχημονήσαντες
T 25 10 επιπέδω] επιπαίδω **T** 26 1 κολούρων (-λ- p. c., -q- a. c. **T**)] κολλούρων **V M** 26
2 περιφέρειαν] περιφαίρειαν **T** 26 5 κολούρων] κολλούρων **M** 27 κολούρων] κολλούρων
M 27 1 κόλουροι] κόλλουροι **V M** 27 3 κόλουροι a. c. **V**] κόλλουροι p. c. **V, M** φαίνεσ-
θαι] φένεσθαι **T** κολούρων] κολλούρων **V M** 28 3 έτετεμε] έταιτμε **T** 30 1 άντοικοι]
άντικοι **T** άντοικοι] άντικοι **T** 30 2 άντοικοι] άντικοι **T** 30 3 άντοίκεις] άντίκεις **M** 30
7 άντοικοῦσι] άντικουσι **T M** 31 οικήσεις] οικήσαισι **T** 35 3 κολούρους] κολλούρους **V**
M 35 9 ήμισφαίριου²] ήμι- **T** 35 10 μίγονται] σμίγονται **T** **VA** 1 2 Μυρλεανός **V** a. c.]
μυρλιανός **V** p. c. σχεδόν **T**²] σχεδών **T** 3 1 γυναϊκα] γυναικαν **T** 6 1 άλλα¹] άλλα
T **Interpr.** 3 1 άλλυδις] άλλυδις **T** 4 4 άέρα²] άέραν **T** 4 6 ταρφειαί] ταρφιαί **T**.

His vero locis codex alius ab alio dissidet in litteris attractis, quae dicun-
tur (quibus hiatus vitandi causa alius utitur, alius minime):

Univ. 1 10 ούτω] ούτως **α** 3 9 ούτως] ούτω **α** 4 6 ούτω] ούτως **α** 4 9 φυσήσειε] -εν **T** 5
3 έστι] έστιν **α** 5 7 ούτως] ούτω **M** έστιν²] έστι **T** 5 11 έστιν²] έστι **α** (per comp. **V**) 6
1 ούτως] ούτω **M** 6 3 τουτ'] τουτο **α** 7 1 φασιν] φασι **T** 9 1 άλλ'] άλλα **α** 10 3 τρέχου-
σιν] -σι **T** 11 1 είπε¹] είπεν **α** 11 2 φησί] φησιν **T** 14 3 οίδεν] οίδε **M** 15 1 είην] είη
T δινεούσιν] -σιν **M** 16 3 εισί] εισιν **T** 17 1 Έλλησιν] -σι **T** 18 1 έτεσιν] -σι **α** 18
2 έτεσιν] -σι **V** 18 10 εισιν¹] εισι **T** 19 5 ούτω] ούτως **α** 19 7 γεγόνασιν] -σι **T** 19
8 ούτω] ούτως **α** 19 9 ούτω] ούτως **α** 20 2 άπ'] από **α** 21 1 ούδ'] ούδε **α** 21 3 έστιν¹]
έστι **M** 21 4 έπ'] επί **α** 21 5 ούτω] ούτως **α** 21 12 όνομάζουσιν] -σι **T** 22 4 οίδε] οίδεν
T 23 5 έστι] έστιν **T** 23 9 έστιν] έστι **M** 24 1 έστιν] έστι **T** ούτω] ούτως **α** δε³] δ'
M 24 3 καταπάσειέ] -έν **T** 24 4 αυτόν] αυτό **M** ούτω] ούτως **α** 26 4 εισιν¹] εισι **α** 26
5 φασιν] φασι **T** 28 4 έστι] έστιν **M** 29 2 εισιν¹] εισι **T** εισιν²] εισι **T** 29 4 άνθρώποισι]
-σιν **T** ναίουσιν] -σιν **M** 29 6 έστιν²] έστι **T** 30 2 έχουσιν¹] -σι **T** έχουσιν²] -σι **T** 30
5 δ¹] δε **M** 30 7 οικουσι] -σιν **T** έχουσιν] -σι **T** 31 οικουσιν] -σι **T** 31 1 γένοιτο] -τ'
M 31 4 δε¹] δ' **M** 33 3 άπ'] από **α** 34 1 εισί] εισιν **T** 34 5 ποιουσι¹] -σιν **M** 35
3 ούτως] ούτω **T** 35 4 ούτω] ούτως **α** 35 6 κατ'] κατά **V** 35 9 συμβέβηκε] -κεν **M** 35
10 τέμνουσιν] -σι **T** 35 12 ούτω] ούτως **α** 40 1 ούτω] ούτως **α** **VA** 7 2 φησίν] φησι
T **Interpr.** 4 1 πόλλ'] πολλά **α** δ'] δε **α**.

CONSPECTUS EDITIONUM

	Περὶ τοῦ παντός	Γένος Ἀράτου καὶ βίος	Περὶ ἐξηγήσεως
Victorius	81-111		
Petavius	121-64	268-71	271-6 ⁴⁵
Westermann		52-6	
Migne	933-96	1153-7	1157-65
Maaß	27-75	76-9	80-5
Martin 1956		152-4	
Martin 1974		6-10	32-4, 41-61 passim
Victorius	<i>ΙΠΠΑΡΧΟΥ ΒΙΘΥΝΟΥ ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΕΥΔΟΞΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΞΗΓΗΣΕΩΝ</i> βιβλία γ'. Τοῦ αὐτοῦ ἀστερισμοὶ. <i>ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΣΤΑΤΙΟΥ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ</i> εἰς τὰ Ἀράτου φαινόμενα [...]. <i>HIPPARCHI BITHYNI IN ARATI ET EVDOXI Phænomena Libri III. Eiusdem Liber Asterismorum. ACHILLIS STATII IN ARATI PHAENOMENA</i> . [...] Florentiae 1567.		
Petavius	<i>VRANOLOGION SIVE SYSTEMA VARIORVM AVTHORVM, QVI DE SPHÆRA, AC SIDERIBVS, EORVMQVE MOTIBVS Græcè commentati sunt</i> . [...] <i>ACHILLIS</i> Tatij <i>Isagoge ad Arati Phænomena</i> , [...] Cura & studio DIONYSII PETAVII Aurelianensis è Societate IESU, Lutetiae Parisiorum 1630.		
Westermann	<i>ΒΙΟΓΡΑΦΟΙ. Vitarum scriptores Graeci minores</i> , edidit Antonius Westermann, Brunsvigae 1845.		
Migne	<i>PATROLOGIÆ CURSUS COMPLETUS</i> [...] SERIES GRÆCA [...] accurante J.-P. Migne [...] tomus XIX: Eusebii Pamphili <i>Opera omnia quae exstant</i> . Appendix: Veterum scriptorum opuscula chronologica et astronomica ex recensione Dionysii Petavii, Lutetiae Parisiorum 1857.		

⁴⁵ Cui paginae 276 numerum 272 typhotetae perperam indiderunt.

- Maaß   *Commentariorum in Aratum reliquiae*, collegit recensuit prolegomenis indicibusque instruxit Ernestus Maass, Berolini 1898.
- Martin 1956   J. Martin, *Histoire du texte des Phénomènes d'Aratos*, Paris 1956.
- Martin 1974   *Scholia in Aratum vetera*, edidit Jean Martin, Stutgardiae 1974.

Inspiciendi praeterea sunt auctores hi recentiores quos in adnotationibus laudaturi sumus:

- Aujac   G. Aujac, *censura* in *RPh* 71 (1997), pp. 181-183.
- Dettori   E. Dettori, *Note ad Achill. Tat. «de Universo»*, in *SemRom* 5 (2002), pp. 105-106.
- Rosato   C. Rosato, *censura*, in *Eikasmos* 8 (1997), pp. 312-315.

Quibus grates maximae referantur quod, cum post editionem priorem huius libri scripserint, nobis omnes suis scriptis adiumento fuere ad alteram parandam

ΕΚ ΤΩΝ ΑΧΙΛΛΕΩΣ
ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ
ΓΕΝΟΣ ΑΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΣ
ΠΕΡΙ ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ

TESTIMONIA DE ACHILLE

Hic uno conspectu testimonia quaecumque de Achille innotuerunt lectori proponimus. Minime tamen obliviscimur multas manere quaestiones de quibus ambigatur: quot fuerint Achilles scriptores, utrum unus an duo, ἐρωτικῶν scriptor alter, alter grammaticus, quos, ut plerique opinantur quamvis aetate alter ab altero nihil differat (vd. supra, p. XI sub n. 8), Suidae lexicon propter nominis similitudinem confuderit; egeritne Firmicus de Achille nostro Arati interprete an de alio quodam astrologo.

Firm. Math. IV 17 2: Quae omnia tunc explicabimus, cum ad interpretationem venerimus sphaerae barbaricae; haec enim omnia divinus ille Abram et prudentissimus A c h i l l e s verissimis conati sunt rationibus invenire.

E codice Coisliniano Gr. 387 saec. XI-XII:

Ὅσοι γραμματικοί.

1. Λυκόφρων. 2. Διονύσιος ὁ Θραῶξ. 3. Ἀπολλώνιος ὁ Δύσκολος. 4. Ἀλέξανδρος. 5. Ἄρος. 6. Ἀστυάγης. 7. Ὀριγένης. 8. Ἀγαπητός. 9. Φιλόπονος. 10. Σέργιος ὁ νεώτερος. 11. Ἰωάννης ὁ Χάραξ. 12. Αὐξόνιος. 13. Ἄδραστος. 14. Θεαγένης. 15. Ἡρωδιανὸς ὁ μέγας. 16. Γεώργιος ὁ Χοιροβοσκός. 17. Θεοδόσιος ὁ τοῦ Κακᾶ (vel similiter). 18. Τρύφων. 19. Δίδυμος ὁ νεώτερος. 20. Νικοκλῆς. 21. Εὐδαίμων. 22. Ὄρος. 23. Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασεύς. 24. Πορφύριος. 25. Ἀχιλλεὺς. 26. Ἀρκάδιος. 27. Ὀραπόλλων. 28. Τιμόθεος ὁ Γαζαῖος.

Ed. E. Maaß in Commentariorum in Aratum reliquiae, Berolini 1898, p. XVII.

Suid. α 4695: Ἀχιλλεὺς Στάτιος, Ἀλεξανδρεὺς, ὁ γράψας τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα, καὶ ἄλλα ἐρωτικά ἐν βιβλίοις ἡ'. γέγονεν ἔσχατον χριστιανὸς καὶ ἐπίσκοπος. ἔγραψε δὲ Περὶ σφαίρας καὶ ἐτυμολογίας, καὶ Ἱστορίαν σύμμικτον, πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ θαυμασίων ἀνδρῶν μνημονεύουσαν. ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ κατὰ πάντα ὅμοιος τοῖς ἐρωτικοῖς.

CONSPECTUS SIGLORUM ET COMPENDIORUM

V	Codex Vaticanus Graecus 191 saec. XIII ex. — XIV in.
T	Codex Vaticanus Graecus 381 saec. XIII ex. — XIV in.
M	Codex Mediceus plut. XXVIII 44 saec. XV (non continet <i>Vit., Expl.</i>)
α	Consensus codicum V T
ω	Consensus omnium codicum

Σ	Scholion (ad locos laudatos)
Σ^N	Scholion codicis N (ad locos laudatos)
X^r	Rubricator codicis X
X²	Corrector primus codicis X
	Versuum discrimen
	Littera erasa
a. c.	Ante correctionem
p. c.	Post correctionem
a. r.	Ante litteram (-as) erasam (-as)
p. r.	Post litteram (-as) erasam (-as)
v. l.	Varia lectio
u. v.	Ut videtur

Achillis locos subaudito auctoris nomine indicabimus, inscriptionem operis *De universo* (Περὶ τοῦ παντός) haud secus subaudientes; locis vero ceterorum opusculorum sigla haec praeponentur:

Γένος Ἀράτου καὶ βίος: VA

Περὶ ἐξηγήσεως: *Interpr.*

Compendiis utemur in *Diccionario Griego-Español* usurpatis (vd. «Nueva edición de las listas I-IV», Madrid 1991, vol. III pp. XIX-CXL); praeterea:

Plu. *Pl.*: Plutarchi *De placitis philosophorum*.

DG: *Doxographi Graeci*, collegit recensuit prolegomenis indicibusque instruxit Hermannus Diels, Berolini 1879¹.

Comm. Arat.: *Commentariorum in Aratum reliquiae*, collegit recensuit prolegomenis indicibusque instruxit Ernestus Maaß, Berolini 1898¹.

Inter varias lectiones locorum ab Achille laudatorum indicabimus:
ubi Achilles differat a textu optimis editionibus recepto auctoris laudati;
ubi Achillis codices aut singuli aut omnes uno consensu alias lectiones exhibeant atque editiones auctoris laudati, consensus indicabimus, si qui erunt, inter codices Achillis atque auctoris laudati;
quid vero codices auctoris laudati aliave testimonia inter se differant hic generatim minime adnotabimus.

ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ
ΕΚ ΤΩΝ ΑΧΙΛΛΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ

- Μισῶ μὲν ὅστις τὰφανῆ περισκοπῶν..., 1 1
- φησὶν ὁ Σοφοκλῆς. καὶ ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης· ὅς τὰφανῆ μεριμνᾷ, τὰ δὲ
χαμᾶθεν ἐσθίει, φησὶν. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφανῆ, ἡμεῖς δὲ φαινόμενα, ἀλλ' οὐκ
ἀφανῆ ζητοῦμεν.
- 5 Αἰγυπτίους λόγος ἔχει πρώτους τὸν οὐρανὸν ὡς καὶ τὴν γῆν καταμε- 2
τρῆσαι καὶ τὴν ἐμπειρίαν τοῖς ἐξῆς ἐν στήλαις ἀναγράψαι, Χαλδαῖοι δὲ εἰς
ἑαυτοὺς μετὰγουσι Βήλω τὴν εὐρεσιν ἀναθέντες, οἱ δὲ Ἑλλήνων σοφοὶ
ὅτε μὲν θεοῖς, ὅτε δὲ ἥρωσιν, ὅτε δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα σοφοῖς ἀνατιθέασιν·
Αἰσχύλος μὲν γὰρ ἐν Προμηθεῖ τὸν θεὸν εἰσάγει λέγοντα· 3
- 10 οὐκ ἦν γὰρ αὐτοῖς οὔτε χεῖματος τέκμαρ
οὔτ' ἀνθεμῶδους ἦρος οὔτε καρπίμου
θέρους βέβαιον, ἀλλ' ἄτερ γνώμης τὸ πᾶν
ἔπρασσον ἔστε δὴ σφιν ἀντολὰς ἐγὼ
ἄστρον ἔδειξα τὰς τε δυσκρίτους δύσεις.
- 15 καὶ μὴν ἀριθμὸν ἔξοχον σοφισμάτων
ἐξεῦρον αὐτοῖς γραμμάτων τε συνθέσεις,
- | Σοφοκλῆς δὲ Παλαμήδει ἀνατίθησι· λέγοντα γὰρ Ναύπλιον εἰσάγει· 4

1: S. fr. 737 Radt 2-3: Ar. fr. 691 K.-A. τὰ δὲ χαμᾶθεν ἐσθίει: Eur. fr. 157 K.-A. 10-
16: A. Pr. 454-60, vd. Stob. II 4 2

1 μισῶ μὲν] μισῶμεν u. v. **V, T** (μ- om. **T**^r) τὰφανῆ] τὰ ἀφανῆ **α**, τὸν ἀφανῆ **M** περι-
σκοπῶν] περισκοπεῖ **M** 2 τὰφανῆ] τὸν ἀφανῆ **M**, τὰ μὲν ἀφανῆ Bergk ut trochaei fie-
rent δὲ] δ' αὐ Kaibel exempli gratia post Bergk ut iambi fierent 3 χαμᾶθεν incerta manu
scripsit **V**, non tamen adeo ut χαμῶθεν legendum sit ἀλλ' om. **α** add. **V**² post
φαινόμενα habet γὰρ **α**, del. **V**² 9 ἐν] ἐν | ἐν **T** 10 οὐκ ἦν γὰρ] ἦν δ' οὐδὲν codd.
Aeschylī 16 ἐξεῦρον] ἐξηῦρον Aeschylī edd. ex Stobaeo αὐτοῖς om. **α** add. **V**² τε om.
α add. **V**² 17 γὰρ om. **α** add. **V**² εἰσάγει] εἰσάγειν **α** corr. **V**²

οὔτος δ' ἔφευρε τείχος Ἀργείων στρατῶ,
 σταθμῶν, ἀριθμῶν καὶ μέτρων εὐρήματα,
 τάξεις τε ταύτας οὐράνιά τε σήματα
 κάκειν' ἔτευξε πρῶτος· ἐξ ἑνὸς δέκα
 κὰκ τῶν δέκ' αὐθις εὔρε πεντηκοντάδας 5
 καὶ χιλιοστῶς καὶ στρατοῦ φρυκτωρίαν
 ἔδειξε κἀνέφηνεν οὐ δεδειγμένα,
 ἔφευρε δ' ἄστρον μέτρα καὶ περιστροφάς,
 ὕπνου φύλαξι θεῖα σημαντήρια
 ναῶν τε ποιμαντήρσιν ἐνθαλασσίοις, 10
 Ἄρκτου στροφεῖα καὶ Κυνὸς ψυχρὰν δύσιν.

5 πάλιν δ' Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι καὶ τῷ κατασκόπῳ τὴν ἐμπειρίαν περι-
 τίθησι ποιῶν λέγοντα·

ἄστρον κάτοιδα νυκτέρων ὀμήγουριν
 καὶ τοὺς φέροντας χειῖμα καὶ θέρος βροτοῖς 15
 λαμπροὺς δυνάστας ἐμπρέποντας αἰθέρι.

6 Σοφοκλῆς δὲ εἰς Ἄτρεα τὴν εὐρεσιν ἀναφέρει λέγων·

κἀνταῦθα <...>
 πᾶς προσκυνεῖ δὲ τὸν στρέφοντα κύκλον ἡλίου <☉>.

1-11: S. fr. 432 Radt 14-16: A. A. 4-6 18-19: S. fr. 738 Radt («tetrametros iambicos esse coniecit Murray»)

1-11 versuum ordinem alii aliter mutaverunt (vd. Radt ad l.) 1 οὔτος δ' ἔφευρε **V² M** (ἐφηῦ-
 ρε G. Dindorf)] οὔτε πιτυγ' εὔρες **T**, οὔτε πι τυγ' εὔρες **V**, οὔτος δὲ γ' ἠῦρε Maaß 2 post 7
 transp. F. G. Schmidt, Mekler σταθμῶν Salmasius] στάθμη δ' **V**, στάθμην δ' **V² M**,
 σταθμος δ' **T** (aut σταθμοὶ δ', l. i.), σταθμῶν τ' G. Dindorf, στάθμης Maaß εὐρήματα]
 ὀρίσματα L. Dindorf, σοφίσματα Meineke 3 ταύτας] πάσας Herwerden 4 κάκειν'
 ἔτευξε] κάκειν' ἐξέτευξε **T**, κάκεινος ἐξέτευξε **V** corr. **V²**, τὰκειν' ἔτευξε Maaß 5 κὰκ τῶν
 p. c. **T** δέκ'] δέ κ' **M**, δὲ καὶ **T** εὔρε] ἠῦρε G. Dindorf 6 καὶ χιλιοστῶς καὶ Gomperz]
 ὅς χίλια ευθύς ὅς ω (χίλι' **V² M**), καὶ χιλιοστῶς ὅς Nauck, καὶ χίλι' αὐθις. ὅς Scaliger, ὡς χίλι'
 εὐθύς ὡς Grotius στρατοῦ] στρατῶ **M** φρυκτωρίαν] φρυκτωρία **V** corr. **V²**,
 φρυκτωρίους (-ω- p. c.) **T** 7-8 ἔδειξε ... ἔφευρε] ἐφηῦρε ... ἔδειξε Nauck 7 κἀνέφηνεν]
 κἀν ἔφηνεν **V²**, κἀν ἔφηνεν **α** 8 ἔφευρε] ἐφηῦρε G. Dindorf 9 φύλαξι θεῖα Maaß]
 φυλάξει σιθιόα **α** (θόα **V²**), φυλάξεις σιθιόα **M**, φυλάξεις τὰ θοὰ Scaliger σημαντήρια] σι
 μαντήρια **T** (σι praecedenti verbo adhaeret) 10 ποιμαντήρσιν Heath] πυμαντήρσιν **V**,
 πυμαντήρσι **T**, πημαντήρσιν **V² M** 11 στροφεῖα Maaß collato Philolao (apud Stob. I
 prooem. 3)] τὴν στροφέα **α** (-ει- macula fere obscurato **T**), στροφάς τε **V² M** 12 καὶ om. **M**,
 del. **V²** 14 κάτοιδα] κατ' οἶδα **V** νυκτέρων] νυκτέρων **V²**, νυκτέον **α** 15 βροτοῖς]
 βροντῆς **T** 16 αἰθέρι] ἐν θέρει **α** corr. **V²**, Aeschylí cod. **V** 17 ἀτρεά iam Petavius]
 ἀστρεά **V M** 18 κἀνταῦθα om. **M** 19 κύκλον ἡλίου] ἡ. κ. **α**

ὁ δ' Εὐριπίδης φησί·

δείξας γὰρ ἄστρον τὴν ἐναντίαν ὁδὸν
δόμους τ' ἔσωσα καὶ τύραννος ἰζόμην,

τὰς τῶν πλανήτων ὁδοὺς ἐναντίας τοῖς λοιποῖς φερομένας <τ>αὐτῷ πάλιν
5 Ἄτρεϊ περιτιθείς. ὁ δὲ Ἄρατος τὴν μὲν θέσιν τῶν ὅλων εἰς Δία ἔοικεν 7
ἀναφέρειν, τὴν δὲ γέννησιν καὶ ἔννοιαν εἰς Ἀστραῖον· περὶ μὲν γὰρ τοῦ
Διὸς λέγων ἐπιφέρει·

αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν
ἄστρα διακρίνας, ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
10 ἀστέρων οἳ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνουσιν,

περὶ δὲ τοῦ Ἀστραίου φησίν·

εἴτ' οὖν Ἀστραίου <- -> γένος ὄν ῥά τε φασιν
ἄστρον ἀρχαίων πατέρ' ἔμμεναι, ...

εἰ μὴ ἄρα τὸν μὲν Ἀστραῖον ποιητὴν τῶν ἀστέρων ὑποβάλλει, τὸν δὲ Δία
15 κοσμητὴν γεγενῆσθαι ἰστορεῖ. Ἰ τινὲς δὲ ἄλλον ἄλλο τι εὕρηκεναι. διὸ καὶ 8
συμβέβηκεν εἶναι διαφωνίαν περὶ τῆς εὐρέσεως αὐτῶν. ὅτι δὲ ἄλλοι ἄλλο
εὕρηκασιν, ἐκ τοῦ καὶ Θάλητα τὴν μικρὰν Ἀμαξαν εὕρηκεναι δηλον. ὁ
γούν Καλλίμαχος φησιν·

ἔπλευσεν εἰς Μίλητον· ἦν γὰρ ἡ νίκη
20 Θάλητος, ὅς τ' ἄλλα δεξιὸς γνώμην
καὶ τῆς Ἀμάξης ἐλέγετο σταθμήσασθαι
τοὺς ἀστερίσκους ἢ πλέουσι Φοίνικες.

ἤρμοττε δὲ μεγάλῳ ποιητῇ περὶ μεγάλων εἰπεῖν Ὀμήρῳ. ἀλλ' ἐπειδὴ 9
κατήπειγε τὰ Ἰλιακὰ γράψαι εἰς ἐπιστροφὴν τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὰς συνε-

2-3: E. fr. *397b Kannicht (= Collard-Cropp); cf. infra 20 1 8-10: Arat. 10-2; ad v. 10 cf.
infra 15 1, *Interpr.* 5 2 12-13: Arat. 98-9; cf. infra *Interpr.* 5,16 19-22: Call. fr. 191 Pfeif-
fer 52-5 (*Iambi*, I); ad 54-5 cf. D. L. I 23, *POxy.* 1011 23-22 p. 8 ἤρμοττε – ἐπέιγεται: cf.
Comm. Arat. III Anon. I 1 Maaß 23-19 p. 8 ἤρμοττε – Ὀμηρος: Crates gr. fr. 76 Broggiato

3 δόμους Maaß collata 20 § 1] δήμους ω (cf. E. fr. 1055 Nauck v. 2, si cuius est momen-
ti) ἰζόμην] ἔζόμην 'West per litteras' (Kannicht) 4 <> Maaß 8 τάδε Clem. Al. *Strom.* V
101 3] τὰ δὲ Φ Arati, τὰ τε S Arati, τὰ γε M Arati, Stob. I 24 10 κε μάλιστα codd. Arati] καὶ
μάλιστα L Clementis et P Stobaei ibid., καὶ μάλα ω 13 ἀρχαίων α, infra *Interpr.* 5,16, S Y
Arati] ἀρχαῖον M, Arati cod. M 17 εὕρηκασιν] εὐρον M θάλητα] θάλαττα T δηλον om.
α 20 τὰ τ' ἄλλα iam coniecerat Scaliger (τα τὰλλα T)] τὰλλα V, τὸν ἄλλα M, τ' ἦν ἄλλα
Bentley δεξιὸς γνώμην] δεξιᾶ γνώμη α (γνώμη aut γνώμης, l. i. T) 21 ἐλέγετο Callimachi
φ, Diogenis codd.] λέγετο α, λέγεται M 22 ἦ] ἡ Callimachi Π 24 κατήπειγε T p. r.]
καντήπειγε T a. r.

χεις ἐπαναστάσεις ἐπ' ἐκείνην ὥρμησε τὴν ὑπόθεσιν, περιέσπειρε δέ τι καὶ περὶ τῶν ὄλων καὶ περὶ τῶν ἄστρον τινὰ λέγων, περὶ μὲν τῶν ὄλων ὡς ὅταν λέγη·

Ὤκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθὺν
ἐν μὲν γαῖαν ἔτευξ', ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν, 5

καὶ πάλιν·

ἄλλ' ὑμεῖς <-> πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε,

περὶ δὲ ἄστρον·

Πληιάδας τ' ἐσορῶντι καὶ ὀψὲ δύνοντα Βοώτην
Ἄρκτον θ' ἦν καὶ Ἄμαξαν ἐπὶ κλησὶν καλέουσιν· 10

ἠέλιόν τ' ἀκάμαντα σελήνην τε πλήθουσιν,
ἐν δὲ τὰ τεύρα πάντα τὰ τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται,
Πληιάδας θ' Ὑάδας τε τό τε σθένος Ὠρίωνος·

ἄστρον δὲ δὴ προβέβηκε, παρῶχηκεν δὲ πλέω νύξ
τῶν δύο μοιράων, τριτάτη δ' ἔτι μοῖρα λέλειπται. 15

- 10 ἐκ γὰρ τούτων τὰς προφάσεις ἔλαβον οἱ ὕστερον περὶ τούτων πραγματευ-
σάμενοι· ὡς γὰρ τοῖς τραγικοῖς παρέσχεν ἱστοριῶν ἀφορμὰς, οὕτω καὶ διὰ
11 τούτων ὑποθέσεις τοῖς περὶ ἀστρολογίας γράψασιν. μαρτυροῦσι δὲ Κράτης
καὶ Ἀπίων ὁ Πλειστονίκης ὅτι ἀστρονόμος Ὁμηρος. οὐδὲν δὲ παράδοξον
ὑπ' ἀνθρώπων τοσαύτην εὐρεθῆναι θεωρίαν· ψυχὴ γὰρ πᾶσα ἀθάνατος 20
κατελθοῦσα ἐξ οὐρανοῦ ἀνανεύουσα ὡς ἐς συγγενῆ τὸν οὐρανὸν πάντα τὰ
συνήθη θεωρεῖ καὶ ἐπισπᾶται πρὸς ὃν καὶ ἀναχθῆναι ἐπείγεται.

4-5: Hom. *Il.* XIV 201=302 7: Hom. *Il.* XVIII 483 9: Hom. *Il.* VII 99 10: Hom. *Od.*
V 272-3 11-13: Hom. *Il.* XVIII 484-6 14-15: Hom. *Il.* X 252-3 18-19 μαρτυροῦσι –
Ὁμηρος: Arpio (n. 616) fr. 35 Jacoby (= B 2 Baumert)

1 ἐκείνην Maaß] ἐκείνων ω 4 τε] τι **M** θεῶν] θεῶν **V** corr. **V**², θεῶν **T** 5 ἐν] ἐὰν **α**
corr. **V**² ἔτευξ' ἐν codd. Iliadis] ἔτευξε **α**, ἔτευξεν **ι** **M** 9 πληιάδας] πλησιάδας **T** τ'
ἐσορῶντι Iliadis codd. plerique] τ' εἰσορόωντι **α**, εἰσορόοντι **M**, εἰσορόωντι Maaß (qui
πληιάδας trisyllabum censuit esse, cf. *Aratea* p. 313) δύνοντα] δύνοντα **M** 10 ἄμαξαν]
ἄμαξαν edd. Homeri 12 τὰ Iliadis codices plerique] τε **M**, codicum Iliadis familiae **h 1**, cod.
Vat. 26 saec. XIII, testes alii aliter 14 ἄστρον] ἄστρο **T** παρῶχηκεν vulgata Iliadis] παρῶ-
χηκε **V**, παρῶγχηκε **T** πλέω] πλέα **M** 15 δ' ἔτι iam Maaß (ut Iliadis codd. nonnulli)] δέ
τι **M**, δ' ἔστι **V** 16 οἱ om. **α** 20 ὑπ'] ἀπ' **T** εὐρεθῆναι] εὐρησθαι
α 21 ἀνανεύουσα] ἀντενεύουσα **α** ὡς om. **M** ἐς] εἰς **α** (s. l. **V**)

Τίτι διαφέρει μαθηματική φυσιολογίας

Εὐδωρος ὁ φιλόσοφος φησι Διόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέα μαθηματικὸν 2
 τούτῳ διαφέρειν εἰπεῖν τὴν μαθηματικὴν τῆς φυσιολογίας, ὅτι ἡ μὲν μαθη-
 ματικὴ τὰ παρεπόμενα τῇ οὐσίᾳ ζητεῖ, πόθεν καὶ πῶς ἐκλείψεις γίνονται,
 5 ἡ δὲ φυσιολογία περὶ τῆς οὐσίας, τίς ἡλίου φύσις, πότερον μύδρος ἐστὶ
 κατὰ Ἀναξαγόραν ἢ πῦρ κατὰ τοὺς Στωικοὺς ἢ κατὰ Ἀριστοτέλην πέμπτη
 οὐσία μηδενὶ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἐπικοινωνοῦσα, ἀγέννητός τε καὶ
 ἀφθαρτός καὶ ἀμετάβολος. διαφερούσας γοῦν ταύτας ἐν ταῖς ζητήσεσιν
 ἐπιπεπλέχθαι τὴν ἑτέραν δεομένην τῆς ἑτέρας.

10

Περὶ τῆς τῶν ὄλων ἀρχῆς

3

Ζήνων ὁ Κιτιεύς ἀρχὴν εἶναι λέγει τῶν ὄλων θεὸν καὶ ὕλην, θεὸν μὲν 1
 τὸ ποιοῦν ὕλην δὲ τὸ ποιούμενον, ἀφ' ὧν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα γεγονέναι.
 Ἐπίκουρος δὲ ὁ Ἀθηναῖος ἐκ σωμάτων νοητῶν μικροτάτων τὰς ἀρχὰς τῶν 2
 ὄλων εἶναι φησι, καλεῖ δὲ αὐτὰς ἀτόμους ἢ διὰ σμικρότητα ἀκαριαίας τι-
 15 νὰς οὔσας ἢ διὰ τὸ ἀφθάρτους αὐτὰς εἶναι καὶ μὴ τέμνεσθαι. Ἀριστοτέ- 3
 λης δὲ ὁ Σταγειρίτης ἀρχὰς λέγει τῶν ὄλων εἶδος καὶ ὕλην καὶ στέρησιν,
 ἐκ δὲ τούτων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ πέμπτον σῶμα ἀδιάφθαρτον καὶ
 καθαρὸν, ὃ δὴ αἰθέρα λέγουσιν. Σωκράτης δὲ καὶ Πλάτων ἀρχὰς τῶν ὄλων 4
 καλοῦσι θεὸν καὶ ὕλην καὶ τρίτον τὸ ὑποκείμενον γενέσει καὶ φθορᾷ, ἐκ
 20 δὲ τούτων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα γενέσθαι. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἀρχὰς φησι τῶν 5
 ὄλων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ τὸ μὲν πῦρ καλεῖ Δία καὶ αἰθέρα, τὴν δὲ
 γῆν Ἥραν, τὸν δὲ ἀέρα Αἰδωνέα, τὸ δὲ ὕδωρ Νῆστιν, τὰς δὲ τούτων δυνά-

cap. 2: vd. *DG* p. 22 5-6 ἡ δὲ φυσιολογία – Ἀναξαγόραν: vd. ad Anaxag. fr. 24 Schaubach μύδρος – Ἀναξαγόραν: cf. Anaxag. test. 1, 2, 19, 72 D.-K. 6-8 κατὰ Ἀριστοτέλην – ἀμετάβολος: cf. Arist. *Cael.* 270a-b. 11-12 Ζήνων – γεγονέναι: Zeno Stoic. fr. 85 Arnim 3 § 1-5: cf. Plu. *Plac.* I 3 25, 18, 22, 21, 19 13-15 Ἐπίκουρος – τέμνεσθαι: Epicur. fr. 267 Usener 3 § 3: cf. Arist. *Cael.* 270a-b 3 § 4: cf. Pl. *Ti.* 29e-30b 3 § 5: cf. Emp. fr. 6 D.-K. 20-22 Ἐμπεδοκλῆς – Νῆστιν: Crates gr. fr. 2a Mette 'Sphaïropoïia'

3 εἰπεῖν] εἶπε α ὅτι om. α 8 γοῦν] οὖν M 11 κιτιεύς] κητιεύς ω λέγει om. T 13 ἀθηναῖος] ἀλιθηναῖος T a. c., ἀλθηναῖος T p. c. μικροτάτων] σμικροτάτων M ἀρχὰς bis T 14 καλεῖ] καλλεῖ M 16 λέγει T p. c.] δὲ γει T a. c. 18 λέγουσιν] λέγουσι M ante σωκράτης habet ὁ α, del. V²

μεις νεῖκος καὶ φιλίαν, νεῖκος μὲν τὴν διάλυσιν φιλίαν δὲ τὴν σύνοδον.
6 Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἀργοναυτικῶν εἰσάγει τὸν
Ὀρφέα ταῦτα λέγοντα·

ἤειδεν δ' ὡς γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθε
τὸ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι μιῇ συναρηρότα μορφῇ 5
νεῖκεος ἐξ ὀλοοῖο διέκριθεν ἀμφὶς ἕκαστον.

7 πάλαι γάρ ποτε ἀναμιξ φερομένων τῶν στοιχείων ὑπὸ τοῦ νεῖκου ὕστερον
διακριθῆναι αὐτά, παντὸς μὲν τοῦ γεώδους συστρέφοντος εἰς ἓν, ὅλου δὲ
τοῦ πυρώδους περιεληθέντος εἰς τὸ αὐτὸ καὶ τοῦ ὕδατώδους συρρέοντος
8 εἰς τὸ ὅμοιον καὶ τοῦ ἀέρος περιχυθέντος πρὸς τὸ ὁμόφυλον. Θαλῆς δὲ ὁ 10
Μιλήσιος καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος ἀρχὴν τῶν ὄλων τὸ ὕδωρ ὑφίστανται, ὁ
δὲ καὶ χάος καλεῖ ὁ Φερεκύδης, ὡς εἰκός, τοῦτο ἐκλεξάμενος παρὰ τοῦ
Ἡσιόδου οὕτω λέγοντος· ἦτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετο· παρὰ γὰρ τὸ
9 χεῖσθαι, ὑπολαμβάνει, τὸ ὕδωρ χάος ὠνόμασται. Ἡράκλειτος δὲ πῦρ πρῶ-
τόν φησι γεγονέναι. εἰσὶ δ' οἱ τὴν γῆν πρῶτον λέγουσι γεγονέναι, θλιβομέ- 15
νην δὲ καὶ σφιγγομένην οὕτως ἐνάψαι μὲν τὸ πῦρ, ἀναπέμψαι δὲ τὸ ὕδωρ,
διαδοῦναι δὲ τὸν ἀέρα.

4

Περὶ τῆς συστάσεως τῶν ὄλων

1 Καλῶς ἂν ἔχοι πείθεσθαι τῷ Χρυσίππῳ· φησὶ γὰρ ἐκ τῶν τεσσάρων
στοιχείων τὴν σύστασιν τῶν ὄλων γεγονέναι. αἴτιον δὲ τῆς μονῆς τούτων 20
τὸ ἰσοβαρές· δύο γὰρ ὑποκειμένων βαρέων, γῆς καὶ ὕδατος, δύο δὲ κούφων,
πυρὸς καὶ ἀέρος, τὴν τούτων σύγκρασιν αἰτίαν εἶναι τῆς τοῦ παντὸς τάξεως
(ὥσπερ γὰρ εἰ ἦν ὁ κόσμος βαρὺς, κάτω ἂν ἐφέρετο, οὕτω καὶ εἰ

4-6: A. R. I 496-8 10-13 Θαλῆς – γένετο: Pherecyd. Syr. fr. 1a D.-K.; cf. Plu. 955e, Sch.
Hes. Th. 116b, Tz. Ad Lyc. 145 13: Hes. Th 116 14-15 Ἡράκλειτος – γεγονέναι: cf.
Heraclit. fr. 31 D.-K. 15-17 εἰσὶ δ' οἱ – τὸν ἀέρα: cf. Pherecyd. Syr. test. 8 D.-K. 19-8 p.
11 Καλῶς – μόνην ἐστάναι: Chrysipp. vol. II fr. 555 Arnim

1 τὴν διάλυσιν in lacuna **V**², om. **T** 4 ἤειδεν] ἤειδ' ἐν **α** εὐρὺς ὑπερθε ex Hom.ero (Il.
XV 36=Od. V 184=hAp. 84, 334)] ἠδὲ θάλασσα Apollonii codd. 5 ἐπ' Maaß] ἐν
ω 6 διέκριθεν Apollonii codd.] διακριθέντ' ἦν ω ἕκαστον] ἕκαστα Apollonii codd., om.
M 7 ἀνα||μιξ **T** 8 αὐτά] αὐτό **α** corr. **V**² 10 εἰς om. **α** 11 σύριος] σύρος **M** ἀρ-
χήν] ἀρχή **T** ὑφίστανται] ὑφιστῶσιν **M** 12 τοῦτο] οὗτος **α** corr. **V**² 13 οὕτω λέγοντος
om. **α** γένετο] γένεσθε **T**, γένεθε **V** 14 ὠνόμασται] ὠνομάσθαι **M** 16 δὲ Maaß] τὲ
ω μὲν om. **V** δὲ om. **V** 19 φησὶ γὰρ] φήσαντι **M** 20 γεγονέναι] γεγονῆναι
V 23 γὰρ om. **α** ἐφέρετο] ἐφέρετου **M** (-u exp.) οὕτω καὶ εἰ Maaß] οὕτως εἰ καὶ **M**, εἰ
δὲ **α**

κουῦφος, ἄνω μένει δὲ τῷ ἴσον ἔχειν τὸ βαρὺ τῷ κούφῳ), τὸν δὲ αἰθέρα καὶ οὐρανόν, εἴτε ὁ αὐτὸς εἴτε διάφορος, ἔξωθεν εἶναι σφαιρικὸν σχῆμα ἔχοντα. μετὰ δὲ τοῦτον ἐντὸς αὐτοῦ τὸν ἀέρα εἶναι καὶ αὐτὸν σφαιρικῶς περι- 2
κείμενον ἔξωθεν τῆ γῆ. ἐνδοτέρω δὲ αὐτοῦ τρίτην εἶναι σφαιρᾶν τὴν τοῦ
5 ὕδατος περὶ αὐτὴν τὴν γῆν μεταξὺ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς γῆς. ἐν δὲ τῷ μεσαι-
τάτῳ τὴν γῆν εἶναι κέντρου τάξιν καὶ μέγεθος ἐπέχουσιν ὡς ἐν σφαίρᾳ.
καὶ τὰς μὲν ἄλλας τρεῖς σφαίρας ἢ τέσσαρας περιδινεῖσθαι, τὴν δὲ τῆς γῆς
μόνην ἐστάναι.

ἔξωθεν δὲ τὴν τοῦ πυρὸς σφαιρᾶν καὶ ἐνδοτέρω, μετὰ ταύτην δέ, τὴν 3
10 τοῦ ἀέρος δεδώκασιν οἱ Ἀρχιμήδειοι περιδινεῖσθαι, ἐν μέσῳ δ' εἶναι τὴν
τοῦ ὕδατος καὶ τὴν τῆς γῆς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν· εἴ τις γάρ, φασί, λά-
βοι τῶν σωμάτων τὰ βαρύτερα, οἷον μόλιβδον, καὶ πάλιν αὐτὰ τὰ κουφό-
τατα, οἷον φελλόν, καὶ ἴσα ἀλλήλοις στήσειε καὶ ἰσόσταθμα ποιήσειε καὶ
συνδήσειε, συμβήσεται μηδέτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἔλκεσθαι· οἷον εἴ τις
15 βάλοι εἰς θάλασσαν, συμβήσεται μήτε κάτω εἰς τὸν βυθὸν καθέλκεσθαι
τὸν φελλόν ὑπὸ τοῦ μόλιβδου μήτε τὸν μόλιβδον ὑπὸ τοῦ φελλοῦ ἀνέλκεσ-
θαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ἀλλ' ὡς ἐπίσης ὑπ' ἀλλήλων ἀνθελκό-
μενα μεταξὺ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ βυθοῦ εἶναι τὸν μόλιβδον
καὶ τὸν φελλόν. τεσσάρων οὖν ὄντων τῶν στοιχείων συμβέβηκε τὸ πῦρ καὶ 4
20 τὸν ἀέρα κουφότατα ὄντα ἐπὶ τὴν ἄνω φορὰν ἔχειν τὴν ὀρμὴν καὶ περιδι-
νεῖσθαι. ὅτι δὲ πῦρ καὶ ἀήρ κουφότατα καὶ ἀνωφερῆ, δῆλον μὲν καὶ ἐκ
τῆς ὄψεως, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἰατροῖς σικυῶν ἐν αἰς ὀρῶμεν
ἀπολαμβανόμενον τὸ πῦρ ἅμα τῷ ἀέρι τοῦ κατὰ βάθος αἵματος τὴν ἀνα-
γωγὴν ποιούμενα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς λύχνου πυρὸς ὅπερ ἄνω
25 φερόμενον τὸ ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ λύχνου ἔλαιον ἀνιμάται. ἀλλὰ μὴν καὶ 5

14-19 οἷον – καὶ τὸν φελλόν: cf. Sch. Pi. P. II 144a (*Scholía vetera*, ed. Drachmann), 145-6
(*Scholía vetera et recentiora partim Thomae Magistri et Alexandri Phortii*, ed. Semitelos)
19-21 τεσσάρων – περιδινεῖσθαι: Chrysipp. vol. II fr. 555 Arnim 22-24 ἐκ
τῶν – ποιούμενα: cf. praesertim Heronis *Spir.* I prooem., Alex. Aphr. Pr. II 59, Anon. I Maaß
2

1 τὸ βαρὺ τῷ κούφῳ] τῷ βαρεῖ τὸ κουῦφον **M** 2 ὁ om. **T** 3 τοῦτον] αὐτὸν **α** 6 ὡς ἐν
σφαίρᾳ Arnim] ὡς αἰ σφαιραὶ ω, quod secl. Maaß 9 ἐνδοτέρω] ἐνδοτέρω **M** δὲ om. **M**,
del. **V**² τὴν om. **α** add. **V**² (eo loco quo δὲ del., cf. supra) 11 γάρ om. **α** add.
V² 12 τὰ² om. **α** add. **V**² 13 ante καὶ ἴσα habet ἐξίσης **α** 14 ἑτέρου] ἀέρος **T** ἔλ-
κεσθαι] ἀνέλκεσθαι **α** 15 post βάλοι habet ταῦτα **M**, add. s. l. **V**² 16 τοῦ φελλοῦ Maaß]
τῶν φελλῶν ω (φελλῶν **T**) 17 ἀλλ' om. **α** add. **V**² ὡς om. **M** 20 κουφότατα] κουφό-
τατον **α** corr. **V**² 21 ἀνωφερῆ] ἀνωφερῆ **M** 22 σικυῶν] σικύων ω 23 ante τοῦ κατὰ
βάθος habet καὶ εκ **α**, del. **V**² τὴν om. **M**, del. **V**² 24 ποιούμενα] ποιουμένοις **V**²
M ἀπὸ] αὐτὸ **α** corr. **V**² ἄνω] ἄνωθεν **T**

δαλὸν εἴ τις ἐξάψας στρέψειε, κάτω φέρεσθαι τὸ πῦρ οὐκ ἂν δυνηθείη· ἀνωφερῆ γὰρ ἴσχει τὴν ὀρμήν. πάλιν δὲ εἴ τις ἀσκὸν πλήσειε πνεύματος καὶ ἀποσφίγξει<ε>, ῥίψει<ε> δὲ εἰς ὕδωρ, οὐδὲν ἦττον ἐπιπολάζει ὁ ἀσκός. ὅτι δὲ ἡ γῆ καὶ τὸ ὕδωρ βαρέα καὶ κατωφερῆ, οὐ δεῖ λόγου τῆς πείρας διδασκούσης. 5

- 6 τὴν δὲ τάξιν ἣν δεδώκαμεν τῷ σφαιρώματι οἱ Ὀρφικοὶ λέγουσι παρα-
πλησίαν εἶναι τῇ ἐν τοῖς ὦοις· ὃν γὰρ ἔχει λόγον τὸ λέπυρον ἐν τῷ ὦῳ,
τοῦτον ἐν τῷ παντὶ ὁ οὐρανὸς καὶ ὡς ἐξήρηται τοῦ οὐρανοῦ κυκλοτερῶς
7 ὁ αἰθήρ, οὕτω τοῦ λεπύρου ὁ ὕμην. κατὰ δὲ τινὰς ἐπειδὴ ὁ οὐρανὸς καὶ
αἰθήρ εἰς ἐστὶ, μετὰ δὲ τοῦτον ὁ ἀήρ, ἔσται ἐν τοῖς ὦοις ὁ ὕμην τοῦ ἀέρος 10
τάξιν ἐπέχων. ἢ δὲ λευκὴ σάραξ ἢ ἐν τῷ ὦῳ ἔαν τὴν τοῦ ἀέρος τάξιν ἐπέ-
χη, ἔσται ἢ λέκιθος τοῦ ὦου τὴν τοῦ ὕδατος τάξιν ἐπέχουσα, τὸ δὲ ἐν-
δότατον καὶ μεσαίτατον τῆς λεκίθου τὴν τάξιν ἔχον τῆς γῆς. ἔαν δὲ ὑμένα
τὸν ἐν τῷ ὦῳ ἀντὶ τοῦ αἰθέρος λάβωμεν, τὸ τῶν ὀρνίθων γάλα ἀντ' ἀέρος
ἔσται καὶ ἢ ἔξωθεν περιφορὰ τῆς λεκίθου ἀντὶ ὕδατος, τὸ δὲ ἐνδότατον 15
8 καὶ μεσαίτατον ἀντὶ τῆς γῆς. καθόλου δὲ ἔαν πέντε σφαίρας εἴπωμεν κατὰ
τὸν Ἀριστοτέλην, τὸ ἐνδότατον τῆς λεκίθου ἀντὶ τῆς γῆς παραληφθήσεται,
ἔαν δὲ τέσσαρας κατὰ τοὺς ἄλλους, ὅλη ἢ λέκιθος ἀντὶ τῆς γῆς ἔσται, οὐ
κατὰ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν.
- 9 ὅτι δὲ καὶ ἔστηκεν ἡ γῆ, παραδείγματι χρῶνται τούτῳ· εἴ τις, φασίν, 20
εἰς φύσαν κέγχρον βάλοι ἢ κόκκον φακοῦ καὶ φύσειε καὶ ἐμπλήσειεν
αὐτὴν ἀέρος, συμβήσεται μετεωρισθέντα τὸν κόκκον ἐν μέσῳ τῆς κύστεως
στήναι, καὶ τὴν γῆν δὲ πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ἀέρος ὠθουμένην ἰσορρόπως
ἐν τῷ μέσῳ εἶναι καὶ ἐστάναι. ἢ πάλιν ὥσπερ εἴ τις λαβὼν σῶμα δῆσειε
πανταχόθεν σχοινίοις καὶ δοίη τισὶν ἰσορρόπως ἔλκειν ἐπ' ἀκριβές, συμ- 25
10 βήσεται πανταχόθεν ἐπίσης περιελκόμενον στήναι καὶ ἀτρεμήσαι. Ξενο-

4-5 ὅτι δὲ – διδασκούσης: Chrysipp. vol. II fr. 555 Arnim 4 § 6: Orph. fr. 70 Kern (= Orph. fr. 12 D.-K.) 4 § 8: cf. Arist. *Mu.* 392a-393a 4 9: Chrysipp. vol. II fr. 555 Arnim 26-2 p. 13 Ξενοφάνης – καθήκειν: cf. Xenoph. test. 32, 33.3 D.-K.

1 στρέψειε] στρίψειε **V**², ῥίψειε **α** οὐκ ἂν δυνηθείη om. **α** 2 γὰρ ἴσχει] ἴσχειν **α** 3 καὶ s. l. **V**², om. **T** <> ... <> Maaß 7 τῇ ἐν Maaß] τὴν ἐν **α**, om. **M** 8 post τοῦτον habet ἔχειν **M** ὁ οὐρανός Maaß] τὸν οὐρανὸν **ω** ἐξήρηται] ἐξερῆται **α** 9 ante αἰθήρ habet ὁ **M** 11 ἔαν] εἰ **M** 11-12 ἐπέχη] ἐπέχει **M** 12-13 τὸ δὲ ἐνδότατον] τῷ δὲ ἐνδοτάτω **α** 13 μεσαίτατον] μεσαιτάτω **α** ἔαν] εἰ **M** 15 ante ὕδατος habet τοῦ **T** τὸ δὲ ἐνδότατον] τῷ δὲ ἐνδοτάτω **α** 16 μεσαίτατον] μεσαιτάτω **α** 18 τέσσαρας] τέσσαρα **α** 21 φύσαν Maaß] φύσαν **α**, φύσκαν **M** 25 post πανταχόθεν habet ἐξ ἐκατέρου **α** δοίη] δύη **V** ἀκριβές] ἀκριβείας **M** 25-26 post συμβήσεται habet γὰρ **α**

φάνης δὲ οὐκ οἶεται μετέωρον εἶναι τὴν γῆν, ἀλλὰ κάτω εἰς ἄπειρον καθήκειν·

γαίης μὲν

γάρ φησι

5

τόδε πείραρ ἄνω παρ ποσσὶν ὁρᾶται
ἠέρι προσπλάζον, τὸ κάτω δ' ἐς ἄπειρον ἰκνεῖται.

Ἀριστοφάνης δ' ἐν Νεφέλαις μετέωρον αὐτὴν εἶπε· λέγει γάρ· 11

ὦ δέσποτ' ἄναξ, ἀμέτρον Ἄηρ, ὅς ἔχεις τὴν γῆν μετέωρον

ἔστῶσαν μέντοι καὶ ἀκίνητον. ὅθεν καὶ Ἄρατός φησιν·

10

ἔχει δ' ἀτάλαντον ἀπάντη

μεσσηγὺς γαῖαν

μηδαμοῦ ταλαντευομένην. ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς οὐ δίδωσι τοῖς στοιχείοις 12
ὠρισμένους τόπους, ἀλλ' ἀντιπαραχωρεῖν ἀλλήλοις φησίν, ὥστε καὶ τὴν
γῆν μετέωρον φέρεσθαι καὶ τὸ πῦρ ταπεινότερον.

15

Τίς οὐσία οὐρανοῦ

5

Τὸν δὲ οὐρανὸν οἱ μὲν πυρῶδη εἶναι καὶ στερέμνιον, ἐντὸς δὲ αὐτοῦ 1
τοῦ αἰθέρος τὴν σφαιρῶδη ἐχομένην ὥσπερ δαλόν, διαφέρειν δὲ ταύτη, ἣ ὁ
μὲν δαλὸς ἀνωφερὲς ἔχει τὸ πῦρ, ὁ δὲ αἰθήρ κατωφερὲς καὶ τῷ τὸ μὲν θεῖον
εἶναι καὶ καθαρὸν καὶ ἀμετάληπτον, τὸ δὲ φθαρτόν· Ἐμπεδοκλῆς δὲ κρυσ-
20 ταλλῶδη τοῦτον εἶναί φησιν ἐκ τοῦ παγετώδους συλλεγέντα, Ἀναξίμαν-

3, 5-6: Xenoph. fr. 28 D.-K. 8: Ar. Nu. 264 10-11: Arat. 22-3 4 § 12: Emp. test. 35
D.-K.; cf. Plu. Plac. II 7 6 19-20 Ἐμπεδοκλῆς δὲ – συλλεγέντα: Emp. test. 51 D.-K.; cf. Plu.
Plac. II 11 2 20-2 p. 14 Ἀναξίμανδρος – θερμοῦ: cf. Plu. Plac. II 11 3, 4, 5; cf. etiam adn. ad
Anaximand. test. 17a D.-K. («Die Stelle [...] scheint schwer verdorben» Diels-Kranz ad l.)

1-2 post καθήκειν habet φησι γάρ **M** (cf. infra) 3 μὲν om. **α** 4 γάρ φησι om.
M 5 πείραρ iam Maaß] πείραν **V**, πείρας **M** παρ] παρὰ **α** ποσσὶν] ποσὶν **α** 6 ἠέρι
Diels] καὶ ρεῖ ω, αἰθέρι Maaß ἐς] εἰς **α** 7 δ' om. **α** 8 ἀμέτρον] μέτρον
α 11 μεσσηγὺς] μεσηγὺς **M** 13 τὴν om. **α** 17 δαλόν] δαλοῦ **α** ταύτη Maaß]
ταύτην ω 19 τὸ δὲ φθαρτόν Maaß] τὸ τοῦ αἰθέρος τὸ δὲ φθαρτόν **M**, τὸ δὲ φθαρτόν ἐστὶ
(ἐστὶ **V**) δεύτερον τὸ πῦρ τοῦ αἰθέρος **α** 19-20 κρυσταλλῶδη τοῦτον] κρυσταλλῶδες
α 20 φησιν om. **α** συλλεγέντα] συλλεγέντος **α**

δρος δὲ πτηνὸν πυρὸς μετέχοντα, Ἀριστοτέλης δὲ σῶμα ἐκ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ.

- 2 ζῶον δὲ φασιν εἶναι τὸν κόσμον· τὸ γὰρ αὐτοκίνητον εἶναι αὐτὸν καὶ
κατὰ τὰ αὐτὰ τὴν περιφορὰν αἰεὶ ποιεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων
ἐπὶ τὰ αὐτὰ περιδινεῖσθαι νοῦν ἔχοντός ἐστι, φησὶν ὁ Πλάτων. ἀλλὰ καὶ 5
ὡς ζῶον ζωογονεῖ. τοὺς δὲ ἀστέρας γεννήματα αὐτοῦ εἶναι φαμεν καὶ
ἡλίου δὲ δρόμον ὀρῶμεν καὶ σελήνης περιφορὰς καὶ τῶν ἄλλων πλανήτων
3 περιόδους καὶ κινήσεις. ἴδιον δὲ ζῶου τὸ ὑφ' αὐτοῦ κινεῖσθαι· καὶ γὰρ ἐν
γῆ καὶ ἀέρι καὶ ὕδατι ζῳά ἐστι. διὸ ἀκόλουθον καὶ ἐν οὐρανῷ καὶ αἰθέρι
εἶναι. μήποτε μέντοι καὶ Ὅμηρος ὡς πρὸς ζῶον φησιν· 10

Ἡέλιός θ' ὄς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.

οἱ δὲ μουσικοὶ ἀρμονικὴν τοῦ οὐρανοῦ τὴν περιφορὰν λέγουσιν εἶναι.

- 4 τροφῆ δὲ χρῆται, ὡς μὲν τινες, παρ' ἑαυτοῦ, ἄλλοι δὲ ἀναθυμιάσει τῆ
περὶ αὐτόν, τινὲς δὲ τῆ τοῦ ὕδατος σφαίρα. Ἀριστοτέλης δὲ μὴ δεῖσθαι
τροφῆς αὐτὸν λέγει (τὸ γὰρ δεόμενον φθαρτόν), αἰδῖος δὲ ἐστὶ κατ' αὐτόν. 15
5 ὁ δὲ Πλάτων τὸν μὲν νοητὸν κόσμον αἰδῖον καὶ ἄφθαρτον λέγει, τὸν δὲ
αἰσθητὸν φθαρτόν (εἰ γὰρ αἰσθητός ἐστι, καὶ γενητός δηλονότι καὶ
φθαρτός), ἔτι (φησὶ <ἐν> τῷ Πολιτικῷ, εἴτε μυθικῶς εἴτε φυσικῶς) κίνησιν
6 ἔχειν διττήν, τὴν μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ, τὴν δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε μὲν ὑπὸ
τοῦ θεοῦ κινεῖται, εὐτακτεῖ καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ φέρεται, ὅτε δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ, 20
τὴν ἐναντίαν φορὰν κινεῖται καὶ διαφθείρεται ἔστ' ἂν ἐπιστῆ πάλιν ὁ θεὸς
καὶ ἡνιοχῆσας ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν κίνησιν ἀνακύκλησιν ποι-
ησάμενος. ὠνόμασται δὲ κόσμος παρὰ τὴν τῶν συμπάντων διακόσμησιν.

1-2 Ἀριστοτέλης – θερμοῦ: cf. Arist. *Mu.* 396b, *PA* 641b (quam sententiam in editione Doxographorum Aristoteli abiudicasse Diels videtur, cum Plutarchi *Placitorum* locum [II 11 5] ita scripserit: «Ἀναξίμανδρος ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος» et ad locum notaverit: «Ἀναξ. restitui ex Achille cf. *Prol.* p. 23. 134») 3-5 τὸ γὰρ – Πλάτων: cf. *Pl. Ti.* 47b, *Lg.* 897c 11: cf. *Hom. Il.* III 277 (ἡέλιός, θ' ὄς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις), *Od.* XI 109=XII 323 (ἡελίου, ὄς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει) 13-14 τροφῆ – περὶ αὐτόν: cf. *Plu. Plac.* II 5 2, 3 14 τινὲς δὲ – σφαίρα: cf. *Plu. Plac.* II 6 3 14-15 Ἀριστοτέλης – κατ' αὐτόν: cf. Arist. *Cael.* 279b-281a, *Plu. Plac.* II 5 1 18-19 ἔτι – θεοῦ: cf. *Pl. Plt.* 269e-270a

1 πτηνὸν **T** p. c.] πτηνῶν **T** a. c., γήϊνον dubitanter Maaß (collata 11 § 1), ex Ζήνων vel ex πέμπτον corruptum censet Diels (*DG* p. 23) 3 τὸ τῷ **α** 5 ἔχοντός] ἔχοντέ **α** 10 ante ζῶον habet τὸ **α** 11 ἡέλιός θ'] ἡελίου Maaß collata *Odyssea* 12 post οὐρανοῦ habet αὐτοῦ **α** 15 αἰδῖος δέ] ὁ δὲ αἰδῖός **M**, αἰδῖός **T** 17 post δηλονότι habet ὅτι **α** 18 <> Petavius 21 διαφθείρεται ἔστ'] διαφθείρεσθαι ποτ' ἔστ' **α** (πότεέστ' **V**) post ἂν habet ὄν **α** (per comp.) 22 ἀποκαταστήσῃ] ἀποκαταστήσει **α**

Διόδωρος δὲ ἐξαχῶς τὸν κόσμον φησὶ νοεῖσθαι ἐφ' ἐκάστου ἔννοιαν 7
 διδούς οὕτως· 'κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν μεταξὺ
 φύσεων'. πάλιν· 'κόσμος ἐστὶν οἰκητήριον θεῶν'. νῦν οὖν τὸ πλήρωμα λέγει
 ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῷ. τρίτον· 'κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων'.
 5 τοῦτο ὅμοιον τῷ βίῳ, ὡς εἶ τις λέγοι· 'πόλις ἐστὶν ἐξ ἀρχόντων καὶ ἀρχο-
 μένων'. τέταρτον· 'κόσμος ἐστὶν αἰθήρ'. οὗτος δὲ πῦρ εἰλικρινές ὢν ἀνώτε-
 ρός ἐστι τοῦ φυσικοῦ κόσμου. πέμπτον· 'κόσμος ἐστὶν ἡ τῶν ἀπλανῶν
 σφαῖρα'. τούτου καὶ Πλάτων ἐν Τιμαίῳ μέμνηται. ἕκτον· 'κόσμος ἐστὶν ὁ
 διακοσμήσας τὰ πάντα'. ἔοικε δὲ νῦν ἡ πρόνοια λέγεσθαι.

10 τὸ δὲ πᾶν κόσμον Πυθαγόρας ἐκάλεσεν ἐκ τῆς διακοσμήσεως, οὐδεὶς 8
 δὲ πρὸ αὐτοῦ. τὸ δὲ πᾶν τοῦ ὅλου παρὰ τοῖς Στωικοῖς διαφέρει ὅλον μὲν
 γὰρ λέγουσι τὸν κόσμον, πᾶν δὲ <τὸ> μετὰ τοῦ κενοῦ. τηρητέον ὅτι οὐδα-
 μοῦ δι' ὅλου κόσμος οὕτως ὠνόμασται.

οὐρανός δὲ ἠτυμολόγηται ἤτοι ἐπεὶ ὄρος παλαιός ἐστιν ἢ ἐπεὶ σφαι- 9
 15 ροειδῆς ὢν ἔνδοθεν αὐτοῦ ἡμᾶς οὐρεῖ, ὃ ἐστὶ φυλάσσει, ἢ ἐπεὶ ἀνώτατός
 ἐστὶ (τὸ δὲ 'οῖρον' τὸ ἄνω δηλοῦν Φρυγῶν ἴδιον, ὡς Νεοπτόλεμος ἐν ταῖς
 Φρυγίαις φωναῖς) ἢ ἀπὸ τοῦ ὄρασθαι ἢ ἀπὸ τοῦ ὀρούειν (κινεῖται γὰρ) ἢ
 ἀπὸ τοῦ οὐρός εἶναι καὶ ἔσχατος ὄρος. λέγεται δὲ πολλαχῶς. οὐρανός ἢ
 τῶν ἀπλανῶν σφαῖρα ***. Ζήνων γοῦν ὁ Κιτιεὺς οὕτως αὐτὸν ὠρίσατο· 10
 20 'οὐρανός ἐστιν αἰθέρος τὸ ἔσχατον ἐξ οὗ καὶ ἐν ᾧ ἐστὶ πάντα ἐμφανῶς.
 τοῦτο δὲ καὶ πάντα περιέχει πλην αὐτοῦ' εὖ πάνυ εἰπών· οὐδὲν γὰρ ἑαυτὸ
 περιέχει, ἀλλ' ἑτέρου ἐστὶ περιεκτικόν. τοῦ δὲ οὕτως ὠρισμένου οὐρανοῦ

5 § 7: cf. Ar. Did. fr. 29 Diels 5-6 πόλις – ἀρχομένων: cf. Arist. Pol. 1332b (cf. etiam 1326b) 8 Πλάτων ἐν Τιμαίῳ μέμνηται: vd. Pl. Ti. 40b 5 § 8: cf. Plu. Plac. II 1 1, 7 11-12 τὸ δὲ πᾶν τοῦ ὅλου – κενοῦ: Chrysipp. v. II fr. 523 Arnim 14-18 οὐρανός – ἔσχατος τόπος (pro ὄρος): Neoptol. fr. 20 Mette 19-22 Ζήνων – περιεκτικόν: Zeno Stoic. fr. 115 Arnim

2 ante κόσμος habet ὁ α σύστημα om. T 5 τοῦτο ὅμοιον Diels] τοῦτο μόνον M, τοῦτον μόνον α 6-7 ἀνώτερός Petavius] κατώτερος ω 7 πέμπτον] πέμπτον M 10 κόσμον] κόσμος α ἐκάλεσεν Victorijs] ἐκέλευσεν ω 12 <> Maaß 13 ante οὕτως habet ἄρα α 14 ἠτυμολόγηται] λέγεται M ἐπεὶ om. M ἢ s. l. T 15 οὐρεῖ iam Maaß] ἀρεῖ V M 16 τὸ δὲ οῖρον τὸ Mette] τὸ δὲ ὄρου τὸ M, τὸ δὲ ὄρου α (ὄρου V), τῷ δὲ ὄρω τὸ Maaß («Neoptolemos glaubt weiterhin ein phrygisches Wort *oru* (?) im Sinne von 'oben' zu kennen und zieht dieses zur Erklärung von οὐρανός heran», Mette in ed. Neoptolemi p. 22) δηλοῦν] λέγεται α νεοπτόλεμος] νεοπόλεμος T 17 κινεῖται] κεινεῖται V 18 ὄρος] τόπος tacite corr. Mette post οὐρανός suppletum vult πρῶτον Diels 19 *** Diels (hic definitio alia videtur periisse) κιτιεὺς codex Londiniensis add. 11886 saec. XV] κητιεὺς ω 20 ἐστὶ πάντα ἐμφανῶς] ἐπὶ τὰ ἐμφανεστερα α 21 τοῦτο δὲ om. M καὶ πάντα περιέχει] πε. γὰρ πάντα M αὐτοῦ] αὐτοῦ M εὖ πάνυ εἰπών Maaß] οὐ π. ε. α, om. M οὐδὲν] οὐδὲ T

11 μέμνηται καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης ἐν δευτέρῳ Περὶ οὐρανοῦ. λέγεται δὲ οὐρανὸς καὶ ἡ ἐκάστου τῶν πλανήτων σφαῖρα, καθ' ὃν λόγον ἐν οὐρανῷ φαμεν εἶναι. καὶ ἔτι οὐρανὸς πᾶς ὁ μετὰ τὸν ἀέρα τόπος ὀπίσσω εἰλικρινῆς ἐστὶν αἰθήρ. καὶ ἔτι οὐρανὸς λέγεται πᾶν τὸ ὑπεράνω βλεπόμενον ἐν τῇ ὄψει μὴ πρὸς τι ὄν, καθὸ λέγομεν τὸν οὐρανὸν ὀρανόν. αὐτὸς δὴ καὶ 5 ἄλλοτ' ἄλλω ὀρατός ἐστὶν ὅπως ἂν ὀξύτητός τις ἔχοι βλέπειν. καὶ ἔτι οὐρανὸς λέγεται ὁ κόσμος, ὃ Διὸς οἰκητήριον λέγομεν, οὗ Πλάτων μέμνηται ἐπὶ τοῦ ἡλίου ὁ μὲν δὴ μέγας — ἐν οὐρανῷ Ζεὺς' εἰπών. Ἐπίκουρος δὲ πολλοὺς κόσμους ὑποτίθεται καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Μητροδώρος.

6

Περὶ σχήματος κόσμου

10

1 Σχῆμα δὲ κόσμου οἱ μὲν κωνοειδές, οἱ δὲ σφαιροειδές, οἱ δὲ ὠοειδές, ἧς δόξης ἔχονται οἱ τὰ Ὀρφικά μυστήρια τελοῦντες. σαφηνείας δὲ ἕνεκα πιθανῆς παρελήφθη τοῦ ὠοῦ ἢ εἰκῶν. ἄμεινον δὲ σφαίρας ἐκδέχασθαι σχῆμα ἔχειν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, ὃς ἔφη οὕτως 15

σφαῖρος κυκλοτερῆς μονίη περιηγεί χαίρων.

2 | δῆλον δὲ καὶ ἐκ τοῦ εἶναι ἕξ ζώδια ὑπὸ γῆν, ἕξ δὲ ὑπὲρ γῆν. ἐπ' οὐδενὸς δὲ ἄλλου σχήματος ἢ τοιαύτη εὐταξία καὶ περιφορὰ γίνεται ἢ ἐπὶ τοῦ σφαιρικοῦ. τὸ δὲ σφαιροειδές σχῆμα διδύοσι τῷ κόσμῳ σφαῖρα μὲν γὰρ ὁ οὐρανός, σφαιροειδῆς δὲ ἡ γῆ. διαφέρει δὲ ἑκάτερα ἢ τὸ μὲν σφαιροειδές 20 σχῆμα καὶ ἐξοχὰς ἔχει καὶ κοιλότητος, τὸ δὲ τῆς σφαίρας σχῆμα παντα-

1 Πλάτων: cf. Pl. *Ti.* 32b-34a Ἀριστοτέλης ἐν δευτέρῳ Περὶ οὐρανοῦ: cf. Arist. *Cael.* 284a 1-3 λέγεται – φαμεν εἶναι: cf. Arist. *Cael.* 278b 5 καθὸ — ὀρανόν: cf. Procl. *In Cra.* 86 6-8 καὶ ἔτι – εἰπών: Crates gr. fr. 133 Broggiato 8 ὁ – μέγας ἡ γ ε μ ὶ ν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς: Pl. *Phdr.* 246e 8-9 Ἐπίκουρος – Μητροδώρος: Epicur. fr. 301 Usener; cf. Plu. *Plac.* II 1 3 11-13 σχῆμα – εἰκῶν: Orph. fr. 70 Kern 11-12 σχῆμα – τελοῦντες: cf. Plu. *Plac.* II 2 1 16: Emp. fr. 27 v. 4 = 28 v. 2 D.-K. (= Hes. fr. 392 Merkelbach-West; vd. Simp. *in Cael.* p. 591.5 Heiberg, *in Ph.* p. 1184.1 Diels)

2 ante οὐρανός habet καὶ α 3 τόπος] τόπον α ὀπίσσω Maaß] οὐτόσος μὴ α (ou- per comp.), ὃς M 4 ἔτι om. α λέγεται] ἐστὶ M ἐν om. M 5-6 μὴ πρὸς – ὀρατός ἐστὶν] καθὸ ὀρατόν ἐστὶ καὶ M 6 ἄλλοτ' Maaß] ἄλλος α ὀξύτητός τις] ἕκαστος ὀξύτητος M ἔχοι] ἔχει T p. c. (a. c. quid habuerit ignoramus) ἔτι] ὅτι T 7 ὁ Διὸς Dieterich] ὅτι α, om. M οἰκητήριον λέγομεν om. M ante πλάτων habet καὶ M 8 δὲ om. α 9 ὁ διδάσκαλος] locus dubius: Metrodorus enim verius ὁ μαθητῆς dicendus erat (Dettoii) 11 σχῆμα δὲ κόσμου] κ. δ. σ. M post κωνοειδές habet εἶπον M 13 παρελήφθη] περιλήφθη T ἢ om. α 16 μονίη Simplicii codd.] μούνη ω, testes alii aliter 19 σφαῖρα] οὐκ ἐν σφαίρα α 20 δὲ] καὶ T ἢ (ἢ M)] ἢ α 21 σχῆμα² om. M

χόθεν ἴσον καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου κέντρου ἐκβαλλομένας εὐθείας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἴσας ἔχον ὥσπερ οἶνος καὶ οἰνώδες τὸ τῆς οἴνου οὐσίας μεθεκτικόν. | ἔστιν οὖν ὁ οὐρανὸς σφαῖρα, ὅθεν τὴν κύκλω φορὰν ποιεῖται. περὶ 3 ὄν καὶ ἥλιος τὴν περιφορὰν ποιεῖται·

5 Ἥλιε, θοαῖς ἵπποισιν εἰλίσσων φλόγα,
καὶ γὰρ ἐξ Ὠκεανοῦ ἀνατέλλοντα αὐτὸν ὀρῶμεν·

Ἡέλιος δ' ἀνόρουσε λιπῶν περικαλλέα λίμνην,
καὶ πάλιν ἐς Ὠκεανὸν καταδυόμενον·

ἐν δ' ἔπεσ' Ὠκεανῶ λαμπρὸν φάος ἡελίοιο.

10 οὐκ ἂν δὲ τοῦτ' ἐγένετο εἰ μὴ τὴν κύκλω περιφορὰν ἐποιεῖτο. | οἱ δὲ Πυθα- 4 γόρειοι ἐπεὶ πάντα ἐξ ἀριθμῶν καὶ γραμμῶν συνεστάναι θέλουσι, τὴν μὲν γῆν φασιν ἔχειν σχῆμα κυβικόν, τὸ δὲ πῦρ πυραμοειδές, τὸν δ' ἀέρα ὀκτάεδρον, τὸ δὲ ὕδωρ εἰκοσάεδρον, τὴν δὲ τῶν ὅλων σύστασιν δωδεκάεδρον.

Περὶ περιφορᾶς

7

15 Οἱ Στωικοί φασιν ἐκ τῆς γῆς τὴν ἔξωθεν γίνεσθαι πρῶτον περιφορὰν· 1 ἐπεὶ γὰρ ἡ γῆ κέντρου τάξιν ἐπέχει, ὅπως περ ἀπὸ κέντρου κύκλος γίνεται, οὕτω καὶ ἀπὸ τῆς γῆς εἰκὸς ἔξω περιφέρειαν γεγονέναι. οἱ δὲ φασὶ τὸ πῦρ 2 <διὰ τὸ> ἀνωφερές εἶναι καὶ τὴν κύκλω φορὰν εἰωθὸς ποιεῖσθαι τὴν σύστασιν τῆς τῶν ὅλων περιφορᾶς πεποιῆσθαι.

20 Εἰ ἔστι τι ἐκτός

8

Οἱ μὲν εἶναι τι ἐκτός φασιν ὥσπερ καὶ Ἐπίκουρος (ὅς καὶ ἀπείρους 1 κόσμους ὑποτίθεται ἐν ἀπείρῳ τῷ κενῷ), οἱ δὲ Στωικοί ἐκπύρῳσιν λέγοντες

5: E. Ph. 3 7: Hom. Od. III 1 9: Hom. Il. VIII 485 6 § 4: cf. Plu. Plac. II 6 5 7 §
1: Chrysipp. vol. II fr. 583 Arnim 21-22 οἱ μὲν εἶναι – κενῷ: Epicur. fr. 301 Usener 8 §
1: Chrysipp. vol. II fr. 610 Arnim

1 εὐθείας bis **T** 2 ἔχον] ἔχουσιν **α** 2-3 ὥσπερ – μεθεκτικόν om. **M** 2 οἴνου οὐσίας
Maab] οικίας **V** p. c., **T** (-κει- **V** a. c.) 3 post ὅθεν habet καὶ **M** 6 γὰρ] πάλιν **α** ἀνα-
τέλλοντα] ἀνατέλοντα **M** 7 περικαλλέα] -καλέα **M** 11 γραμμῶν] γραμμάτων **α** (-ατ-
erasum a **V**² u. v.) 12 ἀέρα] ἀέραν **T** 15 γίνεσθαι] γενέσθαι maluit
Arnim 16 ὅπως περ] ὥσπερ **M** 17 ἀπὸ τῆς] ἀπὸ τε **α** εἰκὸς om. **α** 18 <>
Petavius 19 πεποιῆσθαι] ποιεῖται **M** 20 τι ἐκτός] τι ἐ. κενόν **V**, ἐ. τὶ κενόν **T** 21 τι
ἐκτός φασιν om. **α**

κόσμου κατά τινας ὠρισμένους χρόνους εἶναι κενὸν μὲν, οὐ μὴν ἄπειρόν
 2 φασιν, ἀλλὰ τοσοῦτον ὅσον χωρῆσαι λυθὲν τὸ πᾶν. οἱ δὲ μὴδὲν εἶναι λέ-
 γοντες χρῶνται λόγῳ τοιούτῳ· τοῦ οὐρανοῦ σφαιρικῶς κινουμένου εἰ ἔστι
 τι ἐκτὸς κενόν, συμβήσεται τὴν σφαιραν παρεγκλίσεις τινὰς ὑπομένειν
 ἐξολισθαίνουσαν τῆδε κάκεισε· τοῦτο δὲ οὐ γίνεται· οὐκ ἄρα ἔστι κενόν· 5
 αἰεὶ γὰρ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὀρῶμεν τὰς ἀνατολάς καὶ τὰς
 δύσεις.

9

Εἰ ἔστηκεν ὁ κόσμος

1 Δόγμα ἐστὶ τῶν Στωικῶν καὶ μαθηματικῶν μένειν τὸν κόσμον, τὸ
 μέντοι δόγμα διὰ τοιούτων λόγων κατασκευάζεται· εἰ ὁ κόσμος κενῷ ἐν 10
 ἀπείρῳ ὑπάρχων κάτω ἐφέρετο, οὐκ ἂν ὄμβροι κατελάμβανον τὴν γῆν·
 καταλαμβάνουσι δέ· οὐκ ἄρα φέρεται ὁ κόσμος, ἀλλ' ἔστηκε'. καὶ πάλιν·
 'οἱ ἄνεμοι ἄλλοι μὲν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς ἀέρα, ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὰ κάτω εἰσὶ
 2 καταβαλλόμενοι· εἰ δὲ οὐ ... οὐκ ἄρα φέρεται ὁ κόσμος'. φασὶ μὲν οὖν μέ-
 νειν τὸν κόσμον ἐν ἀπείρῳ κενῷ διὰ τὴν ἐπὶ τὸ μέσον φορὰν ἐπεὶ πάντα 15
 αὐτοῦ τὰ μέρη ἐπὶ τὸ μέσον νένευκε. μέρη δὲ ἐστὶν αὐτοῦ γῆ ὕδωρ ἀήρ
 πῦρ, ἃ πάντα νεύει ἐπὶ τὸ μέσον. διὰ τοῦτο οὖν οὐδαμοῦ ῥέπει ὁ κόσμος.
 3 οἱ δὲ Ἐπικουρείοι φασὶ μένειν τὸν κόσμον ἀνακοπτόμενον ὑπὸ τοῦ ἀέρος
 τοῦ ἐν τοῖς μετακοσμίοις. μετακόσμια δὲ ἐστὶ τὰ μεταξὺ τῶν κόσμων
 διαστήματα. 20

10

Περὶ ἀστέρος

1 Ἀστήρ ἐστὶ κατὰ Διόδωρον σῶμα θεῖον οὐράνιον τῆς αὐτῆς μετελη-
 φὸς οὐσίας τῷ ἐν ᾧ ἐστὶ τόπων, σῶμά τι λαμπρὸν καὶ οὐδέποτε στάσιν

9 § 1-2 : Chrysipp. vol. II fr. 554 Arnim 9 § 3: Epicur. fr. 301b Usener 10 § 1: Posidon.
 fr. 128 Kidd

2 μὴδὲν] μὴ α 5 ἐξολισθαίνουσαν] ἐξολισθανούσης α κάκεισε] κάκει α 6 τὰ om.
 α 10 λόγων om. M 12 ἀλλ' ἀλλὰ α 13 ἄλλοι δὲ om. α 13-14 εἰσὶ καταβαλλόμε-
 νοι] καταβαλλομένους α 14 post εἰ δὲ lacunam indicavit Maaß post οὐ verba aliquot
 putamus brevitatis causa ab auctore consulto omissa; quo loco (ut supra) lacunam indicavit
 Maaß μὲν οὖν] δὲ M 15 διὰ om. α 19 τῶν κόσμων (cf. Epicur. Ep. [3] 89) τοῦ
 κόσμου M 21 ἀστέρος] ἀστέρων Diels (DG p. 19) 22-23 μετεληφὸς M p. c.]
 μετεληφὸς M a. c. 23 τῷ ἐν ᾧ] ἐν ᾧ α (ὦ V) σῶμά τι Maaß] σῶματι α, σῶμα M

ἔχον, ἀλλ' αἰεὶ φερόμενον κυκλικῶς. ὡσαύτως δὲ ὠρίσατο καὶ Ποσειδώνιος
 πρὸ αὐτοῦ ὁ Στωικός. τὸ δὲ 'οὐδέποτε στάσιν ἔχον' ἐπὶ μὲν τῶν πλανήτων 2
 οὕτως εἰρηῆσθαι δοκεῖ, πλὴν κατὰ τῶν ἀπλανῶν πρὸς τοὺς ὡς ἔτυχεν αἰτιω-
 μένους οὐ καλῶς ἔχειν τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἔχεται· οὐδέποτε γὰρ στάσιν
 5 ἔχουσι τῷ ὑπὸ τοῦ κόσμου περιάγεσθαι κἂν ἐπ' αὐτοῦ μένωσι· τῶν γὰρ
 ἀστέρων οἱ μὲν ἐμπεπηγότες τῷ οὐρανῷ ἀπλανεῖς λέγονται, οἱ δὲ τὴν
 ἐναντίαν φερόμενοι πλάνητες. αὐτοὶ δὲ ἑπτὰ ὄντες κατωτέρω τοῦ οὐρανοῦ 3
 καὶ τοῦ αἰθέρος περιδινούμενοι τὸν ἐναντίον τῆ τοῦ κόσμου στροφῆ δρο-
 μον τρέχουσιν ὥσπερ εἰ νεῶς εἰς βορέαν ἄνεμον φερομένης ἐπιβάτης εἰς
 10 νότον τρέχοι <ἐν> αὐτῇ τῇ νηὶ τρέχων. εἰσὶ δὲ αὐτῶν αἱ κινήσεις διτταί, ἢ 4
 τε κοσμικὴ καὶ ἡ ἰδίᾳ· διὸ καὶ πρὸς σύγκρισιν τῶν ἀπλανῶν οὕτω πλά-
 νητες ἐκλήθησαν ἢτοι ἀπὸ τοῦ πλανᾶν ἡμῶν τὰς ὄψεις (καὶ γὰρ πλάγιοι
 φέρονται καὶ ἀναποδίζουσιν ἐνίοτε ἔσθ' ὅτε δὲ προσωτέρω χωροῦσιν) ἢ
 ἀπὸ τοῦ αὐτοὺς πλανᾶσθαι καὶ μὴ τὴν αὐτὴν πορείαν ποιῆσθαι τοῖς
 15 ἀπλανέσιν. ὅθεν καὶ Ἄρατος τὴν πορείαν δι' ἧς φέρεται ὁ ἥλιος πλάνην 5
 εἶπεν αὐτοῦ καὶ ἄλλῃσιν

καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἡελίοιο.

οἱ δὲ Πυθαγόρειοι οὐ μόνον τοὺς πλάνητας ἀστέρας βούλονται ἰδίαν κί- 6
 νησιν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπλανεῖς οὕτω μέντοι κινεῖσθαι καὶ περὶ τὸν
 20 ἴδιον κυκλεῖσθαι κύκλον ὥσπερ τοῦ παντὸς μὴ μεταβαίνοντος ἐτέρωθι, ἀλ-
 λά περὶ τὸν αὐτὸν τόπον εἰλουμένου.

Τίς οὐσία ἀστέρων

11

Θαλῆς μὲν δὴ γήινην ἔμπυρον εἶπε τὴν τῶν ἀστέρων οὐσίαν. Ἐμπεδο- 1
 κλῆς δὲ πυρίνους αὐτοὺς εἶπε. τινὲς δὲ γεώδεις εἰπεῖν αὐτοὺς ἐτόλμησαν, 2
 25 ὧν ἔστι καὶ Ἀναξαγόρας· μετὰ γὰρ τὴν πρώτην φησὶ διάκρισιν τῶν

17: Arat. 319 11 inscr. -11 § 5: cf. Plu. *Plac.* II 13, II 13 1, 2, 3, 5, 12, 14 23 Θαλῆς –
 οὐσίαν: cf. Thal. test. 17a D.-K.

3 πλὴν om. **α** ante πρὸς habet δέ **α** 4 οὐ καλῶς om. **α** ἔχεται] ἔχεσθαι **α** 5 αὐτοῦ
 Petavius] αὐτὸν **V M**, αὐτῶν **T** 7 πλάνητες] πλανῆται **α** 10 τρέχοι <ἐν> αὐτῇ τῇ νηὶ
 τρέχων nos praeunte Maab] παρ' αὐτῇ τῇ νηὶ τρέχει **M**, παρέχει (παρέχοι **T^v**) τῇ (τῇ **V**) νηὶ
 τρέχειν **α**, τρέχει <ἐν> αὐτῇ τῇ νηὶ τρέχων Maab (cf. e. g. 31 § 4: ὅταν ἐν Χηλαῖς ἢ Κριῶ ὁ ἥλιος
 ὦν κατὰ κορυφῆς αὐτῶν ἦ) 13 ante προσωτέρω habet καὶ **M** 14 αὐτοῦ] αὐτοῦ
α 16 ἄλλῃσιν] ἄλλουσιν **T** 17 καὶ τὰ] κατὰ **V M** οὖν om. **M** 21 εἰλουμένου] εἰ-
 λομένους **α** (εἰ- **T**) 23 δὴ om. **α** τὴν τῶν ἀστέρων οὐσίαν om. **α**

στοιχείων τὸ πῦρ χωριζόμενον ἐπὶ τὴν ἰδίαν φύσιν ἀνασπάσαι καὶ διάπυ-
 3 ρα ποιῆσαι καὶ τῆς γῆς μόριά τινα· ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ἔλεγεν εἶναι μύ-
 4 5 Πλάτων δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, πλείστου δὲ πυρός. Ξενοφάνης δὲ 5
 λέγει τοὺς ἀστέρας ἐκ νεφῶν συνεστάναι ἐμπύρων καὶ σβέννυσθαι καὶ
 ἀνάπτεσθαι ὡσανεὶ ἄνθρακας καὶ ὅτε μὲν ἄπτονται, φαντασίαν ἡμᾶς ἔχειν
 6 ἀνατολῆς, ὅτε δὲ σβέννυνται, δύσεως. οἱ Στωικοὶ δὲ ἐκ πυρός λέγουσιν
 αὐτούς, πυρός δὲ τοῦ θείου καὶ αἰδίου καὶ οὐ παραπλησίου τῷ παρ' ἡμῖν·
 τοῦτο γὰρ φθαρτικὸν καὶ οὐ παμφαές. 10

12

Περὶ σχήματος ἀστέρων

Κλεάνθης αὐτούς κωνοειδῆς ἔχειν σχῆμά φησι, τινὲς δὲ πετάλοις ἐοι-
 κέναι ἐκ πυρός βάθος οὐκ ἔχοντας, ἀλλ' ὡσπερ γραφὰς εἶναι, τινὲς δὲ πυ-
 ραμίδας. οἱ δὲ Στωικοὶ σφαιρικὸν ἔχειν σχῆμα λέγουσι καθάπερ καὶ τὸν
 ἥλιον καὶ τὸν περιέχοντα οὐρανόν. 15

13

Εἰ ζῶα οἱ ἀστέρες

1 Ζῶον δὲ ἐστίν, ὡς Εὐδωρος, ἔμψυχος οὐσία. τοὺς ἀστέρας δὲ ζῶα
 εἶναι οὔτε Ἀναξαγόρα οὔτε Δημοκρίτῳ ἐν τῷ Μεγάλῳ <δια>κόσμῳ δοκεῖ

2-3 ὅθεν – μύδρον: cf. Anaxag. test. 1, 2, 19, 72 D.-K. 3 ὡς ἐξῆς ἐροῦμεν: cf. infra 19 §
 3 11 § 3: cf. Diog. Apoll. test. 12, 13, 14 D.-K. 11 § 4: cf. Pl. *Ti.* 32c-34a, cf. Plu. *Plac.* II
 13 12 11 § 5: cf. Xenoph. test. 38 D.-K., cf. Plu. *Plac.* II 13 14 11 § 6: Chrysipp. vol. II
 fr. 682 Arnim 12: Chrysipp. vol. II fr. 682 Arnim; cf. Plu. *Plac.* II 14 2, 4,
 1 12 Κλεάνθης – φησι: Cleanth. fr. 508 Arnim 13 § 1-3: Posidon. fr. 149 Kidd 13 §
 1-2: Chrysipp. vol. II fr. 687 Arnim 17 Ζῶον – οὐσία: vd. etiam *DG* p. 22 17-1 p.
 21 τοὺς ἀστέρας – Ἐπιτομή: Epicur. testim. p. 2 Usener 17-18 τοὺς ἀστέρας – <δια>κόσμῳ
 δοκεῖ: Leucipp. fr. 1 D.-K., Anaxag. test. 79 D.-K.

3 ἔνιοι] ἕτεροι **M** πλαγίαν] παγίαν dubitanter Maaß, πλατεῖαν Diels 4 ante ὑπὸ habet
 καὶ **M** 9 καὶ οὐ om. **α** 10 οὐ om. **α** 12 φησι om. **α** 13 ἐκ πυρός] ἐκπύροις Maaß
 (cf. praesertim 28 § 2) ἔχοντας] ἔχοντος **α** 13-14 πυραμίδας] παραμίδας **T** 14 ἔχειν
 σχῆμα λέγουσι om. **α** 17 δέ om. **M** post εὐδωρος habet φησὶν **M** τοὺς ἀστέρας δὲ
 om. **α** 18 ἐν Maaß] σὺν **α**, om. **M** τῷ μεγάλῳ <δια>κόσμῳ om. **M** <> Maaß δοκεῖ
 om. **α**

οὔτε Ἐπικούρω ἐν τῇ πρὸς Ἡρόδοτον Ἐπιτομῇ, δοκεῖ δὲ Πλάτωνι ἐν Τι-
μαίῳ, Ἀριστοτέλει ἐν δευτέρῳ Περὶ οὐρανοῦ, Χρυσίππῳ ἐν τῷ Περὶ προ-
νοίας καὶ θεῶν. οἱ δὲ Ἐπικούρειοί φασι μὴ εἶναι ζῳδία ἐπειδὴ ὑπὸ σωμα- 2
των συνέχεται, οἱ δὲ Στωικοὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ποσειδώνιος δὲ ἀγνοεῖν τοὺς 3
5 Ἐπικουρείους ἔφη ὡς οὐ τὰ σώματα τὰς ψυχὰς συνέχει, ἀλλ' αἱ ψυχὰι τὰ
σώματα, ὥσπερ καὶ ἡ κόλλα καὶ ἑαυτὴν καὶ τὰ ἐκτὸς κρατεῖ. ὅτι δὲ οἱ 4
ἀστέρες ζῳα, χρῶνται πρὸς ἀπόδειξιν οἱ Στωικοὶ τούτοις· 'πάντα τὰ ἐν τῷ
οὐρανῷ πυρώδη [καὶ] κατὰ φύσιν καὶ πολυχρονίως κινεῖται καὶ κυκλικῶς.
οὐκοῦν καὶ κρίσιν ἔχει. εἰ δὲ κρίσιν ἔχει, καὶ ζῳά ἐστι'. καὶ ὅτι ποικίλας
10 ἔχουσι κινήσεις. τοῦτο δὲ τοῖς ζῳοῖς ἔπεται. καὶ ὅτι πάντα τὰ στοιχεῖα
ζῳα ἔχει. ἀτοπον δὲ τὸ κρεῖττον πάντων τῶν στοιχείων ζῳων ἄμοιρον
εἰπεῖν.

Τί μὲν ἀστήρ, τί δὲ ἄστρον

14

Ἄστηρ μὲν ἐστίν, ὡς ἂν ὁ τοῦ Κρόνου ἢ τοῦ Ἑρμοῦ, εἷς ἀριθμῶ, ἄσ- 1
15 τρον δὲ τὸ ἐκ πολλῶν ἀστέρων σύστημα, ὡς ἡ Ἄνδρομέδα ἢ ὁ Κένταυρος.
οἶδε δὲ τὴν διαφορὰν καὶ Ἄρατος

ἄστρον διακρίνας· ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
ἀστέρας

λέγων. Διόδωρος δὲ καὶ οἱ ἄλλοι μαθηματικοὶ ἰδίως καὶ κοινῶς τὰ ζῳδία 2
20 ἄστρον καλοῦσι καὶ ἀστέρας παρατιθέμενοι Πλάτωνι ἄστρον τοὺς ἐπτὰ
πλάνητας ἐν τῷ Τιμαίῳ εἰρηκότα. τὸν Κύνα μέντοι ἀστέρα ὄντα ἐν τῷ βίῳ
ἄστρον λέγομεν. | ἀλλ' ὁ μὲν ἀστήρ καὶ ἄστρον, οὐκέτι δὲ τὸ ἀνάπαλιν. 3
οὕτως μέντοι ὁ Καλλιμάχος 'πρὶν ἀστέρι τῷ Βερενίκης' ἐπὶ τοῦ Πλοκάμου

1-2 δοκεῖ δὲ – οὐρανοῦ: cf. Pl. *Ti.* 40b, Arist. *Cael.* 292b 13 § 4: Chrysipp. vol. II fr. 686
Arnim 17-18: Arat. 11-2 20-21 Πλάτωνι – εἰρηκότα: cf. Pl. *Ti.* 40b 23: Call. fr. 387
Pfeiffer

1 δοκεῖ δὲ πλάτωνι] π. δὲ δο. **M** ἐν om. **α** 2 ante ἀριστοτέλει habet καὶ **M** ante
χρυσίππῳ habet καὶ **M** 3 ζῳδία] ζῳ|||α **V** ἐπειδὴ Maaß] ἐπεὶ δὲ **α**, ἐπεὶ **M** 4 ante
συνέχεται add. οὐ Sandbach 5 οὐ τὰ Maaß] οὔτε **ω** 6 καὶ τὰ] κατὰ **T** 7 ζῳα om.
α 8 [] Maaß 9 ἔχει²] ἔχειν **α** ὅτι om. **M** 10 ὅτι om. **M** 11 τῶν om.
α 14 ἀριθμῶ] ἐν ἀριθμῶ **α** 18 ἀστέρας codd. Arati] ἀστέρες edd. Arati e Cyril-
lo 20 post πλάτωνι habet μάρτυρα **M** 21 πλάνητας] πλανήτας **T** 23 οὕτως μέντοι ὁ
Καλλιμάχος Maaß] ὅταν μ. ὁ κ. **ω**, ὁ μέντοι κ. Valkenar πρὶν ἀστέρι τῷ βερενίκης] ἄστρον τὰ
M

φῆσιν ὅς ἐξ ἀστέρων σύγκειται ἑπτὰ εὖ καταφανῶν (τοῦτον δὲ τὸν Πλό-
 4 καμον οὐκ οἶδεν Ἄρατος, παρετήρησε δὲ Κόνων ὁ μαθηματικός). σώματα
 δὲ νοεῖται ὅσα ὑπὸ μιᾶς ἕξεως ἠνωμένα κρατεῖται, οἷον λίθος ξύλον, καὶ
 εἴη ἂν ἕξις πνεῦμα σώματος συνεκτικόν, συνημμένα δὲ ὅσα οὐχ ὑπὸ μιᾶς
 ἕξεως δέδεται ὡς πλοῖον καὶ οἰκία (τὸ μὲν γὰρ ἐκ πολλῶν σανίδων, ἡ δὲ 5
 ἐκ πολλῶν λίθων σύγκειται), διεστῶτα δὲ ὡς χορός. τῶν δὴ τοιούτων διτ-
 ταὶ αἰ διαφοραί· τὰ μὲν γὰρ ἐξ ὠρισμένων σωμάτων καὶ ἀριθμῶ ληπτῶν ὡς
 5 χορός, τὰ δὲ ἐξ ἀορίστων ὡς ὄχλος. εἴη οὖν ὁ μὲν ἀστὴρ σῶμα ἠνωμένον,
 τὸ δὲ ἄστρον ἐκ διεστῶτων καὶ ὠρισμένων· ἀριθμὸς γὰρ ἀστέρων ἐφ'
 ἐκάστου δείκνυται. Πίνδαρος δὲ τὸν ἀστέρα ἄστρον ὀνομάζει λέγων 10

μηκέτ' ἀελίου σκόπει
 ἄλλο θαλπνότερον ἐν ἀμέρα φαεννὸν ἄστρον

κατὰ τὴν συνήθειαν.

15

Περὶ πλανήτων

1 Ὁ Ἄρατος τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ κατακολουθήσας τοὺς ἀπλανεῖς ἑνα- 15
 ρηρέναι φησὶ τῶ οὐρανῶ

αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῶ ἐστήριξε

παρὰ τὸ 'ἐστήριξεν' ἀστέρας αὐτοὺς παρετυμολογῶν. τὸν δὲ τῶν πλανήτων
 λόγον παρητήσατο ὁ Ἄρατος ὅταν λέγη·

οἱ δ' ἐπιμίξ ἄλλοι πέντ' ἀστέρες οὐδὲν ὁμοῖοι 20
 ἔμπαλιν εἰδώλων δυοκαίδεκα δινεύονται ...
 οὐδ' ἔτι θαρσαλέως κείνων ἐγὼ ἄρκιος εἴην
 ἀπλανέων τά τε κύκλα τά τ' αἰθέρι...

... δινεύουσι.

2-10 σώματα – δείκνυται: Chrysipp. vol. II fr. 368 Arnim 11-12: Pi. O. I 5-6 17: Arat.
 10; cf. supra 1 § 7, *Interpr.* 5 § 2 18-5 p. 23 τὸν δὲ τῶν – γεγονέναι: Arat. fr. 90 *SHell.*
 (paucis verbis omissis) 20-24: Arat. 454-5, 460-2

1 φησὶν - σύγκειται Maaß] φ. ὅς ἐξ ἄκρων σ. α, τῆς βερνίκης ἀστέρι τῶ βερνίκης λέγη ὅς ἐξ **M**
 (σύγκειται *infra post* καταφανῶν *transp.*) εὖ Maaß] εἰ α, om. **M** καταφανῶν]
 καταφανῶς α δὲ om. **M** 2 ἄρατος om. **M** 3 δὲ νοεῖται] λέγεσθαι **M** ἠνωμένα
 supra *transposuit* Arnim ut *legeret*: σώματα ἠνωμένα λέγεσθαι ὅσα κτλ. 3-4 καὶ εἴη ἂν]
 ἔστι δὲ **M** 5-6 ἡ δὲ - σύγκειται om. α 6 δὴ] δὲ **M** 9 καὶ om. α 14 πλανήτων]
 πλανητῶν **V** 15 ὁ om. **M** **T**^r 17 τάδε] τά τε vel τά γε *codd.* Aratī 18 τῶν] τὸν
M 19 λόγον] -o² in ras. **V** 21 ἔμπαλιν] πάντοθεν *codd.* Aratī (cf. *tamen infra* 23 § 3)

παραιτείται δὲ διὰ πολλὰς αἰτίας, πρῶτον ὅτι φαινόμενα ἠθέλησε καὶ πᾶσι 2
 σύμφωνα δεῖξαι ἄστρα, οὗτοι δὲ πολλὴν διαφωνίαν ἔχουσι καὶ οὐδὲ πᾶσιν
 εἰσι φανεροί. ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ αὐτοῦ Κανόνι τὸν περὶ αὐτῶν ποιού-
 μενος λόγον ἁρμονία τινὶ καὶ συμφωνία μουσικῆ τὰς κινήσεις αὐτῶν λέγει
 5 γεγονέναι. λεκτέον δὲ περὶ αὐτῶν.

Τάξις τῶν ζ' σφαιρῶν

16

Οἱ περὶ τὰ μετέωρα δεινοὶ φασι ζῶνας τινὰς εἶναι ἑπτὰ δι' ὧν φέρεσ- 1
 θαι τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας καὶ ἐν μὲν τῇ ὑψηλοτάτῃ φέρεσθαι τὸν τοῦ Κρό-
 νου, ἐν δὲ τῇ μετ' αὐτὴν τὸν τοῦ Διὸς καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τὸν τοῦ Ἄρεος, ἐν
 10 τῇ τετάρτῃ τὸν τοῦ Ἑρμοῦ, ἐν τῇ πέμπτῃ τὸν τῆς Ἀφροδίτης, ἐν τῇ ἕκτῃ
 τὸν τοῦ ἡλίου, ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ τὸν τῆς σελήνης. τινὲς δὲ ἐν τῇ τετάρτῃ 2
 τὴν Ἀφροδίτην λέγουσιν, ἐν τῇ πέμπτῃ δὲ τὸν Ἑρμῆν, ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ τὸν
 ἡλίον. ἄλλοι δὲ τέταρτον τὸν Ἑρμῆν, ἕκτην δὲ τὴν Ἀφροδίτην, μέσον δὲ 3
 τὸν ἡλίον. εἰσὶ δὲ οἱ πρῶτον τὸν ἡλίον λέγουσιν, δευτέραν δὲ τὴν σελή-
 15 νην, τρίτον δὲ τὸν Κρόνον. ἡ δὲ πλείων δόξα πρώτην τὴν σελήνην, ἐπεὶ 4
 καὶ ἀπόσπασμα τοῦ ἡλίου λέγουσιν αὐτὴν, ὡς καὶ Ἐμπεδοκλῆς·

κυκλοτερὲς περὶ γαῖαν ἐλίσσεται ἀλλότριον φῶς.

περὶ δὲ τῆς ἑναρμονίου κινήσεως αὐτῶν εἶπεν, ὡς ἔφην, Ἄρατος ἐν τῷ Κα- 5
 νόνι καὶ Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Ἑρμῆ καὶ Ὑψικλῆς καὶ Θράσυλλος καὶ
 20 Ἄδραστος Ἀφροδισιεύς. ἤρξαντο δὲ τοῦ λόγου τούτου οἱ Πυθαγορικοί· 6

16 §§ 1-4: Crates gr. fr. 5b Mette 'Sphairopoiia' 14-17 εἰσὶ δὲ – φῶς: Emp. test. 55 D.-
 K. 17: Emp. fr. 45 D.-K. 16 § 5: *SHell.* fr. 90 18-19 περὶ δὲ – Ἑρμῆ: Eratosth. fr. 13
Coll. Alex. 18 ὡς ἔφην: cf. supra 15 § 2

6 ζ'] ἑπτὰ **M** 7 τὰ om. **T** 7-8 φέρεσθαι τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας] φέρονται οἱ ἐ. ἀστέρες
M 9 ἄρεος] ἄρεως **V^vl T** 10 Ἑρμοῦ] ἡλίου **M** ante τῆ³ habet δὲ **V** 11 ἡλίου] Ἑρμοῦ
 Maab collato Gem. I 23-30 (qui supra, ut cod. **M**, ἡλίου scripsit pro Ἑρμοῦ; quibus commutatis
 pro eo planetarum ordine quem Plato probavit atque Eudoxus Callippus Aristoteles Chrysi-
 pus Eratosthenes Apollonius Pergaeus alium substituit qui a Pythagoricis, ut videtur, inventus
 et Philolao eorum sectae placuit et Posidonio Ptolemaeo Alexandro Ephesio; vd. F. Boll in *RE*
 s. v. *Hebdomas*, VII coll. 2547-78, praes. coll. 2565-70) 12 τὴν] τῆ||| **V** τῆ om. **α** ἐν
 δὲ τῇ ἕκτῃ] ἕκτη δὲ **α** 14 οἱ ... λέγουσιν Maab] οἱ ... λέγοντες **ω** (cf. supra 3 § 9) τὸν om.
α δευτέραν] δεύτερον **α** δὲ τὴν om. **α** 15 πρώτην τὴν σελήνην Diels] πρώτην τὴν σε-
 λήνην λέγει **M**, καθ' ἣν πρώτην σελήνην **α**, καθ' ἣν πρώτη ἡ σελήνη
 Maab 16 ἀπόσπασμα] ἀπόφασμα Heidel testibus Diels-Kranz, inepte (cf. infra 21 §
 1) 18 ἔφην] ἔφη **α** 19 θράσυλλος] θρασύλλος **α** 20 πυθαγορικοί] πυθαγόρειοι **M**

πάντα γὰρ ἀρμονία καὶ τάξει λέγουσι κινεῖσθαι, καθὰ καὶ ἰατροὶ τοὺς σφυγμοὺς καὶ ὑγιαίνειν μὲν ὅταν εὐτακτῶσι, νοσεῖν δὲ ὅτε ἀτάκτως κινουῦνται.

17

Τὰ ὀνόματα τῶν πλανήτων διαφόρως

- 1 Περὶ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν καὶ τοῦ χρόνου ἐκάστου διαφωνία: 5
πολλοῖς γάρ, Αἰγυπτίοις καὶ Ἑλλησι, τοῦ Κρόνου ὁ ἀστὴρ λέγεται καίτοι ἀμαυρότατος ὢν Φαίνων κατὰ τὸ εὐφημον παρ' Ἑλλησι, παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις Νεμέσεως ἀστὴρ. δεῦτερος ὁ τοῦ Διὸς καθ' Ἑλληνας Φαέθων, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους Ὀσίριδος ἀστὴρ. τρίτος ὁ τοῦ Ἄρεος παρὰ μὲν Ἑλλησι Πυρόεις, παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις Ἡρακλέους ἀστὴρ. τέταρτος ὁ τοῦ Ἑρμοῦ 10
(δεδόσθω γὰρ νῦν τέταρτον αὐτὸν εἶναι· εἴρηται γὰρ ὅτι διαφωνία πολλὴ περὶ τῶν ἀστέρων Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης καὶ ἡλίου), ὁ τοίνυν τοῦ Ἑρμοῦ ἀστὴρ καλεῖται παρὰ μὲν Ἑλλησι Στίλβων, παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις Ἀπόλλωνος ἀστὴρ. πέμπτος ὁ τῆς Ἀφροδίτης παρὰ μὲν Ἑλλησιν Ἐωσφόρος, <παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις Ἰσιδος ἀστὴρ>. πρῶτος δὲ Ἴβυκος εἰς ἓν συνέστειλε τὰς 15
προσηγορίας. τέταρτος δὲ ὁ ἡλιος κατ' Αἰγυπτίους, ἕκτος δὲ καθ' Ἑλληνας.
2 ἕβδομος δὲ ὁ τῆς σελήνης. | οἱ δὲ μουσικοὶ ὑποτίθενται τὸν ζωδιακὸν κύκλον ὡς ἐν ἀρμονίᾳ τάξιν ἔχειν φθόγγου τοῦ τῆς χρωματικῆς διεζευγμένων, τὸν δὲ τοῦ Κρόνου ἐπέχειν [λόγον] τῆς ἐναρμονίου φθόγγου τῶν διεζευγμένων. ὁ δὲ τοῦ Διὸς τάξιν ἔχει ἐν μουσικῇ φθόγγου τοῦ καλουμένου 20
διατόνου διεζευγμένου. ὁ δὲ τοῦ Ἄρεος τάξιν ἔχει φθόγγου τοῦ καλουμένου παραμέσου. ὁ δὲ τοῦ Ἑρμοῦ τάξιν ἐπέχει φθόγγου παρὰ μουσικοῖς τῆς

11-12 εἴρηται - ἡλίου: cf. supra 16 § 1 14-16 πέμπτος - προσηγορίας: vd. ad Ibyc. fr. 50
Page 15-16 πρῶτος - προσηγορίας: cf. An. Ox. III 413 (Sch. Basil. Hex. cod. Barocc. 85 f. 118)

1 ἀρμονία] ἀρμόνια **T** 4 τὰ ὀνόματα - διαφόρως] περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πλανήτων **M** πλανήτων] πλανητῶν **V** 5 περὶ - διαφωνία] τὰ ὀνόματα τῶν πλανήτων διαφόρως ἐκλήθησαν καὶ περὶ τοῦ χρόνου ἐκάστου διαφωνία πολλὴ γέγονε **M** 6 γὰρ αἰγυπτίοις] α. γ. **M** λέγεται om. **M** (cf. infra) 7 κατὰ τὸ εὐφημον] λέγεται ἀλλὰ **M** post Ἑλλησι habet μὲν κατὰ τὸ εὐφημον λέγεται οὕτω (cf. supra) **M** 9 ἄρεος] ἄρεως **α** 12 post ἀστέρων habet τούτων ἐστὶν **M** post τοίνυν habet ὁ **α** 14-15 <> nos (cf. Plin. Nat. II 37 — minoris momenti videtur Ptol. Tetr. II 23; vd. W. Gundel - H. Gundel in RE s. v. Planeten, XX coll. 2026-9, 2031-2), lacunam signavit Maaß, <καὶ ἔσπερος> Diels (DG p. 19) 15 ἐν Maaß] ἓνα **ω** 17 δὲ¹ om. **α** 18 ἐν ἀρμονίᾳ] ἐναρμονία **M** διεζευγμένων] διεζευγμένου **M** (de sonorum gradibus et de nominibus eorum vd. praesertim Aristid. Quint. I 6) 19 [ ] Maaß φθόγγου om. **M** 19-20 τῶν διεζευγμένων] τὸν διεζευγμένον **M** 20 ἔχει Petavius] ἔχειν **ω** 21 ἄρεος] ἄρεως **α**

μέσης. ὁ δὲ τῆς Ἀφροδίτης τάξιν ἔχει φθόγγου <του> λεγομένου μέσων δια-
τόνων. ὁ δὲ ἥλιος ἐὰν μὴ τέταρτος ἀλλὰ ἕκτος δοθῆ, ἔσται τάξιν ἐπέχων
μέσων λιχάνου. ἡ δὲ σελήνη ἐβδόμη οὖσα τάξιν ἐπέχει φθόγγου τοῦ λεγο-
μένου ὑπάτης μέσων. τὸ δὲ ἀπὸ γῆς διάστημα μέχρι τῆς σελήνης θέλουσιν
5 εἶναι τινες ἀπὸ φθόγγου τοῦ παρὰ τοῖς μουσικοῖς ὑπάτων διατόνου.

Τίς ὁ καλούμενος μέγας ἐνιαυτὸς καὶ ἐν πόσοις χρόνοις
ἕκαστος τῶν πλανήτων ἀποκαθίσταται

18

Πάλιν ὁ πρῶτος ὁ τοῦ Κρόνου ἀστήρ παραγίνεται ἀπὸ ζῳδίου ἐπὶ 1
ζῳδιον παχυμερῶς μὲν καὶ πλατικῶς ἔτεσι τριάκοντα, ἀπὸ δὲ σημείου ἐπὶ
10 σημεῖον ἀποκαθίσταται ἐν ἐτῶν μυριάσι τριακονταπέντε καὶ ἔτεσιν ἑξα-
κοσίοις τριακονταπέντε. οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ καλούμενος μέγας ἐνιαυτός. | ὁ 2
δὲ τοῦ Διὸς ἀστήρ, ὁ δεύτερος, παραγίνεται ἀπὸ ζῳδίου ἐπὶ ζῳδιον πλατι-
κῶς καὶ παχυμερῶς ἔτεσι δυοκαίδεκα, ἀπὸ δὲ σημείου ἐπὶ σημεῖον ἀποκα-
θίσταται ἐν μυριάσιν ἐτῶν δεκαεπτὰ καὶ ἔτεσιν χκ'. ὁ δὲ τοῦ Ἄρεος περι- 3
15 ἔρχεται ἀπὸ ζῳδίου ἐπὶ ζῳδιον δι' ἐτῶν δύο καὶ ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον
ἐν μυριάσιν ἐτῶν δυοκαίδεκα. ὁ δὲ τῆς σελήνης περιέρχεται ἀπὸ ζῳδίου 4
ἐπὶ ζῳδιον κατὰ μῆνα ἕκαστον, ὁ δὲ ἥλιος ἐν τξέ' ἡμέραις καὶ λεπτῶ, ὅς
δὴ χρόνος καλεῖται ἐνιαυτὸς ἡλιακός. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῆς Ἀφροδίτης καὶ 5
<ὁ> τοῦ Ἑρμοῦ τῶ ἡλίῳ δι' ἐνιαυτοῦ ἀπὸ ζῳδίου ἐπὶ ζῳδιον παραγίνονται
20 σχεδὸν γὰρ ἰσοταχεῖς εἰσι. διὸ καὶ διάφωνος αὐτῶν ἡ τάξις. | τούτων δὲ 6
τῶν διαστημάτων τῶν [φθόγγων] ἀπὸ τῶν κατωτάτω τόπων μέχρι τοῦ ζῳδι-
ακοῦ γίνεται διάστημα συμφωνίας τῆς παρὰ τοῖς μουσικοῖς λεγομένης διὰ
πασῶν.

Χαλδαῖοι δὲ περιεργότατοι γενόμενοι ἐτόλμησαν τοῦ ἡλίου τὸν δρό- 7
25 μον καὶ τὰς ὥρας διορίσασθαι· τὴν γὰρ ἐν ταῖς ἰσημερίαις ὥραν αὐτοῦ

18 §§ 1-5: cf. Cleom. I 3

1 <> Maaß 1-2 μέσων διατόνων] μέσου διατόνου **M** (an μέσων διάτονον potius scribendum? cf. Aristid. Quint. I 6) 2 δοθῆ] δοκῆ **M** 3 μέσων] μέσου **M** λιχάνου] λιχανοῦ **V M** 4 μέσων] μέσης **M** 5 ὑπάτων] ὑπατῶν **M** 8 πάλιν om. **M** 10-11 ἑξακοσίοις τριακονταπέντε] χ̄ λ̄ ε̄ **α** 12 ἀστήρ om. **α** 13 δυοκαίδεκα] ῑ β̄ **α** 14 δεκαεπτὰ] ῑ ζ̄ **α** ἄρεος] ἄρεως **α** 15 post δύο desiderat καὶ πέντε μηνῶν Maaß (secundum Cleom. I 3) 16 δυοκαίδεκα] ῑ β̄ **α** σελήνης Petavius] ἀφροδίτης ω 17 ἐπὶ ζῳδιον om. **M** λεπτῶ] λεπτῶν **α** 19 <> Maaß ante τῶ habet σὺν **M** 21 [ ] Maaß κατωτάτω] κατωτάτων **α** 22 λεγομένης] λεγομένοις **M** 24 γενόμενοι] γινόμενοι **α**

καθ' ἣν ἴσως διέρχεται τὸν πόλον εἰς τριάκοντα ὅρους μερίζουσιν ὥστε τὸ τριακοστὸν μέρος τῆς ὥρας τῆς ἐν τῇ ἰσημερινῇ ἡμέρᾳ ὅρον λέγεσθαι τοῦ δρόμου τοῦ ἡλίου. λέγουσι δὲ πάλιν ἀνδρὸς πορείαν μῆτε τρέχοντος μῆτε ἡρέμα βαδίζοντος μῆτε γέροντος μῆτε παιδὸς τὴν πορείαν εἶναι τοῦ ἡλίου καὶ τριάκοντα σταδίων καθαρῶν εἶναι. 5

8 ἐπειδὴ δὲ εἶπομεν καθυποβεβηκέναι τοὺς ἀστέρας τοὺς πλάνητας τῶν ἐπάνω, τὴν ἀνωτάτω ζώνην ἔχοντος τοῦ Κρόνου, τὴν δὲ μετὰ ταῦτα τοῦ Διός, τὴν δὲ τρίτην τοῦ Ἄρεος καὶ καθεξῆς τῶν ἄλλων, ἴσως ἂν ζητήσείε τις πῶς φαμεν, εἰ οὕτω τύχοι, Κρόνον καὶ ἡλίον ἐν Κριῶ εἶναι ἢ σελήνην καὶ Δία ἐν Ταύρῳ ἢ ἄλλων τινῶν ἀστέρων σύνοδον ὅποτε μὴ εἰσιν ἐν τῷ 10 αὐτῷ ὕψει φερόμενοι. λεκτέον δὲ ὅτι ὑπ' ἀλλήλους ὄντες τότε συνόδους 9 ποιοῦσιν, ὅταν κατὰ κάθετον ἀλλήλων γίνωνται. εἰδέναι δὲ χρὴ ὡς οἱ ἀστρονόμοι διδῶσιν ζώνας τῶν πλανήτων ἀστέρων, ὁ δὲ Πλάτων σφαιράς εἶναι λέγει μίαν ὑπὸ τὴν μίαν ἐκάστῳ. ὁ δὲ Ἄρατος περὶ τῶν πέντε λέγειν παραιτησάμενος μετὰ τὴν τῶν Φαινομένων δεῖξιν περὶ ἡλίου καὶ σελήνης 15 λέγει.

10 τῶν δὲ ἀστέρων οἱ μὲν ἀπλανεῖς ἐναρήρασι τῷ οὐρανῷ καὶ εἰσιν ἀκίνητοι κατὰ τὸν ἴδιον λόγον, συμπεριφέρονται δὲ τῇ ῥύμῃ τοῦ οὐρανοῦ αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως δύνοντες καὶ ἀνατέλλοντες (διὸ καὶ ἀπλανεῖς ἐκλήθησαν), ἄλλοι δὲ εἰσιν ἐπτὰ ἀστέρες κατωτέρω τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῷ 20 αἰθέρι καὶ ἰδίως καὶ μετὰ τοῦ οὐρανοῦ κινούμενοι οἵτινες τῷ ἰδίᾳ κίνησιν ἔχειν καὶ μὴ ἀρηρέναι τῷ οὐρανῷ, ἀλλ' ἐν τῷ αἰθέρι φέρεσθαι οὔτε κατὰ τὰ αὐτὰ οὔτε ὡσαύτως ἀνατέλλουσι (διὸ πρὸς σύγκρισιν τῶν ἀπλα- 11 νῶν πλάνητες λέγονται). οἱ δὲ Πυθαγόρειοι οὐ μόνον τοὺς πλάνητας ἰδίαν κίνησιν ἔχειν φασίν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπλανεῖς οὕτω μέντοι κινεῖσθαι ὡς 25 τρύπανον περιδινούμενον περὶ τὸν αὐτὸν τόπον. ἐκλείπειν δὲ ἕκαστος τότε τῶν ἀστέρων δοκεῖ ὅταν προσγειότερος αὐτοῦ κατὰ κάθετον γενόμενος ἐπισκιάσῃ τὴν αὐγὴν τοῦ ἡλίου.

6-8 ἐπειδὴ δὲ εἶπομεν - τῶν ἄλλων: cf. supra 18 §§ 1-5 13-14 ὁ δὲ Πλάτων - ἐκάστῳ: cf. Pl. *Ti.* 38c-39e 14-16 ὁ δὲ Ἄρατος - λέγει: cf. Arat. 460-1, 733 seqq.

1 τριάκοντα] $\bar{\lambda}$ α 2 τριακοστὸν] $\bar{\lambda}$ α ἡμέρα] ἡμέραν **T** 4-5 εἶναι τοῦ ἡλίου καὶ om. α 5 τριάκοντα] $\bar{\lambda}$ α 6-7 τοὺς πλάνητας τῶν ἐπάνω] τῶν ἐ. τοὺς πλανήτας α 7 ante τὴν habet καὶ **M** ἀνωτάτω] ἀνωτέρω α ἔχοντος] ἔχειν τὸν **M** ταῦτα] ταύτην **M** ante τοῦ habet τὴν α , τὸν **M** 8 ante τοῦ habet τὴν α , τὸν **M** ἄρεος **V**] ἄρεως **V**^l **T** 9 τις om. α 10 ἄλλων τινῶν ἀστέρων] ἄλλους τινὰς ἀστέρας **M** 12 ἀλλήλων γίνωνται] γένωνται ἂ. **M** 14 τὴν om. **M** 18 ῥύμη] ῥύμη **T** p. c., ῥώμη **T** a. c. 19 ||αὐτὰ **V** 21 αἰθέρι] ἀέρι α (at cf. infra) 22 ἀρηρέναι] <ἐν>αρηρέναι Maab collato v. 17 et Arat. 453 24 πλάνητας] πλανήτας α 25 ἀπλανεῖς] ἀπλανεῖσι **V** 26 ἕκαστος] ἕκαστον α 27 ὅταν Maab] ὅτε ω προσγειότερος] προσγειότερον α 28 ἐπισκιάσῃ] ὑπεισέλθοι **M**

Περὶ ἡλίου

19

Πολλοὶ τῶν ἐπιφανεστέρων περὶ ἡλίου καὶ σελήνης ἐπραγματεύσαντο 1
 ἰδίᾳ δὲ καὶ περὶ τῶν πέντε. διὸ καὶ Ἄρατος ἰδίως μὲν περὶ ἡλίου καὶ σε-
 λήνης πρὸς τῷ τέλει τῆς ποιήσεως εἶπεν, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῶν πέντε ἐν τῷ ἐπι-
 5 γραφομένῳ Κανόνι. τὴν δὲ οὐσίαν τοῦ ἡλίου Πλάτων περιέργως ἐκ πυρὸς 2
 εἶναί φησι, τινὲς δὲ τῶν φυσικῶν ἐξ ἀναθυμιάσεως γῆς καὶ νεφῶν αὐτὸν
 εἶναι. Ἀναξαγόρας μύδρον αὐτὸν εἶπε, Φιλόλαος δὲ τὸ πυρῶδες καὶ διαυ- 3
 γές λαμβάνοντα ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρὸς πρὸς ἡμᾶς πέμπειν τὴν
 αὐγὴν διὰ τινῶν ἀραιωμάτων ὥστε κατ' αὐτὸν τρισσὸν εἶναι τὸν ἥλιον, τὸ
 10 μὲν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρὸς, τὸ δὲ ἀπ' ἐκείνου πεμπόμενον ἐπὶ τὸν ὑελο-
 ειδῆ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον ἥλιον, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἡλίου πρὸς ἡμᾶς
 πεμπόμενον. Ἐπίκουρος δὲ κισσηροειδῆ αὐτὸν ἔφη ἐκ πυρὸς διὰ τρημάτων 4
 τινῶν τὸ φῶς ἐκπέμποντα. τινὲς δέ, ὧν ἐστὶ καὶ Ἀναξίμανδρος, φασὶ πέμ- 5
 πειν αὐτὸν τὸ φῶς σχῆμα ἔχοντα τροχοῦ· ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ τροχῷ κοίλη
 15 ἐστὶν ἢ πλήμνη, ἔχει δὲ ἀπ' αὐτῆς ἀνατεταμένης τὰς κνημίδας πρὸς τὴν
 ἔξωθεν τῆς ἀψίδος περιφορὰν, οὕτω καὶ αὐτὸν ἀπὸ κοίλου τὸ φῶς ἐκπέμ-
 ποντα τὴν ἀνάτασιν τῶν ἀκτίνων ποιῆσθαι καὶ ἔξωθεν αὐτὰς κύκλω
 φωτίζειν. τινὲς δὲ ὡς ἀπὸ σάλπιγγος ἐκ κοίλου τόπου καὶ στενοῦ ἐκπέμπειν 6
 αὐτὸν τὸ φῶς ὥσπερ πρηστήρας. σχῆμα δὲ αὐτοῦ οἱ μὲν δισκοειδές, Ἡρά- 7
 20 κλειτος δὲ σκαφοειδές, Στωικοὶ δὲ σφαιροειδές εἶναι λέγουσι. πολλοῖς δὲ
 περὶ τούτου πραγματεῖαι γεγόνασιν ὥσπερ Θρασύλλῳ καὶ Ἀδράστῳ τῷ
 ἀπὸ τοῦ Περιπάτου τῷ Ἀφροδισειῖ.

19 § 1: *SHell.* 90 3-5 διὸ καὶ - Κανόνι: vd. *Arat.* 733-891 5-6 τὴν δὲ - φησι: cf. *Pl. Ti.* 22c-d 7 Ἀναξαγόρας - εἶπε: cf. *Anaxag.* test. 1, 2, 19, 72 D.-K. (vd. ad fr. 24 *Schaubach*) 7-12 Φιλόλαος - πεμπόμενον: *Philol.* fr. p. 127 *Boeckh*, cf. test. 19 D.-K. 19 § 4: ad *Epicur.* fr. 343 *Usener* 19 §§ 5-6: *Anaximand.* test. 21 D.-K. (19 § 6 *eidem* *Anaximandro vindicavit Diels*, vd. *DG* p. 26) 19-20 σχῆμα - λέγουσι: *Chrysipp.* vol. II fr. 653 *Arnim*; cf. *Plu. Plac.* II 22 1, 2, 3 19 σχῆμα - δισκοειδές: cf. *Xenoph.* test. 41a D.-K. 19-20 Ἡράκλειτος δὲ σκαφοειδές: cf. *Heraclit.* test. 12 D.-K.

7 post ἀναξαγόρας habet δὲ α 7 φιλόλαος] φιλήλαος **T** 12 κισσηροειδῆ omnium codicum consensu scribere ausi sumus, ut in codicibus Aëtii Eusebii Eustatii Galeni Oribasii et in scholiis plurimis passim scriptum invenitur: quae quidem scribendi ratio minime probanda («κισσηρίζω, κίσσηρις, κισσηροειδής, κισσηρώ, incorrect forms for κισσηρ» *LSJ* [1940⁹] p. 954), absque dubio est satis antiqua αὐτὸν ἔφη ἐκ] καὶ α 13 ἐστὶ καὶ om. **T** 16-17 ἐκπέμποντα] ἐκπέποντα **M** 19 τὸ φῶς] σοφῶς **T** πρηστήρας] πρηστήρα *Maaß*, (ἀπὸ) πρηστήρος malebat *Diels* 22 τῷ ἀφροδισειῖ] καὶ ἀφροδισειῖ **M**

8 ἐκλείπει δέ, ὡς μὲν τινές φασιν, ἔμπροσθεν αὐτοῦ τῆς σελήνης κατὰ
κάθετον αὐτοῦ γιγνομένης, ὃ καὶ μᾶλλον πιθανόν· προσγειότερα γὰρ αὐ-
τοῦ ἔστιν ἡ σελήνη καὶ κατωτέρα τοῦ ἡλίου· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Ἄρατος·

ἰσταμένης γαίης τε καὶ ἡελίοιο κατ' ἰθὺ.

9 οὐκ ἐκλείπει δὲ ὁ ἥλιος, ἀλλ' ἡμῖν δοκεῖ· κατὰ κάθετον γὰρ ἡ σελήνη 5
γενομένη τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῆ ἀνείργει τὰς πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς αὐγὰς
10 αὐτοῦ. καὶ ἡμῖν οὕτω φαίνεται κατωτέρω σελήνης οὖσιν. | οὐχ ὅλου δέ,
ἀλλὰ μέρους ἐκλειψις γίνεται· οὐ γὰρ δυνατόν ἐλάττονα οὔσαν τὴν σελή-
νην πολὺ ὅλον ἀποκρούπτειν τὸν ἥλιον. διὸ οὐ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἅμα
ἐκλείπειν δοκεῖ, ἀλλὰ παρ' ἑτέροις ἄλλοτε, οἷον ἐν Συήνῃ [καὶ Ἀλεξαν- 10
δρείᾳ] καὶ Ἐλεφαντίνῃ ἅμα ἐκλείπειν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ κλίματος δοκεῖ ταῦ-
11 τα τὰ χωρία εἶναι. ἐπραγματεύσαντο δὲ πολλοὶ περὶ ἐκλείψεων ἡλίου κατὰ
12 τὰ ἑπτὰ κλίματα, ὥσπερ Ὡρίων Ἀπολλινάριος Πτολεμαῖος Ἴππαρχος. κλί-
ματα δὲ εἴρηται διὰ τὸ τὴν γῆν μὴ εἶναι ὁμαλήν, ἀλλ' ἔχειν οἷον ἐγκλίμα-
τά τινα ὑψηλοτέρων ὄντων καὶ ταπεινοτέρων τῶν μερῶν αὐτῆς καὶ τὰς οἰ- 15
κῆσεις τῶν ἐθνῶν ἄλλας ἀλλαχοῦ εἶναι. ἐνιαυτὸς δὲ ἡλίου εἴρηται ἐπεὶ
ἔχει τὰς πάσας ὥρας ἐν ἑαυτῷ τέσσαρας κατὰ τὸν Εὐριπίδην ὀθούνεκα ἐν
13 αὐτῷ πάντα συλλαβῶν ἔχει'. λέγεται δὲ ἐνιαυτὸς ἢ ἀπὸ ζῳδίου ἐπὶ ζῳδίων
ἀποκατάστασις αὐτοῦ ἐν ἡμέραις τξε' καὶ ἐλαχίστῳ μορίῳ. ἀπὸ δὲ ση-
μείου ἐπὶ σημείον ἀποκαθίσταται ἐν ὀκταετηρίδι <ὡς μὲν λέγει Εὐδοξος ἐν 20
τῇ Ὀκταετηρίδι> (εἶγε γνήσιόν ἐστι τὸ σύγγραμμα· Ἐρατοσθένους γὰρ ἀν-
τέγραψεν δεικνὺς ὡς οὐκ εἶη Εὐδόξου), κατὰ δὲ τινὰς ἐν <ἐξ καὶ> ἐβδομη-

1-3 ἐκλείπει – ἡλίου: cf. Plu. *Plac.* II 24 1 1-2 ἐκλείπει – πιθανόν: cf. Thal. test. 17a D.-K. eorumque adnot. ad l. 4: Arat. 865, 864 (in unum conflati) 17-18: E. fr. 862 Kan-nicht 19 § 13: Eudox. fr. 132 Lasserre

1 ἐκλείπει] ἐκλείπειν **α** 2 γιγνομένης] γινομένης **T** ὃ Wilamowitz] ῶ ω (ὦ **V**) πιθανόν] ὡς πιθανῶ πιστέον **M** 3 post ἄρατος habet λέγει per comp. **M** 4 ἰσταμένης (ut codd. Stob. I 25 9: ἰ σ τ α μ ἐ ν η ς γ αί η ς τ ε κ. ἦ. σ ε λ ἦ ν η ς)] ἰσταμένη codd. Aratī 6 τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῆ] τοῦ ἡλίου **M** 6-7 τοὺς ἐπὶ γῆς αὐγὰς αὐτοῦ] αὐτοὺς αὐγὰς **α** 7 ante σελήνης habet τῆς **M** 10 ἐκλείπειν δοκεῖ] ἐκλειψιν δοκεῖν **α** 10-11 [ ] Neugebauer (*A History of Ancient Mathematical Astronomy*, Berlin 1975, II p. 951 n. 9) 11 ἐκλείπειν] ἐκλείπει **M** 12 τὰ om. **α** 13 ἀπολλινάριος] ὁ ἀπολινάριος **M**, ἀπολινάριος **α** 14 μὴ om. **α** 14-15 ἀλλ' ἔχειν – αὐτῆς καὶ] μὴ δὲ **α** 16 ἄλλας ἀλλαχοῦ] ἀλλὰ **α** εἶναι] ἔχειν ἐγκλίματα (a. r., κλίματα p. r. **V**) δὲ εἴρηται διὰ τὸ τὴν γῆν μὴ εἶναι ὁμαλήν ὑψηλοτέρων καὶ ταπεινοτέρων μερῶν **α** 17 ἑαυτῷ] αὐτῷ **α** ὀθούνεκα] ὀθούνεκ' **M** 18 αὐτῷ] αὐτῷ **α**, <αὐτὸς> αὐτῷ Conington ζῳδίου ἐπὶ ζῳδίων] αὐτοῦ ζῳδίου ἐπὶ τὸ αὐτὸ **M** 20 ἀποκαθίσταται] καθίσταται **α** ὀκταετηρίδι Scaliger] ὀκτωκαι-δεκαετηρίδι **M**, ὀκτῶ καὶ δεκαετηρίδι **α** (δεκατηρίδι **T**) 20-21 <> Lasserre exempli gratia 21 ἐρατοσθένους] ἐρατοσθένους οὗτος **M** 21-22 ἀντέγραψεν] ἀνέγραψεν **M** post ἀντέγραψεν habet αὐτῷ **α** 22 <> Petavius

κοντα ἔτεσιν (ἧς δόξης ἐστὶ καὶ Κάλλιππος), κατὰ δὲ Μέτωνα δι' ἑννεα-
 καιδεκαετηρίδος. ταύτη κατηκολούθησεν Ἄρατος· φησὶ γάρ· 14
 συναγείρεται ἤδη
 ἑννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἡελίοιο,
 5 ὅσσα τ' ἀπὸ ζώνης εἰς ἔσχατον Ὠρίωνα
 νύξ ἐπιδινεῖται Κύνα τε θρασὺν Ὠρίωνος.

Περὶ μεγέθους ἡλίου

20

Μέγεθος ἡλίου μεῖζον γῆς φασι. καὶ οἱ μὲν ποδιαῖον, οἱ δὲ ὀκταπλα- 1
 σίονα, οἱ δὲ ἑννεακαιδεκαπλασίονα, φέρεσθαι δὲ αὐτὸν τὴν ἐναντίαν τοῖς
 10 ἀπλανέσι φορὰν κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς, ἄγεσ-
 θαι δὲ ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἐπὶ τὰ δυτικὰ κατὰ
 τὸν Εὐριπίδην λέγοντα·

δείξας γὰρ ἄστρον τὴν ἐναντίαν ὁδὸν
 δόμους τ' ἔσωσα καὶ τύραννος ἰζόμην.

15 Ἄτρεὺς γὰρ εὔρε τῶν πλανήτων τὴν ἐναντίαν φορὰν, ὥσπερ καὶ ἡλίου ἀπ' 2
 ἀνατολῶν κυλιομένου καὶ φερομένου εἰς δυσμὰς· ὥσπερ γὰρ εἰ τύχοι μύρ-
 μηξ ἐπὶ τῆς ἔξωθεν περιφερείας ἔρπων ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς τὴν ἐναν-
 τίαν τῷ τροχῷ ποιούμενος πορείαν, συμβήσεται αὐτὸν ὑπὸ μὲν τῆς τοῦ
 τροχοῦ περιδιδήσεως ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς ἄγεσθαι, ὑπὸ δὲ τῆς ἰδίας
 20 κινήσεως ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς, ἡμῖν δὲ δυσκατάληπτον εἶναι τὴν
 ἰδίαν αὐτοῦ κίνησιν ἅτε δὴ μικρὰν οὖσαν (διὸ καὶ παρατρέχει ἡμῶν τὴν
 ὄψιν ἢ τοῦ μύρμηκος ὀξυτέρας οὔσης τῆς τοῦ τροχοῦ), τὸν αὐτὸν τρόπον
 νόει καὶ ἐπὶ ἡλίου· ἔστω γὰρ τροχὸς ὁ οὐρανός, ὁ δὲ ἥλιος ἀντὶ μύρμηκος.
 τὴν δὲ δεῖξιν ταύτην ἐπ' αὐτῆς τῆς σφαίρας ἔστιν ἰδεῖν· ἐὰν γὰρ ὑποθώ- 3
 25 μεθα πρῶτον ἀνατέλλειν Κριὸν καὶ τὸν ἥλιον ἐν τούτῳ εἶναι, ἐπὶ ἡμέρας

3-6: Arat. 752-5 13-14: E. fr. *397b Kannicht; cf. supra 1 § 6

1 καὶ om. **α** 1-2 ἑννεακαιδεκαετηρίδος] ἑννεακαιδεκαετηρίδος **T** 3 συναγείρεται (cf. *Interpr.* 3 § 2)] συνεγείρεται **α**, συναεῖδεταί codd. Arati 4 κύκλα] κύκλου **α** 8-9 ὀκταπλασίονα] ὀκταπλασίον **M** 9 ἑννεακαιδεκαπλασίονα] ἑννεακαιδεκαπλασίον **M** 12 ante τὸν habet δὲ **α** 15 γὰρ om. **α** πλανήτων] πλανητῶν **V**, πλανητῶν **T** καὶ om. **α** 16 ὥσπερ γὰρ om. **α** 17 ἐπὶ τῆς ἔξωθεν περιφερείας ἔρπων Maab] ἐπὶ τὰ ἔξ. π. ἔρποι **α**, ἔρπων ἔξωθεν περιφερείας τινός **M** 20 post εἶναι habet συμβαίνει **M** 22 ἢ] ἢ **α** post μύρμηκος habet κίνησις **M** τῆς om. **α** 23 ἥλιος ἀντὶ μύρμηκος] μύρμηξ ἢ ἡλίου **α**

Λ' τὴν μετάβασιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κριοῦ εὐρίσκομεν εἰς τὸν Ταῦρον γινομένην (ὃ δ' ἐστὶ μετὰ τὸν Κριόν). ἀπὸ τῶν δυτικῶν ἄρα μερῶν ἐπὶ τὰ ἀνατολικά, ἀλλ' οὐχὶ ἀνάπαλιν ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἐπὶ τὰ δυτικὰ εὐρίσκομεν φερόμενον αὐτόν. δῆλον οὖν· κινεῖται καὶ φέρεται κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν ἀπὸ τῶν δυτικῶν ἐπὶ τὰ ἀνατολικά.

5

21

Περὶ σελήνης

- 1 Τινὲς οὐδ' ὅλως βούλονται εἶναι σελήνην. ἄλλοι δὲ αὐτὴν ἐξ ἀναθυμιάσεως γῆς εἶναι λέγουσιν, ἕτεροι δὲ ἐκ πυρός, ἄλλοι καὶ ἀέρος, ἄλλοι ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, ἕτεροι δὲ γῆν πεπυρωμένην στερέμνιον ἔχουσαν πῦρ, εἶναι δὲ ἐπ' αὐτῆς οἴκησιν ἄλλην ποταμούς τε καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς καὶ 10 τὸν λέοντα τὸν Νεμεαῖον ἐκείθεν πεσεῖν μυθολογοῦσιν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ 2 ἀπόσπασμα αὐτὴν φησὶν ἡλίου. σχῆμα δὲ αὐτῆς οἱ μὲν σφαιροειδές, οἱ δὲ δισκοειδές. κατὰ μῆνα δὲ ἐκλείπει, ὡς μὲν Ἡράκλειτός φησιν, ὁμοίως τῷ ἡλίῳ τοῦ φωτοειδοῦς [σχήματος] ἀναστραφέντος, ἄλλοι δὲ τοῦ στομίου τοῦ τροχοειδοῦς δι' οὗ ἐκπέμπεται τὸ φῶς ἀποφραχθέντος, ὡς δὲ ἄλλοι ὅταν 15 περὶ τὸ κωνοειδές τῆς γῆς γένηται δύνουσα, ὡς δὲ οἱ πολλοὶ κατὰ διά- 3 μετρον γενομένη ἡλίῳ. γίνεται δὲ κατὰ μῆνα ἕκαστον. ἢ γέννα δὲ σελήνης καὶ ἀνατολὴ διαφέρει μετὰ γὰρ τρεῖς ἢ τέσσαρας τοῦ γεννηθῆναι ἡμέρας φαίνεται καὶ οὐχ ἅμα τῷ γεννηθῆναι. ἀνατέλλει δὲ οὐχ ὅλον τὸ φῶς ἔχουσα περιφερές, ἀλλὰ μηνοειδής. μέχρι δὲ τοῦ ἡμίσεος ἀξηθεῖσα 20 γίνεται διχότομος. ἐὰν δὲ τὸ δίμοιρον περιφωτισθῇ, καλεῖται ἀμφίκυρτος. πληρωθεῖσα δὲ γίνεται πληροσέληνος καὶ πανσέληνος καὶ διχόμηνης (πεντεκαϊδεκαταία γὰρ ἐστὶν ὅτε πληροῦται, ὃ ἐστὶν ἡμισυ μηνὸς διχαζομένων τῶν Λ' ἡμερῶν) καὶ πάλιν αὖ ἀπὸ τῆς πανσελήνου ἄρχεται μειοῦσθαι καὶ γίνεται πρῶτον ἀμφίκυρτος, εἶτα διχόμηνης, εἶτα μηνοειδής. 25

9-11 ἕτεροι – μυθολογοῦσιν: Anaxag. test. 77 D.-K. 11-12 Ἐμπεδοκλῆς – ἡλίου: Emp. test. 55 D.-K.; cf. supra 16 § 4 12-13 σχῆμα – δισκοειδές: cf. Plu. *Plac.* II 27 1, 3 13-17 κατὰ μῆνα – γενομένη ἡλίῳ: cf. Plu. *Plac.* II 29 3, 1, 6 13-14 κατὰ μῆνα – ἀναστραφέντος: cf. Heraclit. test. 1 D.-K. (si cuius est momenti) 17-25 cf. *Sch. Arat.* 735 **M Δ U A S**

2 ἐστὶ] ἔστι **T** ἄρα om. **α** 3-4 εὐρίσκομεν om. **α** 4 ante κινεῖται habet ὡς **M** 10 ποταμούς] ποταμοῦ **α** 11 νεμεαῖον] νεμιαῖον **α** πεσεῖν] καταπεσεῖν **T** 13 δὲ ἐκλείπει] ἐ. δὲ **α** 14 φωτοειδοῦς σχήματος] σκαφοειδοῦς ὀχήματος Diels collatis etiam Pl. *Plac.* II 29 3 (vd. *DG* p. 26), σχήματος secl. Maab 17 γενομένη] γενομένην **α** 20 ἡμίσεος] ἡμίσεος **α** 23 γὰρ ἐστὶν ὅτε πληροῦται Maab] γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πληροῦται **T**, ὡς ἐπὶ τὸ πληροῦται **V**, γὰρ ἐστὶν πληρωθεῖσα **M** 24 Λ'] τριάκοντα **M** αὖ] οὖν **T** ἄρχεται] ἄρχεσθαι **T** 25 διχότομος *Dettori collatis etiam scholiis*] διχόμηνης ω

ἄξιον δὲ ζητῆσαι τί δήποτε ἐπὶ τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης ταῦτα τὰ 4
 σχήματα γίνεται. πρὸς δὴ τοῦτο οἱ μὲν λέγουσι περὶ τὸν κῶνον αὐτὴν γι-
 νομένην τῆς γῆς τοῦτο πάσχειν ὡσπερ γὰρ εἴ τις εἰς ὄρος ἀναβαίῃ καὶ ἐπ’
 ἄκρου αὐτοῦ σταίῃ, ὄλος φαίνεται τοῖς ἀποθεν οὔσι, κατιῶν δὲ ἐπὶ τὸ ἔτε-
 5 ρον μέρος τοῖς κατόπιν αὐτοῦ οὐκ ἔτι ὄλος φαίνεται, ἀλλὰ παρὰ τοὺς πό-
 δας ἐφάνη ἐκεῖ ἢ ἔτι μᾶλλον κατιῶν κατὰ βραχὺ ἕως οὗ ὄλος ἀφανῆς γέ-
 νηται, οὕτω φησὶ καὶ τὴν σελήνην ποτὲ μὲν πλήρη φαίνεσθαι, ποτὲ δὲ ἐκ
 μέρους περὶ τὸν κῶνον γινομένην τῆς γῆς, οὐχὶ μειομένην αὐτὴν, ἀλλ’
 ἡμῖν οὕτω φαινομένην. οἱ δὲ λέγοντες αὐτὴν κατόπτρῳ παραπλησίαν εἶναι 5
 10 ἐκλείψεις λέγουσι γίνεσθαι αὐτῆς αἰ τοῦ ποτε μὲν πλήρη φαίνεσθαι αὐτὴν
 αἵτιαι γίνονται, ποτὲ δὲ ἐνδεᾶ τοῦ φωτίζεσθαι ὡσπερ γὰρ εἰ κάτοπτρον
 λαβὼν τις ἐθέλοι τὴν ἀπ’ αὐτοῦ ἀντανάκλασιν τοῦ εἰδώλου θεάσασθαι, ἐξ
 ἐναντίας τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν θέσιν τοῦ κατόπτρου ποιήσεται (τοῦτο
 γὰρ ποιήσας ὄλον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεάσεται ἐν τῷ κατόπτρῳ), εἰ δὲ
 15 πλαγιάσειε τὸ κάτοπτρον, πρὸς τὸν πλαγιασμὸν καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ κα-
 τόπτρου ἢ τὸ δίμοιρον ἢ τὸ ἥμισυ ἢ βραχὺ τι μέρος τούτου θεάσεται ἀν-
 τανακλώμενον [τοῦ προσώπου αὐτοῦ] τοῦ κατόπτρου ἐγκλινομένου, οὕτω
 καὶ ἐπὶ τῆς σελήνης. ταύτη τῇ δόξῃ ἔοικεν Ἄρατος ἀκολουθεῖν· φησὶ γάρ·

αἰεὶ δ’ ἄλλοθεν ἄλλα παρεκκλίνουσα πρόσωπα

20 τὸ τοῦ κατόπτρου παράδειγμα αἰνιττόμενος. προεῖρηται δὲ ὁ κόσμος σφαί- 6
 ρας ἔχειν σχῆμα ἕξωθεν μὲν κυκλοτερῶς περικείμενον ἔχων τὸν οὐρανόν,
 μεσαιτάτην δὲ τὴν γῆν κέντρον καὶ σημείου τάξιν ἐπέχουσιν, μεταξύ δὲ
 αὐτῆς καὶ οὐρανοῦ αἰθέρα τε αὐτὸν εἶναι καὶ ἀέρα καὶ ὕδωρ σφαιρικῶς
 ὑπ’ ἀλλήλων ἐχόμενα.

9-18 οἱ δὲ λέγοντες – τῆς σελήνης: cf. Thal. test. 17a D.-K. et adnot. ad l. 19: Arat. 738

2-3 γινομένην] γινομένης **α** 4 ὄλος] ὄλοφος **α** 5 παρὰ Petavius] περὶ **ω** (Petavii tamen emendatio vix sufficere nobis videtur ut totus hic locus sanus habeatur) 6 βραχὺ] βραχύτατα (βραχύτητα **T**, βραχὺ τὰ γὰρ Maab) ἀπὸ τῶν μερῶν (χειρῶν Maab; pro μηρῶν?) μέχρις ἄνω κατὰ βραχὺ λέγει **α** (quae ineptissima explicatio etiam idcirco glossema redolet quod verbum λέγει caret subiecto: non enim de Arato hic agitur) 7 φησὶ] φασὶ **M** φαίνεσθαι] φαίνεται **T** 8 γινομένην] γενομένην **V** 9 φαινομένην] φαινόμενον **α** 11 ἐνδεᾶ in casu acc. sing. et masc. et fem. apud Platonem (*La.* 199d, *R.* 381c) aliosque Atticos scriptores semper ita contractum videbis τοῦ φωτίζεσθαι Maab] τῷ φωτὶ **α** (τῷ **V**), φωτὸς εἶναι **M** 12 τις om. **α** 13 αὐτοῦ] αὐτοῦ **ω** 14 αὐτοῦ] αὐτοῦ **ω** 16 τούτου] τούτων **α** 17 τοῦ προσώπου – ἐγκλινομένου om. **M** [ ] Wilamowitz ἐγκλινομένου **T** p. c., Maab] ἐκκλινομένου **V**, **T** a. c. 19 παρεκκλίνουσα] alterum -κ- s. l. **M**, παρακλίνουσα codd. Arati πρόσωπα] μέτωπα codd. Arati (cf. Gem. VIII 13) 21 ἔχειν] ἔχει **α** ἔχων om. **α** 23 ante οὐρανοῦ habet τοῦ **M** αὐτὸν] αὐτῆς **α** 24 ἀλλήλων ἐχόμενα] ἀλλήλους ὄντας **α**

- 7 κόσμον δὲ τὴν τῶν ὄλων σύστασιν παρὰ τὴν διακόσμησιν καὶ εὐταξίαν ἐκάλεσαν οἱ παλαιοί, ὡς καὶ Ὀμηρος·
 κοσμηῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας
 καὶ πάλιν·
 αὐτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν ἅμ' ἠγεμόνεσιν ἕκαστοι 5
- 8 τὴν εὐταξίαν λέγων. αἰθήρ δὲ λέγεται ἀπὸ τοῦ αἴθεσθαι (πυρώδης γὰρ ἐστίν) ἢ ἀπὸ τοῦ αἰεῖ θεῖν καὶ ὀρμᾶν (ἐπειδὴ αἰεῖ περιφέρεται), ἀήρ δὲ ἀπὸ τοῦ ἄειν (ἄειν γὰρ τὸ πνεῖν), οὐρανὸς δὲ διὰ τί, προεῖρηται.
- 9 ζητοῦσι δὲ τινες, εἰ πυρώδεις εἰσὶν οἱ ἀστέρες, πῶς οὐ καίειν ἡμᾶς φαίνονται. λέγομεν οὖν ὡς εἰσι μὲν ὑπὲρ γῆς, καταυγάζονται δὲ ὑπὸ τοῦ 10 ἡλίου καὶ ἀμαυροῦνται. ἐν γοῦν ἐκλείψει τοῦ ἡλίου πολλακίς ἀστέρες ὠφθησαν ἐν ἡμέρᾳ.
- 10 καὶ πάλιν ζητεῖται, εἰ ἐμπεπήγασι τῷ οὐρανῷ οἱ ἀστέρες, πῶς ὀρῶμεν ἐνίοτε νυκτὸς καὶ ἡμέρας καταφερομένους ἀστέρας. φαμὲν δὲ ὅτι οὐκ αὐτοὶ καταπίπτουσι, ἀλλὰ φῶς τι ἐξ αὐτῶν ἀπορρεῖ καὶ ὡσπερ οἱ ἄνθρα- 15 κες ῥιπιζόμενοι ἢ κινούμενοι λαμπρότεροι γίνονται καὶ σπινθήρας ἀποπέμπουσι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ἀστέρες ποτὲ μὲν ἀμυδροὶ, ποτὲ δὲ φαιδροὶ γίνονται ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ φῶς ἐξ αὐτῶν ἐκπέμπουσι. σχήματος τοίνυν σφαιρικοῦ περὶ τὸν κόσμον ὄντος καὶ τῆς γῆς ἐν μέσῳ κέντρου τάξιν ἐπε- 20 χούσης ὁ ἀπὸ τῆς περιφερείας τῆς σφαίρας διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς διήκων ἐπὶ τὴν περιφέρειαν ἄξων καλεῖται, περὶ ὃν στρέφεται ἡ σφαῖρα ἢ τοι ἄφ' ἑαυτῆς ἢ ὑφ' ἑτέρου κινουμένη· ἀμφοτέραις γὰρ ταῖς δόξαις ὁ Πλάτων ἐν τῷ Πολιτικῷ κέχρηται.
- 12 ἰστέον δὲ ὅτι ἐξωμάλισαν ἄστρου καὶ ἀστέρος τὴν διαφορὰν οἱ ποιη- 25 ταί· τοὺς γὰρ πλάνητάς ποτε μὲν ἄστρα, ποτὲ δὲ ἀστέρας ὀνομάζουσι· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Σ<ε>ίριον ἀστέρα ὄντα ἄστρον ὀνομάζουσι. σαφὲς δὲ ποιήσει Πίνδαρος ἄστρον τὸν ἥλιον καλῶν διὰ τούτων·
 εἰ δ' ἄεθλα γαρύεν
 ἔλδαι, φίλον ἦτορ,

3: Hom. *Il.* II 554 5: Hom. *Il.* III 1 6-7 αἰθήρ – ἐστίν: Crates gr. fr. 2d Mette 'Sphairoiia' 8 οὐρανὸς - προεῖρηται: cf. supra 5 § 9 22-23 ἀμφοτέραις – κέχρηται: cf. Pl. *Plt.* 269 c-d 26 ὡσαύτως – ὀνομάζουσι: cf. Alc. fr. Z 23 L.-P. 28-2 p. 33: Pi. *O.* I 3-6

5 ἠγεμόνεσιν] ἠγεμόνεσιν α 6 αἴθεσθαι] αἴθειν M 8 διὰ τί] ὅθεν ἐκλήθη M 11 ἐκλείψει τοῦ] ἐκλείψειν M 14 καταφερομένους] φερομένους M 18 αὐτῶν] αὐτῶν α 24-4 p. 33 ἰστέον – αὐτοὺς καλοῦσιν om. M 24 ὅτι ἐξωμάλισαν Maaß] κέξω μάλιστ' ἄν V (ante κέξω spatium vacuum 1 litt.), ω ο κέξω μάλιστ' ἄν T 25 πλάνητάς Maaß] πλανήτας α 26 <> Maaß 28 γαρύεν Pindari codd.] γαρύειν α

μηκέτ' ἀελίου σκόπει
 ἄλλο θαλπνότερον ἐν ἀμέρα φαεννὸν ἄστρον ἐρήμας δι' αἰθέρος.
 μήποτ' οὖν πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς <διὰ τήν> τοῦ φωτὸς αὐτῶν ὑπεροχὴν ἄστρα
 αὐτοὺς καλοῦσιν.

5

Περὶ κύκλων καὶ ὅτι ια'

22

Κύκλοι δέ εἰσιν ια'. ἔξωθεν μὲν τῆς σφαίρας δύο μέγιστοι, ὃ τε ὀρί- 1
 ζων καὶ ὁ μεσημβρινός, λοξοὶ δὲ δύο μέγιστοι καὶ τοῖς προτέροις ἴσοι, ὁ
 ζωδιακὸς καὶ ὁ γαλαξίας, κόλουροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μέγιστοι, παράλληλοι
 δὲ πέντε, ὧν ὁ μέσος κατὰ μέγεθος ἴσος τοῖς προειρημένοις. ὡσθ' ὃ τε
 10 ὀρίζων καὶ ὁ μεσημβρινός ἴσοι εἰσὶ, διότι διὰ τοῦ κέντρου τέμνουσι τὴν
 σφαῖραν.

ῥητέον δὲ περὶ ἐκάστου. λέγεται δὲ ὀρίζων διότι ὀρίζει τὸ ὑπὸ γῆν καὶ 2
 ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον· περὶ γὰρ τὴν σφαῖραν ἔξωθεν ὧν τάξιν ἔχει τοῦ
 Ὤκεανοῦ ὡς ἔξωθεν περικλύζει τὴν γῆν, ἀφ' οὗ ἀνατέλλειν καὶ εἰς ὄν δύ-
 15 νειν δοκεῖ τὰ ἄστρα. ὅθεν καὶ Νεοπτόλεμος ὁ Παριανὸς ἐν τῇ Τριχθονίᾳ
 φησὶ 'τῷ πᾶσα περιόρουτος ἐνδέδεται χθών'. ὅθεν καὶ Ἄρατος Ὤκεανὸν
 αὐτὸν καλεῖ διὰ τε ἄλλων καὶ τούτων·

αὐτὰρ ὃ γ' Ὤκεανοῦ τόσον παραμείβεται ὕδωρ
 ὅσον ἀπ' Αἰγοκερῆος ἀνερχομένοιο μάλιστα
 20 Καρκίνον εἰς ἀνιόντα —.

εἰκὸς δὲ αὐτὸν ἐξ Ὀμήρου τὴν ἀφορμὴν ἔχειν λέγοντος·

3

ἐν δ' ἔπεσ' Ὤκεανῷ λαμπρὸν φάος ἡλείοιο
 ἔλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν

καὶ

25 Ἥλιος δ' ἀνόρουσε λιπῶν περικαλλέα λίμνην.

13-16 περὶ γὰρ – χθών: Neoptol. fr. 2 Mette 13-15 περὶ γὰρ – ἄστρα: cf. Gem. 16 28 15-
 16 ὅθεν – χθών: Neoptol. fr. 2 Coll. Alex. = Euph. fr. 122 Coll. Alex. 18-20: Arat. 537-
 9 22-23: Hom. II. VIII 485-6 25: Hom. Od. III 1

3 <> Maab 6 ια' ἔνδεκα **M** post μέγιστοι habet καὶ τοῖς προτέροις ἴσοι ὁ ζωδιακὸς exp.
M (quae verba propter homoeoteleuton iterata – cf. infra – folii ultima sunt) 9 ἴσος] ἴσως
M ὡσθ' Maab] ὡς ω 17 ἄλλων καὶ τούτων Maab] τ. κ. ἄ. ω (ad coniecturam cf. 25 § 5:
 ἔκ τε ἄλλων καὶ ἐξ ὧν) 18 ὠκεανοῦ τόσον] Ὤκεανοῖο τόσον edd. Arati ex Hipparcho et
 Gemino 24 καὶ om. **M** 25 περικαλλέα] περικαλέα **M**

4 φιλόσοφοι δὲ καὶ γεωμέτραι ὀρίζοντα αὐτὸν καλοῦσιν. | οἶδε δὲ Ἄρατος
αὐτὸν διορίζοντα τὰ δύο ἡμισφαίρια· φησὶ γάρ·

ἤχι περ <- ->

μίσηγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἡελίοιο.

τὸν δὲ ὀρίζοντα καὶ μεσημβρινὸν ἐντὸς εἶναι τῆς σφαίρας τῶν ὅλων 5
νοητέον (οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων αὐτῆς ἐστὶν ἐκτός), ὑπὲρ δὲ τοῦ παρακο-
5 λουθῆσαι ἡμᾶς ἐκτός εἶναι λέγονται [εἰς τὸ ἐντὸς τῆς σφαίρας πέρας]. ὁ δὲ
μεσημβρινὸς παρελήφθη ἵνα τὰ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως δεικ-
νύη καὶ ἵνα μάθωμεν ὅτι κατὰ τοῦτον γινόμενος ὁ ἥλιος καὶ τὰ λοιπὰ
ἄστρα ὑπὲρ γῆς μεσουρανεῖ. καὶ ὁ χρόνος οὗτός ἐστι μεσημβρία, μεσημε- 10
ρία τις οὔσα. τοὺς δὲ λοξοὺς οἱ μὲν αἰσθητοὺς, οἱ δὲ πλείους τὸν γαλα-
ξίαν μόνον εἶναι βούλονται, τοὺς δὲ λοιποὺς πάντας νοητοὺς.

23

Πόσον τὸ πλάτος τοῦ ζωδιακοῦ

1 Ὁ δὲ ζωδιακὸς λοξὸς ὧν περιφέρειαν ἔχει μεγίστην διὰ τοῦ κέντρου
τῆς σφαίρας τὴν περιγραφὴν ἔχων. πλάτος δὲ ἔχει τῆς θέσεως τὸ ἀπὸ Αἰγό- 15
κερω μέχρι Καρκίνου διάστημα. τοῦτο τὸ πλάτος δηλῶσαι βουλόμενος
Ἄρατος φησιν·

αὐτὰρ ὁ γ' Ὀκεανοῦ τόσον παραμείβεται ὕδωρ

ὅσον ἀπ' Αἰγοκερῆος ἀνερχομένοιο μάλιστα

Καρκίνον εἰς ἀνιόντα —.

20

δοκοῦσι δὲ δι' αὐτοῦ φέρεσθαι οἱ ἑπτὰ πλάνητες ἐπὶ τριῶν γραμμῶν.
2 δείκνυται δὲ ἐπὶ τῆς σφαίρας ἵνα νοῶμεν τὸ πλάτος τῆς πορείας τῶν πλα-
νήτων καὶ ἡλίου καὶ σελήνης ἐπειδὴ οἱ πέντε μὴ ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ποι-
οῦνται τὴν περιφορὰν. τί οὖν δήποτε οὐ δύο κύκλοι ἀλλὰ τρεῖς ἐσημειώ-
σαντο ἐπὶ τῆς περιφορᾶς τὸν ζωδιακὸν κύκλον; διότι οἱ προειρημένοι πέντε 25
ἀστέρες τὸ μεταξὺ τῶν δύο κύκλων πλάτος περιφέρονται, ὁ δὲ ἥλιος οὐ
τοσοῦτον παραβαίνει ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ εὐώνυμα ὅσον οἱ πέντε, ἀλλὰ τῶν

3-4: Arat. 61-2 18-20: Arat. 537-9

1 ante ἄρατος habet καὶ **M** 2 διορίζοντα] ὀρίζοντα **M** 4 ἀντολαὶ] ἀνατολαὶ **V** ἡελί-
οιο] ἀλλήλησιν codd. Aratī 5 τῶν ὅλων om. **M** 6-7 ὑπὲρ – σφαίρας πέρας om.
M 7 [ ] Maß 8-9 δεικνύη] δεικνύει **T** 10-11 μεσημερία] μεσημβρία **α** 15-16 αἰγό-
κερω] αἰγοκέρωτος **M** 18 ὠκεανοῦ τόσον] Ὀκεανοῖο τόσον edd. Aratī ex Hipparcho et
Gemino 20 ἀνιόντα] ἀνιόντα **T**

τριῶν τούτων κύκλων τῶν τὸ πλάτος τοῦ ζωδιακοῦ δεικνύντων ἡμῖν κατὰ τὸν μέσον ὁ ἥλιος φέρεται. διὸ καὶ ἡλιακὸς ὑπὸ τῶν ταῦτα δεινῶν προσηγόρευται καὶ ἐκλειπτικός, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ αἱ ἡλιακαὶ ἐκλείψεις γίνονται. τὸν δὲ προειρημένον πλατὺν κύκλον ζωδιακὸν καλοῦμεν ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ 3
5 ἰβ' ζωδίων ἃ ἔστι Κριὸς Ταῦρος Δίδυμοι Καρκίνος Λέων Παρθένος Ζυγὸς Σκορπίος Τοξότης Αἰγόκερως Ὑδροχόος Ἰχθύες. καλεῖται δὲ καὶ εἰδῶλα, ὡς καὶ Ἄρατος

ἔμπαλιν εἰδώλοις δυοκαίδεκα δινεύονται.

ἄξιον δὲ ζητῆσαι τί δήποτε τῆς Κασσιεπείας καὶ Ἀνδρομέδας καὶ τῶν 4
10 ἄλλων εἰδώλων ἐξ ἀστέρων συγκειμένων τὰ ἰβ' μόνον ζῳδία, τὰ δὲ λοιπὰ ἄστρα καλεῖται. μήποτε οὖν ἀπὸ τῶν πλεοναζόντων ἐν τῷ κύκλῳ ζῳίων ζῳα λέγεται (ἔστι γὰρ ἐν τοῖς λοιποῖς ἄστροις ἃ μὴ ἔστι ζῳδία, τουτέστι ζῳίων εἰδῶλα), ἢ πάλιν ὅτι οἱ γενεσιαλόγοι τὰς γενέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου πρὸς ταῦτα σκοποῦσι καὶ τοὺς περὶ αὐτὰ τὰ ζῳδία
15 πλάνητας ἀστέρας, ἢ ὅτι περὶ τὸν κύκλον καὶ περὶ αὐτὰ οἱ ἑπτὰ πλάνητες περιφέρονται καὶ οὐχ ὑπερβάλλονται τὸν ζωδιακὸν κύκλον; ζῳα δὲ εἰσιν οἱ ἑπτὰ πλάνητες τῷ αὐτοκίνητοι εἶναι. ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ φέρονται οἱ ἑπτὰ, πλάνητες παρὰ τὴν ἄλην καὶ πλάνην. ἔστιν ὅτε τοῦτον τὸν κύκλον ἄλησιν 5
ὀνομάζουσιν ἡλίου, ὡς καὶ Ἄρατος:

20 καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἡελίοιο
μεσηγῦς κέχυται.

ἔχει δὲ οὗτος ὁ κύκλος μέγεθος μέγιστον, αἰεὶ δὲ τὸ ἥμισυ ὑπὸ γῆν ἔχει. διὸ καὶ ἕξ ὑπὲρ γῆν αἰεὶ ἐν ἡμέρᾳ ἔστι καὶ ἕξ ὑπὸ γῆν ἐν νυκτί. | ἐπισημαί- 6
νεται δὲ τοῦτο Ἄρατος λέγων

25 ἕξ αἰεὶ δύνουσι δυωδεκάδες κύκλιοι·

δυωδεκάδας γὰρ εἶπε τὰ δωδεκατημόρια τῶν ζωδίων. μηδεὶς δὲ νῦν ὑποκρουέτω λέγων· εἰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ἴσα γίνε-

8: Arat. 455 20-21: Arat. 319-20 25: Arat. 555

5 ἰβ'] δυοκαίδεκα **M** 8 ἔμπαλιν] πάντοθεν codd. Arati (cf. tamen supra 15 § 1) εἰδώλοις] εἰδώλων codd. Arati (cf. supra 15 § 1) 12 ζῳα] ζῳδία Petavius ζῳδία] ζῳα **α** τουτέστι om. **M** 14-15 τὰ ζῳδία πλάνητας ἀστέρας] διερχομένους πλάνητας **M** 15 πλάνητας] πλανήτας **α** 16 ὑπερβάλλονται] ὑπερβάλλουσι **M** εἰσιν] εἰσι καὶ οὔτοι **M** 17 πλάνητες] ἀστέρες **α** ἐπειδὴ – ἑπτὰ om. **M** 18 post πλάνητες habet δὲ καλοῦνται **M** ἄλην **T** p. c.] ἄλλην **T** a. c. καὶ] τὴν **M** ἔστιν] ἔστι δ' **M** ante ἄλησιν habet καὶ **M** ἄλησιν] ἄλυσιν **T** 20 ἡελίοιο] ἡελίοι **M** 23 post ἔστι habet ζῳδία **M** 24 ante ἄρατος habet καὶ **M** 25 αἰεὶ] αἰεὶ **α** δυωδεκάδες] δυωδεκάδος codd. Arati plerique omnes 26 τῶν ζωδίων] ζῳδία **α** (cf. Sch. Arat. 541 et contra Gal. XIX p. 531 Kühn) 26-27 ὑποκρουέτω] ὑπονοεῖτω **M** 27 ἴσα om. **α**

ται ζώδια, πῶς οὐκ ἴσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι ἀλλήλαις αἰεὶ; ἐροῦμεν γὰρ περὶ
τούτου ὅταν περὶ ἀνατολῆς ἐκάστου ζωδίου λέγωμεν.

- 7 τούτου τοῦ κύκλου τοῦ ζωδιακοῦ τὸ μὲν βορειότερον μέρος ἐφάπτεται
τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κατὰ Καρκίνον, τὸ δὲ νοτιώτερον τοῦ χειμερινοῦ
τροπικοῦ κατὰ Αἰγόκερω, τοῦ δὲ μεσαιτάτου τοῦ ἰσημερινοῦ κατὰ δύο μέ- 5
ρη καὶ δύο ζώδια, κατὰ τε Κριὸν καὶ τὰς Χηλάς. καὶ δὴ τέμνει τὸν ἰση-
μερινὸν καὶ τέμνεται ὑπὲρ αὐτοῦ. ὅτε τοίνυν ἐπὶ τὰ βορειότερα ἀπὸ τῶν νο-
τιωτέρων ὑψοῦται ὁ ἥλιος, μέχρι Καρκίνου γίνεται (διὸ καὶ θερμὸς ἡμῖν
ὑποπίπτει ἄτε πλησίον ἡμῶν ὦν) καὶ ἐπέκεινα Καρκίνου οὐχ ὑψοῦται,
ἀλλὰ προσιών τρέπεται ἐπὶ τὰ νότια καὶ καλεῖται θερινὴ τροπὴ τὸ ἐν τῷ 10
Καρκίνῳ ὕψος τοῦ ἡλίου. βούλονται δὲ τροπὴν αὐτὸν ποιῆσθαι οἱ μὲν
περὶ τὰς ἀρχάς, οἱ δὲ περὶ ὀγδόην μοῖραν, οἱ δὲ περὶ δωδεκάτην, οἱ δὲ περὶ
8 πεντεκαίδεκάτην τοῦ Καρκίνου. κατιῶν δὲ ἐπὶ τὰ νότια ὁ ἥλιος ἐπὶ κατὰ
τοῦ ἰσημερινοῦ γένηται, τότε ἰσημερίαν ποιεῖ. ποιεῖ δὲ τοῦτο δις τοῦ ἐνι-
αυτοῦ, ἐπειδὴ καὶ δις ἐφάπτεται τοῦ ἰσημερινοῦ. καὶ ἡ μὲν ἐστὶν ἔαρινή, ἡ 15
δὲ μετοπωρινὴ ἰσημερία, ἔαρινή μὲν ἐν Κριῶ ὅτε ἐφάπτεται τοῦ ἰσημερινοῦ
κύκλου, μετοπωρινὴ δὲ ὅτε γίνεται ἐν Χηλαῖς πάλιν ἐφαπτόμενος τοῦ ἰση-
μερινοῦ. ἀπὸ δὲ Χηλῶν κάτεισι νοτιώτερος ἕως Αἰγόκερω. τότε δὲ ἐφάπτε-
ται ὁ ζωδιακὸς τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ καὶ ὁ ἥλιος πάλιν ἀπὸ τῶν
ταπεινῶν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα τρέπεται καὶ καλεῖται τροπὴ ἡλίου ἢ ἀπὸ τα- 20
9 πεινοτέρου ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον πορεία. ποτὲ δὲ Αἰγύπτιοι ἀπὸ Καρκίνου ἐπὶ
Αἰγόκερω τὸν ἥλιον κατιόντα ὀρῶντες καὶ ἐκ μακροτέρων σμικρύνοντα
τὰς ἡμέρας ἐπέθεντο εὐλαβούμενοι μὴ κατὰ βραχὺ καταλίπη αὐτοῦς ὁ
10 ἥλιος, καὶ ἔστιν ὁ καιρὸς οὗτος τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς Ἰσιῶν· ἐπεὶ
δὲ πάλιν ἀναβαίνειν ἤρξατο καὶ μακροτέρας ποιεῖν τὰς ἡμέρας, τηνικαῦτα 25
λευχειμονήσαντες ἐστεφανηφόρησαν. οὗτος ὁ κύκλος εἰ διαιρηθεῖ εἰς ὀκ-

1-2 ἐροῦμεν - λέγωμεν: cf. infra 39 §§ 1-3 (intercidit fortasse ea pars qua περὶ ἀνατολῆς
ἐκ ἀσ τ ο υ ζωδίου auctor scripturus erat)

1-2 περὶ τούτου om. α 4 ante καρκίνον habet τὸν **M** 4-5 τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ] κατὰ
τὸ χειμερινὸν τροπικὸν α 5 αἰγόκερω] τὸν αἰγοκέρωτα **M** τοῦ δὲ μεσαιτάτου] τὸ δὲ
μεσαιτάτου α ante τοῦ² habet κατὰ α 6 ζώδια κατὰ τε] ζωδιακα τάτε **V** (verborum
litteris circa membranae foramen ita exaratis) καὶ δὴ τέμνει] τέμνη δὴ **M** 7-8 ἐπὶ τὰ
βορειότερα ἀπὸ τῶν νοτιωτέρων] ἀ. τῶν ν. ἐ. τὰ β. **M** 9 ἡμῶν] ἡθοῦν **V** καὶ ἐπέκεινα] ἐ.
δὲ **M** 10 ante τρέπεται habet ἐνταῦθα **M** 12 δωδεκάτην] ἰ β̄
α 13 πεντεκαίδεκάτην] ἰ ε̄ α 15 ἐστὶν] καλεῖται **M** 18 αἰγόκερω] αἰγοκέρωτος
M 19 τῶν om. α 21 ποτὲ δὲ αἰγύπτιοι] α. δ. π. **M** 22 αἰγόκερω] αἰγοκέρωτα
M 23 αὐτοῦς Maab] αὐτοῦς ω 24 τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς] ὁ παρ' αὐτοῖς τῶν
καλουμένων α

τῶ μέρη, τέσσαρα μὲν ἕξει ὑπὲρ γῆν, τὰ δὲ ἕτερα τέσσαρα ὑπὸ γῆν ὥστε ἴσον ἔχει ὑπὸ γῆν καὶ ἴσον ὑπὲρ γῆν. τέμνει δὲ τὸν ἰσημερινὸν καὶ τέμνεται ὑπ' αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ γαλαξίου

24

5 Ὁ δὲ γαλαξίας εἴρηται μὲν ὡς ἐστὶν ὄρατος καὶ μόνος ἐπὶ τῆς σφαί- 1
ρας αἰσθητός, τῶν ἄλλων ὄντων νοητῶν. περὶ δὲ τούτου φησὶν Ἐρατοσ-
θένης ἐν τῷ Καταμερισμῷ μυθικώτερον τὸν γαλαξίαν κύκλον γεγονέναι ἐκ
τοῦ τῆς Ἥρας γάλακτος· τοῦ γὰρ Ἡρακλέους ἔτι βρέφους ὄντος καὶ τὸν
μαστον τῆς Ἥρας ἐπισπασαμένου σφοδρότερον ἐκείνην ἀντισπάσαι καὶ
10 οὕτω περιχυθέντος τοῦ γάλακτος κύκλον γενέσθαι παγέντος. τὸ δὲ αὐτὸ
καὶ ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ λέγει γεγενῆσθαι Ἐρατοσθένης, ὡς ἄρα ὁ Ἑρμῆς τοῦ
μαστοῦ τῆς Ἥρας ἐπεσπάσατο. ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς συμβολῆς τῶν δύο ἡμι-
σφαιρίων λέγουσιν αὐτὸν γεγονέναι. ἕτεροι δὲ φασιν (ὧν ἐστὶ καὶ Οἶνο- 2
πίδης ὁ Χίος) ὅτι πρότερον κατὰ τοῦτον ἐφέρετο ὁ ἥλιος, διὰ δὲ τὰ Θυέσ-
15 <ε>ια δεῖπνα ἀπεστράφη καὶ τὴν ἐναντίαν τούτῳ πεποιήται περιφορὰν ἦν
νῦν περιγράφει ὁ ζῳδιακός. ἔστι δὲ μυθῶδες τοῦτο καὶ ψεῦδος· τί γὰρ
ἐροῦσιν οἱ ταῦτα λέγοντες περὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν πέντε ἀστέρων; οὐ
γὰρ δὴ καὶ οὗτοι διὰ τὰ Θυέσ<ε>ια δεῖπνα ἀπεστράφησαν. ἄλλοι δὲ ἐκ μι- 3
κρῶν πάνυ καὶ πεπυκνωμένων καὶ ἡμῖν δοκούντων ἠνώσθαι διὰ τὸ διάσ-
20 τημα τὸ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἀστέρων αὐτὸν εἶναι φασιν, ὡς εἴ-
τις ἄλασι λεπτοῖς καὶ πολλοῖς καταπάσειέ τι. μήποτε μέντοι ἄμεινον αὐτὸν

5-12 Ὁ δὲ – ἐπεσπάσατο: Eratosth. fr. II LIII Bernhardy 5-6 Ὁ δὲ - αἰσθητός: cf. supra 22 §
5 6-12 περὶ δὲ τούτου – ἐπεσπάσατο: Eratosth. fr. 2 Coll. Alex. 13-16 ἕτεροι – ζῳδιακός:
Oenopidis fr. 10 D.-K. 18-21 ἄλλοι – καταπάσειέ τι: Democr. test. 91 D.-K.

1 γῆν¹] γῆς **M** 2 ante ἴσον² habet τὸ α γῆν] γῆς **M** 4 τοῦ γαλαξίου] γαλαξίου **M**, τ.
γαλαξία **T** 5 καὶ] οὐ α 5-6 τῆς σφαίρας] ταῖς σφαίραις α 7 καταμερισμῷ] Καταστε-
ρισμῷ Korpiers (vd. 'Eratosthenis carminum reliquiae' pp. 67-69 Hiller) κύκλον] κύκλω
T 8 καὶ secl. Maaß 12 ἐπεσπάσατο] ἐσπάσατο **M** δέ om. α 14 χίος] -i- in ras.
M κατὰ τοῦτον nos] κατὰ τούτου ω, διὰ τούτου Maaß (de usu praepositionis κατὰ quam
accusativus sequatur cf. apud Achillem 5 § 2: κατὰ τὰ αὐτὰ τὴν περιφορὰν ἀεὶ ποιείσθαι; 5 § 6
κατὰ τὰ αὐτὰ φέρεται, sc. ὁ κόσμος; 18 § 10 συμπεριφέρονται δὲ τῆ ῥύμη τοῦ οὐρανοῦ ἀεὶ
κατὰ τὰ αὐτὰ, et alia nonnulla) 15 <> Petavius ἐναντίαν] ἐναντία **T** 18 διὰ om.
α <> Petavius 20 αὐτὸν] αὐτῶν α 21 ἄλασι] ἀλσί **M** post λεπτοῖς habet τε
M τισ. l. **T**

λέγειν ἐκ νεφῶν ἢ πύλημά τι ἀέρος διαυγῆς εἶναι κύκλου σχῆμα ἔχον.
4 μέμνηται δὲ αὐτοῦ ὁ Ἄρατος δι' ὧν φησι·

κεῖνο περίγληνον τροχαλόν, Γάλα μιν καλέουσι·

Γάλα γὰρ αὐτὸν ὠνόμασε διὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἐντεθῆναι εἰς ἔπος
τοῦ γαλαξίου τὸ ὄνομα. λέγεται δὲ ἀπὸ τῆς χροιάς τοῦ γάλακτος οὕτω· 5
λευκὸς γὰρ καὶ διαυγῆς φαίνεται. τέμνει δὲ δίχα τὴν σφαῖραν καὶ τὸν ζω-
διακὸν κύκλον καὶ ἰσημερινὸν καὶ τέμνεται ὑπ' αὐτῶν ἴσος αὐτοῖς ὧν.

25

Περὶ τῶν πέντε παραλλήλων

1 Οἱ δὲ παράλληλοί εἰσι πέντε. ἀρκτικός, ὃς ἐστὶ βορειότερος, ἐντὸς ἔχων
τὰς Ἄρκτους καὶ τὸν Δράκοντα, καὶ ὁ τούτῳ ἀντικείμενος νότιος 10
ἀνταρκτικός καὶ θερινὸς τροπικὸς μετὰ τὸν ἀρκτικὸν καὶ χειμερινὸς
τροπικὸς μετὰ τὸν ἀνταρκτικόν, μέσος δὲ τούτων πέμπτος ὁ ἰσημερινὸς
τοσοῦτον ἀπέχων τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ ὅσον τοῦ χειμερινοῦ. ἔστι δὲ ὁ
ἀρκτικός τῶν ἐλαχίστων καὶ περὶ τὸν βόρειον πόλον ἐντὸς ἔχων μεσαίτα-
τον τὸν πόλον ὡσπερὶ κέντρον αὐτοῦ, καλεῖται δὲ ἀρκτικός ἀπὸ τοῦ ἐντὸς 15
ἔχειν τὰς Ἄρκτους καὶ βόρειος διὰ τὸ πρὸς βορρᾶν εἶναι, ἀεὶ φανερὸς δὲ
2 διὰ τὸ ἀεὶ φαίνεσθαι καὶ μὴ δύνειν. ὁ δὲ τούτῳ ἀντικείμενος νότιος κατὰ
τὴν θέσιν ἴσος μὲν ἐστὶν αὐτῷ, περιέχει δὲ τὸν νότιον πόλον. λέγεται δὲ
ἀνταρκτικός ἦτοι ἀπὸ τοῦ ἐναντίος κείσθαι τῷ ἀρκτικῷ (ὁ μὲν γὰρ ἀρκτι-
κὸς κατὰ βορρᾶν, οὗτος δὲ κατὰ νότον ἐστὶ καὶ ὁ μὲν ἀρκτικός κατὰ τὴν 20
σφαῖραν ὑψηλότατός ἐστιν, ὁ δὲ ταπεινότατος. διὸ ὁ μὲν ἀρκτικός ἀειφα-
νῆς ἐστὶν, οὗτος δὲ οὐ φαίνεται ἡμῖν) ἢ ὅτι ἴσος ἐστὶ τῷ ἀρκτικῷ τῆς
ἀντιπροθέσεως τὸ ἴσον σημαίνουσης, ὡς ἐν τῷ ἀντίθεον θεράποντα· κα-
3 λεῖται δὲ ἀνταρκτικός καὶ νότιος, ἀεὶ ἀφανῆς. ὁ δὲ θερινὸς τροπικὸς κεῖται
μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. ἔχει δὲ ἐν ἑαυτῷ τὰς θερινὰς 25
τροπὰς τοῦ ἡλίου· ὅτε γὰρ ὁ ἥλιος ἐν τῷ Καρκίνῳ γένηται, ἐφαψάμενος
αὐτοῦ τὴν θερινὴν ποιεῖ τροπὴν. διὸ καὶ θερινὸς τροπικὸς κέκληται. ἔστι
δὲ τοῦ μὲν ἀρκτικοῦ μείζων, τοῦ δὲ ἰσημερινοῦ βραχύτερος. εἰ δέ τις αὐ-

3: Arat. 476 23 ἀντίθεον θεράποντα: Hom. II. XI 322, XVI 865

2 ὁ] καὶ **M** 3 περίγληνον] περὶ γλῆνον **α**, περιγληνὲς aut περιγληφῆς codd.
Arati 8 πέντε] ε̄ **M** 11 ἀνταρκτικός καὶ] ὁ ἀ. καλούμενος ὁ **M** ante χειμερινὸς habet
ὁ **M** 12 πέμπτος] πέμπτον u. v. **M** 15 τὸν om. **α** 16 βορρᾶν] βορέαν **M** δὲ om.
α post δὲ habet ἐστὶ **M** 19 ἦτοι om. **M** 20 βορρᾶν] βορέαν **M** 24 ἀνταρκτικός]
ἀρκτικός **V** ante ἀεὶ habet ἔστι δὲ **M** 26 γένηται] γίνηται **α** 27 ποιεῖ om. **α**

τὸν διέλοι εἰς ὀκτῶ μέρη κατὰ τὸν Ἄρατον, ἔσται μὲν αὐτοῦ πέντε μὲν ὑπὲρ γῆν, τρία δὲ ὑπὸ γῆν. φησὶ δὲ περὶ αὐτοῦ οὕτως Ἄρατος· 4

πέντε μὲν ἔνδια στρέφεται καθ' ὑπέρτερα γαίης,
τὰ τρία δ' ἐν περάτῃ· θέρεος δέ οἱ ἐν τροπαί εἰσιν

- 5 ἀπὸ τῶν ὀκτῶ μερῶν δηλῶν τὰ πέντε ὑπὲρ γῆν ἔχειν, τὰ δὲ τρία ὑπὸ γῆν. κατὰ ταύτην τὴν θέσιν τῆς σφαίρας ἣτις κατὰ τὸ κλίμα τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Μακεδονίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἡλίου γινομένου ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ ἢ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὠρῶν ιε', ἢ δὲ ἐλαχίστη ὠρῶν θ' πανταχοῦ τοῦ ἡμερονυκτίου κδ' ὠρῶν ὄντος. εἰ ὑποστησόμεθα οὖν ἐν ταῖς 5
10 θεριναῖς τροπαῖς, ὥσπερ εἵπομεν, ιε' ὠρῶν τὴν μεγίστην ἡμέραν εἶναι, ἀκόλουθόν ἐστι τότε βραχυτάτην καὶ ἐννέωρον εἶναι τὴν νύκτα. τοῦτο δὲ δηλὸν ἔκ τε ἄλλων καὶ ἐξ ὧν Ἄρατος φησιν· εἰ γὰρ τὸ ἡμερονύκτιόν ἐστὶν εἰκοσιτεσσάρων ὠρῶν, εἰς ἣ δὲ μέρη τὸν θερινὸν τροπικὸν τέμνεσθαι δεῖ, ἕκαστον δὲ τμημα ὠρῶν εἶναι γ', τρις δὲ τὰ ἣ κδ' — εἰ τοίνυν ἀπὸ τῶν
15 ὀκτῶ τούτων μερῶν πέντε ἐστὶν ὑπὲρ γῆν, ἕκαστον δὲ τρισὶν ὠραῖς περιδινεῖται, τρις δὲ τὰ πέντε γίνεται ιε', πεντεκαίδεκα ὠρῶν γίνεται ἢ περιφορά. εἰ δὲ ὑπὸ γῆν τρία μέρη ἐστὶ τότε, ἕκαστον δὲ τῶν τριῶν τρισὶν ὠραῖς περιδινεῖται, τρις δὲ τὰ τρία ἐννέα ἐστὶ, δηλὸν ὅτι ἔσται ἢ νυξ ὠρῶν θ', ἣτις ἐλαχίστη ἐστὶν ἐν τούτῳ τῷ κλίματι.
- 20 ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικὸς κεῖται μεταξὺ τοῦ ἀνταρκτικοῦ καὶ τοῦ ἰση- 6
μερινοῦ ἐναντίος τῷ θερινῷ τροπικῷ ἴσος αὐτῷ ὑπάρχων. ἐφάπτεται δὲ αὐτοῦ ὁ ζῳδιακὸς κύκλος κατὰ Αἰγόκερω, καθ' ὃν γενόμενος ὁ ἥλιος ποι-
εῖται χειμερινὰς τροπὰς· ἐκεῖ γὰρ γενόμενος παυσάμενος τῆς καθόδου πάλιν ἀνωτέρω ἄνεισι. διὸ καὶ τροπή αὐτοῦ λέγεται ἢ ἀπὸ Αἰγόκερω ἐπὶ
25 Καρκίνον ἄνοδος. χειμερινὸς δὲ ἐκλήθη ὅτι ἐν αὐτῷ γενόμενος ὁ ἥλιος 7
ἐν Αἰγόκερω χειμῶνα ποιεῖ ἀκρότατον. ἴσος δὲ ὧν οὗτος ὁ χειμερινὸς

1 κατὰ τὸν Ἄρατον: cf. Arat. 497 3-4: Arat. 498-9 (vd. etiam Hipparch. I 9 10)

1 διέλοι] διέλοιε (-ε s. l.) **T** 2 γῆν¹] γῆς **M** 3 καθ'] καὶ **α**, codd. Hipparchi 4 τὰ om. **α** 5 δηλῶν om. **α** γῆν] γῆς **M** ἔχειν] ἔχει **α** 7 ante ἡλίου habet ἐνθα **α**, τοῦ **M** γινομένου] γενομένου **α** ἐπὶ om. **α** 9 οὖν om. **α** 11 ἀκόλουθόν] ἀκολουθεῖν **α** τότε βραχυτάτην καὶ] β. τ. **M** (καὶ om.) ἐννέωρον **Maaß**] ἐν μετέωρον **α**, νομίζειν **M**, ἐννέα ὠρῶν **Dieterich** 13 ἣ] ὀκτῶ **M** δεῖ om. **α** (fortasse recte, ut hic subaudiatur ἀκόλουθόν ἐστι) 14 δὲ om. **α** εἶναι γ'] ||| τριῶν **V**, ἰ γ' **T** δὲ] γὰρ **α** ἣ] ὀκτῶ **M** εἰ τοίνυν] καὶ εἰ **M** 15 γῆν] γῆς **M** τρισὶν ὠραῖς] τριῶν ὠρῶν **α** 16 δὲ om. **α** πεντεκαίδεκα om. **α** γίνεται ἢ om. **α** 17 γῆν] γῆς **V** 17-18 τρισὶν ὠραῖς περιδινεῖται] ὠρῶν π. τρία **α** 18 τρις om. **α** δὲ τὰ τρία] τὰ τρ. δὲ **α** θ'] ἐννέα **M** 21 αὐτῷ **Maaß**] αὐτοῦ **ω** δὲ om. **α** 22 αἰγόκερω] τὸν αἰγοκέρωτα **M** καθ' ὃν] καθὸ **α** 22-23 ποιεῖται] ποιεῖ τὰς **M** τροπὰς om. **V** 23 καθόδου] καθόλου **T** 24 αἰγόκερω] αἰγοκέρωτος **M** 26 αἰγόκερω] αἰγοκέρωτι **M**

τροπικός τῷ θερινῷ τροπικῷ ἐτμήθη εἰς μέρη ἢ καθάπερ ἐκεῖνος. τούναν-
 τίον οὖν ἐκείνῳ ἕξει ἀπὸ τῶν ἢ μερῶν πέντε μὲν ὑπὸ γῆν, τρία δὲ ὑπὲρ
 γῆν ὡς γίνεσθαι τὴν ἡμέραν τότε ἐλαχίστην, ὅτε ἐν Αἰγόκερῳ γενόμενος ὁ
 ἥλιος ἐφάπτεται τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ· γενέσθαι γὰρ τὴν ἡμέραν ὠρῶν
 θ', τὴν δὲ νύκτα ὠρῶν ιε' κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ θερινῷ τροπικῷ 5
 <δηλον>.

8 ὁ δὲ ἰσημερινὸς μεταξὺ τῶν πέντε παραλλήλων κείμενος μείζων ἐστὶ
 τῶν ἄλλων τεσσάρων ἐπειδὴ διὰ τοῦ κέντρου τὴν περιφέρειαν ἔχει. ποι-
 εῖται δὲ ἐν αὐτῷ ὁ ἥλιος τὰς προειρημένας δύο ἰσημερίας, ἑαρινὴν μὲν ἐν
 Κριῷ γενόμενος, μετοπωρινὴν δὲ ἐν Χηλαῖς. ἰσημερινὸς δὲ λέγεται ἐπειδὴ 10
 ἐν αὐτῷ τὰς ἰσημερίας ποιεῖται ὁ ἥλιος. τμηθεὶς δὲ εἰς ἢ τέσσαρα μὲν
 ὑπὲρ γῆν, τέσσαρα δὲ ὑπὸ γῆν ἕξει μέρη. καὶ ἔστιν ἴσος τῷ ζῳδιακῷ καὶ
 τῷ γαλαξίᾳ.

9 ἴσως δ' ἂν τις ζητήσῃ πῶς ἔφαμεν ἐν θεριναῖς τροπαῖς γενόμενον τὸν
 ἥλιον ιε' ὠρῶν τὴν ἡμέραν ποιεῖν, ἐν δὲ χειμεριναῖς θ', ὅποτε ἐν τοῖς μη- 15
 χανικοῖς ὠρολογείοις καὶ ὑδρολογείοις αἰεὶ ἢ ἡμέρα ιβ' ὠρῶν φαίνεται.
 λέγομεν οὖν ὅτι ὥσπερ πᾶς ἄνθρωπος πέντε δακτύλων ἔχει τὴν χεῖρα, παῖς
 τε καὶ ἀνὴρ οὐ μὴν ἴσων, ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν
 πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν ταχυτῆτα ἔχειν φαμέν τὰς ὥρας καὶ μεγάλων μὲν
 μεγάλας, μικρῶν δὲ μικράς. πρὸς οὖν τὰς χειμερινὰς ἡμέρας αἱ θεριναὶ 20
 μεγάλαι οὔσαι ιε' ὥρας ἰσημερινῆς ἡμέρας διάστημα ἔχουσαι εἰς ιβ' ἀνα-
 λόγως διηρέθη<σαν>. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ νυκτῶν μεγάλων καὶ μικρῶν καὶ
 ἡμερῶν <μεγάλων καὶ> μικρῶν σκοπεῖ.

10 παράλληλοι δὲ ἐκλήθησαν οἱ ε' κύκλοι ἀπὸ τῶν παρὰ τοῖς γεωμέτραις
 παραλλήλων γραμμῶν. παράλληλοι δὲ γραμμαὶ λέγονται παρ' αὐτοῖς αἱ ἐν 25
 τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ οὔσαι καὶ μὴ συμπίπτουσαι ἐπὶ μηδέτερον μέρος. σαφη-
 νείας δὲ ἕνεκα ἐκ τοῦ παρακολουθοῦντος εἵπωμεν. φαμέν οὖν ὅτι παράλ-

1 ἢ] ὀκτώ **M** καθάπερ] καθάρπερ **T**, ὥσπερ **M** 2 οὖν om. **α** ἀπὸ] ἐπὶ **M** ἢ] ὀκτώ
M ὑπὸ] ὑπὲρ **α** corr. **V**² ὑπὲρ] ὑπὸ **α** corr. **V**² 3 γῆν] γῆς **M** αἰγόκερῳ]
 αἰγόκερωτι **M** 4 γενέσθαι γὰρ τὴν ἡμέραν] ἦτοι **M** 5 ιε'] ε καὶ δέκα **α** (ε̄ **T**) 6 <>
 Maaß (de hac omissione cf. supra 1 § 8) 8-9 ποιεῖται] ποιεῖ **M** 11 ποιεῖται] ποιεῖ
M ἢ] ὀκτώ **M** 12 γῆν¹] γῆς **M** ἴσος] ἴσως **α** 14 post ἐν habet μὲν **M** τὸν om.
α 16 ὠρολογείοις scripsimus omnium codicum secuti consensum, vd. Hdn. gr. III 2 p.
 610.13 Lentz ὑδρολογείοις] ὑδρολογίοις **α** (cf. ad Procl. Hyp. 4 79: ὑδρολογείου cod.
 Parisinus 2497 saec. XIII) ιβ' ὠρῶν om. **α** 18 ἴσων Maaß] ἴσους ω (alterum tamen ad
 sensum forsitan dici potuerit) ἀναλόγως] ἀναλόγους **T** ἐπὶ om. **α** 19 φαμέν om.
α καὶ om. **M** 21 οὔσαι] εἰσὶ **M** 21-25 ιε' ὥρας – γραμμῶν] πρὸς δὲ τὰς νύκτας αἱ
 νύκτες ἐλάχισται τὸ αὐτὸ γὰρ ἔχουσιν αἱ ἡμέραι ἐνταῦθα, ὅπερ αἱ νύκτες ἐκεῖ καὶ ἀνάπαλιν
 ὅπερ ἐνταῦθα αἱ νύκτες ἔχουσι τοῦτο αἱ ἡμέραι ἐκεῖ μέγιστα γὰρ καὶ μικραὶ κατ' ἀναλογίαν
 εἰσὶν ἀμφοτέραι **M** 22 <> Petavius 23 <> Petavius 25 παρ' αὐτοῖς om. **M** 27 οὖν
 om. **α**

ληλοί εἰσιν οἱ κύκλοι μεταξὺ ἀλλήλων ἀπὸ περιφερείας ἐπὶ περιφέρειαν τὸ ἴσον μὲν πλάτος ἔχοντες πανταχόθεν, οὐ μέντοι ἴσον καὶ τὸ πλάτος τὸ μεταξὺ αὐτῶν.

Περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλας τῶν ζωνῶν διαστάσεως

26

5 Ἴνα δὲ καὶ τὰ μεταξὺ τούτων διαστήματα μάθωμεν, ἔστω τεμνομένη 1
ἢ σφαῖρα διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς ὥστε δίχα τέμνεσθαι τοὺς παραλλήλους
καθάπερ ὑπὸ τῶν κολούρων τέμνονται, καὶ ἔστω ὁ κύκλος οὗτος μοιρῶν
ξ'. ἕκαστον οὖν ἡμισφαίριον ἀνὰ λ' μοιρῶν ἔξει. | ἀπὸ τοίνυν τοῦ ὀρίζον- 2
τος ἐπὶ τὸν βόρειον πόλον ἕξ μοιρῶν ἔσται διάστημα τῶν τοῦ ὑπὲρ γῆν
10 ἡμισφαιρίου λ' μοιρῶν· τοσοῦτον γὰρ ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος ἐπὶ τὸν βόρειον
πόλον ἔστι τὸ ἕξαρχμα· ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ βορείου πόλου ἐπὶ τὴν ἄνω περι-
φέρειαν τοῦ ἀρκτικού κύκλου κέντρου τάξιν ἔχει ὁ βόρειος πόλος, ἀπὸ δὲ
τοῦ μέσου κέντρου παντὸς τοῦ κύκλου αἱ ἐκβαλλόμεναι εὐθεῖαι εἰς τὴν
περιφέρειαν πᾶσαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσὶ. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρκτικού κύκλου 3
15 διάστημα ἐπὶ τὸν θερινὸν τροπικὸν ἔσται μοιρῶν ε', τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ θερινοῦ
τροπικοῦ ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν ἔσται μοιρῶν δ', τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ
μέχρι τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ ἔσται τῶν ἴσων δ', τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ χειμερι-
νου τροπικοῦ μέχρι τοῦ ὀρίζοντος μοιρῶν ε'. ἀπὸ δὲ τοῦ ὀρίζοντος ἐπὶ τὸν 4
νότιον πόλον καὶ ἀεὶ ἀφανῆ μοῖραι εἰσὶν ς', ἀπὸ δὲ τοῦ αὐτοῦ νοτίου
20 πόλου ἐπὶ τὴν κάτω περιφορὰν τοῦ ἀνταρκτικοῦ ἕξ εἰσὶν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀν-
ταρκτικοῦ ἐν τῷ κάτω ἡμισφαιρίῳ μέχρι τοῦ ὀρίζοντος καθὸ ἐφάπτεται ὁ
ἀρκτικὸς κύκλος αὐτοῦ ἀναλόγως τοῖς προειρημένοις ὑπὲρ γῆν αἱ λοιπαὶ
ἡ μοῖραι εὐρεθήσονται. τινὲς δὲ τέμνοντες τὴν σφαῖραν διὰ τῶν πόλων 5
ὥσπερ διὰ τῶν κολούρων τὰ μεταξὺ τῶν παραλλήλων διαστήματα κατὰ
25 πλάτος οὐκ εἰς ξ' μοίρας τέμνουσιν, ἀλλ' εἰς τξ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς τξε'
ἔστιν ἡμερῶν, καὶ φασὶν ρπ' εἶναι μοίρας (τὸ ἡμισυ) τοῦ ὑπὲρ γῆν ἡμι-

2 ἴσον^{2]} ἴσοι **M** 4 ἀλλήλας τῶν ζωνῶν] ἀλληλα τῶν ζωδίων **M** 5 τούτων] τῶν ζωδίων
M 6 ante δίχα habet εἰς **α** (quod serioris Graecitatis nobis visum, cum tantummodo in *Sch.*
Euc. VII 8 invenerimus; cf. tamen ad 35 § 4) 7 τέμνονται] τέμνεται **M** οὗτος om.
M 8 ἔξει] ἔσται **M** 9 τοῦ ὑπὲρ γῆν *Maaß*] ὑ. γ. τ. **α**, υ. γῆς τ. **M** 11 ἔστι τὸ] ἔστιν
α ἕξαρχμα] ἕξαρχμα **α** μὲν γὰρ om. **α** 11-12 περιφέρειαν] περιφορὰν
α 13 ἐκβαλλόμεναι] ἐκβαλόμεναι **M** 14 ἀλλήλαις] ἀλλήλοισ **α** 17 τοῦ om. **α** δ']
τεσσάρων **α** 19-20 αὐτοῦ νοτίου πόλου] π. τοῦ ἀ. υ. **α** 20 περιφορὰν] περιφέρειαν hic
quoque malimus (cf. 26 § 2) ἕξ εἰσὶν *Maaß* praeunte *Petavio*] αἱ λοιπαὶ ἐξῆς ἡ μοῖραι **ω**
(ante αἱ habet καὶ **α**), quod *Maaß* infra traiecit post γῆν δὲ om. **α** 21 ἐν] ἐπὶ
M 22 γῆν] γῆς **M** 22-23 αἱ λοιπαὶ ἡ μοῖραι om. **ω** (huc traiectum, cf.
supra) 24 κατὰ om. **α** 26 ante τοῦ habet ἦτοι **M** 26-1 p. 42 τοῦ ὑπὲρ γῆν
ἡμισφαιρίου ... τοῦ^{1]} τὸ ὑ. γῆς ἡμισφαίριον ... τὸ **M**

σφαιρίου καὶ πάλιν ρπ' τοῦ ὑπὸ γῆν. ὧν ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος μέχρι <τοῦ>
 βορείου πόλου [καὶ τῆς περιφερείας τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου τῆς ὑψηλοτέρας]
 εἰσὶ μοῖραι μβ', ἀπὸ δὲ τοῦ βορείου ἐπὶ τὸν ἀρκτικὸν μοῖραι ἄλλαι μβ',
 ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρκτικοῦ μέχρι τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ μοῖραί εἰσι κδ', ἀπὸ δὲ
 τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ μοῖραι κδ', ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσημε- 5
 ρινοῦ ἕως τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ μοῖραι κδ', ἀπὸ δὲ τοῦ χειμερινοῦ ἕως
 τοῦ ἀνταρκτικοῦ τοῦ ἐφαπτομένου τοῦ ὀρίζοντος ἄλλαι εἰσὶ μοῖραι κδ'.
 αὗται δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ γινόμεναι, ὡς εἴπομεν, ρπ'. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ γῆν
 κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἴσαι ἄλλαι ρπ' μοῖραι. δύνανται δὲ οἱ παράλληλοι
 6 οὔτοι καὶ ὀρθοὶ καλεῖσθαι. παρελήφθησαν δὲ ὑπὲρ τοῦ εὐπαρακολούθητον 10
 ἡμῖν τὴν δεῖξιν γενέσθαι τῶν βορειοτέρων καὶ νοτιωτέρων καὶ ὥστε γνῶναι
 ἡμᾶς τὰς χειμερινὰς καὶ τὰς θερινὰς καὶ τὰς ἰσημερινὰς καὶ ἑαρινὰς
 καὶ μετοπωρινὰς τροπὰς.

27

Περὶ κολούρων

1 Οἱ δὲ κολουροὶ εἰσι μὲν δύο ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ νότον διὰ τῶν πόλων 15
 τέμνοντες τὴν σφαῖραν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας ἄλλους κύκλους. εἰσὶ δὲ
 μέγιστοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἂν διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας ἡγμένοι. τέμνουσι
 δὲ ἵνα τὰς δ' ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου ῥαδίως καταλαμβάνωμεν· τεμ-
 νόντων γὰρ τούτων ἀλλήλους καὶ τὴν σφαῖραν συμβήσεται εἰς τέσσαρα
 τετμησθαι ὥστε ἕκαστον τῶν τεσσάρων τμημάτων μίαν ὥραν τοῦ ἐνιαυτοῦ 20
 2 ἔχειν. καὶ ὁ μὲν αὐτῶν κατὰ Καρκίνον καὶ Αἰγόκερω ἔχει τὴν περιφέρειαν
 διὰ μὲν τοῦ ἐτέρου ἡμικυκλίου δεικνύων ἐν Καρκίνῳ θέρος, διὰ δὲ τοῦ
 ἐτέρου ἐν Αἰγόκερω χειμῶνα, ὁ δὲ κατὰ Κριὸν καὶ Χηλὰς τὴν περιφέρειαν
 ἔχει καὶ δηλοῖ τὰς ἄλλας δύο ὥρας τὰς ἰσημερινὰς, τὴν μὲν ἑαρινὴν ἐν
 3 Κριῶ, τὴν δὲ μετοπωρινὴν ἐν Χηλαῖς. κολουροὶ δὲ κέκληνται διότι δο- 25
 κοῦσιν ἡμῖν κεκολοῦσθαι ὥσπερ τὰς οὐρὰς διὰ τὸ ἡμῖν μὴ φαίνεσθαι
 αὐτῶν τὰ ἀπὸ ἀνταρκτικοῦ καὶ ἀεὶ ἀφανοῦς κύκλου καὶ δοκεῖν κεκο-

1 ante ὧν habet ἐξ **M** post ἀπὸ habet μὲν **M** <> Maaß 2 [ ] Maaß αὶ] ἕως
 α 3 μβ' ... μβ' dubitans Berger, ut divisio haec alteri prorsus respondeat] λη' ... λη' ω (de
 coniectura hac et de sequentibus vd. H. Berger, *Geschichte der wissenschaftlichen Erdkunde
 der Griechen*, Leipzig 19032, pp. 270-1) 7 ἀνταρκτικοῦ] ἀρκτικοῦ **T** κδ' dubitans
 Berger] λ α (λ̄ **T**), λβ' **M** 8 post ρπ' habet γίνονται **M** 9 ante ρπ' habet εἰσὶν
M μοῖραι om. α 11 τὴν δεῖξιν γενέσθαι] γ. τ. δ. **M** 12 ἑαρινὰς] ἑαρινὰς τε
 α 15 βορρᾶ] βορέου **M** 18 δ'] τέσσαρας **M** ἐκάστου om. **M** 21 αἰγόκερω] αἰγοκέ-
 ρωτα **M** 22 ἐτέρου] ἐνός **M** 23 αἰγόκερω] αἰγοκέρωτι **M** 24 τὰς² om. α 26 κεκο-
 λοῦσθαι Maaß ut infra v. 27-1 p. 43] κολουσθαι **T**, κολλοῦσθαι **VM** (cf. tamen Hsch. κ 3387:
 κολουσθαι: κολοβοῦσθαι) 27 ἀπὸ] ἐπὶ τοῦ **M** καὶ ἀεὶ ἀφανοῦς κύκλου] μέρη **M**, καὶ ἀεὶ
 φανεῖς κύκλους α 27-1 p. 43 κεκολοῦσθαι] κεκολλοῦσθαι **V**, κολλοῦσθαι **M**

λουσθαι αὐτούς κατὰ τοῦτο τὸ μέρος· συμβέβηκε γὰρ τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ ἀειφανοῦς κύκλου, τουτέστι τοῦ ἀρκτικοῦ, μέρη φαίνεσθαι, ταῦτα δὲ τὰ μέρη τῶν κολούρων κύκλων, τὰ τοῦ ἀνταρκτικοῦ, ἀεὶ ἀφανῆ εἶναι.

Περὶ τοῦ ἄξονος

28

5 Διήκει δὲ ὁ ἄξων ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου διὰ τοῦ 1
κέντρου τῆς σφαίρας ἕως τοῦ κέντρου τοῦ ἀνταρκτικοῦ. παρλείπηται δὲ
ἵνα εἰδῶμεν ὅτι περὶ αὐτὸν καὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ δινεῖται ὁ οὐρανὸς ὥσπερ
περὶ ἀρμάτειον ἄξονα δινοῦνται οἱ τροχοί. τὴν δὲ ὕλην αὐτοῦ οὐκ ἐδίδα- 2
ξεν ἡμᾶς Ἄρατος, ἀλλ' ὡς ἐν ποιήσει μυθικώτερον ὥσπερ ὀβελίσκον αὐτὸν
10 εἶπεν. εἰ μὲν οὖν λέγοι τις αὐτοῦ τὴν ὕλην ἐκ πυρός, ἐλθὼν ἐπὶ τὴν τοῦ
ὔδατος σφαῖραν σβεσθήσεται, εἰ <δὲ ἐκ γῆς>, ὑπὸ τῆς τοῦ πυρός καταφλεχ-
θήσεται. εἰ δὲ ἐκ τῆς τῶν λοιπῶν, ἀέρος ἢ ὕδατος, ἀμιγῆς ἔσται τοῖς ἄλ- 3
λοις καὶ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀφανισθήσεται. γεωμέτραι δὲ αὐτὸν ὑποτίθεν- 3
ται γραμμὴν τινα λεπτήν διήκουσαν ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἀρκτικοῦ κύ-
15 κλου μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ, καθὼς εἴρηται, οἱ δὲ φυσικοὶ φιλόσοφοι τὸ
μεταξὺ διήκον πνεῦμα λέγουσιν ἄξονα. μέμνηται δὲ αὐτοῦ Ἐρατοσθένης
ἐν τῷ Ἐρμῇ λέγων·

αὐτὴν μὲν μιν ἔτετμε μεσήρεα παντὸς Ὀλύμπου
κέντρου ἀπο σφαίρας, διὰ δ' ἄξονος ἠρήριστο

20 καὶ ὁ Ἄρατος λέγων·

αὐτὰρ ὁ γ' οὐδ' ὀλίγον μετανίσσεται, ἀλλὰ μάλ' αὐτως
ἄξων αἰὲν ἄρηρεν, ἔχει δ' ἀτάλαντον ἀπάντη
μεσηγῦς γαῖαν, περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸν ἀγινεῖ.

ὠνόμασται δ' ἄξων διὰ τὸ περὶ αὐτὸν ἄγεσθαι καὶ περιδινεῖσθαι τὸν οὐ- 4

8-9 τὴν δὲ ὕλην - Ἄρατος: cf. Arat. 21-3 18-19: Eratosth. fr. 16 *Coll. Alex.* 1-2 21-23: Arat. 21-3

1 post μέρος habet διὰ τὸ ἡμῖν μὴ φαίνεσθαι τῶν γὰρ περιειληφθαι ἀπὸ τοῦ ἀειφανοῦς τουτέστι τοῦ ἀρκτικοῦ α 1-2 γὰρ - φαίνεσθαι] καὶ αὐτούς α 2 δὲ om. α 3 τὰ τοῦ ἀνταρκτικοῦ om. α 5 ἀρκτικοῦ [Petavius] ἀνταρκτικοῦ ω post κύκλου habet καθ' ὃν α 7 εἰδῶμεν] γινώμεν M 10 ἐπὶ] ὅτι α 11 εἰ δὲ ἐκ γῆς Wilamowitz] ἢ ω post πυρός habet σφαίρας M 15 καθὼς] καθάπερ M φυσικοὶ s. l. V 18 μεσήρεα] μεσηρέα α παντὸς] παντὶ M 19 ἀπο] ἀπὸ ω, ἐπι Bergk σφαίρας] σφαιρίης Hill 20 λέγων om. M 21 οὐδ'] οὐκ α μετανίσσεται] μετανίσσεται α αὐτως] αἰεὶ α 22 αἰὲν] διῶν α

ρανόν. τὰ δὲ πέρατα αὐτοῦ πρὸς τοῖς κέντροις τοῦ τε ἀρκτικοῦ καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ ἐστι. καλοῦσι δ' αὐτὰ πόλους ἀπὸ τοῦ περιπολεῖσθαι καὶ στρέφεσθαι περὶ αὐτὰ τὸν οὐρανόν. τούτων δὲ ὁ μὲν καλεῖται βόρειος καὶ αἰεὶ φανερός, ὁ δὲ νότιος καὶ αἰεὶ ἀφανής. μέμνηται δὲ αὐτῶν καὶ Ἄρατος·

καὶ μιν πειραίνουσι δὺν πόλοι ἀμφὶς ἐόντες· 5
 ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἐπίοπτος, ὁ δ' ἀντίος ἐκ βορέαο
 ὑπόθεν Ὠκεανοῖο· δὺν δέ μιν ἀμφὶς ἔχουσιν
 Ἄρκτοι ἅμα τροχόωσαι.

5 | τηρητέον δὲ ὅτι ἀρρενικῶς λέγονται οὗτοι οἱ πόλοι. ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Δαιταλεῦσιν ἐπὶ ἡλιοτροπίου τέθεικε τὸ ὄνομα τοῦ πόλου καὶ θη- 10
 λυκῶς·

πόλος τοῦτ' ἐστίν, ἧ ἴν Κολωνῶ
 σκοποῦσι τὰ μετέωρα ταυτὶ καὶ τὰ πλάγια ταυτί.

6 οἱ δὲ Πυθαγόρειοι δεξιὰ μὲν τὰ βόρεια, ἀριστερὰ δὲ τὰ νότια καλοῦσιν. Ὅμηρος δεξιὰ μὲν καλεῖ τὰ ἀνατολικά, ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικά διὰ τού- 15
 των·

εἶτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠελίον τε
 εἶτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόντα.

ἐπὶ μὲν οὖν τῆς σφαίρας τῆς ξυλίνης ταῦτα τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος φαίνεται ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σφαίρας ἐξέχοντα. χρηὴ δὲ νοεῖν συναποπαύεσθαι 20
 αὐτὰ τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ μὴ ἐξέχειν.

5-8: Arat. 24-7 12-13: Ar. fr. 227 K.-A. 17-18: Hom. *Il.* XII 239-40, cf. *infra* 35 § 12

3 καὶ om. **M** 4 post φανερός habet ὦν **M** καὶ om. **M** δὲ om. **M** καὶ om. **α** 5 μιν codd. Arati] μὴν **ω** (fortasse recte) πόλοι] πολλοὶ **M** ἀμφὶς ἐόντες] ἀμφοτέρωθεν codd. Arati 6 ὁ²] οὐ **T** 7 ἔχουσιν etiam cod. **C** Arati] ἔχουσαι codd. Arati **A M** 8 τροχόωσαι etiam cod. **C** Arati] τροχόωσι codd. Arati **A M** 9-13 ὁ δὲ – πλάγια ταυτί om. **M** 10 ἐπὶ ἡλιοτροπίου Maab] ἠ ἐπεὶ ἡλίου τροπίου **α** 12 ἧ ἴν Κολωνῶ Wilamowitz Maab] ἠλικολωνῶ ἐν ῶ **α** (ῶ **V**) 13 σκοποῦσι Wilamowitz] σκέπτουσι **α** 14 δὲ πυθαγόρειοι] π. δ. **M** 15 ante ὄμηρος habet ὁ δὲ **M** 17 ἐπὶ δεξί' ἴωσι] ἐπιδεξίωσι **α**, ἐπὶ δεξιὰ **M** 18 τοί γε Petavius] τῶγε **V**, τῶγε **T M** 19 μὲν οὖν om. **M** post σφαίρας habet δὲ **M** 21 αὐτὰ] αὐτοὺς **α**

Περὶ ζωνῶν καὶ ὅτι πέντε

29

Περὶ δὲ τῶν ζωνῶν Ἄρατος ἐν τοῖς Φαινομένοις οὐκ ἐμνήσθη, ἄλλοι 1
 δέ, ὧν καὶ Ἐρατοσθένης, ἐμνημόνευσαν. ζῶναι τοίνυν λέγονται τὰ μεταξὺ
 τῶν παραλλήλων κύκλων διαστήματα. εἰσὶ δὲ καὶ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς,
 5 αἱ κατὰ κάθετόν εἰσι τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἰ πέντε δὲ εἰσι πᾶσαι. ὧν δύο εἰ- 2
 σιν ἀοίκητοι διὰ τὸ πᾶνυ κατεψύχθαι. καὶ ἡ μὲν λέγεται νότιος, ἡ δὲ βό-
 ρειος. τῶν δὲ μεταξὺ τούτων τριῶν δύο μὲν εἰσιν εὐκράτοι, μία δὲ διακε-
 καυμένη. τῶν δὲ εὐκράτων ἡ μὲν ἐστὶ βορειοτέρα, ἡ δὲ νοτιωτέρα. καὶ
 ἔστιν ἡ βορειοτέρα ἀπὸ ἀρκτικοῦ κύκλου μέχρι θερινοῦ τροπικοῦ, ἡ δὲ
 10 ἑτέρα ἀπὸ ἀνταρκτικοῦ μέχρι χειμερινοῦ τροπικοῦ. εἰσὶ δὲ εὐκράτοι τῷ 3
 μήτε ὑπὸ ἀκράτου ψύχους μήτε ὑπὸ καύματος ἐνοχλεῖσθαι, εἶναι δ' αὐτὰς
 μεταξὺ τῆς τοῦ ἡλίου πορείας καὶ τῶν κατεψυγμένων ζωνῶν. ἡ δὲ τούτων
 μέση πασῶν ἐστὶν ἀπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ χειμερινοῦ τροπι-
 κοῦ (τοσοῦτον γὰρ πλάτος ἔχει, ὅσον καὶ ὁ ἥλιος περιέρχεται), καλεῖται δὲ
 15 διακεκαυμένη διὰ τὸ πυρώδης εἶναι τοῦ ἡλίου δι' αὐτῆς τὴν πορείαν ποι-
 ουμένου. ταύτην δὲ οἱ μὲν ἀοίκητον, οἱ δὲ οἰκεῖσθαι λέγουσι. Ἰ μέμνηται 4
 δὲ αὐτῶν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Ἐρμῇ λέγων·

πέντε δὲ αἱ ζῶναι περιειλάδες ἐσπεύρηντο·
 αἱ δύο μὲν γλαυκοῖο κελαινότεραι κυάνιοι,
 20 ἡ δὲ μία ψαφαρὴ τε καὶ ἐκ πυρὸς οἶον ἐρυθρῆ.
 ἡ μὲν ἔην μέσση, ἐκέκαυτο δὲ πᾶσα περι<πρὸ>
 τυπτομένη φλογμοῖσιν ἐπεὶ ῥά ἐ Μαῖραν ὑπ' αὐτὴν

2-3 Περὶ – ἐμνημόνευσαν: Eratosth. fr. II A 3 Berger 3 ὧν καὶ Ἐρατοσθένης: cf. infra §
 4 3-12 p. 46 ζῶναι – Ἐρατοσθένης: ad Cratetis gr. fr. 23f Mette 'Sphairopoī-
 ia' 16 ταύτην – λέγουσι: Eratosth. fr. II A 3 Berger 18-11 p. 46: Eratosth. fr. 16 *Coll.*
Alex. 3-19; vd. etiam Heraclit. *All.* 50, Sch. *II.* XVIII 468 (IV p. 191 Dindorf)

3 ὧν] ὡς α 5 τῶν] ταῖς α 6-7 νότιος ἡ δὲ βορειος] β. ἡ δὲ v. **M** 8 ἡ¹] εἰ **T** 9 ante
 ἀρκτικοῦ habet τοῦ **M** ante θερινοῦ habet τοῦ **M** ἑτέρα] νοτιωτέρα **M** 10 ante
 ἀνταρκτικοῦ habet τοῦ **M** ἀνταρκτικοῦ] ἀρκτικοῦ **T** ante χειμερινοῦ habet τοῦ
M 11 ante εἶναι habet καὶ τῷ **M** δ' om. **M** 15-16 ante ποιουμένου habet αἰ
M 16 post οἰ² habet παλαιοὶ (πολλοὶ **T**) τινὲς α 17 αὐτῶν] τῶν ζωνῶν τούτων καὶ
M 18 αἰ] οἱ edd. Eratosthenis ex Heraclit. περιειλάδες] περιειλαε **T**, περιειλαί **V**,
 περιηγέες Maaß ex Heraclit. ἐσπεύρηντο edd. Eratosthenis e Sch. *II.*] σπεύρηνται α, ἐσπεύ-
 ρηνται **M** Heracliti codd. 21 μέσση Maaß] μέσην α, μεσάτη conl. **M** (vd. praef. p.
 XXII) ἐκέκαυτο δὲ πᾶσα om. **M** (vd. praef. *ibid.*) δὲ om. **T** <> Scaliger, J.
 Fell 22 ἐπεὶ ῥά ἐ Μαῖραν Matranga collatis Heraclit. et Sch. *II.*] ἐπιρασμοῖραν α (ἐπιρας
 μοῖραν brevī spatio interposito **T**) 22-1 p. 46 ἐπεὶ ῥά – κεκλιμένην om. **M** (vd. praef. *ibid.*)

κεκλιμένην ἀκτῖνες ἀειθερέες πυρώωσιν.
 αἰ δὲ δῦω ἐκάτερθε πόλοις περιπεπτηῦται
 αἰεὶ φρικαλέαι, αἰεὶ δ' ὕδατι νοτέουσαι
 οὐ μὲν ὕδωρ, ἀλλ' αὐτὸς ἀπ' οὐρανόθεν κρύσταλλος
 κεῖτ', αἰάν τ' ἀμπέσχε, περὶ ψῦχος δ' ἐτέτυκτο. 5
 ἀλλὰ τὰ μὲν χερσαῖα καὶ ἀμβρατὰ ἀνθρώποισι.
 δοιαὶ δ' ἄλλαι ἕασιν ἐναντία ἀλλήλαισι
 μεσσηγῦς θέρεός τε καὶ ὑετίου κρυστάλλου,
 ἄμφω εὐκρητοὶ τε καὶ ὄμπνιον ἀλδήσκουσαι
 καρπὸν Ἐλευσίνης Δημήτερος. ἐν δέ μιν ἄνδρες 10
 ἀντίποδες ναίουσι.

- 5 ταῦτα μὲν Ἐρατοσθένης. | ζητήσωμεν δὲ τῶν δύο εὐκράτων ὁποτέραν ἡμεῖς
 οἰκοῦμεν. ὀρώμεν οὖν ὅταν ὁ ἥλιος ἐν Αἰγόκερω γένηται, πόρρω ἡμῶν
 ἀφέστηκε καὶ χειμῶν ἐστὶ παρ' ἡμῖν. ὅταν δὲ ἐν Καρκίνῳ γένηται, ὅς ἐστι
 κατὰ διάμετρον τῷ Αἰγόκερω, τότε πλησίον ἡμῶν ἐστὶ καὶ καῦμα πολὺ 15
 παρ' ἡμῖν. ὁ δὲ Καρκίνος τῶν ἰβ' ζωδίων βορειότατός ἐστι. δῆλον οὖν ὅτι τὴν
 βόρειον οἰκοῦμεν ζώνην· ἐν γὰρ Καρκίνῳ γενόμενος ὁ ἥλιος ἀριστερὸς
 ἡμῶν ἀνατέλλει τὴν σκιὰν ἡμῶν εἰς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ κλίνων, ὅ ἐστι ση-
 6 μείον ἐναργὲς τοῦ ἡμᾶς δεξιὸς εἶναι τοῦ ἡλίου. εἰ γοῦν τις λύχνον ἄψας
 ἐν μέσῳ οἰκίματος θεῖη, ἐν δεξιᾷ δὲ αὐτοῦ σταίη, τὸ σκίασμα τοῦ ἐστῶ- 20
 τος οὐ πρὸς τὸν λύχνον, ἀλλ' ἐν δεξιᾷ τοῦ ἀνθρώπου τρέψεται. εἰ τοίνυν
 καὶ ἡμῶν αἱ σκιαὶ ἐν δεξιᾷ ἡμῶν γίνονται, δῆλον ὅτι ἀριστερὸς ἡμῶν
 ἐστὶν ὁ ἥλιος. ἀνάπαλιν δὲ τοῖς ἐν τῇ νοτίῳ ζώνῃ οἰκοῦσιν ἐν δεξιᾷ μὲν
 ἐστὶν ὁ ἥλιος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ αὐτῶν ἡ σκιά πρὸς νότον ἐκπέμπεται. οὕτως
 οὖν ἀποδείκνυται ἡμᾶς τὴν βόρειον ζώνην τὴν εὐκρατον οἰκεῖν. 25

1 κεκλιμένην Sch. II.] κεκλιμένοι **α** post ἀκτῖνες add. γὰρ πᾶσαν **M** (vd. praef. ibid.) 3 αἰεὶ δ' Heraclitus] εἰθ' **α**, αἰεὶ θ' Scaliger αἰεὶ δ' ὕδατι νοτέουσαι om. **M** νοτέουσai Lobeck] νοτέουσιν **V** (-στ- i. l. **V**), νοτέουσιν **T** 4 μὲν] μὴν **α** ἀπ' om. **M** 4-5 κρύσταλλος | κεῖτ' - ἐτέτυκτο Powell] κρύσταλλος κεῖται ἀναπέσχε περίψυκτος δὲ τέτυκται **α**, γε περίψυκτος κεῖται κρύσταλλος **M** (κεῖτ' αἰάν τ' ἀμπέσχε iam Conington ad Vergilii *Georgica* I 233 seqq.) 6 versum ex duobus conflatum putat Hiller, ut inter χερσαῖα et καὶ bipertiat lacunam indicans ἀμβρατὰ (ἀμβρατὰ **M**) ἀνεωβατοὶ **α** 7 ἀλλήλαισι] ἀλλήλαισιν **T**, ἀλλήλησι Scaliger 8 κρυστάλλου om. **α** 9 εὐκρητοὶ] οὐκρητοὶ **T**, ἀκρητοὶ **M** ἀλδήσκουσαι Ursinus] αὐδήσκουσαι **ω** 10 ἐλευσίνης] ἐλευσίνης **M** 12 ζητήσωμεν] ζητήσω **α** ὁποτέραν] ποτέραν **M** 13 οὖν] γὰρ **M** post ὅταν habet μὲν **M** αἰγόκερω] αἰγοκέρωτι (-ω s. l.) **M** 14 ὅς] ὁ **α** (ὁ **V**, ὁ **T**), ὄν **M** 15 αἰγόκερω] αἰγοκέρωτι **M** 16 βορειότατός Maab] βορειότερός **ω** 18 αὐτοῦ] αὐτοῦ **α**, μέρη (-η p. c.) **M** 19 γοῦν] γὰρ **M** λύχνον] λύχνιον **T** ἄψας om. **α** 20-21 ἐστῶτος] ἐνεστῶτος **T** 25 τὴν¹] τὴ **T** τὴν² om. **α**

τινές δὲ καὶ ταῦτα περὶ τῶν ζωνῶν εἰρήκασι. ζῶναί εἰσι τῆς γῆς ὑπὸ 7
 τοὺς παραλλήλους ὁμοίως πέντε· βόρειος, ὅλη μετέωρος, ἀοίκητος, κατε-
 ψυγμένη, Κρόνου, ἐξηκοστῶν μὲν **Σ'**, σταδίων δὲ δισμυρίων ,εσ' (τὸ γὰρ
 ἐξηκοστὸν σταδίων ἐστὶ ,δσ')· θερινή, πλείονα ἔχουσα τὰ ὑπὲρ τὸν ὀρίζον-
 5 τα, εὐκράτος, ἐν ἣ ἐστὶν ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη, Διός, ἐξηκοστῶν ε', στα-
 δίων δὲ δισμυρίων καὶ ,α' ἰσημερινή, ἴσον ἔχουσα τὸν ὑπὲρ γῆς ὀρίζοντα
 τῶ ὑπ' αὐτήν, ἀοίκητος, διακεκαυμένη, Ἄρεος, ἐξηκοστῶν μὲν η', ἐξ ἑκα-
 τέρου μέρους τοῦ ἰσημερινοῦ τεσσάρων (οὗτος γὰρ αὐτήν ὅλην τὴν σφαι-
 ραν τέμνει μέσην), σταδίων δὲ τρισμυρίων καὶ ,γχ'· χειμερινή, ἀνάπαλιν τῇ
 10 θερινῇ, πλείον ἔχουσα τὸ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα, οἰκουμένη, εὐκράτος, Ἀφροδί-
 της, ἐξηκοστῶν ε', σταδίων δὲ δισμυρίων καὶ ,α' νότιος, ὅλη ἀφανής,
 ἀοίκητος, κατεψυγμένη, Ἑρμοῦ, ἐξηκοστῶν μὲν **Σ'**, σταδίων δὲ δισμυρίων
 ,εσ'· ὡς εἶναι τὸ ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα περίμετρον τῆς γῆς ἐξηκοστῶν μὲν
 τριάκοντα, σταδίων δὲ μυριάδων ἰβ' καὶ **Σ'**. καλοῦνται δὲ οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ 8
 15 αὐτοῦ ἡμισφαιρίου βόρειοί τε καὶ νότιοι κατοικοῦντες αὐτόχθονες, οἱ δ'
 ἐφ' ἑκάτερα τῶν ἡμισφαιρίων ὑπὲρ γῆς τε καὶ ὑπὸ γῆν ἀντίποδες.

Περὶ τῶν ἐν ταῖς εὐκράτοις ζώναις οἰκούντων

30

Τῶν δὲ ἐν ταῖς δύο εὐκράτοις ζώναις οἰκούντων, ἵνα σαφέστερον 1
 διέλωμεν, οἱ μὲν εἰσι περίοικοι, οἱ δὲ ἄντοικοι, οἱ δὲ ἀντίχθονες, οἱ δὲ
 20 ἀντίποδες· περίοικοι μὲν ὅσοι τὴν αὐτὴν οἴκησιν οἰκοῦσιν, οἷον οἱ τὴν
 βόρειον οἰκοῦντες περίοικοί εἰσιν ἀλλήλοις καὶ πάλιν οἱ τὴν νότιον περί-
 οικοί εἰσιν ἀλλήλοις· ἄντοικοι δὲ οἱ τὴν νότιον τοῖς τὴν βόρειον οἰκοῦσι
 ζώνην καὶ ἀντοικουμένη ἐστὶν ἡ βόρειος τῇ νοτίῳ καὶ ἡ νότιος τῇ βορείῳ·
 ἀντίχθονες δὲ οἱ κατὰ διάμετρον ἐν ταῖς ὁμοίαις ζώναις οἰκοῦντες, οἷον ἐν
 25 τῇ βορείῳ ἐν τῶ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίῳ, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ νοτίῳ· ἀντίπο-
 δες οἱ κατὰ διάμετρον ἐν ταῖς ἐναντίαῖς ζώναις οἰκοῦντες, οἷον τῶν πρὸς
 τῶ Καρκίνῳ οἰκούντων ἀντίποδες εἰσιν οἱ πρὸς τῶ Αἰγόκερῳ. οἱ μὲν οὖν 2

29 §§ 7-8: *Arat. Comm.* p. 132-3 (*Prooem. in Arati Phaen.*19), cf. *Arat. Comm.* p. 124-6 (*Prooem. in Arati Phaen.* 6^a) 29 § 7: *Eratosth. fr.* II B 20 Berger, cf. *Eratosth. fr.* II B 19 Berger

1-16 τινές δὲ – ἀντίποδες om. **α** 4 ,δσ' Migne] ,θσ' **M**, ,ασ' Victorius (cf. praes. *Eratosth. fr.* II B 19, 21, 24 Berger) 7 αὐτήν Maaß] αὐτόν **M** 12 κατεψυγμένη Victorius] κατεψυγμένη **M** δὲ Petavius] δὴ **M** 18 δύο] δυοῖν **M** 18-19 ἵνα σαφέστερον διέλωμεν om. **α** 21-22 καὶ πάλιν – ἀλλήλοις om. **T** 22 post νότιον habet οἰκοῦντες **M** 25 γῆν] γῆς **M** τῇ Maaß] τῶ ω 25-26 post ἀντίποδες habent δὲ **T M** 26 τῶν om. **α** 27 οἰκούντων om. **α** αἰγόκερῳ] αἰγοκέρωτι **M**

περιοικοι τὴν αὐτὴν ἔχουσιν αἰεὶ νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ τὰς ἐτησίους
 ὥρας, οἱ δὲ ἀντοικοι τὴν μὲν αὐτὴν ἔχουσιν ἀλλήλοις ἡμέραν καὶ νύκτα,
 οὐ τὰς αὐτὰς δὲ τροπὰς· ἐν Καρκίνῳ γὰρ γενόμενος ὁ ἥλιος ἡμῖν θέρος
 βορειοτέροις οὔσι ποιεῖ, τοῖς δὲ νοτιωτέροις χειμῶνα. ὅταν δὲ ἐν Αἰγόκερῳ
 γένηται, ἡμῖν μὲν χειμῶνα βορειοτέροις οὔσι, τοῖς δὲ τὴν νότιον οἰκοῦσι 5
 3 θέρος ποιεῖ. καὶ πάλιν τῶν ἰσημεριῶν δισσῶν οὐσῶν ἐν μὲν Κριῶ ἥλιος
 γενόμενος ἡμῖν ἔαρινὴν τοῖς τὴν βόρειον, τοῖς δὲ ἀντοίκοις μετοπωρινὴν
 ἰσημερίαν ποιεῖ. ἐὰν δὲ ἐν Χηλαῖς γένηται, ἡμῖν μὲν μετοπωρινὴν, τοῖς δὲ
 4 ἀντοίκοις ἔαρινὴν ἰσημερίαν ποιεῖ. ἀπὸ δὲ τῆς τοῦ Κριοῦ ἰσημερίας τῆς
 παρ' ἡμῖν ἔαρινῆς ὁ ἥλιος ἀναβαίνων ἐν Καρκίνῳ θέρος μὲν ἡμῖν ποιεῖ 10
 καὶ αὔξει τὰς ἡμέρας, τὰς δὲ νύκτας ἐλάττους ποιεῖ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐν Χηλαῖς
 ἰσημερίας ἐπὶ τὸν Αἰγόκερῳ καταβαίνων παρ' ἡμῖν μὲν μειοῖ τὰς ἡμέρας
 καὶ τὰς νύκτας αὔξει χειμῶνα ἀπεργαζόμενος, παρ' ἐκείνοις δὲ αὔξει τὴν
 5 ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα μειοῖ θέρος ποιῶν. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ὃ ἡμῖν ποιεῖ
 Καρκίνος, τοῦτ' ἐκείνοις Αἰγόκερως, ὃ δ' ἡμῖν Αἰγόκερως, τοῦτ' ἐκείνοις 15
 6 Καρκίνος, ὃ δ' ἡμῖν Κριός, τοῦτ' ἐκείνοις Χηλαί, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. οἱ δὲ
 ἀντίχθονες τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας παρηλλαγμένας ἔχουσι· τοῖς γὰρ
 ὑπὲρ γῆν ἀνατέλλων ὁ ἥλιος ἀντίχθοσιν ἡμέραν ποιεῖ, τοῖς δὲ ὑπὸ γῆν
 νύκτα. καὶ πάλιν παρ' ἡμῖν δύνων ὁ ἥλιος νύκτα ποιεῖ, παρὰ δὲ τοῖς κάτω
 ἀνατέλλει ἡμέραν ποιῶν. τροπὰς μέντοι καὶ ἰσημερίας τὰς αὐτὰς ἔχουσιν 20
 7 οἱ ἄνω βόρειοι τοῖς κάτω [βορειοῖς], τουτέστιν οἱ ἀντίχθονες. οἱ δὲ ἀντί-
 ποδες πάντα ἐναντία καὶ μαχόμενα ἔχουσιν· ὅτε μὲν γὰρ παρ' ἡμῖν νύξ
 ἐστί, παρ' ἐκείνοις ἡμέρα, καὶ ὅτε παρ' ἐκείνοις θέρος, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς
 οἰκουμένη χειμῶν. καὶ καθόλου, ὅτε τοῖς ἐν <τῇ> νοτίῳ ζώνῃ ἀντοικοῦσι
 χειμῶν ἐστί καὶ ἡμέρα, τότε τοῖς ἐν τῇ βορείῳ οἰκοῦσι θέρος ἐστί καὶ νύξ. 25
 ὥστε καὶ νύκτας καὶ ἡμέρας καὶ τροπὰς καὶ ἰσημερίας καὶ οἰκῆσεις ἐναντίας
 οἱ ἀντοικοὶ ἔχουσιν.

1 ἐτησίους] ἐτησίας **α** 3 post ἡμῖν habet μὲν **M** 4 ποιεῖ p. c. **T** ὅταν] ὄ- p. c.
T αἰγόκερῳ] αἰγοκέρωτι **M** 5 post οἰκοῦσι habet ζώνην **M** 6 τῶν om. **α** δισσῶν]
 δύο **M** κριῶ] χηλαῖς **α** 6-7 ἥλιος γενόμενος] γ. ἦ. **M** 7 post ἡμῖν habet μὲν
M 8 χηλαῖς] κριῶ **α** (κριῶ **T**) μετοπωρινὴν] ἔαρινὴν **α** (-νὴν **T**) 9 ἔαρινὴν]
 μετοπωρινὴν **α** δὲ] γὰρ **α** 10 post ἔαρινῆς habet ἰσημερίας **α** post ἐν habet εἰς
T μὲν om. **α** 11 τὰς δὲ νύκτας] καὶ **α** ποιεῖ om. **α** 11-12 ἀπὸ δὲ τῆς - ἐπὶ τὸν] καὶ
 τὴν ἰσημερίαν τὴν ἐν κριῶ παρ' ἡμῖν ἔαρινὴν αὐτοῖς μετοπωρινὴν καὶ ἐν χηλαῖς δὲ γενόμενος
 εἰς **α** 12 αἰγόκερῳ **α**] αἰγοκέρωτα **M** 13-14 τὰς νύκτας - θέρος ποιῶν] μετοπωρινὴν
 ἰσημερίαν ποιεῖ· παρ' ἐκείνοις δὲ αὔξει τὴν ἡμέραν ἔαρινὴν ἰσημερίαν παρέχων **α** 16 καὶ τὸ
 ἀνάπαλιν om. **α** 18 γῆν] γῆς **M** ἀνατέλλων **V** p. c.] ἀνατέλων **V** a. c. ἀντίχθοσιν
 superius ante ἀνατέλλων transp. **M** 21 [ ] Maaß 22 παρ' ἡμῖν Maaß] πρὸς ἡμᾶς
ω 24 τοῖς ἐν τῇ Maaß, ut infra] ἐν τοῖς **ω** νοτίῳ ζώνῃ] τὴν νότιον ζώνην **M** 25 τοῖς ἐν
 τῇ βορείῳ] ἐν τοῖς τὴν βόρειον **M**

Περὶ διαφορᾶς τῶν ἐν ταῖς οἰκῆσεσι σκιῶν
καὶ κατὰ ποίους τόπους οἰκοῦσιν

31

Τῶν δὲ ἐν ταῖς οἰκῆσεσιν οἱ μὲν εἰσιν ἄσκιοι, οἱ δὲ βραχύσκιοι, οἱ δὲ 1
μακρόσκιοι, οἱ δὲ ἑτερόσκιοι, οἱ δὲ ἀντίσκιοι, οἱ δὲ ἀμφίσκιοι. ἄσκιοι μὲν
5 οἱ κατὰ κορυφὴν ὥρα ἕκτη τὸν ἥλιον ἔχοντες· ὥσπερ γὰρ εἴ τις δαλὸν
ἀνάψας ὀρθὸν στήσειε, τούτου οὐκ ἂν γένοιτο σκιά, οὕτως οὐδὲ τῶν ὑπὲρ
κορυφῆς ἔχόντων τὸν ἥλιον μεσουρανοῦντα γένοιτο ἄν. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ
ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν οἰκοῦντες. ἡλίου <δὲ> γενομένου ἐν Κριῶ ἢ ἐν Χηλαῖς,
τότε κατὰ κορυφῆς ἔχουσι τὸν ἥλιον, εἰ συγχωρήσαιμεν οἰκεῖσθαι τοὺς
10 τόπους. φασὶ δὲ ἐν Συήνῃ καὶ Ἐλεφαντίνῃ ἀσκίους γίνεσθαι ὅτε ὁ ἥλιος 2
γίνεται ἐν Καρκίνῳ περὶ ὥραν ἕκτην· βραχύσκιοι δὲ οἱ τὸν ἥλιον ὀλίγον
ἀφεστῶτα ἔχοντες· μακρόσκιοι δὲ οἱ πόρρω αὐτὸν ἔχοντες· ἑτερόσκιοι δὲ
οἱ ἐν ταύτῃ τῇ οἰκουμένην οἰκοῦντες, ἐπειδὴ ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος ἢ σκιά
ἡμῶν τρέπεται (λέγω δὲ ἐν δεξιᾷ ἐπὶ τὸ βόρειον)· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄντοι- 3
15 κοὶ ἑτερόσκιοὶ εἰσιν, ἐπειδὴ καὶ τούτων ἢ σκιά ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος τὸ
νοτιώτερον τρέπεται· ἀντίσκιοι δὲ οἱ ἐν τῇ βορείῳ, ἐπειδὴ ἐναντίας τὰς
σκιάς ἔχουσιν οἱ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ μέρη αὐτῶν, οἱ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ διὰ
τὸ μέσον εἶναι αὐτῶν τὸν ἥλιον· ἀμφίσκιοι δὲ γίνονται οἱ ὑπὸ τὸν ἰσημε- 4
20 ρινὸν κύκλον οἰκοῦντες· | οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ἄσκιοι· ὅτε μὲν γὰρ ὑπὲρ κορυ-
φῆς αὐτῶν ἐστὶν ὁ ἥλιος, ὡς εἶπομεν, ἄσκιοὶ εἰσιν· ὅτε δὲ ἀφίσταται
αὐτῶν ἀπὸ Κριοῦ εἰς Ταῦρον καὶ τὰ ἐξῆς ζῳδία, τὴν αὐτὴν σκιάν ἔχουσιν
ἐπὶ τὰ εὐάνυμα μέρη· ὅτε δὲ ἀπὸ ἰσημερίας τῆς ἐν Χηλαῖς ὁ ἥλιος γένηται
ἐν Σκορπίῳ καὶ τοῖς ἐξῆς ζῳδίοις, τότε ἢ σκιά αὐτῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ μέρη
ἐκπέμπεται ὥστε συμβαίνειν τοὺς τῆδε οἰκοῦντάς ποτε μὲν ἀσκίους γίνεσ-
25 θαι, ὅταν ἐν Χηλαῖς ἢ Κριῶ ὁ ἥλιος ὦν κατὰ κορυφῆς αὐτῶν ἦ, ποτὲ δὲ ἐν
ἀριστερᾷ ἔχειν τὴν σκιάν, ὅτε ἐν Σκορπίῳ καὶ τοῖς ἐξῆς ὁ ἥλιος γίνεται.
τινὲς δὲ καὶ περισκήτους τοὺς περὶ αὐτοὺς κύκλῳ ἔχοντας τὴν σκιάν εἶναι
βούλονται.

20 ὡς εἶπομεν: vd. supra § 1

1 σκιῶν om. **α** 3 δὲ¹ om. **T** 4 ἀντίσκιοι Petavius (cf. infra 31 § 3)] αὐτόσκιοι
ω 5 ἥλιον bis, prius exp. **M** 7 εἰσὶ δὲ om. **α** 8 ὑπὸ om. **M** ante ἡλίου habet οὗτοι
M <> Maaß 9-10 εἰ συγχωρήσαιμεν – τόπους om. **M** 9 εἰ συγχωρήσαιμεν Dieterich]
εἰσὶ χωρήσαι μὲν **α** 10 ὁ om. **VM** (iam suppl. Victorius) 11 ὀλίγον **M** p. c.] ὀλίγων **M** a.
c. 12 δὲ² om. **T** 16 τῇ (sc. οἰκουμένην, ut supra)] τῷ **M** 20 ἀφίσταται] ἀμφίσταται **α**
(-μ- perperam insertum e propinquo ἀμφίσκιοι scribae derivasse videntur) 24 συμβαίνειν]
συμβαίνει **M** 26 σκορπίῳ] σκοπίῳ **T** τοῖς] τῆς **M** 27 αὐτοὺς Maaß] αὐτοὺς **T**, αὐτοὺς
VM ἔχοντας ante περὶ transp. **M**

5 πρῶτος δὲ Παρμενίδης ὁ Ἐλεάτης τὸν περὶ τῶν ζωνῶν ἐκίνησε λόγον. περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν πολλή διαφωνία τοῖς μετ' αὐτὸν γέγονεν· οἱ μὲν γὰρ ἕξ αὐτὰς εἶπον ὡς Πολύβιος καὶ Ποσειδώνιος τὴν διακεκαυμένην εἰς δύο διαιροῦντες, οἱ δὲ πέντε παρέλαβον ὥσπερ Ἐρατοσθένης καὶ ἄλλοι πολλοί, οἷς καὶ ἡμεῖς κατηκολουθήσαμεν. περὶ δὲ οἰκήσεων πάλιν καὶ τῶν 5 ἐνοικούντων καὶ ὀνομάτων γέγονε πολλή ταραχή καὶ περὶ ἀντιχθόνων καὶ ἀντιπόδων.

32

Περὶ μεταρσίων καὶ μετεώρων

Διαφέρει δὲ μετάρσια μετεώρων ἢ τὰ μὲν μετέωρα ἐν οὐρανῷ καὶ αἰθέρι ἐστὶν ὡς ἥλιος καὶ τὰ λοιπὰ [καὶ οὐρανὸς καὶ αἰθήρ], μετάρσια δὲ 10 τὰ μεταξὺ τοῦ αἰθέρος καὶ τῆς γῆς οἷον ἄνεμοι νεφέλαι ὄμβροι ἀστραπαὶ βρονταὶ κομηταὶ δοκίδες πώγωνες λαμπάδες ἴριδες ἄλως διάττοντες ῥυμοὶ ῥύακες. λεκτέον δὲ περὶ μεταρσίων· περὶ γὰρ μετεώρων προείρηται. πρῶτον δὲ περὶ ἀνέμων εἴπωμεν.

33

Περὶ ἀνέμων καὶ ὅτι διαφέρει αὔρα ἀναθυμιάσεως

15

1 Ἀναξίμανδρος τοίνυν ῥύσιν ἀέρος τὸν ἄνεμον εἶπε, τινὲς δὲ ἀναθυμιάσιν ἀέρος. ἄλλοι δὲ διαφέρειν ἄνεμον λέγουσιν αὔρας· ἄνεμον γὰρ εἶναι ῥύσιν ἀέρος, αὔραν δὲ ἀναθυμιάσιν γῆς. καὶ τοὺς μὲν ἐκ νεφῶν λέγουσιν εἶναι ἀνέμους καὶ καλεῖσθαι ἐκνεφίας, τοὺς δὲ ἀπὸ γῆς φερομένουσ ἀπογε<ί>ους, τοὺς δὲ ἀπὸ ποταμῶν ἐξυδρίας, ἀπὸ δὲ κόλπων κολπίας, ἀπὸ δὲ 20

31 § 5: Eratosth. fr. II A 4 Berger 1-5 πρῶτος – κατηκολουθήσαμεν: Posidon. fr. 209 Kidd 1 πρῶτος – λόγον: cf. Parm. test. 44a D.-K. 2-4 περὶ δὲ τοῦ – διαιροῦντες: Plb. fr. vol. V p. 28 Schweighæuser 2-5 οἱ μὲν γὰρ – κατηκολουθήσαμεν: e Diodoro, vd. DG p. 21 4 ὥσπερ Ἐρατοσθένης: cf. Eratosth. fr. 16 Coll. Alex. 3 16-17 Ἀναξίμανδρος – ἀέρος: cf. Plu. Plac. III 7 1, 3 18-4 p. 51 καὶ τοὺς μὲν – πετρῶν: Call. fr. 404 Pfeiffer

1 ὁ Ἐλεάτης τὸν Μααβ] ὁ στεαγήετον α (στεαγήετον T), om. M ζωνῶν] ζωδίων T 5 post πολλοί littera deleta V 6 καί² om. α 9 μετάρσια μετεώρων] μετέωρα μεταρσίων V, μετέωρος μεταρσίων T 10 ante αἰθέρι habet ἐν M [] nos 11 αἰθέρος] ἀέρος M τῆς] ὑπὸ α γῆς s. l. T ὄμβροι] ὄμβριοι V 12 πώγωνες] παγωνία M 13 δὲ] δὴ M 14 εἴπωμεν] εἶπομεν T 17 ἄνεμον²] ἄνεμοι T 20 <> Victorijs (ἀπόγεος tamen scriptum legitur apud Aristotelem, Pr. 945a [ed. Ruelle-Knoellinger-Klek]) ἐξυδρίας V. Rose] ἐνυδρίας ω ἀπὸ δὲ] τοὺς δὲ ἀπὸ` M

ὄρων ὀρίας ἢ ὀρεστίας καὶ παρὰ Ἀριστοτέλει ἐν τῷ Περὶ ἀνέμων καὶ
παρὰ Καλλιμάχῳ, ὥστε καὶ ἀπὸ τόπων τινὰς λέγεσθαι, οἷον Καϊκίαν τὸν
ἀπὸ Καϊκοῦ τοῦ ποταμοῦ πνέοντα καὶ Σκείρωνα τὸν ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων
πετρῶν. τινὲς δὲ ἀπὸ ὀρμῆς ὠνομάσθησαν, ὡς οἱ σφοδρῶς ῥέοντες κατα- 2
5 γίδες καὶ οἱ μετὰ παλμοῦ τινος καὶ πηδήματος θύελλαι. οἱ δὲ ἀπὸ σχήμα-
τος λέγονται, ὥσπερ οἱ μετὰ δινήσεως στρόβιλοι καὶ οἱ κάτωθεν εἰς ὕψος
φερόμενοι πρηστήρες. ἐπραγματεύσατο δὲ περὶ ἀνέμων καὶ Ἐρατοσθένης.
οἱ δὲ γενικώτατοι ἄνεμοι τέσσαρες εἰσι καὶ ὁ μὲν ἀπ' ἀνατολῶν πνέων 3
καλεῖται ἀπηλιώτης, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρκτικού πόλου βορέας, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ
10 ἀνταρκτικοῦ νότος, ὁ δὲ ἀπὸ δύσεως ζέφυρος· ζόφος γὰρ ἢ δύσις κατὰ
τοὺς ποιητάς.

Περὶ κομητῶν

34

Περὶ δὲ κομητῶν καὶ δοκίδων ἐπραγματεύσαντο πολλοί, ὥσπερ καὶ 1
Δημήτριος. εἰσὶ δὲ οὐκ ἐν οὐρανῷ, ἀλλ' ἐν τῷ ἀέρι. οἱ μὲν οὖν κάτω τὸ
15 φῶς ἔχοντες καὶ τὰς μαρμαρυγὰς κάτω νευούσας καλοῦνται κομήται, οἱ δὲ
ἄνω τὸ φῶς νενευκὸς ἔχοντες καλοῦνται λαμπάδες. ὅποτε δὲ ἐπίμηκες 2
ἔχουσι τὸ φῶς, καλοῦνται δοκίδες. ὅποτε δὲ ἰκματῶδες φῶς ὁρᾶται, καλεῖ-
ται ἴρις. ὅταν δὲ περὶ τὸν ἥλιον ἡ κύκλος (ἐνίοτε καὶ δύο καὶ τρεῖς γίνον-
ται, ὅθεν καὶ Ἄρατος εἶπε 'τριέλικτον ἀλωήν'), ἄλλως καλεῖται. ἐὰν δὲ ἀπὸ
20 ἀστέρων ὧσις τοῦ φωτός γίνηται ἐπὶ τὰ κάτω, καλοῦνται ῥυμοὶ καὶ ῥυα-
κες· ἀπὸ δὲ τόπου εἰς τόπον μετερχόμενοι καλοῦνται ἄττοντες καὶ διάτ-
τοντες. γίνεται δὲ τοῦτο τῶν ἀστέρων ὑπὸ πνεύματος τινασσομένων καὶ 3
οἰονεὶ σπινθήρας ἀφιέντων, διὸ καὶ σημεῖον ἀνέμων εἶπεν Ἄρατος τοῦτο.

1 παρὰ Ἀριστοτέλει - ἀνέμων: cf. Arist. 973a-b = fr. 250 Rose (= 363 Gigon) 7 ἐπραγμα-
τεύσατο - Ἐρατοσθένης: Eratosth. fr. II LIV Bernhardt 33 § 3: cf. Plu. *Plac.* III 7 2 19:
cf. Arat. 816

1 ante παρὰ habet γὰρ **M** ἀριστοτέλει] ἀριστοτελη **α** (-λη per comp.) 2 καλλιμάχῳ]
καλλιμάχου **V**, καλλιμαχον u. v. **T** post καλλιμάχῳ habet οὕτως ὀνομάζονται **M** ὥστε]
ὡς **α** post τόπων habet τινῶν φασι **M** Καϊκίαν Victorius] κεκίαν ω 3 καϊκοῦ τοῦ]
καϊ ὅς **M**, καϊκοῦ τ. **T** τῶν om. **M** 4 ὡς] ὥσπερ **α** οἱ om. **M** 4-5 καταγίδες supra,
post ὠνομάσθησαν transp. **M** 10 ζόφος Maab collatis Plu. *Plac.* III 7 2] ζέφος
ω 12 κομητῶν] κομήτων ω (-o- p. c., -ω- a. c. **T**) 13 κομητῶν] κομήτων
ω 15 νευούσας] νεύοντες **α** 16 τὸ φῶς om. **α** 17 post δοκίδες habet καὶ δοκίς
α 18 ante ἐνίοτε suppletum voluit οἷον Wilamowitz post ἐνίοτε habet δὲ **M** 19 ἄλλως]
ἄλλος p. c. **T** (a. c. quid habuerit ignoramus) 20 γίνηται] γένηται **M** 21 ἀπὸ δὲ] οἱ δὲ
ἀπὸ **M** 22 πνεύματος] πνεύματι **T**

καὶ Φάτην δὲ νέφος πεφωτισμένον περὶ τὸν Καρκίνον φασίν, ὡς καὶ Ἄρα-
 4 τος. ἀκολουθῶς δὲ ταύτη καὶ Ὀνοὺς λέγουσι περὶ τὸν Καρκίνον ἀστέρας
 εἶναι. τοὺς δὲ κομήτας καὶ τοὺς τοιούτους οἱ μὲν λέγουσιν ἐξ ἀστέρων
 5 4 συνερχομένων γίνεσθαι καὶ ἐμφωτιζομένων, οἱ δὲ ἐκ νεφῶν περιπεφωτισμέ-
 νων, ἄλλοι δὲ ἐκ παρατρίψεως αὐτοὺς φωτίζεσθαι λέγουσιν. οὐ φαίνονται
 5 5 δὲ αἰεὶ, ἀλλὰ γίνονται κατὰ περιόδους χρόνων. ὅτε μὲν οὖν συγκρούονται
 αἰ νεφέλαι πρὸς ἀλλήλας, βροντὰς ποιοῦσι, ῥαγεῖσαι δὲ καὶ πνεῦμα μετὰ
 ῥύμης καὶ σφοδρᾶς ὀρμῆς ἀφείσαι κεραυνοὺς ποιοῦσι διὰ τῆς ῥύμης
 ἀναπτομένου τοῦ πνεύματος. ἀστραπαὶ δὲ γίνονται ἤτοι ἐξ αὐτῶν πάλιν
 τῶν νεφῶν φωτὸς ἀναπτομένου καὶ σβεννυμένου ἢ ἐκ πυρὸς μαρμαρυγῆς
 10 10 ἐκπεμπομένης. ὄμβροι δὲ ἐξ ὑγρασίας ἀναδόσεως καὶ νεφελῶν ὑγρῶν γί-
 νονται. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἐν ὀλίγῳ περὶ μεταρσίων.

35

Περὶ θέσεως

1 Εἰδέναι χρὴ περὶ τῆς θέσεως τῆς σφαίρας ὡς οὐκ ἔστι μία, ἀλλ'
 15 ὅποσα τὰ κλίματα τῆς γῆς, πρὸς ἃ καὶ αἰ θέσεις τῆς σφαίρας γίνονται.
 λεκτέον δὲ περὶ ὀλίγων καὶ τότε τῆς κατὰ τὸν Ἄρατον ἀψόμεθα. θέσις τίς
 ἐστι κατὰ τὸ Ἑλλησποντιακὸν καὶ τῆς Μακεδονίας κλίμα· παρὰ γὰρ Ἀν-
 2 τιγόνῳ διατρίβων Ἄρατος τῷ τῆς Μακεδονίας βασιλεῖ πρὸς τὸ αὐτόθι κλί-
 μα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν φαινομένων πεποίηται. ἐὰν μὲν οὖν οἱ πόλοι
 πρὸς τῷ ὀρίζοντι τὴν θέσιν ἔχωσιν ὥστε ἐφάπτεσθαι τοῦ ὀρίζοντος, συμ-
 20 20 βήσεται μήτε τὸν ἀρκτικὸν μήτε τὸν ἀνταρκτικὸν ἀειφανῆ εἶναι, ἀλλ'
 ἐκάτερον τούτων ἡμικύκλιον ἀνατέλλειν αἰεὶ καὶ δύνειν. ἐὰν δὲ τὸν βό-
 ρειον πόλον ὑψηλότερον ποιήσωμεν τοῦ ὀρίζοντος, πρὸς τὸ γινόμενον
 3 3 ῥῶν καὶ τῶν νυκτῶν διάφορα. δῶμεν ξ' μοιρῶν κύκλον τέμνοντα τὴν σφαῖ-
 ραν διὰ τῶν πόλων ὥσπερ τοὺς κολούρους. δῆλον οὖν ὅτι ἕκαστον τῶν
 25 25 ἡμισφαιριῶν ἔξει ἀνὰ λ', τὸ δὲ ὑπὲρ γῆν μοίρας λ' ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος

34 § 4: vd. DG p. 231

4 post γίνεσθαι habet αὐτοὺς α [ἐμφωτιζομένων] συμφωτιζομένων Diels collatis Plutarchi
 Plac. III 1 6 4-5 περιπεφωτισμένων dubitavit Diels collato Stratone Lamps. III 2 4 6 γί-
 νονται] γίνεσθαι α 8 ἀφείσαι] ἀφήσαι **M**, ἀφειῖσαι **T** 10-11 μαρμαρυγῆς ἐκπεμπομένης
 Maaß] μαρμαρυγαί εἰσιν ἐκπεμπομέναι ω 11 ὑγρασίας] ὑγρᾶς **M** 14 post εἰδέναι habet
 δὲ **M** 14-15 ἀλλ' ὅποσα Maaß] ἀλλὰ πρὸς τὰ ω 15 πρὸς ἃ om. **M** 18 αὐτόθι
 αὐτόθεν α 19 καὶ τὴν διδασκαλίαν om. α 24 post αὐτοῦ habet πρὸς τοῦτο α 27 λ']
 τριάκοντα **M** τὸ Petavius] τῶν ω γῆν] γῆς **M** μοίρας] μ^ο α (quod compendium vix
 intellegi potest)

μέχρι τοῦ πόλου. ἐὰν οὖν μετεωρίσω τὸν βόρειον πόλον μοίρας **ς**, ἔσται
τοῦ Ἑλλησπόντου τὸ κλίμα καὶ ἡ ἡμέρα μεγίστη ὥρων ιε', ἡ δὲ νύξ ἐλα-
χίστη ὥρων θ'. ἐὰν δὲ μὴ μόνον ἐξ ἄλλ' ἐννέα ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος μετεω-
ρίσω τὸν βόρειον πόλον, μακροτέρα ἔσται ἡ μεγίστη ἡμέρα παρὰ τοῖς
5 οὕτως οἰκοῦσιν ἢ τοῖς προειρημένοις ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ. καὶ πάλιν ἐὰν 4
ὑψηλότερον αὐτὸν ποιήσω καὶ πολὺ ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος ἀπέχοντα, μακρό-
τεραι εὔρεθήσονται αἱ ἡμέραι ἕως οὗ ἂν ὁ βόρειος πόλος μεσουράνιον τὴν
θέσιν σχῆ καὶ τότε οὕτω κειμένης τῆς σφαίρας συμβήσεται ἐξ μηνῶν εἶναι
τὴν ἡμέραν καὶ ἐξ μηνῶν τὴν νύκτα· μεσουρανοῦντος γὰρ τοῦ βορείου
10 εὔρεθήσεται ὁ ζωδιακὸς ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος δίχα τεμνόμενος καὶ τὸ ἥμισυ
ὑπὲρ γῆν καὶ τὸ λοιπὸν ἥμισυ ὑπὸ γῆν αἰεὶ ἔχων. τούτου δὲ ὄντος δηλὸν 5
ὅτι καὶ ἐξ ζωδία ὑπὲρ γῆν ἔσται, ταῦτα ἐν οἷς ὁ ἥλιος γενόμενος καὶ καθ'
ἕκαστον λ' ἡμέρας ποιῶν ποιήσει τὴν ἡμέραν μηνῶν **ς**, τὰ δὲ ἄλλα **ς** ζω-
δια αἰεὶ ἀφανῆ καὶ ὑπὸ γῆν ἔσται, ἐν οἷς ὁ ἥλιος γινόμενος ποιήσει τὴν
15 νύκτα μηνῶν **ς** διὰ τὸ μὴ ἀνατέλλειν ἐν τοῖς **ς** τούτοις γινόμενον αὐτόν.
ταῦτα δὲ ἡμῖν εἰλήφθω τῆς ἀνωμαλίας τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν χάριν. χρῆ 6
δὲ εἰδέναι ὅτι λόγῳ καὶ θεωρίᾳ ταῦτα κατ' ἀκολουθίαν ἐκ τῶν φανερῶν
ἐδείχθη ἀφανῆ ὄντα· οὐ γὰρ ἔχομεν ἀπὸ ἐμπειρίας ἐξ μηνῶν τὴν ἡμέραν
καὶ τὴν νύκτα ἐξ μηνῶν δεῖξαι. τινὲς δὲ ἱστοροῦσιν ἢ ἡμερῶν ἕκτασιν 7
20 μιᾶς ἡμέρας, ἄλλοι δὲ π' ἡμερῶν. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ ὑπὲρ Θούλην τὴν νῆσον
λεγόμενοι εἶναι. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὰ κλίματα διαφορὰ τῶν ἡμερῶν τε καὶ
νυκτῶν παραδείγματος χάριν τοῦτον τὸν τρόπον ἡμῖν εἴρηται.

ἡ δὲ κατὰ τὰ Φαινόμενα Ἀράτου τῆς σφαίρας θέσις ὀφείλει ἔχειν τὸν 8
ἀρκτικὸν κύκλον τοῦ ὀρίζοντος ἐφαπτόμενον τῆς τε τοῦ Δράκοντος κεφα-
25 λῆς ἐφαπτομένης τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου, αὐτοῦ δὲ τοῦ ἀρκτικοῦ ἐφαπτομέ-
νου τοῦ ὀρίζοντος καὶ ὥσπερ ξύοντος. διὸ καὶ Ἀρατὸς φησι

1 οὖν om. **α** μοίρας] μοίραις **α** ἔσται ... ὥρων θ' propter computum ineptum locum hunc corruptum esse censet Aujac 2 καὶ ἡ ἡμέρα μεγίστη] κ. ἢ ἡ. οὖν μ. **T**, ἔχων τὴν μὲν ἡμέραν τὴν μεγίστην **M** 2-3 ἡ δὲ νύξ ἐλαχίστη Maaß] ἡ δὲ νύξ **α**, τὴν δὲ νύκτα τὴν ἐλαχίστην **M** 3 ὥρων θ'] θ' χειμῶνος **α** μόνον ἐξ] μόνον ἐξ (**ς** **T**) μόνον **α** ἄλλ' ἐννέα] ἀλλὰ θ' **α** 6 ἀπὸ] αὐτοῦ **M** 7 ἡμέραι Petavius] ὥραι ω οὗ ἂν Maaß] οὗ **α**, ἂν **M** 7-8 πόλος μεσουράνιον τὴν θέσιν σχῆ nos (μεσουρανίαν Maaß)] π. μεσουρανῶν τ. θ. σ. **α**, μεσουρανήση πόλος **M** 9 post βορείου habet πόλου **M** 10 post ζωδιακὸς habet κύκλος exp. **T** δίχα] εἰς δίχα **α** (cf. ad 26 § 1), εἰς δύο **M** post τὸ habet μὲν **M** 11 γῆν] γῆς **M** καὶ τὸ] τὸ δὲ **M** ante ὄντος habet οὕτως **M** 12 ὅτι] ὡς **M** γῆν] γῆς **M** ante ἐν habet δηλὸν ὅτι **M** 13 **ς** ... **ς**] ἐξ ... ἐξ **M** δὲ] δ' **M** 14 γινόμενος] γενόμενος **M** 15 **ς** ... **ς**] ἐξ ... ἐξ **M** γινόμενον (u. v. **T**)] γενόμενον **V M** 16 post ἡμερῶν habet τε **M** 18 μηνῶν om. **α** 19 ἐξ μηνῶν] τοσοῦτον **M** ἢ] ὀκτώ **M** ἕκτασιν] ἕκτασιν **α** 21 ἢ] εἰ **α** 21-22 διαφορὰ - νυκτῶν] διάφοροι νύκτες καὶ ἡμέραι **α** 24 τῆς] τὴν **M** 24-25 ante κεφαλῆς habet τῆς **α** 25 ἐφαπτομένης] ἐφαπτομένην **M** 25-26 αὐτοῦ - ξύοντος om. **M** 26 ξύοντος Maaß] ξέειν αὐτόν **α**

κείνη που κεφαλή τῆ νίσσεται, ἤχι περ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἡλίοιο.

9 τὸν γὰρ ὀρίζοντα μεταξὺ τοῦ ὑπὲρ γῆν καὶ <τοῦ> ὑπὸ γῆν ἡμισφαιρίου
εἶναι συμβέβηκε. τινὲς δὲ οὐκ ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος ἀκούουσιν ἀλλ' ἐπὶ τοῦ
μεσημβρινοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀράτου λεχθὲν διότι τοῦ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίου 5
τεμνομένου ὑπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τὸ μὲν ἐστὶ πρὸς τῆ ἀνατολῆ, τὸ δὲ πρὸς
10 τῆ δύσει. ἐμοὶ δὲ οὐ πάνυ τι δοκεῖ τοῦτο λέγειν Ἄρατος, εἰ μὴ ἄρα τις
οὔτω λέγοι τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος πορεύεσθαι·

ἤχι περ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἡλίοιο, 10

καθ' ὃ τοῦ ὀρίζοντος ἐφαπτομένη ἢ κεφαλὴ τοῦ Δράκοντός ἐστὶ καὶ πρὸς
τῷ μεσημβρινῷ, καθ' ὃ συμβολὴ γίνεται τοῦ μεσημβρινοῦ καὶ τοῦ ὀρίζον-
τος καὶ τέμνουσιν ἀλλήλους. καὶ διὰ τούτου περὶ Κηφέως λέγων τὸν αὐτὸν
ἐνέφηεν ἡμῖν ὁ Ἄρατος· τούτου γὰρ τὰ ἀπὸ τῆς ζώνης ἕως τῶν ποδῶν
11 ἐντὸς ἐστὶ τοῦ ἀρκτικοῦ. ἐπεὶ δὲ ὁ ἀρκτικός κύκλος οὐδέποτε καταδύεται, 15
ἢ δὲ ζώνη τοῦ Κηφέως ἐν τῆ περιφερείᾳ ἐστὶ τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου, τὸν
ὀρίζοντα διὰ τῆς ζώνης αὐτοῦ ἐμφαίνει·

ὁ δὲ ζώνη τότε Κηφεὺς
γαῖαν ἐπιξύει, τὰ μὲν ἐς κεφαλὴν μάλα πάντα
βάπτων Ωκεανοῖο, τὰ δ' οὐ θέμις, ἀλλὰ τὰ γ' αὐταὶ 20
Ἄρκτοι κωλύουσι, πόδας καὶ γούνα καὶ ἰξύν.

Ἄρκτους δ' εἶπε νῦν τὸν ἀρκτικὸν κύκλον. τὰ μὲν οὖν τῆς θέσεως ταῦτα.
12 τὸν δὲ ἐξηγούμενον ἐν δεξιᾷ χρῆ τὸν βόρειον πόλον ἔχειν καὶ ἐν
ἀριστερᾷ τὸν νότιον ἐπειδὴ αἱ Ἄρκτοι ἐπὶ ἀνατολῶν ἐν δεξιᾷ κεῖνται, ἐν
ἀριστερᾷ δὲ ὁ νότος. τινὲς δὲ τῶν ἐξηγουμένων βούλονται ἔμπροσθεν μὲν 25

1-2: Arat. 61-2 9-10: Arat. 61-2 13-14 καὶ διὰ – Ἄρατος: cf. Arat. 182-7 18-21: Arat.
649-52

1 κείνη etiam codd. Arati **C M ***] κείνου cod. Arati **A** Germanicus Avienus νίσσεται]
νείσσεται **M** 2 ἀντολαὶ] ἀνατολαὶ **α** ἡλίοιο] ἀλλήλησιν codd. Arati 3 γῆν] γῆς
M <> Maab 4 ἐπι²] ὑπὸ **α** 5 γῆν] γῆς **M** 7 τι] τοι **M** 10 ἀντολαὶ] ἀνατολαὶ
α ἡλίοιο] ἀλλήλησιν codd. Arati 11 ἐστὶ] ἐστιν, quod supra ante ἢ κεφ. transp.
M 12 τῷ] τὸ **T** καθ' ὃ] καθὰ **α** 13 τούτου Maab] τοῦτο ω λέγων] λόγου
α 15 ἐπεὶ δὲ] ἐ. δη **V**, ἐπειδὴ **T** 18 ὅ] ἢ **α** 19 γαῖαν] γε **α** ἐπιξύει] ἐπὶ ξύει **α** ἐς
κεφαλὴν] ἐν κεφαλῇ **α** (κεφαλῇ **T**) 20 ἀλλὰ τὰ γ' αὐταὶ] ἀλλ' ἀτὰρ αὐτοὶ **α** 21 ἀρκτοι]
ἀρκτου **α** κωλύουσι] κώλουσι **α** 22 ἀρκτους - κύκλον om. **M** ἀρκτους δ' εἶπε νῦν
Maab] ἀρίστους δειπενυλιον **α** (δει πενύλιον **V**) 24 κείνται in mg. **V**

τὰς Ἄρκτους, ὀπίσω δὲ τὸν νότον, δεξιὰ<ς> δὲ τὰς ἀνατολάς, ἀριστερὰ<ν> δὲ τὴν δύσιν ἔχειν, ἴσως ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν κινήθεντες

εἴτ' ἐπὶ δεξι' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε
εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόντα

- 5 οὐκ εἰδότες ὡς ὁ ποιητὴς πρὸς τὴν τῶν τόπων ἐκείνων θέσιν δεξιὰ μὲν τὰ ἀνατολικά, ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικά εἶπεν. ἢ δὲ τοῦ κόσμου θέσις, καθὰ προεῖπον, δεξιὰς ἔχει τὰς Ἄρκτους καὶ οὕτω τιθέσθαι χρὴ τὴν σφαιρᾶν τὸν ἐξηγούμενον.

Περὶ κινήσεως

36

- 10 Χρὴ τὸν ἐξηγούμενον ἐπὶ τὰ ἐναντία περιδινεῖν τὴν σφαιρᾶν· εἰ γὰρ 1
τις ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἐφ' ἑαυτὸν περιδινήσει τὴν σφαιρᾶν, αἱ Ἄρκτοι ἐν
ἀριστερᾷ ἔσονται τῶν ἀνατολῶν, ὁ δὲ νότος ἐν δεξιᾷ, ὅπερ ἀδύνατον. ὅτι 2
δέ, ὡς εἶπον, χρὴ τὴν σφαιρᾶν κινεῖν, διδάξει ἡμᾶς αὐτὸς Ἄρατος, ποτὲ
μὲν περὶ τῶν Ἄρκτων λέγων

- 15 αἰεὶ δὲ κατωμάδια φορέονται
ἔμπαλιν εἰς ὤμους τετραμμέναι,
ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὀφιοῦχου λέγων
τὸν δὲ καὶ εἰς ὤμους κατάγει μογερὸν Ὀφιοῦχον
Καρκίνος ἐκ γονάτων, κατάγει δ' Ὀφιν αὐχένος ἐγγύς.

- 20 καὶ πάλιν·
ἀντέλλει δ' ὕδρης κεφαλὴ χαροπὸς τε Λαγῶς
καὶ Προκύων προτεροί τε Κυνὸς πόδες αἰθομένοιο.

- καὶ πάλιν·
ἤμισυ δὲ Στεφάνοιο καὶ αὐτὴν ἔσχατον οὐρὴν
25 Κενταύρου φορέουσιν ἀνερχόμεναι ἔτι Χηλαί.

3-4: Hom. II. XII 239-40; cf. supra 28 § 6 15-16: Arat. 29-30 18-19: Arat. 577-8 21-
22: Arat. 594-5 24-25: Arat. 625-6

1 δεξιὰς] δεξιὰ **V M**, δεξιᾷ **T**, corr. Maab ἀριστερὰν] ἀριστερὰ **V M**, ἀριστερᾷ **T**, corr. Maab δὲ om. **α** 2 ἔχειν] ἔχοντα **α** 3 δεξι' ἴωσι] δεξιῶσι **α**, δεξιὰ **M** τ' ἠέλιόν] τὴ ἑλιόν u. v. **T** 4 ἀριστερὰ] ἀριστερᾷ **M** τοί γε] τίγε **T**, τῶγε **M** 5 τῶν om. **α** 10 ἐπὶ] περὶ **α** 11-12 ἐν ἀριστερᾷ] ἐν ἀριστερᾷ **T**, ἀριστερᾷ **M** 12 ἐν δεξιᾷ] δεξιὰ **M** 16 ἔμπαλιν] καὶ **α** εἰς] ἐς **α** 21 ἀντέλλει] ἀνατέλλει **T** τε om. **α** 22 κυνὸς πόδες] π. κ. **M** codd. Arati 25 φορέουσιν] φοριοῦσιν **α**

3 καὶ περὶ τοῦ Κήτους·

καὶ τὸ μὲν ἐς λοφίην τετραμμένον ἄχρι παρ' αὐτήν
δύνει, ἀτὰρ Κηφεὺς κεφαλῇ καὶ χειρὶ καὶ ὤμοις.

καὶ πάλιν·

Ἴππος δ' Ὑδροχόοιο νέον περιτελλομένοιο
ποσσί τε καὶ κεφαλῇ ἀνελίσσεται· ἀντία δ' Ἴππου
ἐξ οὐρῆς Κένταυρον ἐφέλκεται ἐσπερίη Νύξ.

5

ταῦτα μὲν ὡς ἐν βραχεὶ περὶ κινήσεως.

37

Περὶ ἄστρον δύσεώς τε καὶ ἀνατολῆς

- 1 Τῶν ἄστρον τὰ μὲν ἐστὶν ἀειφανῆ, τὰ δὲ ποτε μὲν φαινόμενα, ποτὲ δὲ 10
ἀφανῆ γινόμενα. ἀειφανῆ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ ἐντὸς τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου·
οὐδέποτε γὰρ καταδύεται ταῦτα ἐπειδὴ μηδὲ ὁ περιέχων αὐτὰ κύκλος, ἀλλ'
ἔστιν αἰεὶ ἐν τῷ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίῳ ἀειφανῆς μετὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ
ἄστρον, ἀφανῆ δὲ τὰ ἐντὸς τοῦ ἀνταρκτικοῦ κύκλου ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς αἰεὶ
ἀφανῆς ἐστὶ. τῶν δὲ λοιπῶν ἄστρον τὰ μὲν ποτε μὲν ἀνατέλλει, ποτὲ δὲ 15
2 δύνει, τὰ δὲ τῆς αὐτῆς νυκτὸς καὶ ἀνατέλλει καὶ δύνει. οἷον ἔστω ὁ ἥλιος
ἐν Κριῶ· τούτου ἀνατέλλοντος προανατέλλει Ἴππος· ἐν Χηλαῖς δὲ ὄντος
τοῦ ἡλίου καὶ ἀνατέλλοντος δέδυκεν ἤδη Ἴππος ὥστε ποτὲ μὲν φαίνεται
3 ἀνατέλλων Ἴππος, ποτὲ δὲ δύνων. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα ἀπὸ θερι-
νοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ χειμερινοῦ· τὰ γὰρ ἐν τῷ ἀνταρκτικῷ τῷ πρὸς τῷ 20
νότῳ ὄντα βράδιον ἀνατέλλοντα δύνει ταχέως διὰ τὸ πλεῖον εἶναι μέρος
τῆς σφαίρας ὑπὸ γῆν πρὸς τῷ νότῳ. ἀνάπαλιν δὲ τὰ βορειότερα καὶ μεταξὺ
ἀρκτικοῦ κύκλου καὶ ἰσημερινοῦ ταχέως ἀνατέλλοντα βραδέως δύνει διὰ
4 τὸ πλεῖον ἔχειν μέρος ὑπὲρ γῆν τῆς σφαίρας πρὸς τῷ βορρᾷ. συμβήσεται

2-3: Arat. 632-3 5-7: Arat. 693-5

2 τὸ] τὰ α ἐς] εἰς α λοφίην] λοφί | η **T** αὐτήν] αὐτῶν α 3 ὤμοις] ὤμω
M 5 ὕδροχόοιο] ὕδροχόο α νέον etiam Arati codd. Attalus Avienus] μέσον edd. Arati ex
Hipparcho Cicerone Ovidio Hygino 5-6 περιτελλομένοιο – κεφαλῇ om. α 7 ἐσπερίη
(cf. A. R. II 42, Opp. C. III 52, Q. S. X 198)] οὐρανίη **M**, ἀστερίη codd. Arati, Cicero Arati
interpres (cf. Call. fr. 228 Pfeiffer 5) 10 τὰ] ἃ α τὰ δὲ ποτε μὲν] καὶ τὰ μὲν ποτὲ
α 13 γῆν] γῆς **M** 14 ἀνταρκτικοῦ] ἀρκτικοῦ **T** 15 μὲν² om. **M** 16 ante τῆς habet
ἐπὶ **M** 18 φαίνεται] φαίνει α 19 ante ἵππος habet ὁ **M** 20 χειμερινοῦ] θερινοῦ
α τὰ γὰρ ἐν τῷ om. α ἀνταρκτικῷ] ἀνταρκτικοῦ α τῷ² om. α 20-21 τῷ νότῳ]
νότον **M** 22 βορειότερα καὶ] βόρεια τὰ **M** 24 γῆν] γῆς **M** τῆς σφαίρας] τὴν σφαῖραν
M ante πρὸς habet τὰ α βορρᾷ] βορέα **M**

οὖν τινα τῶν ἐνταῦθα κειμένων ἄστρον τῆς αὐτῆς νυκτὸς ἀνατέλλειν καὶ
 δύνειν, ἃ καλεῖται ἀμφιφανῆ. παραδείγματος δὲ χάριν παρειλήφθω ὁ Ἐνγόν-
 νασι καὶ ἔστω ὁ ἥλιος ἐν Τοξότη καὶ ἀνατελλέτω ἐν αὐτῷ· πάλιν δυέτω
 δύνοντας ἡλίου· ἔσπερα ἐστὶ καὶ νύξ· ὁ δὲ Ἐνγόνασιν οὐδέπω δέδυκεν,
 5 ἀλλ' ἐπιμείνας ἐν τῷ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίῳ πρὸς τῇ δύσει δύνας ὕστερον
 τῆς αὐτῆς νυκτὸς προλαμβάνει τὴν τοῦ ἡλίου ἀνατολὴν καὶ τοῦ Τοξότου
 προανατέλλων αὐτῶν καὶ ὕστερον αὐτῶν δύνων. δηλοῖ γοῦν τοῦτο Ἄρατος 5
 λέγων·

10 ὄντινα τοῦτον ἄιστον ὑπουρανίων εἰδώλων
 ἀμφότερον δύνοντα καὶ ἐξ ἐτέρης ἀνιόντα
 πολλάκις αὐτονυχὴ θηεύμεθα.

Ἵτι δύσεις διτταὶ καὶ ἀνατολαί

38

Δύσις δὲ ἄστρον ἐστὶ διττὴ καὶ ἀνατολή, καὶ ἡ μὲν ἑώρα λέγεται, ἡ δὲ
 ἔσπερία, ἑώρα μὲν ἀνατολή ὅταν συνανατέλλη τῷ ἡλίῳ [ῶς] ἄστρον καὶ μὴ
 15 μετ' αὐτόν, ἔσπερία δὲ ὅταν δύνοντας ἡλίου ἀνατέλλη τινὰ τῶν ἄστρον.
 δύσις δὲ ἑώρα ἐστὶν ὅταν ἡλίου ἀνατέλλοντος δύνῃ τὰ ἄστρον τάδε ἢ τάδε,
 ἔσπερία δὲ ὅταν συγκαταδύῃ αὐτῷ.

Ἵτι διαφέρει ἀνατολὴ ἐπιτολῆς

39

Διαφέρει δὲ ἀνατολὴ ἐπιτολῆς· ἀνατολὴ μὲν γάρ ἐστὶν ἡ ἅμα τῷ ἡλίῳ 1
 20 ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἀναφορὰ, ἐπιτολὴ δὲ ὅταν πρὸ ἡλίου ὑπὸ τὴν ἕω ἀνα-
 τεύλῃ ἄστρον, εἶτα ἐπ' αὐτῷ ὁ ἥλιος ἐπιτεύλῃ. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι πάσης 2
 ὥρας περιφερομένης καὶ περιδινουμένης τῆς σφαιρᾶς ἀνάγκη ἐστὶ καὶ τὰ
 ἄστρον παντὶ καιρῷ καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ εἶναι ἐν οὐρανῷ συμπεριδι-

9-11: Arat. 616-8 39 § 1: cf. Ar. Did. fr. 32 Diels

1 ante τῆς habet ἐπὶ **M** 3 ἀνατελλέτω Maab] ἀνατέλλει **V M**, u. v. **T**, ἀνατέλλη Petavius 5 γῆν] γῆς **M** δύνας] δύνων **M** ante ὕστερον habet τὸ **T** 6 ante τῆς habet ἐπὶ **M** 7 δύνων] δύνας **α** 9 ὑπουρανίων (ὑπουρανίων cod. **M** Arati)] ὑπ' οὐρανίων **α**, ἐπουρανίων **M**, * Arati 10 ἀμφότερον] ἀμφοτέρων **α** ἐτέρης] ἐτέρας **α** 11 αὐτονυχὴ] αὐτονυχὴ **α** 14 [ ] Petavius 15 αὐτόν **T** p. c.] αὐτῶν **T** a. c. 16-17 δύνῃ – ὅταν om. **T** 17 συγκαταδύῃ] συγκαταδύνη **M** 18 ὅτι] ἰ **T** (rubricator ergo τ-verbī τί scribere neglexit), om. **V** 20 ἀναφορὰ **T** p. c.] ἀναφορὰ **T** a. c. ἕω] ἑώρα **T**, ἐώραν **V**

νούμενα, μὴ φαίνεσθαι δὲ ἐν ἡμέρᾳ τῇ ὑπερβολῇ τῆς λαμπρότητος τοῦ
 3 ἡλίου καλυπτόμενα. ἀνατολὴν δὲ οὐ λεκτέον ἄστρου ἐὰν δευτέρᾳ ὥρᾳ ἢ
 τρίτῃ ἀναφέρεται ὑπὲρ γῆν, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅτε ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλει.
 ὁμοίως δὲ καὶ δύσιν, ὅτε σὺν αὐτῷ δύνει.

40

<Τὰ ὀνόματα τῶν ἄστρον διαφόρως>

5

1 Ἐπὶ δὲ πᾶσι χρῆ εἰδέναι ὅτι οὔτε Κηφεὺς οὔτε Κασσιέπεια οὔτε Ἀν-
 δρομέδα ἐστὶν ἐν οὐρανῷ· γελοῖον γὰρ ὑπονοεῖν πρὸ τούτων ἀκαταστέρισ-
 τον τὸν οὐρανόν (ἀεὶ γὰρ ἦσαν ἀστέρες καὶ πρὸ Περσέως καὶ Ὠρίωνος).
 διὸ καὶ ἐν διαφόροις ἔθνεσι διάφορα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἄστρον ἔστιν
 εὐρεῖν. ἐν γοῦν τῇ τῶν Αἰγυπτίων σφαίρᾳ οὔτε ὁ Δράκων ἐστὶ νομιζόμενος 10
 ἢ ὀνομαζόμενος οὔτε Ἄρκτοι οὔτε Κηφεύς, ἀλλ' ἕτερα σχήματα εἰδώλων
 2 καὶ ὀνόματα τεθειμένα. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν Χαλδαίων. | Ἕλληνες δὲ
 ταῦτα τὰ ὀνόματα ἔθεντο τοῖς ἄστροις ἀπὸ ἐπισήμων ἡρώων πρὸς τὸ
 εὐκατάληπτα εἶναι καὶ εὐγνώστα· ἀνώνυμα γὰρ ὄντα πολλὴν παρεῖχε τα-
 ραχὴν τοῖς περὶ ταῦτα σπουδάζουσι. περὶ πολλοῦ δὲ μάλιστα τούτων τὴν 15
 γνῶσιν ἐποιοῦντο εἰδέναι οἱ περὶ γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν τὸν βίον ἔχοντες·
 ἐκ γὰρ τῶν ἀνατολῶν καὶ δύσεων αὐτῶν τὸν καιρὸν τοῦ πλοῦ καὶ τοῦ
 τρυγητοῦ ἐσημειοῦντο.

ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΑΧΙΛΛΕΩΣ
 ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ

3 γῆν] γῆς **M** 4 δύνει om. **α** 5 <> nos exempli gratia (collata inscriptione c. 17), caput
 hoc ab altero iam discreverat Maaß 6 πᾶσι] πάση **α** 9 ἄστρον] ἀστέρων **α** 14-
 15 ταραχὴν s. l. **V** 17 ante δύσεων habet τῶν **M**

COMMENTARII FRAGMENTUM

I. ΓΕΝΟΣ ΑΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΣ

Ἄρατος ὁ ποιητὴς πατρὸς μὲν ἦν Ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ Λητοφίλας, **1** 1
ἀδελφοὺς δὲ ἔσχε τρεῖς, Μύριν καὶ Καλώνδαν καὶ Ἀθηνόδωρον ὁμώνυμον
τῷ πατρί. Μέμνηται δὲ αὐτοῦ τῶν ἀδελφῶν ἐν ταῖς εἰς αὐτὸν ἀναφερο-
μέναις ἐπιστολαῖς. Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ Περὶ **2**
5 γραμματικῶν Ταρσέα φησὶν αὐτὸν γεγονέναι ἀλλ' οὐ Σολέα, Καλλιμάχου
πολυῖστος ἀνδρὸς καὶ ἀξιοπίστου Σολέα λέγοντος αὐτὸν γεγονέναι διὰ
τούτων·

ἀλλ' ὀκνέω μὴ τὸ μελιχρότατον
τῶν ἐπέων ὁ Σολεὺς ἀπεμάξατο

10 καὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν πάντων.

οἱ δὲ Σόλοι πόλις ἐπιφανεστάτη τῆς Κιλικίας ἀφ' ἧς πολλοὶ κάγαθοι **2** 1
γεγόνασιν ἄνδρες. καλεῖται δὲ νῦν Πομπηιοῦπολις. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι Σόλοι
τῆς Κύπρου. ἀλλ' οἱ μὲν Κύπριοι Σόλιοι καλοῦνται, οἱ δὲ Κιλικιοὶ Σολεῖς,
ὡς καὶ διὰ τοῦ προκειμένου Καλλιμαχείου παραδείγματος δῆλον. οὐδὲν δὲ
15 θαυμαστὸν εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος διάφορα τῶν πολιτῶν τὰ ὀνόματα·
καὶ γὰρ Σάις πόλις ἐστὶν ἐν Θράκῃ καὶ ἕτερα ταύτῃ ὁμώνυμος ἐν **2**
Αἰγύπτῳ, ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ οἱ πολῖται Σαῖται καλοῦνται, οἱ δὲ
τῆς Θράκης Σάιοι, ὡς καὶ Ἀρχίλοχος φησὶν·

ἀσπίδι μὲν Σαῖων τις ἀγάλλεται, ἦν παρὰ θάμνω,
20 ἔντος ἀμώμητον, κάλλιπον οὐκ ἐθέλων.

3-4 Μέμνηται – ἐπιστολαῖς: Arat. fr. 119 *SHell*. 1 § 2: Asclep. Myrl. 697 fr. 11 Jacoby
(versibus omissis) 8-9: Call. *Epigr.* 27 Pfeiffer (= *AP IX* 507) 2-3 19-20: Archil. fr. 5
West 1-2

2 Καλώνδαν nos] καλιόνδαν **α**, Καλλώνδαν Bergk (cf. *Comm. Arat.* VI I [*Isagoga bis
excerpta*] 2 1b: «Ἀδελφοὺς δὲ εἶχε τρεῖς, Μύριν [*recensio altera*: μύρην] καλώνδαν καὶ [καὶ
om. r. a.] Ἀθηνόδωρον», Sud. κ 256: «Καλώνδας: ὄνομα κύριον»; aliter *Comm. Arat.* IV anon.
II *Arati genus* 1: καλλιόδαν **A Vi**, καλλιόδαν **B L Matr**) 3 αὐτοῦ Victorius] αὐτοῦ
α 8 μελιχρότατον cod. *Anthologiae*, cf. *infra* 5] μὲν κράτος ἢ **α** (ἢ **V**) 20 ἔντος edd.
Archilochi] ἐντός **α**

3 καὶ πάλιν Ἀθῆναι μὲν εἰσι τῆς Ἀττικῆς, εἰσὶ δὲ καὶ τῆς Εὐβοίας Ἀθῆναι
αἱ Διάδες (ᾧν μέμνηται ἐν Γλαύκῳ Ποντίῳ Αἰσχύλος·

καῖπειτ' Ἀθήνας Διάδας παρεκπερῶν),

ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ οἱ πολῖται Ἀθηναῖοι, ἀπὸ δὲ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ
Ἀθηναῖται λέγονται, ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν ἐν τῷ πρώτῳ Γεωγραφου- 5
4 μένων. οὕτως οὖν καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κιλικίᾳ Σόλων οἱ πολῖται Σολεῖς, ἀπὸ δὲ
τῶν ἐν Κύπρῳ Σόλιοι. μέμνηται δὲ τούτων Σόλων ἐν ταῖς Ἐλεγείαις ταῖς
πρὸς Κυπράνορα τὸν βασιλέα, ὃς συμβουλευθεὶς ὑπὸ Σόλωνος κτίσαι τὴν
πόλιν χάριν τοῦ ἀνδρὸς Σόλους ὠνόμασεν ἀμοιβὴν ταύτην νέμων τῆς
συμβουλῆς αὐτῷ. λέγει δὲ ὁ Σόλων οὕτως· 10

νῦν δὲ σὺ μὲν Σολίοισι πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἀνάσσων
τῆνδε πόλιν ναίοις καὶ γένος ὑμέτερον·
αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηὶ θοῇ κλεινῆς ἀπὸ νήσου
ἀσκηθῆ πέμποι Κύπρις ἰοστέφανος.

3 1 γέγονε δὲ ὁ Ἄρατος κατὰ Ἀντίγονον τὸν τῆς Μακεδονίας βασιλέα ὃς 15
ἐπεκαλεῖτο Γονατᾶς. ἦν δὲ υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ γυναῖκα
2 εἶχε Φίλαν τὴν Σελεύκου καὶ Στρατονίκης θυγατέρα. πάνυ δὲ φιλόλογος
γενόμενος καὶ περὶ ποιητικὴν ἐσπουδακῶς περὶ πολλοῦ ἐποίησατο πολλοὺς
μὲν καὶ ἄλλους τῶν πεπαιδευμένων ἔχειν παρ' αὐτῷ καὶ δὴ καὶ τὸν Ἄρα-
3 τον. ὃς παρὰ τῷ βασιλεῖ γενόμενος καὶ εὐδοκίμησας ἐν τε τῇ ἄλλῃ πολυ- 20
μαθείᾳ καὶ <τῇ> ποιητικῇ προετράπη ὑπ' αὐτοῦ τὰ Φαινόμενα γράψαι, τοῦ
βασιλέως Εὐδόξου ἐπιγραφόμενον βιβλίον Κάτοπτρον δόντος αὐτῷ καὶ
ἀξιώσαντος τὰ ἐν αὐτῷ καταλογάδην λεχθέντα περὶ τῶν φαινομένων μέτρῳ
ἐντεῖναι καὶ ἅμα εἰπόντος ὡς 'εὐδοξότερον ποιεῖς τὸν Εὐδόξον ἐντεῖνας τὰ
4 παρ' αὐτῷ κείμενα μέτρῳ'. γέγονε δὲ Ἀντίγονος κατὰ τὴν ῥεῖ' Ὀλυμπιάδα, 25
καθ' ὃν χρόνον ἤκμασεν ὁ Ἄρατος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός. μέμνηται

3: A. fr. 31 Radt 4-6 ἀλλ' ἀπὸ - Γεωγραφουμένων: Eratosth. fr. III B 102 Berger 11-
14: Sol. fr. 19 West 3 §§ 4-5: Eudox. fr. 6 Lasserre 26-3 p. 61 μέμνηται - Ἄρατος: Arat.
fr. 119 *SHell*.

1-2 Ἀθῆναι αἱ Διάδες ᾧν Petavius] ἀθηναίων δαῖδας α (cf. Ephor. 70 fr. 2a 24 Jacoby, Str. X 1
5, Hdn. gr. *Pros. cath.* p. 330 Lentz, St. Byz. 34.22-35.1 Meineke) 3 Διάδας Valckenaer]
δαῖδας α παρεκπερῶν Scaliger] παρ' ἐκπερῶν α, παρεκπεσῶν Valkenaer 5 Ἀθηναῖται
nos collatis Hdn. gr. *Π. παρων.* p. 868.17 Lentz (♣ St. Byz. p. 401.15 Meineke), St. Byz. p.
232.15, 461.7 Meineke] ἀθηνῆται α 6 κιλικία] κίλι/Τ 11 σολίοισι Plu. *Sol.* 26 4] σολίησι
α 12 ναίοις Plu. *ibid.*] δύοις α 17 πάνυ Maaß] ἦν α 19 αὐτῷ Maaß] αὐτῷ
α 21 <> Maaß 22 Κάτοπτρον Scaliger] κατόπτρου α 23-24 μέτρῳ ἐντεῖναι
Westermann] μέτρῳ εἶναι α, μετρικὰ εἶναι Maaß, μέτρῳ ἐκθεῖναι Scaliger, ἔμμετρα εἶναι
Petavius 24 ἐντεῖνας Westermann] ἐκτεῖνας α, ἐκθεῖς Scaliger

δὲ τοῦ Κατόπτρου Εὐδόξου καὶ Ἀντιγόνου <καὶ> Ἀλεξάνδρου τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ ὡς ἠξιώθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως γράψαι ἐν ταῖς ἰδίαις ἐπιστολαῖς Ἄρατος.

λέγεται δὲ ἐσχολακέναι Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλειώτῃ. καὶ τὴν Ὀδύσσειαν δὲ διώρθωσε, καὶ καλεῖται τις διόρθωσις οὕτως Ἀράτειος ὡς Ἀριστάρχειος καὶ Ἀριστοφάνειος. τινὲς δὲ αὐτὸν εἰς Συρίαν ἐληλυθέναι φασὶ καὶ γεγονέναι παρ' Ἀντιόχῳ καὶ ἠξιῶσθαι ὑπ' αὐτοῦ ὥστε τὴν Ἰλιάδα διορθώσασθαι διὰ τὸ ὑπὸ πολλῶν λελυμάνθαι. οἱ δὲ λέγοντες Νίκανδρον τὸν Κολοφώνιον μετὰ Ἀράτου Ἀντιγόνῳ συγκεχρονικέναι καὶ Ἄρατον μὴ εἶναι ἐπιστήμονα τῶν οὐρανίων μῆτε Νίκανδρον τῶν ἰατρικῶν (λέγουσι γὰρ ὡς ἄρα ὁ Ἀντίγονος Ἀράτῳ μὲν ὄντι ἰατρῷ ἐπέταξε τὰ Φαινόμενα γράψαι, Νικάνδρῳ δὲ ἀστρολόγῳ ὑπάρχοντι τὰ Θηριακὰ καὶ τὰ Ἀλεξιφάρμακα, ὅθεν καὶ ἐκάτερον αὐτῶν ἐσφάλθαι κατολισθαίνοντα ἐπὶ τὰ ἴδια τῆς τέχνης) ψεύδονται· ἀγνοοῦσι γὰρ ὡς οὐ συνήκμασε τῷ Ἀράτῳ Νίκανδρος, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῦ πολὺ νεώτερος· Ἀντίγονος γὰρ ᾧ συνεγένετο Ἄρατος κατὰ τὸν πρῶτον καὶ δεῦτερον γέγονε Πτολεμαῖον, Νίκανδρος δὲ κατὰ τὸν πέμπτον. Μέμνηται γοῦν αὐτοῦ καὶ Καλλίμαχος ὡς πρεσβυτέρου οὐ μόνον ἐν τοῖς ἐπιγράμμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Πραξιφάνην, πάνυ ἐπαινῶν αὐτὸν ὡς πολυμαθῆ καὶ ἄριστον ποιητὴν.

γέγονε δὲ ὁ Ἄρατος ζηλωτῆς Ἡσιόδου, ὡς καὶ Καλλίμαχος παρεσημήνατο τοῦτο διὰ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐπιγράμματος οὕτως·

Ἡσιόδου τόδ' ἄεισμα καὶ ὁ τρόπος. οὐ τὸν ἀοιδὸν
ἔσχατον, ἀλλ' ὀκνέω μὴ τὸ μελιχρότατον
τῶν ἐπέων ὁ Σολεὺς ἀπεμάξατο. χαίρετε λεπταὶ
ρήσεις Ἀρήτου σύγγονος ἀγρυπνίης†.

ἔγραψε δὲ καὶ ἄλλα [ποιήματα]· Περί τε Ὀμήρου καὶ Ἰλιάδος [οὐ μόνον τὰ Φαινόμενα] καὶ Ὄστολογίαν καὶ Ἰατρικὰς δυνάμεις καὶ Εἰς Πᾶνα

4 § 1: Arat. fr. 118 *SHell*. 15-19 Ἀντίγονος – ποιητὴν: Call. fr. 460 Pfeiffer (paucis verbis omissis) 22-25: *AP IX* 507 (= Call. *Epigr.* 27 Pfeiffer) 26-27 ἔγραψε – Φαινόμενα: Arat. fr. 108 *SHell*. 27 Ὄστολογίαν: Arat. fr. 97 *SHell*. Ἰατρικὰς δυνάμεις: Arat. fr. 96 *SHell*. 27-1 p. 62 Εἰς Πᾶνα ὕμνον: Arat. fr. 115 *SHell*.

1 <> Scaliger Petavius 9 Ἀράτου Petavius] ἄρατον α 22 ἀοιδὸν] ἀοιδῶν Scaliger 23 ὀκνέω μὴ cod. *Anthologiae*, cf. supra 1 2] ὁ καὶ σωμῆ α (καὶ **T**) 25 ῥήσεις] ῥήσεις cod. *Anthologiae* σύγγονος] σύντονος cod. *Anthologiae*, σύγγονοι Scaliger, σύμβολον Ruhnken collatis *AP IX* 689 2, VI 328 2 ἀγρυπνίης] ἀγρυπνίη cod. *Anthologiae* 26 [ ] Maaß 26-27 [ ] Maaß

ῥμνον καὶ Εἰς Μύριν τὸν ἀδελφὸν ἐπικήδειον καὶ Διοσημείας καὶ Σκυθι-
 2 κὸν καὶ Κατὰ λεπτὸν ἄλλα. ἐπιτετευγμένως δὲ αὐτῷ ἐγράφη τὰ Φαινόμενα
 ὡς παρευδοκιμηθῆναι πάντας ὑπ' Ἀράτου (καὶ γὰρ Εὐδοξὸς ὁ Κνίδιος
 ἔγραψε Φαινόμενα καὶ Λᾶσος ὁ Μάγνης, οὐχὶ ὁ Ἑρμιονεὺς ἀλλ' ὁμώνυμος
 ἄλλος [Λάσῳ τῷ Ἑρμιονεῖ], καὶ Ἑρμιππος καὶ Ἥγησιάναξ καὶ Ἀριστοφά- 5
 νης ὁ Βυζάντιος καὶ ἄλλοι πολλοί), ὧν καὶ Πτολεμαῖος μέμνηται ὁ βασι-
 λεὺς <ἐν> Ἰδιοφυέσιν οὕτως·

πάνθ' Ἥγησιάναξ τε καὶ Ἑρμιππος <τὰ> κατ' αἶθρην
 τείρεα καὶ πολλοὶ ταῦτα τὰ φαινόμενα
 βίβλοις ἐγκατέθεντο, τὰ πὸ σκοποῦ δ' ἀφάμαρτον†. 10
 ἀλλ' ὅ γε λεπτολόγος σκῆπτρον Ἄρατος ἔχει.

7 1 καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ γεγόνασιν Ἄρατοι ἄνδρες ἐλλόγιμοι, ἱστοριογρά-
 φοὶ ὥσπερ ὁ Κνίδιος, οὓ φέρονται Αἰγυπτιακὰ ἱστορικὰ συγγράμματα, καὶ
 τρίτος ἐπισημότερος Σικυώνιος, οὗ ἐστὶν ἡ Πολύβιβλος ἱστορία ὑπὲρ τὰ λ'
 2 βιβλία ἔχουσα. τὰς δὲ Ἀράτου Ἐπιστολάς, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, πάν- 15
 των σχεδὸν συμφωνούντων τὰς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένας αὐτοῦ εἶναι καὶ
 ὁμολογούντων γνησίας αὐτὰς, μόνος Ἀπολλωνίδης ὁ Κηφεὺς ἐν τῷ ὀγδόῳ
 Περὶ κατεψευσμένης ἱστορίας οὐκ εἶναι αὐτὰς Ἀράτου φησὶν, ἀλλὰ Σαβι-
 ρίου Πόλλωνος. τοῦ δὲ αὐτοῦ τούτου φησὶν εἶναι <τὰς> ἐπιγεγραμμένας
 Εὐριπίδου ἐπιστολάς. 20

1 Εἰς Μύριν - ἐπικήδειον: Arat. fr. 105 *SHell.* Διοσημείας: Arat. fr. 89 *SHell.* 1-
 2 Σκυθικόν: Arat. fr. 113 *SHell.*; cf. etiam fr. 102 ('Ἐπιθυτικόν') 2-6 ἐπιτετευγμένως -
 πολλοί: Eudox. fr. 3a Lasserre 3-8 καὶ γὰρ Εὐδοξὸς - αἶθρην: Hegesian. fr. 465 *SHell.*; vd.
 etiam Hermipp. fr. 485 *SHell.* 8-11: Ptol. fr. 712 *SHell.* 7 § 2: Arat. fr. 119
SHell. 15 ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν: cf. supra 1 § 1, 3 § 4

1 διοσημείας] διοσημίας Maaß 1-2 σκυθικόν] Ἐπιθυτικόν Hemsterhuys (e Sud. s. v.
 Ἄρατος) 5 [] Martin 6 ὧν] ὡς Maaß 7 <> nos 8 <> Scaliger 10 ἀπὸ σκοποῦ
 δ'] ἀπὸ σκοποῦ <οὐδ' Bergk, ἀποσκοπίοι δ' Scaliger, ἐπίσκοποι οὐδ' Kaibel 11 ἀλλ' ὅ γε
 Maaß] ἀλλὰ τότε α λεπτολόγος Ursinus] λεπτολόγου α σκῆπτρον Scaliger] σκῆπτρου
T, σκῆπτου **V** 17-18 Σαβιρίου Πόλλωνος] Σαβιδίου Πολλίωνος Bentley (Π. iam
 Scaliger) 18-19 ἀλλὰ - φησὶν om. **T** 19 <> hic Martin, post ἐπιγεγραμμένας Maaß

II. ΠΕΡΙ ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ

Τὴν δὲ τῶν φαινομένων ἐξήγησιν πρῶτον μὲν ἐστῶσης τῆς σφαίρας, **1**
μετὰ δὲ ταῦτα κινουμένης ἐποιήσατο Ἄρατος. διὸ συμβέβηκε πάσας τὰς
σφαίρας ἐν ἁμαρτία ὑπὸ τῶν ζωγράφων γράφεσθαι· ἐστῶτα γὰρ καὶ ἀκίνη-
τα γράφοντες αὐτὰ σφάλονται πολλὰ ἐν τῇ κινήσει ἐν τοῖς συνανατέλ-
5 λουσι καὶ ἀντιδύνουσιν ἄστροις.

ποιούμενος δὲ τὴν ἀρχὴν ἐστῶσης τῆς σφαίρας περὶ ἄξονος καὶ **2 1**
πόλων καὶ τῶν ἐντὸς τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου ἄστρον τὸν λόγον ποιεῖται
(λέγω δὲ Ἄρκτων καὶ Δράκοντος καὶ τῶν ἀπὸ τῆς ζώνης μέχρι ποδῶν τοῦ
Κηφέως), εἶτα περὶ τῶν μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ ζωδιακοῦ εἶναι νομιζομέ-
10 νων. λέγει δὲ περὶ τῶν μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ ζωδιακοῦ καὶ ἀνταρ- **2**
κτικοῦ οὕτως·

καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἠελίοιο
μεσσηγὺς κέχυται, τὰ δὲ νειόθεν ἄρχεται ἄλλα.

κινουμένης δὲ τῆς σφαίρας τῶν ἄστρον καὶ συνανατελλόντων καὶ ἀντιδυ-
15 νόντων πεποίηται <ἀρχὴν> ἀπὸ Καρκίνου ἀνατέλλοντος καὶ μεσουρανοῦν-
τος Κριοῦ καὶ Αἰγόκερω δύνοντος. ἀρξάμενος μέντοι ἀπὸ Καρκίνου ἀνα- **3**
τέλλοντος καὶ προθεῖς τὰ συνανατέλλοντα αὐτῷ ἄστρα καὶ τὰ ἀντιδύνον-
τα ἐν τοῖς ἐξῆς οὐκ ἐτήρησε ταύτην τὴν τάξιν, ἀλλὰ διαφόρως ποτὲ μὲν
τὰ ἀντιδύνοντα πρῶτα λέγει, ὕστερον δὲ τὰ συνανατέλλοντα, ἐπὶ δὲ τινων
20 ἀνάπαλιν, πρῶτα μὲν τὰ συνανατέλλοντα, ὕστερον δὲ τὰ ἀντιδύνοντα.

ἐλύμηναν δὲ πολλοὶ τοῦτο τὸ ποίημα ζωγράφοι καὶ ἀστρονόμοι καὶ **3 1**
γραμματικοὶ καὶ γεωμέτραι, ἕκαστος αὐτῶν πρὸς τὸ βούλημα τὸ ἴδιον
γραφὰς καὶ ἐξηγήσεις ἰδίας ποιούμενοι. φέρεται δὲ τὰ Φαινόμενα ὑπὸ μὲν
τινων ἀπροοιμίαστα·

25 οἱ μὲν ὁμῶς πολέες τε καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντες,
ὑπὸ δὲ τινων διάφορα <ἔχοντα> προοίμια ἀρχὴν ἔχοντα

12-13: Arat. 319-20 23-14 p. 64 φέρεται – ἡλίου διὰ τούτων: ad Arat. fr. 83
SHell. 25: Arat. 19

4 σφάλονται Maaß] σφάλματα α 6 ποιούμενος Maaß] ποιῶσι α 13 νειόθεν ἄρχεται
νειόθι τέλλεται codd. Aratí 14 ἄστρον Maaß] ἀνατολῶν α 15 <> Maaß (Petavius hoc
idem supra post σφαίρας) 17 προθεῖς Maaß] προσέτι α 26 <> Maaß

ἀμφί μοι ἠελίοιο περικλειτοῖό τε μήνης
ἔ<σ>πετέ μοι Μοῦσαι,

τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων

Ἀγκλείδη, ξείνων ἱερὸν θάλος, εἰ δ' ἄγε σύ<ν> μοι
οὐρανίην ψαύσειας ἐπὶ τρίβον,

5

2 ἔνια δὲ Ἀντίγονε, ξείνων ἱερὸν θάλος'. τὸ μὲν οὖν ἀπροοιμίαστον φέρεσ-
θαι τὸ ποίημα παντελῶς ἐστὶν ἀπρεπὲς καὶ ἀνάξιον τῆς τοῦ ποιητοῦ ἀρε-
τῆς καὶ τῆς τηλικαύτης ὑποθέσεως (ἀναρχον γὰρ καὶ ἀκέφαλον ἔσται τὸ
ποίημα), τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀγκλείδη' καὶ τῶν ἐξῆς ἀρχεσθαι πρὸς τῷ διὰ
κακοζηλίαν ἐκφυγεῖν ταῦτα τὰ ἔπη τὸν Ἀράτειον χαρακτῆρα ἔτι καὶ 10
ἐναντίωμα ἔχει τὸ οἶεσθαι ἑβδομηκονταετηρίδα εἶναι ἐν ἣ ἀποκαθίσταται
ὁ ἥλιος ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον· ἔχει γὰρ τὸ κατεψευσμένον προοίμιον
οὕτως· ἔπταχα σὺν δεκάδεσ<σ>ι περιπλομένων ἐνιαυτῶν', τοῦ Ἀράτου ἐν-
νεακαίδεκαετηρίδα εἰδότος ἀποκαταστατικὴν τοῦ ἡλίου διὰ τούτων·

τὰ γὰρ συναγείρεται ἤδη

15

ἐννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο,
ὄ<σ>σα τ' ἀπὸ ζώνης εἰς ἔσχατον Ὠρίωνα
Νύξ ἐπιδινεῖται Κύνα τε θρασὺν Ὠρίωνος.

3 ὥστε εἰ προσδεχθείημεν τὸ προοίμιον, ἐν αὐτῷ μὲν ἑβδομηκονταετηρίδα
ἔσται λέγων ὁ ποιητής, ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς ἐννεακαίδεκαετηρίδα [καὶ] αὐτὸς 20
ἐαυτῷ ἐναντιούμενος, ὅπερ ἄτοπον. ἀμεινον οὖν τὸ διὰ τῶν πλείστων ἀν-
τιγράφων φερόμενον προσίεσθαι, οὐ ἢ ἀρχή

ἐκ Διὸς ἀρχώμε<σ>θα. τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες ἐῷμεν·

ἀρμόττον γὰρ ἂν εἶη ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι τὸν περὶ τῶν
4 οὐρανίων ἐξηγούμενον. πρέπει δὲ καὶ ποιηταῖς μάλιστα αὕτη ἡ ἀρχὴ ἐπεὶ 25
καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις τρεῖς κρατῆρας ἐκίρων καὶ τὸν μὲν πρῶτον Διὸς
Ὀλυμπίου, τὸν δὲ δεύτερον Διοσκούρων καὶ ἠρώων, τὸν δὲ τρίτον Διὸς
Σωτήρος. διὸ καὶ ὁ Θεόκριτος·

1-2: Arat. fr. 83 *SHell.* 4-5: Arat. fr. 84 *SHell.* 6: Arat. fr. 85 *SHell.* 15-18: Arat. 752-
5 23: Arat. 1, vd. Stob. I 1 3 28-7 p. 65 διὸ καὶ – τὴν ἀρχήν: Orph. fr. 168 Kern

2 <> Petavius] μοι] νῦν Lloyd-Jones Parsons 4 <> Meineke 6 τὸ] ποτὲ
T 11 ἑβδομηκονταετηρίδα] ἑβδομηκονταεξαετηρίδα Scaliger 13 <>
Maab 15 συναγείρεται (cf. *Univ.* 19 § 14)] συναεῖδεται codd. Arati 16 κύκλα iam
Victorius] κύκλου **V** 17 <> Victorius 20 [ ] Wilamowitz 22 προσίεσθαι] προσειεσθαι
T 23 ἀρχώμεσθα cod. **M** Arati] ἀρχώμεθα **a** cod. **C** Arati **F** Stobaei, alii aliter

ἐκ Διὸς ἀρχώμε<σ>θα
 φησὶ
 καὶ ἐς Δία λήγετε Μοῦσαι,
 ὁ δὲ Ὀρφεὺς πάντα καιρὸν ἀνατίθησι Διὶ λέγων·
 5 Ζεὺς ἀρχή, Ζεὺς μέσ<σ>α, Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.
 ὅθεν ἀκολουθῶς καὶ τῷ ἔθει τῷ παλαιῷ καὶ τῇ ὑποκειμένη ὑποθέσει ἀπὸ
 Διὸς πεποιήται τὴν ἀρχήν.
 ἐπικαλοῦσι δὲ αὐτῷ τὴν ἐκ πρόθεσιν ἀντι τῆς ἀπὸ παρελιηφότη· 4 1
 ἔδει γάρ, φασίν, εἰπεῖν ἀπὸ Διός. ἀγνοοῦσι δὲ ὅτι καὶ Πίνδαρος κατε-
 10 χρήσατο τῷ ἔθει τούτῳ λέγων·
 ὅθεν περ καὶ Ὀμηρίδαι
 ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πόλλ' αἰοιοὶ
 ἄρχονται, [ἐκ] Διὸς ἐκ προοιμίου,
 καὶ Ἀλκμάν·
 15 ἐγὼ δ' αἰείσομαι
 ἐκ Διὸς ἀρχομένα,
 ἄλλως τε καὶ τὸ ἀπὸ δύσφημόν ἐστιν, ὡς εἴ τις λέγοι ἄποθεν.
 Δία δὲ οἱ μὲν τὸν οὐρανόν, οἱ δὲ τὸν αἰθέρα, οἱ δὲ τὸν ἥλιον, <οἱ δὲ 2
 τὸν ἀέρα,> οἱ δὲ τὸν μυθικὸν ἐξεδέξαντο. οἱ μὲν οὖν τὸν οὐρανὸν λέγοντες
 20 παρατίθενται τὸν ποιητὴν λέγοντα·
 ὡς δ' ὅτε ταρφειαὶ νιφάδες Διὸς ἐκποτόωνται,
 τουτέστιν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ Ἄρατον αὐτὸν ἐν τοῖς ἐξῆς λέγοντα περὶ τοῦ
 Ἴππου· 'ἐν Διὸς εἰλεῖται', ὃ ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ· οἱ δὲ Δία τὸν αἰθέρα πα-
 ραλαβόντες παρατίθενται Εὐριπίδην λέγοντα·
 25 ὀρᾶς τὸν [δ'] ὑψοῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα

1, 3: Theoc. 17 1 5: Orph. fr. 21 Kern 11-13: Pi. N. II 1-3 15-16: Alc. fr. 29
 Page 4 §§ 2-5: Crates gr. fr. 131 Broggiato 21: Hom. II. XIX 357 23: Arat.
 224 25-2 p. 66: E. fr. 941 Kannicht, vd. Luc. ITr. 41, Heraclit. All. 23 7, Sch. Hom. II. XIV
 200 (IV p. 51.15 Dindorf), Stob. I 1 2

1 <> Theocriti codd. habent 3 λήγετε] λήγεται **T** μοῦσαι etiam Theocriti φ Antinoae] μοῖσαι codd. Theocriti 5 <> Victorius 8 ἐπικαλοῦσι] ἐγκαλοῦσι Wilamowitz 12 ῥαπ-
 τῶν] ῥαπῶν **T** 13 [ ] non habent codd. Pindari 15 ἐγὼ] ἐγὼν Diehl αἰείσομαι Valcke-
 naer] αἰέ σοι με **α** 16 ἀρχομένα Bergk] ἀρχόμενα **α** 17 τε Maas] δὲ **α** λέγοι Scaliger]
 λέγει **α** 18-19 <> Mette 25 [ ] non habent Lucianus Heraclitus scholia Hom. II.
 Stobaeus

καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὕγραῖς ἐν ἀγκάλαις;
τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἠγοῦ θεόν.

καὶ ἴσως Ζῆνα <ἄν> τις αὐτὸν καλοίη διὰ τὸ πυρώδη εἶναι τὸν αἰθέρα, ἀπὸ
3 μὲν τοῦ αἰθεσθαι αἰθέρα, ἀπὸ δὲ τοῦ ζῆν καὶ παρὰ τὴν ζέσιν Ζῆνα. οἱ δὲ
Δία τὸν ἥλιον νοήσαντες λέγουσιν ὅτι καὶ Σοφοκλῆς Δία τὸν ἥλιον καλεῖ 5
λέγων·

Ἥλι', οἰκτίροις ἐμέ,
<ὄν> οἱ σοφοὶ λέγουσι γεννητὴν θεῶν
πατέρα <τε> πάντων,

καὶ ἔννοϊαν τῆς δόξης ταύτης φασὶν ἔχειν τὸν ποιητὴν ὅταν λέγῃ· 10

ἠχὴ δ' ἀμφοτέρων ἴκετ' αἰθέρα καὶ Διὸς ἀνγὰς

καὶ τὸ

ἠέλιός θ' ὄς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις,

παρό ἐστι

πάντα ἰδὼν [ὁ τοῦ] Διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας. 15

4 οἱ δὲ Δία τὸν ἀέρα ἀκούσαντες φέρουσι μάρτυν Φιλήμονα τὸν κωμικόν·
φησὶ γάρ·

ὄν οὐδὲ εἷς λέληθεν <οὐδὲ ἐν ποιῶν>,
οὔτε κακὸν οὔτε γ' ἐσθλόν, οὗτός εἰμ' ἐγὼ
Ἄηρ, ὃν ἄν τις ὀνομάσειε καὶ Δία. 20

διὸ καὶ τὸν Ἄρατον ἐπάγειν·

μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυαί,
πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί,

7-9: S. fr. 752 Radt 11: Hom. *Il.* XIII 837 13: Hom. *Il.* III 277 15: Hes. *Op.*
267 18-20: Philem. fr. 95 K.-A. 1, 3-4, vd. Sch. Germ. p. 56.8 et 110.7 Breysig et Stob. I 1
32 22-23: Arat. 2-3

1 πέριξ ἔχονθ' Lucianus Heraclitus Stobaeus, cf. scholia Hom. *Il.*] περιεξέχοντα α 2 τοῦτον
iam Victorius] τοῦτο V 3 <> Maaß 4 ζῆν καὶ ζῆν ἢ Maaß, ζεῖν καὶ Petavius (sed obstare
videtur inter fontes Achillis Ar. Did. fr. 29 Diels: «Ζεὺς λέγεται ὁ κόσμος ἐπειδὴ τοῦ ζῆν αἴτιος
ἡμῖν ἐστι») ζέσιν Petavius] ζήτησιν α 7 Ἥλι' οἰκτίροις Nauck] ἠελίοιο κτείρειε α, ἠέλιος
οἰκτείροις M. Schmidt, Ἥλι' οἰκτείροις Bergk 8 <> Petavius 9 <> Wagner 15 ἰδὼν
Hesiodi codd.] εἰδῶς α [ ] non habent Hesiodi codd. νοήσας] νοῶν α 18 <> Maaß
collatis scholiis Germ. et Stobaeo (haec ita supplere licet nisi ab auctore nostro consulto omissa
sunt) 19 οὔτε γ' Scaliger (cf. scholia Germ.)] οὔτε α, οὐδέ γ' Maaß εἰμ'] εἰμι V, εἰ μὲν
T 22 ἀγυαί] αἰγυαί T

‘πάντη γὰρ Διὸς κεχρήμεθα’ σπῶντες γὰρ τὸν ἀέρα ἀναπνέομεν. ἀλλὰ μὴν 5
καὶ ἐν τῷ βίῳ φαμέν τὸν Δία ὕειν καὶ διοσημείας καλοῦμεν καὶ νεφεληγε-
ρέτην παρὰ τοῖς ποιηταῖς εὐρίσκομεν. ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐν
τῷ ἀέρι. οἱ δὲ Δία τὸν μυθικὸν τὸν Κρόνου παῖδα νοοῦσιν. ἢ ἡμῖν δὲ δοκεῖ 6
5 τριχῶς ὑπὸ τοῦ Ἄρατου [τὸν Δία] προφέρεσθαι, μυθικῶς μὲν ὡς ὅταν λέγη·

εἰ ἔτεόν δῆ,

κρήτηθεν κείναί γε Διὸς μεγάλου ἰότητι.

*** ἔστι γὰρ καὶ φυσικῶς καὶ μυθικῶς ἐξηγήσασθαι τὸ προοίμιον. τὸ δὲ

ὡς δ’ ὅτε ταρφειαὶ νιφάδες Διὸς ἐκποτόωνται

10 ἐξ οὐρανοῦ νοῆσαι ὄλον ἐστὶ πλάσμα· Ὅμηρος γὰρ οἶδε τὸν Δία
ὄμβρων παραίτιον. καὶ πάλιν τὸ ‘ἐν Διὸς εἰλεῖται’ ὡσαύτως παραλαβεῖν
ἀνόητον· οὐ γὰρ εἶπεν ἐν Δίῃ, ἀλλ’ ἐν τῷ τοῦ Διὸς κλίματι ἢ οἰκητη-
ρίῳ <τῷ> οὐρανῷ κατὰ παράλειψιν, ὡς ἐν παιδοτρύβου ἢ κιθα-
ριστοῦ.

15 1. οἰκειότατα δὲ ἀπὸ Διὸς ἤρξατο ὡς ποιητοῦ καὶ τῶν ὄλων δεσπότη, 5
ὥστε τὰ λοιπὰ προοίμια παραιτητέον· καὶ γὰρ Ἡσίοδος, οὗ μάλιστα ζη-
λωτὴν τὸν Ἄρατον φαμεν γεγονέναι, ἀπὸ Διὸς ἤρξατο.

ἠτιάσαντο δὲ τινες ὅτι ἔγκειται τὸ σ τῷ ἀρχώμε<σ>θα. ὅμοιον
δὲ ἐστὶ τῷ παρὰ τῷ ποιητῇ ‘χαζώμε<σ>θα’, καὶ ‘σοὶ πάντες μαχόμε<σ>θα’.

20 ἀρχώμε<σ>θα δὲ εἶπεν ὡς κοινὰ πᾶσι γράφων, οὐχ ὡς Ἀπολλώ-
νιος ἐξ ἰδίου μόνου προσώπου ‘ἀρχόμενος σέο, Φοῖβε’.

τὸν οὐδέποτε· ἄρθρον προτακτικὸν ἀντὶ ὑποτακτικοῦ ὄν δια τὸν
συγκρουσμόν.

ἄνδρες δὲ <ε>ἰδικὸν ἀντὶ γενικοῦ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ὅμοιον τῷ

25 ἄλλοι μὲν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἵπποκορυσταί.

2, 3. μεστὰὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν <ἀγυιαί, πᾶσαι
δ’ ἀνθρώπων> ἀγοραί· ὅτι καὶ οἱ ποιηταὶ πανόπτην καλοῦσι

1: cf. Arat. 4 6-7: Arat. 31-2 9: Hom. II. XIX 357 10-11 Ὅμηρος - παραίτιον: cf.
Hom. II. XII 25, Od XIV 457 11: Arat. 224 16-17 Ἡσίοδος - ἤρξατο: cf. Hes. Op.
2 19: Hom. II. V 34; Hom. II. V 875 21: A. R. I 1 25: Hom. II. II 1

2 διοσημείας] διοσημίας Maaß 5 [] Maaß 6 εἰ ἔτεόν δῆ] εἰς τεόν δῆ **T** 7 κείναί γε
Arati codd.] καὶ νήγε **α** μεγάλου Arati codd.] μεγάλοιο **α** 8 ***
Mette 9 ἐκποτόωνται] ἐκποτέωνται **V**, ἐκποτέονται Homeri codd. (cf. enim ἐστιχόωντο ex
στιχάομαι apud Hom. II. II 92, III 266, 341 et cett. locis) 13 <> Maaß παράλειψιν]
παράληψιν **T** 18 τῷ Petavius] τὸ **α** <> Maaß 19 <> ... <> Maaß 20 <>
Maaß 24 ἀνδρες Maaß] ἀνδρὸς **α** <> Martin ἀνθρώπου] ἀνθρωποι Martin 26-
27 <> nos 27 ἀγοραί] ἀγυιαί Maaß

[πανταχοῦ]· ὦ Ζεῦ πανόπτα' καὶ ἠέλιος <θ> ὅς πάντ' ἐφορᾶς'.

ἀγυιαὶ δὲ τὰ ἄμφοδα, δι' ὧν τὰ γυῖα φέρομεν.

ἀγοραὶ δὲ αἱ ἐκκλησῖαι καὶ αἱ σύνοδοι. λέγεται γὰρ καὶ βουλαῖος Ζεὺς καὶ ξένιος καὶ ἐταίρειος, φίλ<ι>ος, φυτάλμιος, ἐπικάρπιος.

3,4. μεστὴ δὲ θάλασσα καὶ λιμένες· ἐμπόριος καὶ λι- 5
μένιος καὶ κερδῶος τοῖς ἐμπόροις.

5. ὁ δ' ἦπιος ἀνθρώποισιν· ἐπεὶ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε', διὰ τοῦτο καὶ ἦπιος'. πατὴρ δ' ὡς ἦπιος ἦεν'.

7. λέγει δ' ὅτε βῶλος ἀρίστη· γράφεται καὶ ἄροστη' ἢ ἄροσίμη', <οὐκ εὔ> ἐπιλέγει γὰρ βουσί τε καὶ μακέλησι'. μακέλαις δὲ οὐκ 10
ἀροῦται γῆ.

9. γυρῶσαι· κύκλω περισκάψαι· πᾶν γὰρ τὸ κυκλοτερές γυρόν.
'γυρὸς ἐν ὤμοισιν'.

10. αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξε·
τοὺς ἀστέρας καὶ τὰ εἶδωλα. παρὰ δὲ τὸ ἐστηρίχθαι ἠτυμολόγησε τῶν 15
ἀστέρων τὸ ὄνομα. ἄλλοι δὲ φασιν ἀπὸ Ἀστραίου. διὰ δὲ τοῦ ἐστήριξε τὸ
ἀκίνητον τῶν ἀπλανῶν ἐδήλοσε.

12. τετυγμένα· παρωχημένου χρόνου ἀντὶ μέλλοντος, ὡς παρὰ
τῶ ποιητῆ·

εἰ δύναιμι τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστίν

20

ἀντὶ τοῦ τελεσθησόμενον.

13. ἀνδράσιν ὠράων· ἀντὶ τοῦ ὠρῶν.

ὄφρ' ἔμπεδα πάντα φύωνται· ἀσφαλῶς φυτεύσωσι, πα-
θητικῶ ἀντὶ ἐνεργητικοῦ, ἢ ἵνα φαίνεται', ὡς σπάρτα λέλυνται'.

15. χαῖρε, πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποι- 25

1 ὦ Ζεῦ πανόπτα: Adespota, fr. 43 TGF Kannicht-Snell ἠέλιος <θ> ὅς πάντ' ἐφορᾶς: Hom. II. III 277 8: Hom. Od. II 47, 234, V 12, XV 152 13: Hom. Od. XIX 246 20: Hom. Od. V 90 24 σπάρτα λέλυνται: Hom. II II 135

1 πανταχοῦ seclusimus, post πανόπτα transtulit Meineke, ut ad tragoediae fragmentum pertineret post πανόπτα habet κανόπτα **T** <> nos ut supra (4 § 3) 3 βουλαῖος Maaß] μουλαῖος **α** 4 καὶ¹ Wilamowitz] ὡς **α** <> Maaß collatis *Anecd. Stud.* (e. g. I p. 266 inter *Deorum epitheta e codice Laurentiano LIX 16*) φυτάλμιος Scaliger (cf. e. g. eadem *Anecd. Stud.* I p. 267)] φυτάλμιος **α** ἐπικάρπιος **V** 5 ἐμπόριος Petavius] ἐπιπόριος **α** 10 <> Maaß ubi Petavius lacunam statuerat μακέλησι (-λη- **T**)] μακέλισι **V** 11 γῆ Maaß] τίς **α** 14 τάδε] τά τε aut τά γε codd. Arati (cf. tamen supra 1 § 7, 15 § 1) 16 τοῦ iam Maaß] τὸ **V** 22 ἀνδράσιν - ὠρῶν huc transposuit Maaß quod infra post λέλυνται **α**, damnavit Martin («Hanc notulam inepto loco positam et interprete nostro indignam spuriam censeo» Martin *Sch. Arat.* ad loc.) 24 φαίνεται] φύεται dubitanter Maaß

σιν ὄνειρα· οὐδέ τε καὶ μέγα χαῖρε’.

16. αὐτὸς καὶ προτέρη γενεή· ὦ Ζεῦ σὺ καὶ ἡ σὴ γενεά,
ἦτοι οἱ Τιτᾶνες, ὡς καὶ παρὰ Ἀντιμάχῳ

γηγενέας τε θεοὺς προτερηγενέας [τε] Τιτῆνας.

5 καὶ Ὅμηρος·

Ὤκεανόν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν.

εἰ δὲ ὡς πρὸς ἀνθρώπους ‘προτέρων’ νοήσομεν, λέγοι ἂν τὴν τετάρτην ἀπὸ
τοῦ χρυσοῦ γένους τὴν τῶν ἡμιθέων· ἡμεῖς γὰρ τῆς πέμπτης γενεᾶς.
Τιτῆνας δὲ διὰ τοῦτο λέγει χαίρειν, ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς Ἀστραῖον ἕνα
10 τῶν Τιτάνων ὄντα ὕμνῃ λέγων·

εἶτ’ οὖν Ἀστραίου κείνου γένος, ὃν ῥά τέ φασιν
ἄστρων ἀρχαίων πατέρ’ ἔμμεναι.

δύναται δὲ τὸ αὐτὸ καὶ τοῖς προειρημένοις καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις συνάπ-
τεσθαι, ὥσπερ καὶ χαίρετε δὲ Μοῦσαι καθ’ ἑαυτό.

15 17. εἶτα μάλα πᾶσαι ὑφ’ ἓν.

17, 8. ἐμοί γε — ἀστέρας εἶπεῖν ἢ<ι> θέμις εὐχο-
μένῳ τεκμήρατε πᾶσαν ἀοιδήν· τὸ θέμις ἀμφίβολον·
ἦτοι γὰρ τῷ προτέρῳ συναπτεόν ἢ τῷ ἑξῆς, ἦτοι ἀστέρας εἶπεῖν ὡς προσῆ-
κον τεκμήρατε, ἢ εὐχομένῳ ὡς προσῆκον παρὰσχετε εἶπεῖν, ὦ Μοῦσαι.

20 18. τεκμήρατε· μέχρι τέλους εἶπατε· τέκμωρ γὰρ τὸ τέλος.

ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΑΧΙΛΛΕΩΣ

1: Hom. *Od.* XXIV 402 4: Antim. fr. 41a (v. 7) Matthews 6: Hom. *Il.* XIV 201,
302 7-8 εἰ δὲ – ἡμιθέων: cf. Hes. *Op.* 160 11-12: Arat. 98-9; cf. supra 1 § 7

1 οὐδέ τε Wilamowitz] οὐ λέγει α 3 ὡς Maaß] ἴσως α 4 [ ] Schneidewin («Qui alterum
τε neglecta metri ratione inseruit, γεγενέας θεοὺς Gigantes intellexisse videtur; sed Titanes
quoque Terrae filios esse narrat Hesiod. Th. 134ss.» Wyss ad l.) τιτῆνας] τιτᾶνες **T**²,
Τιτᾶνας Martin 7 λέγοι] λέγει **T** 11 κείνου] κείνη Arati codd. 12 ἀρχαίων etiam
Arati codd. **A C**] ἀρχαῖον Arati codd. **M A**^v **ΣM**, supra 1 § 7 **M** 14 χαίρετε etiam Arati cod.
M] χαίροιτε Arati cod. **A**, χαίρουντε Arati cod. **C** 18-19 προσῆκον Maaß] προσήκοντα α

INDEX VERBORUM NOTABILIVM

(**U** = *De universo*; **V** = *De Arati vita*; **I** = *De phaenomenorum interpretatione*.
i. = capitis inscriptio)

- ἀγρουπνίη **V** 5 (locus dubius)
 ἀειθερής **U** 29 4
 ἀειφανής **U** 35 2. 37 1³
 ἄελιος **U** 14 5. 21 12
 ἄηρ (ἠήρ) **U** 3 5. 3 7. 3 9. 4 1. 4 2². 4 3. 4 4³. 4 7⁴. 4 9². 4 10. 4 11. 5 3. 5 11. 6 4. 9 1. 9 2. 9 3. 21 1. 21 6. 21 8. 24 3. 28 2. 33 1³. 34 1. **I** 4 2 (suppl.). 4 4³. 4 5
 αἰδίδιος **U** 5 4. 5 5. 11 6
 αἰθέριος **U** 19 3²
 αἰθήρ **U** 1 5. 3 3. 3 5. 4 1. 4 6. 4 7². 5 1². 5 3. 5 7. 5 10. 5 11. 10 3. 11 3. 15 1. 18 10². 21 6. 21 8. 21 12. 32². 32 (exp.). **I** 4 2⁵. 4 3
 αἰσθητός **U** 22 5
 ἄιστον **U** 37 5
 αἰτία **U** 15 2
 ἀκαταστέριστος **U** 40 1
 ἀκέφαλος **I** 3, 2
 ἀκίνητος **U** 4 11. 18 10. **I** 5, 10
 ἀκολουθία **U** 35 6
 ἄκρον **U** 28 1. 28 6
 ἄκρος **U** 35 8. 35 10
 ἀκτίς **U** 19 5. 29 4
 ἄλας **U** 24 3
 ἄλη **U** 23 4
 ἄλησις **U** 10 5. 23 5²
 ἄλωή **U** 34 2
 ἄλως **U** 32. 34 2
 ἀμέρα vd. ἡμέρα
 ἀμετάληπτος **U** 5 1
 ἀμέτρητος **U** 4 11
- ἀμιγής **U** 28 2
 ἀμοιβή **V** 2 4
 ἀμυδρός **U** 21 10
 ἀμφίκυρτος **U** 21 3²
 ἀμφίσκιος **U** 31 1. 31 3
 ἀμφιφανής **U** 37 4
 ἀνάγκη **U** 39 2
 ἀναγωγή **U** 4 4
 ἀνάδοσις **U** 34 5
 ἀναθυμίασις **U** 5 4. 19 2. 21 1. 33 i. 33 1²
 ἀνακύκλῃσις **U** 5 6
 ἄναρχος **I** 3 2
 ἀνάτασις **U** 19 5
 ἀνατέλλω **U** 6 3. 18 10². 20 3. 29 5. 30 6². **I** 2 2. 2 3
 ἀνατολή, ἀντολή **U** 1 3. 8 2. 11 5. 20 1. 20 2⁴. 21 3. 22 4. 22 5. 23 6. 33 3. 35 8. 35 9. 35 10. 35 12². 36 1. 37 i. 37 4. 38 i. 38². 39 i. 39 1². 40 2
 ἀνατολικός **U** 20 1. 20 3³. 28 6. 35 12
 ἀναφορά **U** 39 1
 ἄνεμος **U** 9 1. 10 3. 32². 33 i. 33 1⁵. 33 2. 33 3. 34 3
 ἄνθραξ **U** 11 5
 ἄνοδος **U** 25 6
 ἀνορούω **U** 6 3
 ἀντανάκλασις **U** 21 5
 ἀντανακλάω **U** 21 5
 ἀνταρκτικός **U** 25 1². 25 2². 25 6. 26 4². 26 5. 27 3². 28 1. 28 3. 28 4. 29 2. 33 3. 35 2. 37 1. 37 3. **I** 2 2

- ἀντίγραφον **I** 3 3
 ἀντιδύνω **I** 1. 2 2. 2 3³
 ἀντίθεος **U** 25 2
 ἀντίος **U** 28 4
 ἀντιπαραχωρέω **U** 4 12
 ἀντίπους **U** 29 4. 29 8. 30 1³. 30 7.
 31 5
 ἀντίσκιος **U** 31 1. 31 3
 ἀντίχθων **U** 30 1². 30 6³. 31 5
 ἀντοικέω **U** 30 1. 30 7
 ἄντοικος **U** 30 1². 30 2. 30 3². 30 7.
 31 3
 ἀντολή vd. ἀνατολή
 ἀνωμαλία **U** 35 5
 ἀνωφερής **U** 4 4. 4 5. 5 1. 7 2
 ἄξων **U** 21 11. 28 i. 28 1². 28 3³. 28
 4. 28 6. **I** 2 1
 ἀοίκητος **U** 29 2. 29 3. 29 7³
 ἄπειρον **U** 4 10²
 ἄπειρος **U** 8 1³. 9 1. 9 2. **I** 4 2
 ἀπηλιώτης **U** 33 3
 ἀπλανής **U** 5 7. 5 9. 10 2². 10 4². 10
 6. 15 1². 18 10³. 18 11. 20 1². 21 12. **I**
 5, 10
 ἀπόγε<ι>ος **U** 33 1
 ἀποκαθίστημι **U** 18 1. 18 2. 19 13
 ἀποκατάστασις **U** 19 13
 ἀπόσπασμα **U** 16 4. 21 1
 ἀπροοιμίαστος **I** 3, 1. 3, 2
 ἄρθρον **I** 5, 1
 ἀριθμός **U** 1 3. 1 4. 6 4. 14 1. 14 4.
 14 5. 31 5
 ἀριστερός **U** 31 3². 31 4
 ἄρκιος **U** 15 1
 ἀρκτικός **U** 25 1⁴. 25 2⁵. 25 3². 26 2.
 26 3. 26 4. 26 5². 26 5 (exp.). 27 3. 28
 1. 28 3. 28 4. 29 2. 33 3. 35 2. 35 8³.
 35 10. 35 11³. 37 1. 37 3. **I** 2 1²
 ἀρμάτειος **U** 28 1
 ἀρμονία **U** 15 2. 16 6. 17 2
 ἀρμονικός **U** 5 3
 ἀρχή **U** 3 i. 3 1. 3 2. 3 3. 3 4. 3 5. 3 8.
 23 7. **I** 2 1. 2 2 (suppl.). 3 1. 3 3². 3 4³
- ἄσκιος **U** 31 1². 31 2. 31 4³
 ἀστερίσκος **U** 1 8
 ἀστήρ **U** 1 7². 5 2. 10 i. 10 1. 10 2. 10
 6. 11 i. 11 1. 11 3. 11 5. 12 i. 13 i. 13
 1. 13 4. 14 i. 14 1³. 14 2². 14 3³. 14 5³.
 15 1². 16 1. 17 1⁷. 17 1 (suppl.). 18 1.
 18 2. 18 8². 18 9. 18 10². 18 11. 21 9².
 21 10³. 21 12³. 23 2. 23 4². 24 2. 24 3.
 34 2. 34 3². 34 4. 40 1. **I** 5, 10². 5, 17-
 18²
 ἀστραπή **U** 32. 34 5
 ἀστρολογία **U** 1 10
 ἀστρολόγος **V** 4 2
 ἄστρον **U** 1 3. 1 4. 1 5. 1 6. 1 7². 1 9³.
 14 i. 14 1². 14 2³. 14 3. 14 5³. 15 2. 20
 1. 21 12⁶. 22 2. 22 5. 23 4². 37 i. 37
 1³. 37 3. 37 4. 38⁴. 39 1. 39 2. 39 3.
 40 i. (suppl.). 40 1. 40 2. **I** 1. 2 1. 2 2.
 2 3. 5, 16
 ἀστρονόμος **U** 1 11. 18 9. **I** 3 1
 ἄτομος **U** 3 2
 ἄτοπος **U** 13 4
 ἄπτων **U** 34 2
 αὐγή **U** 18 11. 19 3. 19 9. **I** 4 3
 αὐρα **U** 33 i. 33 1²
 αὐτοκίνητος **U** 5 2
 αὐτόχθων **U** 29 8
 αὐχὴν **U** 36 2
 ἀφανής **U** 28 4. 29 7. 35 5. 35 6. 37
 1³
 ἄφθαρτος **U** 2. 3 2. 5 5
 ἀφορμή **U** 1 10. 22 3
 ἀψίς **U** 19 5
 βάθος **U** 4 4. 12
 βαρύς **U** 4 1³. 4 3. 4 5
 βορέας, βορρᾶς **U** 10 3. 10 5. 25 1.
 25 2. 27 1. 28 4. 33 3. 37 3. **I** 2 2
 βόρειος **U** 25 1³. 26 2⁴. 26 5². 26 6. 28
 4. 28 6. 29 2³. 29 5². 29 6. 29 7. 29 8.
 30 1⁵. 30 2². 30 3. 30 6. 30 6 (exp.).
 30 7. 31 2. 31 3. 35 2. 35 3². 35 4². 35
 12. 37 3
 βορρᾶς vd. βορέας

- βραχύσκιος **U 31 1. 31 2**
 βροντή **U 32. 34 5**
 γαῖα vd. γῆ
 γάλα **U 4 7. 24 1². 24 4³** (Γάλα id est
 γαλαξίας²)
 γαλαξίας **U 22 1. 22 5. 24 i. 24 1².
 24 4. 25 8**
 γενεσιαλόγος **U 23 4**
 γένεσις **U 23 4**
 γενικός **I 5, 1**
 γέννα **U 21 3**
 γέννησις **U 1 7**
 γεώδης **U 3 7. 11 2**
 γεωμέτρης **U 22 3. 25 10. 28 3**
 γῆ, γαῖα **U 1 2. 1 9². 3 5. 3 6. 3 9. 3
 10. 4 10. 4 11. 6 2³. 6 4. 7 1³. 9 1². 9
 2. 11 2. 16 4. 17 2. 19 2. 19 8. 19 9².
 19 12. 20 1. 21 1³. 21 2. 21 4². 21 6.
 21 9. 21 11. 22 2³. 22 5. 23 5³. 23 6².
 23 10³. 24 3. 25 3². 25 4³. 25 5². 25 7².
 25 8². 26 2. 26 4. 26 5³. 28 2. 28 3. 29
 1. 29 7³. 29 8². 30 1. 30 6². 32. 33 1².
 35 1. 35 2. 35 3. 35 4². 35 5². 35 9³.
 35 11. 37 1. 37 3². 37 4. 39 3. I 4 2. 5,
 7**
 γήινος **U 11 1**
 γνώμη **U 1 3. 1 8**
 γράμμα **U 1 3**
 γραμμή **U 23 1. 23 2. 25 10². 28 3**
 γράφω: γράφεται **I 5, 7**
 γυρός **I 5, 9²**
 γυρώω **I 5, 9**
 δεῖξις **U 18 9. 20 3**
 διαζεύγνυμι **U 17 2³**
 διακαίω **U 29 2. 29 3. 29 7. 31 5**
 διακόσμησις **U 5 6. 5 8. 21 7**
 <διά>κοσμος vd. Μέγας in *nominum*
indice
 διάκρισις **U 11 2**
 διάλυσις **U 3 5**
 διάμετρος **U 21 2. 29 5. 30 1²**
 διάπυρος **U 11 2**
 διάστασις **U 26 i.**
- διάστημα **U 9 3. 17 2. 18 6². 23 1. 24
 3. 25 9. 26 1. 26 2. 26 3. 26 5. 29 1**
 διάτονος **U 17 2³**
 διάπτων **U 32. 34 2**
 διαυγής **U 19 3. 24 3. 24 4**
 διαφορά **U 21 12. 35 7. 40 1**
 δινέω, δινεύω **U 15 1². 28 1²**
 δίνησις **U 33 2**
 διορθώω **V 4 1²**
 διόρθωσις **V 4 1**
 διοσημεία **I 4 5**
 δισκοειδής **U 19 7. 21 2**
 διχόμησις **U 21 3²**
 διχότομος **U 21 3**
 δόγμα **U 9 1**
 δοκίς **U 32. 34 1. 34 2**
 δόξα **U 21 5. 21 11**
 δρόμος **U 5 2. 10 3. 18 7²**
 δύνω vd. δύω
 δύσις **U 1 3. 1 4. 8 2. 11 5. 22 4. 22 5.
 33 3². 35 8. 35 9. 35 10. 35 12. 37 i.
 37 4. 38 i. 38². 39 3. 40 2**
 δυσμή **U 20 1. 20 2⁴**
 δύσφημος **I 4 1**
 δυτικός **U 20 1. 20 3³. 28 6. 35 12**
 δύω, δύνω **U 18 10. 23 6. 28 4². 29 4.
 35 2. 36 3. 37 1². 37 2. 37 3². 37 4⁵.
 37 5. 38². 39 3. I 2 2**
 δωδεκάς **U 23 6²**
 δωδεκατημόριος **U 23 6**
 εαρινός **U 23 8². 25 8. 26 6. 27 2. 30
 3². 30 4**
 έβδομηκονταετηρίς **I 3 2. 3 3**
 έγκλιμα **U 19 12**
 έγκλισις **U 21 5**
 <ε>ιδικός **I 5, 1**
 είδωλον **U 15 1. 21 5. 23 3². 23 4². 37
 5**
 είκόν **U 6 1**
 είλικρινής **U 5 7. 5 11**
 είλίσσω **U 6 3**
 έκλειπτικός **U 23 2**
 έκλείπω **U 18 11. 19 8. 19 9. 19 10².**

- 21 2**
 ἔκλειψις **U 2. 19 10. 19 11. 21 5. 21 9. 23 2**
 ἐκνεφίας **U 33 1**
 ἐκπύρωσις **U 8 1**
 ἔκτασις **U 35 7**
 ἐμπειρία **U 1 2. 1 5. 35 6**
 ἔμπυρος **U 11 1. 11 5**
 ἔμψυχος **U 13 1**
 ἐναντίος **U 5 6. 10 2. 10 3. 24 2. 25 2. 25 6. 36 1²**
 ἐναντίωμα **I 3 2**
 ἐναρμόνιος **U 16 5. 17 2**
 ἔνδιος **U 25 4**
 ἐνεργητικός **I 5, 13**
 ἐνθαλάσσιος **U 1 4**
 ἐνιαυτός **U 14 1. 18 i. 18 1. 18 4. 18 5. 19 12. 19 13. 23 8. 26 5. 27 1². I 3 2**
 ἐννεακαιδεκαετηρίς **U 19 13. I 3 2. 3 3**
 ἐννεακαιδεκαπλασίων **U 20 1**
 ἐννέωρος **U 25 5**
 ἔννοια **U 5 7. 10 2. I 4 3**
 ἐνοικέω **U 31 5**
 ἔξαρχμα **U 26 2. 35 2**
 ἐξήγησις **I inscr. 1. 3 1**
 ἐξοχή **U 6 2**
 ἐξυδρίας **U 33 1**
 ἐπανάστασις **U 1 9**
 ἐπιδίνεω **U 19 14. I 3 2**
 ἐπίπεδος **U 25 10**
 ἐπισπάω **U 24 1**
 ἐπιτέλλω **U 39 1**
 ἐπιτολή **U 39 i. 39 1²**
 ἐπιφάνεια **U 28 6²**
 ἐπιφανής **U 19 1**
 ἐσπέρα **U 37 4**
 ἐσπέριος **U 36 3. 38³**
 ἑτερόσκιος **U 31 1. 31 2. 31 3**
 ἐτήσιος **U 30 2**
 ἔτος **U 18 1². 18 2³. 18 3². 19 13**
 εὐκρατος (εὐκρητος) **U 29 2². 29 3.**
- 29 4. 29 5. 29 6. 29 7². 30 i. 30 1**
 εὐτακτέω **U 5 6. 16 6**
 εὐταξία **U 6 2. 21 7²**
 εὐώνυμος **U 23 2**
 ἔφωσ **U 38³**
 ἔως, ἢ vd. ἠώς
 ζείδωρος **U 22 3**
 ζέσις **I 4 2**
 ζέφυρος **U 33 3**
 ζηλωτής **I 5, 1**
 ζόφος **U 28 6. 33 3. 35 12**
 ζωγράφος **I 1. 3 1**
 ζωδιακός **U 17 2. 18 6. 22 1. 23 i. 23 1. 23 2². 23 3. 23 4. 23 7. 23 8. 24 2. 24 4. 25 6. 25 8. 35 4. I 2 1. 2 2**
 ζώδιον **U 6 2. 13 2. 14 2. 18 1². 18 2². 18 3². 18 4². 18 5². 19 13². 23 3. 23 4³. 23 6³. 23 7. 29 5. 31 4². 35 5²**
 ζωή **U 23 4**
 ζώνη **U 16 1. 18 8. 18 9. 19 14. 26 i. 29 i. 29 1². 29 3. 29 4. 29 5. 29 6². 29 7². 30 i. 30 1⁴. 30 7. 31 5. 35 10. 35 11³. I 2 1. 3 2**
 ζωογονέω **U 5 2**
 ζῶον **U 5 2². 5 3³. 13 i. 13 1². 13 4⁵. 23 4⁴**
 ἡλιακός **U 18 4. 23 2²**
 ἡλιος, ἠέλιος **U 1 6. 1 9. 2 5 2. 5 11. 6 3². 10 5². 11 2. 12. 16 1. 16 2. 16 3². 16 4. 17 1². 17 2. 18 4. 18 5. 18 7³. 18 8. 18 9. 18 11. 19 i. 19 1². 19 2. 19 3³. 19 8². 19 9². 19 10. 19 11. 19 12. 19 14. 20 i. 20 1. 20 2³. 20 3. 21 1. 21 2². 21 9². 21 12. 22 3. 22 4. 22 5. 23 2³. 23 5². 23 7². 23 8³. 23 9². 24 2. 25 3². 25 4. 25 6. 25 7². 25 8². 25 9. 28 6. 29 3³. 29 5³. 29 6². 30 2. 30 3. 30 4. 30 6². 31 1⁴. 31 2². 31 3. 31 4⁴. 32. 34 2. 35 5². 35 8. 35 10. 35 12. 37 2². 37 4³. 38³. 39 1³. 39 2. 39 3. I 2 2. 3 1. 3 2³. 4 2. 4 3³. 5, 2-3**
 ἡλιοτρόπιος **U 28 5**
 ἡμέρα, ἀμέρα **U 14 5. 18 4. 18 7. 19**

13. 20 3. 21 3². 21 9. 21 10. 21 12. 23
 5. 23 6². 23 9. 23 10. 25 4. 25 5. 25
 7². 25 9⁶. 26 5. 30 2². 30 4³. 30 6³. 30
 7³. 35 2. 35 3². 35 4². 35 5⁴. 35 6. 35
 7⁴. 39 2²
 ήμερονύκτιον U 25 4²
 ήμικύκλιος U 27 2. 35 2
 ήμισφαίριον U 22 2. 22 4. 24 1. 26 1.
 26 2. 26 4. 26 5. 29 8². 30 1. 35 3. 35
 9². 37 1. 37 4
 ήώς, έως U 35 12. 39 1
 θάλασσα U 1 9. I 5, 3-4
 θαλπνός U 14 5. 21 12
 θεϊός U 1 4. 5 1. 10 1. 11 6
 θέμις U 35 11. I 5, 17-18²
 θεός U 1 2. 1 3. 1 9. 3 1². 3 4. 5 5. 5
 6². 5 7². I 4 2. 4 3. 5, 1. 5, 5. 5, 16²
 θερινός U 23 7². 25 1². 25 3⁴. 25 4.
 25 5². 25 6. 25 7². 25 9². 26 3². 26 5².
 26 6. 29 2. 29 3. 29 7². 37 3
 θερμός U 5 1. 23 7
 θερμότης U 11 3
 θέρος U 1 3. 1 5. 25 4. 27 2. 29 4. 30
 2². 30 4². 30 7²
 θέσις U 1 7. 21 5. 23 1. 25 2. 25 4.
 35 i. 35 1³. 35 2. 35 4. 35 8. 35 11. 35
 12²
 θεωρέω U 1 11
 θεωρία U 1 11. 35 6
 θλίβω U 3 9
 θύελλα U 33 2
 ίκματώδης U 34 2
 ίππος U 21 7
 ίρις U 32. 34 2
 ίσημερία U 18 7. 23 8². 25 8². 30 3³.
 30 4². 30 6. 30 7. 31 4
 ίσημερινός U 18 7. 23 7². 23 8⁴. 23
 10. 24 4. 25 1. 25 3². 25 6. 25 8². 25
 9. 26 3². 26 5². 26 6. 27 2. 29 7². 31 1.
 31 3
 ίσοβαρής U 4 1
 ίσορρόπως U 4 9²
 ίσόσταθμος U 4 3
 ίσοταχής U 18 5
 κάθετος U 18 8. 18 11. 19 8. 19 9. 29
 1
 κάθοδος U 25 6
 καιρός U 23 9. 39 2. 40 2. I 3 4
 καταψύχω U 29 2. 29 3. 29 7²
 κατοικέω U 29 8
 κάτοπτρον U 21 5⁸
 κατωμάδιος U 36 2
 κατωφερής U 4 5. 5 1
 καῦμα U 29 3. 29 5
 κέγχρος U 4 9
 κενόν U 8 1². 8 2². 9 1. 9 2
 κέντρον U 4 2. 6 2. 7 1². 21 6. 21 11².
 22 1. 23 1. 25 1. 25 8. 26 1. 26 2². 27
 1. 28 1³. 28 3². 28 4
 κεραυνός U 34 5
 κεφαλή U 35 8². 35 10². 35 11. 36 2.
 36 3²
 κινέω U 8 2. 10 6. 35 12. 36 2
 κίνησις U 5 5. 5 6. 10 4. 10 6. 13 4.
 15 2. 16 5. 18 10. 18 11. 20 1. 20 2².
 20 3. 36 i. 36 3. I 1
 κίσηρις U 11 3
 κισσηροειδής U 19 4
 κλίμα U 19 10. 19 11. 19 12. 25 4. 25
 5. 35 1³. 35 2. 35 3. 35 7. I 4 6
 κνημίς U 19 5
 κοίλος U 19 5². 19 6
 κοιλότης U 6 2
 κόλουρος U 22 1. 26 1. 26 5. 27 i. 27
 1. 27 3². 35 3
 κολπίας U 33 1
 κόλπος U 33 1
 κομήτης U 32. 34 i. 34 1². 34 4
 κοσμικός U 10 4
 κόσμος U 4 1. 5 2. 5 5. 5 6. 5 7⁸. 5 8³.
 5 11². 6 i. 6 1. 6 2. 8 1². 9 i. 9 1⁴. 9 2².
 9 3². 10 2. 10 3. 21 6. 21 7. 21 11. 35
 12
 κρατήρ I 3 4
 κρίσις U 13 4²
 κρύσταλλος U 29 4²

- κρουσταλλώδης **U** 5 1
 κυβικός **U** 6 4
 κυκλέω **U** 10 6
 κυκλικῶς **U** 10 1. 13 4
 κύκλος (plur. etiam κύκλα) **U** 1 6. 6
 3². 7 1. 7 2. 10 6. 15 1. 17 2. 19 5. 19
 14. 22 i. 22 1. 23 2⁴. 23 3. 23 4³. 23
 5². 23 6. 23 7. 23 8. 23 10. 24 1². 24
 3. 24 4. 25 6. 25 10². 26 1. 26 2². 26
 3. 26 4. 26 5 (exp.). 27 1. 27 3³. 28 1.
 28 3. 29 1. 29 2. 31 3. 31 4. 34 2. 35
 3. 35 8². 35 11³. 37 1³. 37 3. **I** 2 1. 3 2.
 5, 9
 κυκλοτερής **U** 6 1. 16 4. **I** 5, 9
 κυκλοτερῶς **U** 4 6. 21 6
 κύστις **U** 4 9
 κωνοειδής **U** 6 1. 12. 21 2
 κῶνος **U** 21 4²
 λαμπάς **U** 32. 34 1
 λαμπρός **U** 6 3. 10 1
 λαμπρότης **U** 39 2
 λέκιθος **U** 4 7³. 4 8²
 λέπυρον **U** 4 6²
 λευκός **U** 4 7
 λευχειμονέω **U** 23 10
 λέων vd. Νεμεαῖος in nominum in-
 dice
 λίθος **U** 14 4²
 λίχανος **U** 17 2
 λόγος **U** 4 5. 4 6. 5 11. 15 1. 15 2. 16
 6. 17 2 (exp.). 25 7
 λοφή **U** 36 3
 λυμαίνω **V** 4 1². **I** 3 1
 λύχνος **U** 4 4²
 μαθηματικός **U** 2 i. 2³. 9 1. 14 2. 14
 3
 μακρόσκιος **U** 31 1. 31 2
 μαρμαρυγή **U** 34 1. 34 5
 μέγεθος **U** 4 2. 4 8. 20 1. 22 1. 23 5.
 25 9. 35 2
 μέλλω: μέλλων **I** 5, 12
 μέρος **U** 9 2². 19 12. 20 1. 20 3. 21 4².
 21 5. 23 7². 23 10. 25 3. 25 4. 25 5³.
 25 7². 25 8. 25 10. 27 3². 29 7. 31 2.
 31 3². 31 4². 37 3²
 μεσημβρία **U** 22 5
 μεσημβρινός **U** 22 1². 22 4. 22 5. 35
 9². 35 10²
 μεσημερία **U** 22 5
 μεσήρης **U** 28 3
 μέσος **U** 4 2. 4 7². 16 3. 17 2⁴. 22 1.
 21 11. 31 3
 μεσουρανέω **U** 22 5. 31 1. **I** 2 2
 μεσσηγύς **U** 4 11
 μετάβασις **U** 20 3
 μετακόσμια **U** 9 3²
 μετάρσιος **U** 32 i. 32³. 34 5
 μετεωρίζω **U** 4 9
 μετέωρος **U** 4 10. 4 11². 4 12. 16 1.
 28 5. 29 7. 32 i. 32³
 μετοπωρινός **U** 23 8². 25 8. 26 6. 27
 2. 30 3²
 μέτρον **U** 1 4². **V** 3 3²
 μήν, ό **U** 18 4. 21 2². 21 3. 35 4². 35
 5². 35 6²
 μηνοειδής **U** 21 3²
 μηχανικός **U** 25 9
 μοῖρα **U** 23 7. 26 1². 26 2². 26 3³. 26
 4². 26 5⁹. 35 3³
 μονίη **U** 6 1
 μόριον **U** 11 2
 μύδρος **U** 11 2. 19 3
 μυθικός **U** 24 1. 28 2
 μυθώδης **U** 24 2
 μυριάς **U** 29 7
 νεφέλη **U** 32. 34 5²
 νέφος **U** 11 5. 19 2. 24 3. 33 1. 34 3.
 34 4. 34 5
 νιφάς **I** 4 2. 4 6
 νοητός **U** 5 5. 24 1
 νοτέω **U** 29 4
 νότιος **U** 25 1. 25 2³. 26 4². 26 6. 28
 4. 28 6. 29 2². 29 6. 29 7. 29 8. 30 1⁵.
 30 2². 30 7. 31 3. 35 12
 νότος **U** 25 2. 27 1. 29 6. 33 3. 35
 12². 36 1. 37 3²

- νοῦς **U** 5 2
 νύκτερος **U** 1 5
 νύξ **U** 1 9. 19 14. 21 10. 22 3. 23 5.
 25 5². 25 7. 25 9². 30 2². 30 4³. 30 6³.
 30 7³. 35 2. 35 3. 35 4. 35 5². 35 6. 35
 7. 36 3. 37 1. 37 4³. 39 2. **I** 3 2
 ὁδός **U** 20 1
 οἶκημα **U** 29 6
 οἶκησις **U** 21 1. 30 1. 30 7. 31 i. 31 1.
 31 5
 οἰκουμένη **U** 29 7². 30 7. 31 2
 ὀκταετηρίς **U** 19 13
 ὀκταπλασίων **U** 20 1
 ὀλίγος **U** 31 2. 34 5
 ὄλον **U** 4 1²
 ὀμαλός **U** 19 12
 ὄμβρος **U** 9 1. 32. 34 5. **I** 4 6
 ὄνομα **U** 28 5
 ὄξύς **U** 20 2
 ὀρανός **U** 5 11
 ὀρατός **U** 5 11. 24 1
 ὀρεστίας **U** 33 1
 ὀρθός **U** 26 5
 ὀρίας **U** 33 1
 ὀρίζων **U** 22 1². 22 2. 22 3. 22 4. 26
 2². 26 3. 26 4². 26 5². 29 7⁴. 35 2³. 35
 3². 35 4². 35 8². 35 9². 35 10². 35 11.
 39 1
 ὀρμή **U** 4 4. 4 5. 33 2. 34 5
 ὄρος **U** 5 9². 18 7²
 ὄρον **U** 5 9
 οὐρά **U** 27 3
 οὐράνιος **U** 1 4. 10 1. **V** 4 2. **I** 3 1. 3
 3
 οὐρανός **U** 1 2. 1 7. 1 9². 1 11². 3 6. 4
 1. 4 6². 4 7. 5 i. 5 1. 5 3². 5 7. 5 9². 5
 10². 5 11⁷. 6 1. 6 2. 6 3. 8 2. 10 2. 10
 3. 12. 13 4. 15 1². 18 10⁵. 20 2. 21 6².
 21 8. 21 10. 24 3. 28 1. 28 3. 28 4².
 28 6. 29 1². 29 4. 32. 32 (exp.). 34 1.
 39 2. 40 1². **I** 4 2⁴. 4 6². 5, 10
 οὐρέω **U** 5 9
 οὐρή **U** 36 2. 36 3
 οὐσία **U** 2³. 5 i. 6 2. 10 1. 11 i. 11 1.
 13 1. 19 2
 ὀφθαλμός **I** 4 3
 ὄψις **U** 10 4. 20 2
 παθητικός **I** 5, 13
 παλμός **U** 33 2
 παμφαής **U** 11 6
 πᾶν (id est universum) **U** 4 1. 4 6. 5
 7. 5 8³. 5 10. 8 1. 10 6
 πανσέληνος **U** 21 3²
 παραλλάσσω **U** 30 6
 παράλληλος **U** 22 1. 25 i. 25 1. 25 8.
 25 10⁴. 26 1. 26 5². 29 1. 29 7
 παράμεσος **U** 17 2
 παρατρέχω **U** 20 2
 παρέγκλισις **U** 8 2
 παροίχομαι: παρωχημένος **I** 5, 12
 πείραο, πείρας **U** 4 5. 4 10
 πεντηκοντάς **U** 1 4
 πέρας **U** 22 4 (exp.). 28 4
 περιγραφή **U** 23 1
 περιγράφω **U** 24 2
 περιδινέω **U** 4 2. 4 3. 4 4. 5 2. 18 11.
 36 1
 περιδίνησις **U** 20 2
 περιεκτικός **U** 5 10
 περιέλκω **U** 4 9
 περιηγής **U** 6 1
 περιμέτρον **U** 29 7
 περίοδος **U** 5 2. 34 4
 περίοικος **U** 30 1⁴. 30 2
 περισκάπτω **I** 5, 9
 περίσκιος **U** 31 4
 περιστροφή **U** 1 4
 περιφέρεια **U** 7 1. 20 2. 21 11². 23 1.
 25 8. 25 10². 26 2². 26 5 (exp.). 27 2².
 35 11
 περιφερής **U** 21 3
 περιφορά **U** 4 7. 5 2². 5 3. 6 2. 6 3². 7
 i. 7 1. 7 2. 19 5. 23 2². 24 2. 25 5. 26
 4
 πέταλον **U** 12
 πέτρα **U** 33 1

πήδημα **U 33 2**
πίλημα **U 24 3**
πλανάω **U 10 4²**
πλάνη **U 10 5. 23 4**
πλάνης **U 1 6. 5 2. 5 11. 10 2². 10 4. 10 6. 14 2. 15 i. 15 1. 17 i. 18 i. 18 8. 18 9. 18 10. 18 11. 20 2. 21 12. 23 1. 23 2. 23 4⁴**
πλάσμα **I 4 6**
πλάτος **U 23 i. 23 1². 23 2³. 25 10². 26 5. 29 3**
πλήθω **U 1 9**
πληροσέληνος **U 21 3**
πνεῦμα **U 4 5. 14 4. 28 3. 34 3. 34 5²**
πόλος **U 18 7. 25 1². 25 2. 26 2⁴. 26 4². 26 5². 27 1. 28 4². 28 5³. 29 4. 33 3. 35 2². 35 3⁴. 35 4. 35 12. I 2 1**
πορεία **U 10 4. 10 5. 18 7². 20 2. 23 2. 23 8. 29 3²**
ποταμός **U 33 1²**
πούς **U 35 10**
πρηστήρ **U 19 6. 33 2**
προανατέλλω **U 37 2. 37 4**
πρόθεσις **U 25 2. I 4 1**
πρόνοια **U 5 7**
προοίμιον **I 3 1. 3 2. 3 3**
πρόσγειος **U 18 11. 19 8**
πρόσωπον **U 21 5³. 21 5 (exp.). I 5, 1**
προτακτικός **I 5, 1**
πῦρ **U 2. 3 5. 3 9². 4 1. 4 3. 4 4⁴. 4 5. 4 12. 5 1². 5 7. 6 4. 7 2. 9 2. 11 2. 11 4. 11 6². 12. 19 2. 19 3². 19 4. 21 1². 28 2². 29 4. 34 5**
πυραμῖς **U 12**
πύρινος **U 11 1**
πυρώδης **U 3 7. 5 1. 13 4. 19 3. 21 8. 29 3. 35 8. I 4 2**
πώγων **U 32**
ρύαξ **U 32. 34 2**
ρύμη **U 18 10. 34 5²**
ρύμός **U 32. 34 2**
ρύσις **U 33 1²**

σάλπιγξ **U 19 6**
σανίς **U 14 4**
σάρξ **U 4 7**
σβέννυμι **U 11 5²**
σελήνη **U 1 9. 5 2. 16 1. 16 3. 16 4. 17 1. 17 2². 18 4. 18 8. 18 9. 19 1². 19 8². 19 9². 19 10. 21 i. 21 1. 21 3. 21 4². 21 5. 23 2. 24 2**
σῆμα **U 1 4. 1 7. 15 1. I 5, 10**
σημαντήριον **U 1 4**
σημεῖον **U 18 1². 18 2². 18 3². 19 13². 21 6. 29 5. 34 3. I 3 2²**
σκαφοειδής **U 19 7**
σκιά **U 29 5. 29 6². 31 i. 31 1. 31 2. 31 3². 31 4⁴**
σκίασμα **U 29 6**
σμικρότης **U 3 2**
σπινθήρ **U 34 3**
στάδιον **U 18 7. 29 7⁷**
σταθμάω **U 1 8**
σταθμόν (an στάθμη ?) **U 1 4**
στάσις **U 10 1. 10 2²**
στέρησις **U 3 3**
στήλη **U 1 2**
στοιχεῖον **U 2. 3 1. 3 3. 3 4. 3 5. 3 7. 4 1. 4 4. 4 12². 11 4. 13 4²**
στρέφω **U 1 6. 4 5**
στρόβιλος **U 33 2**
στροφεῖον **U 1 4**
στροφή **U 10 3**
συγγενής **U 1 11**
σύγγραμμα **V 7 1**
σύγκρασις **U 4 1**
σύγκρισις **U 10 4. 18 10**
συγκρουσμός **I 5, 1**
συμβολή **U 24 1**
σύμπαν (id est universum) **U 5 6**
συμφωνία **U 15 2. 18 6**
συνανατέλλω **U 38. I 1. 2 2. 2 3³**
σύννοδος **U 18 8²**
σύστασις **U 4 i. 4 1. 6 4. 7 2**
σύστημα **U 5 7²**
σφαῖρα **U 4 2³. 4 3. 4 8. 5 1. 5 4. 5 7.**

- 5 9. 5 11. 6 1. 6 2². 6 3. 8 2. 16 i. 18
 9. 20 3. 21 6. 21 11². 22 1². 22 2. 22
 4. 22 4 (exp.). 23 1. 23 2. 24 1. 24 4.
 25 2. 25 4. 26 1. 26 5. 27 1³. 28 1. 28
 2. 28 3. 28 6². 29 7. 35 1². 35 3. 35 4.
 35 8. 35 12. 36 1². 36 2. 37 3². 39 2.
 40 1. I 1³. 2 1. 2 2
 σφαιρικός U 4 1. 6 2. 12. 21 11
 σφαιρικῶς U 4 2. 8 2. 21 6
 σφαιροειδής U 5 9. 6 1. 6 2³. 19 7. 21
 2
 σφαῖρος U 6 1
 σφαίρωμα U 4 6
 σφίγγω U 3 9
 σφυγμός U 16 6
 σχῆμα U 4 1. 6 i. 6 1². 6 2⁴. 6 4. 12 i.
 12². 19 5. 19 7. 21 2. 21 2 (exp.). 21
 4. 21 6. 21 11. 24 3. 33 2. 40 1
 σχολάζω V 4 1
 σῶμα U 3 2. 3 3. 4 3. 4 9. 5 1. 10 1².
 13 2. 13 3². 14 4³. 14 5
 τάξις U 4 1. 4 2. 4 6. 4 7⁴. 4 8. 7 1. 16
 i. 16 6. 17 2⁷. 18 5. 21 6. 21 11. 22 2.
 26 2. I 2 3
 ταραχή U 31 5
 ταρφύς I 4 2. 4 6
 ταχυτής U 25 9
 τέρας U 1 9
 τμήμα U 25 5. 27 1
 τόπος U 4 12. 5 11. 10 1. 10 6. 18 6.
 18 11. 19 6. 31 i. 31 1. 33 1. 34 2²
 τροπή U 23 7². 23 8. 25 3². 25 4. 25
 5. 25 6². 25 9. 26 6. 30 2. 30 6. 30 7
 τροπικός U 23 7². 23 8. 25 1³. 25 3².
 25 4. 25 5. 25 6². 25 7⁴. 26 3⁴. 26 5³.
 29 2². 29 3². 37 3
 τρόπος U 20 2. 26 5. 35 7
 τροφή U 5 4
 τροχαλός U 24 4
 τροχοειδής U 21 2
 τροχός U 19 5². 20 2⁴. 28 1
 τρυμαλιά U 11 3
 ύγρασία U 34 5
 ύγρός U 34 5. I 4 2
 ύδατώδης U 3 7
 ύδρολόγειον U 25 9
 ύδωρ U 1 9. 3 5. 3 8². 3 9. 4 1. 4 2. 4
 3³. 4 5². 4 7². 5 3. 5 4. 6 4. 9 2. 21 6.
 22 2. 23 1. 28 2². 29 4²
 ύελοειδής U 19 3
 ύέτιος U 29 4
 ύλη U 3 1². 3 3. 3 4. 28 2²
 ύπάτη U 17 2²
 ύπερβολή U 39 2
 ύπεροχή U 21 12
 ύπόθεσις U 1 9. 1 10
 ύποτακτικός I 5, 1
 ύπουράνιος U 37 5
 ύψηλός U 16 1. 35 2. 35 4
 ύπόθεν U 28 4
 ύψος U 18 8. 23 7. 33 2. 35 2
 ύψου I 4 2
 ύω I 4 5
 φαεινός (φαεννός) U 14 5. 19 14. 21
 12
 παιδρός U 21 10
 φαινόμενα (vd. etiam Φαινόμενα in
 nominum indice) U 1 1. 15 2. 35 1.
 37 1. V 3 3. 6 2
 φανερός U 15 2. 28 4
 φαντασία U 11 5
 φάος, φῶς U 6 3. 16 4. 19 4. 19 5².
 19 6. 21 2. 21 3. 21 4. 21 10². 21 12.
 22 3. 34 1². 34 2³. 34 5
 φελλός U 4 3⁴
 φθαρτικός U 11 6
 φθαρτός U 5 1. 5 4. 5 5²
 φθόγγος U 17 2⁸. 18 6 (exp.)
 φθορά U 3 4
 φιλόσοφος U 22 3. 28 3
 φλογμός U 29 4
 φλόξ U 6 3
 φορά U 4 4. 5 6. 6 3. 7 2. 9 2. 20 1.
 20 2
 φυσικός U 5 7. 19 2. 28 3
 φυσικῶς U 5 5. I 4 6

- φυσιολογία **U 2 i. 2²**
 φύσις **U 2. 5 7. 11 2. 13 4**
 φῶς vd. φάος
 φωτίζω **U 19 5. 21 5. 34 3. 34 4**
 φωτοειδής **U 21 2**
 χάος **U 3 8³**
 χαροπός **U 36 2**
 χειμα **U 1 3. 1 5**
 χειμερινός **U 23 7. 23 8. 25 1². 25 6².
 25 7². 25 9². 26 3². 26 5. ². 26 6. 29 2.
 29 3. 29 7. 37 3**
 χειμών **U 25 7. 27 2. 29 5. 30 2². 30
 4. 30 7²**
 χροιά **U 24 4**
 χρόνος **U 8 1. 17 1. 18 i. 18 4. 22 5.
 34 4. V 2 4. 3 4. I 5, 12**
 χρωματικός **U 17 2**
 χωρία **U 19 10**
 ψεῦδος **U 24 2**
 ψυχή **U 1 11. 13 3²**
 ψῦχος **U 29 3. 29 4**
 ψυχρός **U 1 4. 5 1**
 ὠκεανός vd. *infra* in *nominum*
indice
 ὥρα **U 18 7³. 19 12. 25 4³. 25 5⁷. 25
 7². 25 9⁴. 27 1². 27 2. 30 2. 31 1. 31 2.
 35 3². 39 2. 39 3. I 5, 13²**
 ὠρολόγειον **U 25 9**
 ὤσις **U 34 2**

INDEX NOMINUM

(qui index titulos quoque operum ab Achille laudatorum continet)

- Ἀγαμέμνων Aeschyli tragoedia **U** 1 5
Ἀγκλείδης (u. vid.) «patron. ad Ἀν(α)κλῆς ?» (H. Lloyd-Jones – P. Parsons) **I** 3 1. **3** 2
Ἄδραστος ὁ Ἀφροδισιεύς philosophus peripateticus (saec. II p. Chr. n.) **U** 16 5. **19** 7
Ἀθῆναι Atticae caput **V** 2 3
Ἀθῆναι αἱ Διάδες Euboeae urbs **V** 2 3²
Ἀθηναῖτης incola urbis Athenarum in Euboea **V** 2 3
Ἀθηναῖος incola urbis Athenarum capitis Atticae **U** 3 2. **V** 2 3
Ἀθηνόδωρος Arati frater **V** 1 1
Ἀθηνόδωρος Arati pater **V** 1 1
Αἴγυπτος **V** 2 2²
Αἰγυπτιακά historiae Arati Cnidii **V** 7 1
Αἰγύπτιος **U** 1 2. **17** 1⁶. **17** 1 (suppl.). **23** 9. **40** 1
Αἰδωνεύς id est aer **U** 3 5
Αἰσχύλος tragicus (525/4 – 456/5) **U** 1 3. **1** 5. **V** 2 3
Αἰτωλός vd. Ἀλέξανδρος
Ἀλεξάνδρεια **U** 19 10 (exp.)
Ἀλεξανδρεύς vd. Διόδωρος
Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός tragicus (saec. IV-III) **V** 3 4²
Ἀλεξιφάρμακα poema Nicandri Colophonii **V** 4 2
Ἀλκμάν poeta (saec. VII) **I** 4 1
Ἀναξαγόρας philosophus (500/496 – 428) **U** 2. **11** 2. **13** 1. **19** 3
Ἀναξίμανδρος philosophus (610/09 – 547/6) **U** 5 1. **19** 5. **33** 1
Ἀντίγονος Gonatas, Macedonum rex (ca. 319 – 240/39) **U** 35 1. **V** 3 1. **3** 4². **4** 2³. **I** 3 1
Ἀντίμαχος Colophonius, poeta (ca. 400 – ante 348/7) **I** 5, 16
Ἀντίοχος I Soter, ut vid., Syrorum rex (324 – 261) **V** 4 1
Ἀπίων ὁ Πλειστονίκης grammaticus (saec. I p. Chr. n.) **U** 1 11
Ἀπολλινάριος astronomus (= *RE* I 2 2845 n. 12 ?) **U** 19 11
Ἀπολλωνίδης ὁ Κηφεύς grammaticus Nicaenus (saec. I p. Chr. n.) **V** 7 2
Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος poeta epicus (saec. III) **U** 3 6. **I** 5, 1
Ἀράτειος id est Arati Solensis **V** 4 1. **I** 3 2
Ἄρατος ὁ Κνίδιος scriptor rerum (*RE* II 1 399 n. 8) **V** 7 1
Ἄρατος ὁ Σικυώνιος dux, scriptor rerum (271/0 – 213) **V** 7 1
Ἄρατος (Ἄρητος) ὁ Σόλιος poeta (315/05 – ca. 245) **U** 1 7. **4** 11. **10** 5. **14** 1. **14** 3. **15** 1². **16** 5. **18** 9. **19** 1. **19** 8. **19** 14. **21** 5. **22** 2. **22** 4. **23** 1. **23** 3. **23** 5. **23** 6. **24** 4. **25** 3. **25** 4. **25** 5. **28** 2. **28** 3. **28** 4. **29** 1. **34** 2. **34** 3². **35** 1². **35** 8². **35** 9. **35** 10². **36** 2. **37** 5. **V** 1 1. **3** 1. **3** 2. **3** 4². **4** 2⁵. **5** 2. **6** 2². **7** 2². **I** 1 i. **3** 2. **4** 2. **4** 4. **4** 6. **5**, 1

- Ἀργεῖος **U 1 4**
 Ἀργοναυτικά poemata Apollonii Rhodii **U 3 6**
 Ἀριστάρχειος id est Aristarchi grammatici (ca. 217 – ca. 145) **V 4 1**
 Ἀριστοτέλης ὁ Σταγειρίτης philosophus (384/3 – 322) **U 2. 3 3. 4 8. 5 1. 5 4. 5 10. 13 1. 33 1**
 Ἀριστοφάνειος id est Aristophanis grammatici **V 4 1**
 Ἀριστοφάνης comicus Atheniensis (445/0 – ca. 385) **U 1 1. 4 11. 28 5**
 Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος grammaticus (ca. 257 – ca. 180) **V 6 2**
 Ἀρχίλοχος Parius, poeta (saec. VII) **V 2 2**
 Ἀρχιμήδειος id est Archimedis mathematici Syracusani (287 – 212) **U 4 3**
 Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός scriptor rerum, grammaticus (saec. I) **V 1 2**
 Ἀστραῖος Crii et Eurybiae filius **U 1 7⁴. I 5, 10. 5, 16²**
 Ἄτρεὺς Pelopis filius **U 1 6². 20 2**
 Ἀττική **V 2 3²**
 Ἄφροδισιεύς vd. Ἄδραστος
 Βῆλος deus Poenorum et Chananaeorum **U 1 2**
 Βυζάντιος vd. Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος
 Γεωγραφούμενα libri Eratosthenis Cyrenaei **V 2 3**
 Γλαῦκος Πόντιος Aeschyli tragoedia **V 2 3**
 Δαιταλεῖς (Δαιταλῆς) Aristophanis comoedia **U 28 5**
 Δημήτηρ dea messium **U 29 4**
 Δημήτριος (?) **U 34 1**
 Δημήτριος ὁ Πολιορκητής dux Macedonum (ca. 336 – 283) **V 3 1**
 Δημόκριτος Abderita, philosophus (460 ? – 380/70) **U 13 1**
 Διάδες vd. Ἀθῆναι αἱ Διάδες
 Διόδωρος ὁ Ἀλεξανδρεὺς mathematicus (saec. I) **U 2. 5 7. 10 1. 14 2**
 Διονύσιος ὁ Ἡρακλειώτης magister Arati (an potius discipulus eius? vd. *RE* II 1 392.36-41) **V 4 1**
 Διοσημεῖαι carmen Arati Solensis **V 6 1**
 Διόσκουροι gemini filii Iovis et Letae **I 3 4**
 Εἰς Μύριν carmen Arati Solensis **V 6 1**
 Εἰς Πάνα carmen Arati Solensis **V 6 1**
 Ἐλεάτης vd. Παρμενίδης
 Ἐλεγείαι Solonis poetae **V 2 4**
 Ἐλευσῖνος id est Eleusinis tribus Atticae **U 29 4**
 Ἐλεφαντίνη urbs Aegypti meridionalis **U 19 10. 31 2**
 Ἑλλάς **U 25 4**
 Ἑλλην **U 1 2. 1 9. 17 1⁷. 40 2**
 Ἑλλησποντιακός **U 35 1**
 Ἑλλησποντος **U 25 4. 35 3²**
 Ἐμπεδοκλῆς Agrigentinus, philosophus (ca. 483/2 – 423) **U 3 5. 4 12. 5 1. 6 1. 11 1. 16 4. 21 1**
 Ἐπιγράμματα Callimachi **V 4 3**
 Ἐπικούρειος **U 9 3. 13 2. 13 3**
 Ἐπίκουρος Samius, philosophus (342/1 – 271/0) **U 3 2. 5 11. 8 1. 13 1. 19 4**
 Ἐπιστολαί Arati Solensis **V 1 1. 3 4. 7 2**
 Ἐπιτομή πρὸς Ἡρόδοτον Epicuri tractatus **U 13 1**
 Ἐρατοσθένης Cyrenaeus, geographus, grammaticus, poeta (saec. III) **U 16 5. 19 13. 24 1². 28 3. 29 1. 29 4². 31 5. 33 2. V 2 3**
 Ἐρμῆς deus (vd. etiam infra, inter caelestia signa) **U 24 1²**
 Ἐρμῆς Eratosthenis poema **U 16 5. 28 3. 29 4**

- Ἐρμιονεύς vd. Λᾶσος ὁ Ἐρμιονεύς
Ἐρμιππος Smyrnaeus, grammaticus,
poeta (saec. III) **V 6 2²**
Εὐβοία **V 2 3²**
Εὐδοξος ὁ Κνίδιος, geometra, astro-
nomus (saec. IV) **U 19 13. 19 13**
(suppl.). **V 3 3². 3 4. 6 2**
Εὐδώρος philosophus Alexandrinus
(saec. I) **U 2. 13 1**
Εὐριπίδης Atheniensis, tragicus (ca.
485/4 – 406) **U 1 6. 19 12. 20 1. V 7**
2 (Ἐϋριπίδου ἐπιστολαί' quas Σαβί-
ριος Πόλλων scripsisse dicitur). **I 4 2**
Ζεὺς deus (vd. etiam infra, inter cae-
lestia signa) **U 1 7³. 3 5** (id est ignis).
5 11². I 3 3. 3 4⁹. 4 1³. 4 2³. 4 3⁴. 4 4⁴.
4 5². 4 6⁶. 4 6 (exp.). **5, 1². 5, 2-3². 5,**
16
Ζήν (Ζῆν) id est deus Ζεὺς **I 4 2³**
Ζήνων ὁ Κιτιεύς philosophus (ca.
495 – ca. 445) **U 3 1. 5 10**
Ἡγησιάνναξ Troadensis Alexandri-
nus, grammaticus, poeta (saec. III-II)
V 6 2²
Ἥρα Iovis soror et uxor **U 3 5** (id est
terra). **24 1³**
Ἡράκλειτος Ephesius, philosophus
(VI – V saec.) **U 3 9. 19 7. 21 2**
Ἡρακλειώτης vd. Διονύσιος **V 4 1**
Ἡρακλῆς filius Iovis aut Amphitry-
onis et Alcmenae (vd. etiam infra,
inter caelestia signa) **U 24 1**
Ἡρόδοτος vd. Ἐπιτομή
Ἡσίοδος Boeotus Ascraeus, poeta
(vixit ca. annum 700) **U 3 8. V 5². I**
5, 1
Θαλῆς ὁ Μιλήσιος philosophus
(saec. VI) **U 1 8². 3 8. 11 1**
Θεόκριτος Syracusanus, poeta buco-
licus (saec. IV ex. – III) **I 3 4**
Θηριακά Nicandri poema **V 4 2**
Θούλη **U 35 7**
Θράκη **V 2 2²**
Θράσυλλος Alexandrinus,
astrologus (I saec. p. Chr. n.) **U 16 5.**
19 7
Θυέστ<ε>ια id est Thyestae filii Pello-
pis **U 24 2²**
Ἴατρικαὶ δυνάμεις opus Arati Solen-
sis **V 6 1**
Ἰβυκος poeta Rheginus (saec. VI) **U**
17 1
Ἰδιοφυῆ elegiae 'Ptolemaei regis Ae-
gypti' (*SHell.* n. 712) **V 6 2**
Ἰλιακά **U 1 9**
Ἰλιάς Homeri poemata **V 4 1. 6 1**
Ἰππαρχος Nicaenus, astronomus
(saec. II) **U 19 11**
Ἴσιος id est deae Isidis **U 23 9**
Καικίας ventus **U 33 1**
Κάικος flumen, filius Oceani et Te-
thyos; flumen Asiae Minoris **U 33 1**
Καλλιμάχειος **V 2 1**
Καλλίμαχος Cyrenaenus, poeta (ca.
310 – ca. 240) **U 1 8. 14 3. 33 1. V 1**
2. 4 3. 5
Κάλλιππος Cyzicenus, astronomus
(saec. IV) **U 19 13**
Καλώνδας Arati frater **V 1 1**
Κανών opus Arati Solensis **U 15 2.**
16 5. 19 1
Κατὰ λεπτόν versus Arati Solensis **V**
6 1
Καταμερισμός opus Eratosthenis
Cyrenaei **U 24 1**
Κάτοπτρον tractatus Eudoxi
astronomi **V 3 3. 3 4**
Κηφεύς vd. Απολλωνίδης
Κιλικία **V 2 1. 2 4**
Κιλίκιος **V 2 1**
Κιτιεύς vd. Ζήνων
Κλεάνθης Assius, philosophus Stoi-
cus (331/0 ? – 232/1) **U 12**
Κνίδιος vd. Ἄρατος ὁ Κνίδιος, vd.
Εὐδοξος ὁ Κνίδιος
Κολοφώνιος vd. Νίκανδρος

- Κολωνός tribus Atheniensis **U 28 5**
 Κόνων Samius, astronomus (saec. III) **U 14 3**
 Κράτης Mallotes, philosophus, grammaticus (saec. II) **U 1 11**
 Κρόνος deus, Caeli et Terrae filius (vd. etiam infra, inter caelestia signa) **I 4 5**
 Κυπράνωρ rex Cypri, Solonis fere aequalis (cf. Plut. *Sol.* 26 2-4 'Φιλόκυπρος βασιλεύς') **V 2 4**
 Κύπριος **V 2 1**
 Κύπρις id est dea Αφροδίτη **V 2 4**
 Κύπρος insula **V 2 1. 2 4**
 Λᾶσος ὁ Ἐρμιονεύς poeta, musicus (saec. VI) **V 6 2. 6 2** (exp.)
 Λᾶσος ὁ Μάγνης astronomus (aetatis Alexandrinae) **V 6 2**
 Λητοφίλα Arati mater **V 1 1**
 Μάγνης vd. Λᾶσος ὁ Μάγνης
 Μαῖρα canicula (canis Icarii) vd. infra, inter caelestia signa
 Μακεδονία **U 25 4. 35 1². V 3 1**
 Μέγας <διά>κοσμος opus Democriti philosophi **U 13 1**
 Μέτων Atheniensis, astronomus (saec. V) **U 19 13**
 Μητρόδωρος Lampsacenus iunior, philosophus (Epicuri aequalis) **U 5 11**
 Μιλήσιος vd. Θαλής
 Μίλητος **U 1 8**
 Μοῦσα **I 3 1. 3 4. 5, 16. 5, 17-18**
 Μύρις Arati frater **V 1 1. 6 1**
 Μυρλεανός vd. Ασκληπιάδης
 Ναύπλιος Palamedis pater **U 1 4**
 Νεμεαῖος, ὁ λέων **U 21 1**
 Νεοπτόλεμος ὁ Παριανός grammaticus (aetatis Alexandrinae) **U 5 9. 22 2**
 Νεφέλαι comoedia Aristophanis **U 4 11**
 Νῆστις id est aqua **U 3 5**
- Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος poeta incertae aetatis (saec. III-II) **V 4 2⁵**
 Ξενοφάνης Colophonius, philosophus, poeta (saec. VI) **U 4 10. 11 5**
 Ὀδύσσεια Homeri poemata **V 4 1**
 Οἰνοπίδης ὁ Χῖος astronomus (saec. V) **U 24 2**
 Ὀκταετηρίς tractatus Eudoxi astronomi **U 19 13** (suppl.)
 Ὀλυμπιάς **V 3 4**
 Ὀλύμπιος **I 3 4**
 Ὀλυμπος **U 28 3**
 Ὀμηρίδαι collegium cantorum Chiorum **I 4 1**
 Ὀμηρικός **U 35 12**
 Ὀμηρος poeta **U 1 9. 1 11. 5 3. 21 7. 22 3. 28 6. V 6 1. I 4 6. 5, 16**
 Ὀρφεύς Oeagri et Calliopes (?) filius, musicus, poeta **U 3 6. I 3 4**
 Ὀρφικός **U 4 6. 6 1**
 Ὀστολογία Arati Solensis poema **V 6 1**
 Παλαμῆδης Nauplii filius **U 1 4**
 Παριανός vd. Νεοπτόλεμος
 Παρμενίδης ὁ Ἐλεάτης philosophus (ca. 520 – ca. 450) **U 31 5**
 Περὶ γραμματικῶν libri Asclepiadis grammatici **V 1 2**
 Περὶ κατεψευσμένης ἱστορίας tractatus Apollonidis Cephei **V 1 2**
 Περὶ Ὀμήρου καὶ Ἰλιάδος liber Arati Solensis **V 6 1**
 Περὶ οὐρανοῦ libri Aristotelis philosophi **U 5 10. 13 1**
 Περὶ προνοίας καὶ θεῶν tractatus Chrysippi philosophi **U 13 1**
 Περίπατος schola Aristotelis philosophi **U 19 7**
 Πίνδαρος Cynoscephalis natus, poeta (522/18 – post 446) **U 14 5. 21 12. I 4 1**
 Πλάτων Atheniensis, philosophus (428/7 – 349/8) **U 3 4. 5 2. 5 5. 5 7. 5**

10. **5** 11. **11** 4. **13** 1. **14** 2. **18** 9. **19** 2.
21 11
Πλειστονίκης vd. Ἀπίων
Πολιορκητής vd. Δημήτριος
Πολιτικός Platonis dialogus **U** **5** 5.
21 11
Πόλλων vd. Σαβίριος
Πολύβιβλος ἱστορία opus Arati Sicyonii **V** **7** 1
Πολύβιος Megalopolitanus, scriptor rerum, geographus (ca. 200 – post 120) **U** **31** 5
Πομπηίουπολις, Ciliciae urbs, olim Σόλοι **V** **2** 1
Πόντιος vd. Γλαῦκος
Ποσειδώνιος Aramensis, philosophus (ca. 135 – 51/0) **U** **10** 1. **13** 3. **31** 5
Πραξιφάνης Mytilenaeus, philosophus peripateticus (ca. 330 – ca. 250), in quem Callimachus tractatum grammaticum scripsit **V** **4** 3
Προμηθεύς Aeschyli tragoedia **U** **1** 3
Πτολεμαῖος Alexandrinus, astronomus (saec. II p. Chr. n.) **U** **19** 11
Πτολεμαῖος primus, rex Aegyptiorum (367/6 – 283/2) **V** **4** 2
Πτολεμαῖος secundus, rex Aegyptiorum (308 – 246) **V** **4** 2. (cui Achilles Ἰδιοφυῆ videtur tribuisse) **V** **6** 2
Πυθαγόρας Samius, philosophus (570/60 – ca. 497/6) **U** **5** 8
Πυθαγόρειος **U** **6** 4. **10** 6. **18** 11. **28** 6
Πυθαγορικός **U** **16** 6
Ρόδιος vd. Ἀπολλώνιος
Σαβίριος quidam Πόλλων (Σαβίδιος Πολλίων Bentley) dicitur falsas Arati epistulas conscripsisse **V** **7** 2
Σαῖτης incola urbis Sais in Aegypto **V** **2** 2
Σάιος incola urbis Sais in Thracia **V** **2** 2²
Σάις urbs Aegypti **V** **2** 2
Σάις urbs Thraciae **V** **2** 2
Σέλευκος primus (ὁ Νικάτωρ), rex Syriae (358/4 – 281) **V** **3** 1
Σικυώνιος vd. Ἄρατος ὁ Σικυώνιος
Σκείρων ventus **U** **33** 1
Σκειρωνίδες πέτραι praerupta Geraniae **U** **33** 1
Σκυθικόν opus Arati Solensis **V** **6** 1
Σολεύς incola urbis Solorum in Cilicia **V** **1** 2³. **2** 1. **2** 4. **5**
Σόλιος incola urbis Solorum in insula Cypro **V** **2** 1. **2** 4²
Σόλοι Ciliciae urbs **V** **2** 1. **2** 4
Σόλοι urbs in insula Cypro **V** **2** 1. **2** 4
Σόλων Atheniensis, poeta (ca. 640 – post 561) **V** **2** 4³
Σοφοκλῆς Atheniensis, tragicus (497 – 406/5) **U** **1** 1. **1** 4. **1** 6. **I** **4** 3
Σταγειρίτης vd. Ἀριστοτέλης (**U** **3** 3)
Στρατονίκη uxor Seleuci primi τοῦ Νικάτορος (saec. IV-III) **V** **3** 1
Στωικός **U** **2**. **5** 8. **7** 1. **8** 1. **9** 1. **10** 1. **11** 6. **12**. **13** 2. **13** 4. **19** 7
Συήνη urbs Aegypti superioris **U** **19** 10. **31** 2
Συρία **V** **4** 1
Σύριος vd. Φερεκύδης
Σωκράτης Atheniensis, philosophus (ca. 470 – 399) **U** **3** 4
Σωτήρ (Ζεύς) **I** **3** 4
Ταρσεύς incola urbis Tarsi **V** **1** 2
Τηθύς soror Oceani, deorum genitrix **U** **1** 9
Τίμαιος Platonis dialogus **U** **5** 7. **13** 1. **14** 2
Τιτᾶνες dei, Caeli et Terrae filii **I** **5**, 16⁴
Τριχθονία opus Neoptolemi Pariani **U** **22** 2
Ύψικλῆς mathematicus (vixit ca. annum 175) **U** **16** 5

- Φαινόμενα Arati poema **U 18 9. 29**
 1. **35 8. V 3 3. 4 2. 6 1** (exp.). **6 2. I 1.**
3 1
 Φαινόμενα scripserunt etiam Eudoxus Cnidius, Lasus Magnes, Hermippus, Hegesianax, Aristophanes Byzantius aliique plures **U 6 2**
 Φερεκύδης ὁ Σύριος mythographus (saec. VI) **U 3 8²**
 Φίλα filia Seleuci primi τοῦ Νικάτορος et Stratonices (saec. III) **V 3 1**
 Φιλήμων Solensis aut Syracusanus, comicus (ca. 360 – ca. 264/3) **I 4 4**
 Φιλόλαος Crotoniates, philosophus (saec. V) **U 19 3**
 Φοῖβος id est Ἀπόλλων, deus **I 5, 1**
 Φοῖνιξ **U 1 8**
 Φρύγιοι φωναί tractatus Neoptolemi Pariani **U 5 9**
 Φρύξ **U 5 9**
 Χαλδαῖος **U 1 2. 18 7. 40 1**
 Χῖος vd. Οἰνοπίδης
 Χρύσιππος Cilicius Solensis, philosophus (281/77 – 208/4) **U 4 1**
 Ἵκεανός frater Tethydis, deorum genitor **U 1 9. 6 3³. 22 2³. 22 3. 23 1. 28 4. 35 11. I 5, 16**
 Ἰσρίων (?) **U 19 11**

INDEX ASTRORUM

- Αιγόκερως **U** 22 2. 23 1². 23 3. 23 7. 23 8. 23 9. 25 6². 25 7². 27 2². 29 5². 30 1. 30 2. 30 4. 30 5². **I** 2 2
 Άμαξα **U** 1 8². 1 9
 Άνδρομέδα **U** 14 1. 23 4. 40 1
 Απόλλων **U** 17 1
 Άρης **U** 16 1. 17 1. 17 2. 18 3. 18 8. 29 7
 Άρκτος **U** 1 4. 1 9. 25 1². 28 4. 35 11². 35 12³. 36 1. 36 2. 40 1. **I** 2 1
 Αφροδίτη **U** 16 1. 16 2. 16 3. 17 1². 17 2. 18 5. 29 7
 Βερενίκης Πλόκαμος **U** 14 3²
 Βοώτης **U** 1 9
 Δίδυμοι **U** 23 3
 Δράκων **U** 25 1. 35 8. 35 10². 40 1. **I** 2 1
 Ένγόνασι **U** 37 4²
 Έρμης (vd. etiam supra in nominum indice) **U** 14 1. 16 1. 16 2. 16 3. 17 1³. 17 2. 18 5. 29 7
 Έωσφόρος **U** 17 1
 Ζεύς (vd. etiam supra in nominum indice) **U** 16 1. 17 1. 17 2. 18 2. 18 8². 29 7
 Ζυγός **U** 23 3
 Ήλιος **U** 5 3. 6 3². 22 3. **I** 4 3
 Ήρακλής (vd. etiam supra in nominum indice) **U** 17 1
 Ήππος **U** 36 3². 37 2³. **I** 4 2
 Ήσις **U** 17 1 (suppl.)
 Ιχθύες **U** 23 3
 Καρκίνος **U** 22 2. 23 1². 23 3. 23 7⁵. 23 9. 25 3. 25 6. 27 2². 29 5³. 30 1. 30 2. 30 4. 30 5². 31 2. 34 3². 36 2. **I** 2 2. 2 3
 Κασσιέπεια **U** 23 4. 40 1
 Κένταυρος **U** 14 1. 36 2. 36 3
 Κήτος **U** 36 3
 Κηφεύς **U** 35 10. 35 11². 36 3. 40 1². **I** 2 1
 Κριός **U** 18 8. 20 3³. 23 3. 23 7. 23 8. 25 8. 27 2². 30 3. 30 4. 30 5. 31 1. 31 4². 37 2. **I** 2 2
 Κρόνος (vd. etiam supra in nominum indice) **U** 14 1. 16 1. 16 3. 17 1. 17 2. 18 1. 18 8². 29 7
 Κύων **U** 1 4. 14 2. 19 14. 36 2. **I** 3 2
 Λαγώς **U** 36 2
 Λέων **U** 23 3
 Μαίρα **U** 29 4
 Νέμεσις **U** 17 1
 Όνος **U** 34 3
 Όσιρις **U** 17 1
 Όφιούχος **U** 36 2²
 Όφις **U** 36 2
 Παρθένος **U** 23 3
 Περσεύς **U** 40 1
 Πληιάδες **U** 1 9²
 Προκύων **U** 36 2
 Πλόκαμος vd. Βερενίκης
 Πυρόεις **U** 17 1
 Σ<ε>ίριος **U** 21 12
 Σκορπίος **U** 23 3. 31 4²
 Στέφανος **U** 36 2
 Στίλβων **U** 17 1

Σύριος **U 3 8**

Ταῦρος **U 18 8. 20 3. 23 3. 31 4**

Τοξότης **U 23 3. 37 4²**

Υάδες **U 1 9**

Υδρη **U 36 2**

Υδροχόος **U 23 3. 36 3**

Φαέθων **U 17 1**

Φαίνων **U 17 1**

Φάτνη **U 34 3**

Χηλαί **U 23 7. 23 8². 25 8. 27 2². 30**

3. 30 4. 30 5. 31 1. 31 4². 36 2. 37 2

Ωρίων **U 1 9. 19 14². 40 1. I 3 2²**

INDEX LOCORUM LAUDATORUM

Aut paginarum et versuum numeros indicabimus (e. g. p. 6 14-16) aut capitulum et sectionum operis titulo per compendium semper praescripto (e. g. **U** 19 §§ 5-6; vd. etiam p. 71)

A. A. 4-6	p. 6 14-16
<i>Pr.</i> 454-60	p. 5 10-16
fr. 31 Radt	p. 60 3
A. R. I 1	p. 67 21
I 496-8	p. 10 4-6
Adespota, fr. 43 <i>TGF</i> Kannicht-Snell	p. 68 1
Alc. fr. Z 23 L.-P.	p. 32 26
Alcm. fr. 29 Page	p. 65 15-16
Alex. Aphr. <i>Pr.</i> II 59	p. 11 22-24
Anaxag. fr. 24 Schaubach	p. 9 5-6
test. 1 D.-K.	p. 20 2-3
	p. 9 5-6
	p. 27 7
2 D.-K.	p. 9 5-6
	p. 20 2-3
	p. 27 7
19 D.-K.	p. 9 5-6
	p. 20 2-3
	p. 27 7
72 D.-K.	p. 9 5-6
	p. 20 2-3
	p. 27 7
77 D.-K.	p. 30 9-11
79 D.-K.	p. 20 17-18
Anaximand. test. 21 D.-K.	U 19 §§ 5-6
Diels (<i>DG</i> p. 26) vindicavit:	U 19 § 6
Anon. I Maaß 2	p. 11 22-24
Antim. fr. 41a (v. 7) Matthews	p. 69 4
Apio (n. 616) fr. 35 Jacoby (= B 2 Baumert)	p. 8 18-19
Ar. <i>Nu.</i> 264	p. 13 8
fr. 227 K.-A.	p. 44 12-13
691 K.-A.	p. 5 2-3

Ar. Did. fr. 29 Diels	U 5 § 7
32 Diels	U 39 § 1
Arat. 1	p. 64 23
2-3	p. 66 22-23
4	p. 67 1
10	p. 22 17
10-2	p. 7 8-10
11-2	p. 21 17-18
19	p. 63 25
21-3	p. 43 8-9
	p. 43 21-23
22-3	p. 13 10-11
24-7	p. 44 5-8
29-30	p. 55 15-16
31-2	p. 67 6-7
61-2	p. 34 3-4
	p. 54 1-2
	p. 54 9-10
98-9	p. 7 12-13
	p. 69 11-12
182-7	p. 54 13-14
224	p. 65 23
	p. 67 11
319	p. 19 17
319-20	p. 35 20-21
	p. 63 12-13
454-5	p. 22 20-24
455	p. 35 8
460-1	p. 26 14-16
460-2	p. 22 20-24
476	p. 38 3
497	p. 39 1
498-9	p. 39 3-4
537-9	p. 33 18-20
	p. 34 18-20
555	p. 35 25
577-8	p. 55 18-19
594-5	p. 55 21-22
Arat. 616-8	p. 57 9-11
625-6	p. 55 24-25
632-3	p. 56 2-3
649-52	p. 54 18-21
693-5	p. 56 5-7

733-891	p. 27 3-5
733 seqq.	p. 26 14-16
738	p. 31 19
752-5	p. 29 3-6
	p. 64 15-18
816	p. 51 19
864-5	p. 28 4
fr. 83 <i>SHell.</i>	p. 63 23-14 p. 64
	p. 64 1-2
84 <i>SHell.</i>	p. 64 4-5
85 <i>SHell.</i>	p. 64 6
89 <i>SHell.</i>	p. 62 1
90 <i>SHell.</i>	p. 22 18-5 p. 23
	U 16 § 5
	U 19 § 1
96 <i>SHell.</i>	p. 61 27
97 <i>SHell.</i>	p. 61 27
102 <i>SHell.</i>	p. 62 1-2
105 <i>SHell.</i>	p. 62 1
108 <i>SHell.</i>	p. 61 26-27
113 <i>SHell.</i>	p. 62 1-2
115 <i>SHell.</i>	p. 61 27-1 p. 62
118 <i>SHell.</i>	V 4 § 1
119 <i>SHell.</i>	p. 59 3-4
	p. 60 26-3 p. 61
	V 7 § 2
<i>Arat. Comm.</i> p. 124-6 (<i>Prooem. in Arati Phaen.</i> 6 ^a)	U 29 §§ 7-8
132-3 (<i>Prooem. in Arati Phaen.</i> 19)	U 29 §§ 7-8
<i>Archil.</i> fr. 5 West 1-2	p. 59 19-20
<i>Arist. Cael.</i> 270a-b	U 3 § 3
	p. 9 6-8
278b	p. 16 1-3
279b-281a	p. 14 14-15
284a	p. 16 1
292b	p. 21 1-2
<i>Mu.</i> 392a-393a	U 4 § 8
396b	p. 14 1-2
<i>Arist. PA</i> 641b	p. 14 1-2
<i>Pol.</i> 1326b	p. 15 5-6
1332b	p. 15 5-6
fr. 973a-b = 250 Rose (= 363 Gigon)	p. 51 1
<i>Asclep. Myrl.</i> 697 fr. 11 Jacoby	V 1 § 2
<i>Call. Epigr.</i> 27 Pfeiffer (= <i>APIX</i> 507)	p. 61 22-25

27 Pfeiffer (=AP IX 507) 2-3	p. 59 8-9
fr. 191 Pfeiffer 52-5 (<i>Iambi</i> , I)	p. 7 19-22
387 Pfeiffer	p. 21 23
404 Pfeiffer	p. 50 18-4 p. 51
460 Pfeiffer	p. 61 15-19
Chrysipp. vol. II fr. 368 Arnim	p. 22 2-10
523 Arnim	p. 15 11-12
554 Arnim	U 9 § 1-2
555 Arnim	p. 10 19-8 p. 11
	p. 11 19-21
	p. 12 4 9
	p. 12 4-5
583 Arnim	U 7 § 1
610 Arnim	U 8 § 1
653 Arnim	p. 27 19-20
682 Arnim	U 11 § 6
	p. 20 12
686 Arnim	U 13 § 4
687 Arnim	U 13 § 1-2
Cleanth. fr. 508 Arnim	p. 20 12
Cleom. I 3	U 18 §§ 1-5
<i>Comm. Arat.</i> III Anon. I 1 Maaß	p. 7 23-22 p. 8
Crates gr. fr. 2a Mette 'Sphairopoia'	p. 9 20-22
131 Broggiato	I 4 §§ 2-5
2d Mette 'Sphairopoia'	p. 32 6-7
133 Broggiato	p. 16 6-8
5b Mette 'Sphairopoia'	U 16 §§ 1-4
76 Broggiato	p. 7 23-19 p. 8
23f Mette 'Sphairopoia'	p. 45 3-12 p. 46
Democr. test. 91 D.-K.	p. 37 18-21
Diodorus <i>incerto loco</i>	p. 50 2-5
Diog. Apoll. test. 12, 13, 14 D.-K.	U 11 § 3
D. L. I 23	p. 7 21-22
E. <i>Ph.</i> 3	p. 17 5
E. fr. 397b Kannicht (= Collard-Cropp)	p. 7 2-3
	p. 29 13-14
E. fr. 862 Kannicht	p. 28 17-18
941 Kannicht	p. 65 25-2 p. 66
Emp. fr. 6 D.-K.	U 3 § 5
27 v. 4 D.-K.	p. 16 16
28 v. 2 D.-K.	p. 16 16
45 D.-K.	p. 23 17
test. 35 D.-K.	U 4 § 12

51 D.-K.	p. 13 19-20
55 D.-K.	p. 23 14-17
Epicur. fr. 267 Usener	p. 30 11-12
301 Usener	p. 9 13-15
	p. 16 8-9
	p. 17 21-22
301b Usener	U 9 § 3
343 Usener	U 19 § 4
testim. p. 2 Usener	p. 20 17-1 p. 21
Eratosth. fr. II A 3 Berger	p. 45 2-3
	p. 45 16
II A 4 Berger	U 31 § 5
II B 19 Berger	U 29 § 7
II B 20 Berger	U 29 § 7
III B 102 Berger	p. 60 4-6
II LIII Bernhardy	p. 37 5-12
II LIV Bernhardy	p. 51 7
2 <i>Coll. Alex.</i>	p. 37 6-12
13 <i>Coll. Alex.</i>	p. 23 18-19
16 <i>Coll. Alex.</i> 1-2	p. 43 18-19
16 <i>Coll. Alex.</i> 3	p. 50 4
16 <i>Coll. Alex.</i> 3-19	p. 45 18-11 p. 46
Eudox. fr. 3a Lasserre	p. 62 2-6
6 Lasserre	V 3 §§ 4-5
132 Lasserre	U 19 § 13
Eup. fr. 157 K.-A.	p. 5 2-3
Euph. fr. 122 <i>Coll. Alex.</i>	p. 33 15-16
Gem. 16 28	p. 33 13-15
Hegesian. fr. 465 <i>SHell.</i>	p. 62 3-8
Heraclit. fr. 31 D.-K.	p. 10 14-15
test. 1 D.-K.	p. 30 13-14
12 D.-K.	p. 27 19-20
Heraclit. <i>All.</i> 23 7	p. 65 25-2 p. 66
50	p. 45 18-11 p. 46
Hermipp. fr. 485 <i>SHell.</i>	p. 62 3-8
Heronis <i>Spir.</i> I prooem.	p. 11 22-24
Hes. <i>Op.</i> 2	p. 67 16-17
160	p. 69 7-8
267	p. 66 15
<i>Th</i> 116	p. 10 13
fr. 392 Merkelbach-West	p. 16 16
Hipparch. I 9 10	p. 39 3-4
Hom. <i>Il.</i> II 1	p. 67 25

II 135	p. 68 24
II 554	p. 32 3
III 1	p. 32 5
III 277	p. 14 11
	p. 66 13
	p. 68 1
V 34	p. 67 19
V 875	p. 67 19
VII 99	p. 8 9
VIII 485	p. 17 9
VIII 485-6	p. 33 22-23
X 252-3	p. 8 14-15
XI 322	p. 38 23
XII 25	p. 67 10-11
XII 239-40	p. 44 17-18
	p. 55 3-4
XIII 837	p. 66 11
XIV 201	p. 8 4-5
	p. 69 6
XIV 302	p. 8 4-5
	p. 69 6
XVI 865	p. 38 23
XVIII 483	p. 8 7
XVIII 484-6	p. 8 11-13
XIX 357	p. 65 21
	p. 67 9
<i>Od.</i> II 47	p. 68 8
II 234	p. 68 8
III 1	p. 17 7
	p. 33 25
V 12	p. 68 8
V 90	p. 68 20
V 272-3	p. 8 10
XI 109	p. 14 11
Hom. <i>Od.</i> XII 323	p. 14 11
XIV 457	p. 67 10-11
XV 152	p. 68 8
XIX 246	p. 68 13
XXIV 402	p. 69 1
Ibyc. fr. 50 Page	p. 24 14-16
Leucipp. fr. 1 D.-K.	p. 20 17-18
Luc. <i>ITr.</i> 41	p. 65 25-2 p. 66
Neoptol. fr. 2 <i>Coll. Alex.</i>	p. 33 15-16

2 Mette	p. 33 13-16
20 Mette	p. 15 14-18
Oenopidis fr. 10 D.-K.	p. 37 13-16
Orph. fr. 12 D.-K.	U 4 § 6
21 Kern	p. 65 5
70 Kern	U 4 § 6
168 Kern	p. 16 11-13
Parm. test. 44a D.-K.	p. 64 28-7 p. 65
Pherecyd. Syr. fr. 1a D.-K.	p. 50 1
test. 8 D.-K.	p. 10 10-13
Philem. fr. 95 K.-A. 1, 3-4	p. 10 15-17
Philol. fr. p. 127 Boeckh	p. 66 18-20
test. 19 D.-K.	p. 27 7-12
Pi. N. II 1-3	p. 27 7-12
O. I 3-6	p. 65 11-13
O. I 5-6	p. 32 28-2 p. 33
Pl. <i>Lg.</i> 897c	p. 22 11-12
<i>Phdr.</i> 246e	p. 14 3-5
<i>Plt.</i> 269 c-d	p. 16 8
269e-270a	p. 32 22-23
<i>Ti.</i> 22c-d	p. 14 18-19
29e-30b	p. 27 5-6
32b-34a	U 3 § 4
32c-34a	p. 16 1
38c-39e	U 11 § 4
40b	p. 26 13-14
47b	p. 15 8
Plb. fr. vol. V p. 28 Schweighæuser	p. 21 1-2
Plu. 955e	p. 21 20-21
<i>Plac.</i> I 3 25, 18, 22, 21, 19	p. 14 3-5
Plu. <i>Plac.</i> II 1 1, 7	p. 50 2-4
II 1 3	p. 10 10-13
II 2 1	U 3 §§ 1-5
II 5 1	U 5 § 8
II 5 2, 3	p. 16 8-9
II 6 3	p. 16 11-12
II 6 5	p. 14 14-15
II 7 6	p. 14 13-14
II 11 2	p. 14 14
II 11 3, 4, 5	U 6 § 4
	U 4 § 12
	p. 13 19-20
	p. 13 20-2 p. 14

II 13 12	U 11 § 4
II 13 14	U 11 § 5
II 13, II 13 1, 2, 3, 5, 12, 14	U 11 i. -11 § 5
II 14 2, 4, 1	p. 20 12
II 22 1, 2, 3	p. 27 19-20
II 24 1	p. 28 1-3
II 27 1, 3	p. 30 12-13
II 29 3, 1, 6	p. 30 13-17
III 7 1, 3	p. 50 16-17
III 7 2	U 33 § 3
Posidon. fr. 128 Kidd	U 10 § 1
149 Kidd	U 13 § 1-3
209 Kidd	p. 50 1-5
Procl. <i>In Cra.</i> 86	p. 16 5
Ptol. fr. 712 <i>SHell.</i>	p. 62 8-11
S. fr. 432 Radt	p. 6 1-11
737 Radt	p. 5 1
738 Radt	p. 6 18-19
752 Radt	p. 66 7-9
Sch. Basil. <i>Hex. cod. Barocc.</i> 85 f. 118	p. 24 15-16
Sch. Germ. p. 56.8 et 110.7 Breysig	p. 66 18-20
Sch. Hes. <i>Th.</i> 116b	p. 10 10-13
Sch. Hom. <i>Il.</i> XIV 200 (IV p. 51.15 Dindorf)	p. 65 25-2 p. 66
XVIII 468 (IV p. 191 Dindorf)	p. 45 18-11 p. 46
Sch. Pi. <i>P.</i> II 144a (<i>Scholía vetera</i> , ed. Drachmann), 145-6 (<i>Scholía vetera et recentiora partim Thomae Magistri et Alexandri Phortii</i> , ed. Semitelos)	p. 11 14-19
Simp. <i>in Cael.</i> p. 591.5 Heiberg	p. 16 16
<i>in Ph.</i> p. 1184.1 Diels	p. 16 16
Sol. fr. 19 West	p. 60 11-14
Stob. I 1 2	p. 65 25-2 p. 66
I 1 3	p. 64 23
Stob. I 1 32	p. 66 18-20
II 4 2	p. 5 10-16
Thal. test. 17a D.-K.	p. 19 23
	p. 28 1-2
	p. 31 9-18
Theoc. 17 1	p. 65 1, 3
Tz. <i>Ad Lyc.</i> 145	p. 10 10-13
Xenoph. fr. 28 D.-K.	p. 13 3, 5-6
test. 32 D.-K.	p. 12 26-2 p. 13
33.3 D.-K.	p. 12 26-2 p. 13
38 D.-K.	U 11 § 5

41a D.-K.	p. 27 19
Zeno Stoic. fr. 85 Arnim	p. 9 11-12
fr. 115 Arnim	p. 15 19-22

